

การวิเคราะห์และประเมินอภิมานการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน
ในวิชาศิลปะศึกษา

นางสาวภัทราวรรณ ภิรมย์วงศ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5744-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AN ANALYSIS AND A METAEVALUATION OF THE PERFORMANCE
ASSESSMENT OF STUDENTS IN ART SUBJECT

Miss Phattrawan Piromwongse

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partail Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Measurement and Evaluation

Department of Educational Research

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5744-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์และประเมินอภิมานการประเมินผลการปฏิบัติงาน ของนักเรียนในวิชาศิลปศึกษา
โดย	นางสาวภัทราวรรณ ภิรมย์วงศ์
สาขาวิชา	การวัดและประเมินผลการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวาณิช

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกีตติวงศ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

ภัทราวรรณ ภิรมย์วงศ์ : การวิเคราะห์และประเมินอภิमानการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนใน
 วิชาศิลปะศึกษา. (AN ANALYSIS AND A METAEVALUATION OF THE PERFORMANCE
 ASSESSMENT OF STUDENTS IN ART SUBJECT) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. สุวิมล ว่องวานิช,
 234 หน้า. ISBN 974 -17-5744 -1.

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพของวิธีการประเมินผลผู้เรียนวิชาศิลปะศึกษาของครูในโรงเรียนที่มาจาก
 สังกัดที่ต่างกัน (2) เพื่อวิเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลวิชาศิลปะศึกษาของครูในโรงเรียนที่คัดเลือกมาทำการศึกษาราย
 กรณี และวิเคราะห์ความแตกต่างของวิธีการประเมินของครู (3) เพื่อทำการประเมินอภิमानวิธีการประเมินผลวิชาศิลปะศึกษา
 จากกรณีศึกษา วิธีการดำเนินการวิจัยใช้วิธีการ 2 วิธี วิจัยแบบแรกเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือครู
 ศิลปะศึกษาในกรุงเทพมหานครที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 140 คนจากโรงเรียน 60 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 คือ แบบสำรวจ ที่มีความตรงเชิงเนื้อหาตามการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ วิจัยแบบที่สองเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพจากกรณีศึกษา 3 โรงเรียน
 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครู จากนั้นนำผลการวิจัยมาทำการ
 ประเมินอภิमानโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนศิลปะศึกษาจำนวน 10 คน เก็บข้อมูลโดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม ทำการ
 สังเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบรรยาย

ผลวิจัยจากการศึกษาเชิงปริมาณสรุปได้ดังนี้ (1) องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและน้ำหนักองค์ประกอบในการ
 ประเมินมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ กระบวนการปฏิบัติงาน ผลงาน พฤติกรรมของนักเรียน และความรู้พื้นฐานทางศิลปะ โดย
 น้ำหนักความสำคัญขององค์ประกอบทุกด้านอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน (2) วิธีการประเมินผล ได้แก่ การประเมินจากผลงาน
 การทดสอบภาคปฏิบัติ การสังเกต/พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การทดสอบข้อเขียน
 (3) เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล ได้แก่ แฟ้มสะสมงาน แบบทดสอบ แบบบันทึก/สังเกตพฤติกรรม (4) ผู้ทำหน้าที่
 ประเมิน ได้แก่ ผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน และ บุคคลภายนอกที่สนใจในชุมชน (5) ผู้ที่ได้รับการรายงานผล
 การประเมิน คือ นักเรียน ผู้ปกครอง และครูและผู้บริหารโรงเรียน (6) การรายงานผลและสาระในการรายงานผล อยู่ในรูป
 ของคะแนน เกรด การบรรยายเป็นลายลักษณ์อักษร สาระของการรายงานผล คือ พัฒนาการของผลงาน พฤติกรรมและ
 ความสนใจในการเรียน จุดเด่นและจุดด้อยของผลงาน ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียน คือ ปลายภาคเรียน
 หลังจากที่นักเรียนส่งงาน และกลางภาคเรียน ผลการประเมินอภิमानจากกรณีศึกษา 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน A, โรงเรียน
 B, และโรงเรียน C พบว่าโรงเรียน A เป็นโรงเรียนที่มีรูปแบบที่ดีที่สุดในการจัดการเรียนการสอนและการวัด
 และประเมินผลซึ่งถูกต้องตามหลักการประเมินผลการปฏิบัติงานมากที่สุด

ภาควิชา..... วิทยาลัยการศึกษา..... ลายมือชื่อนี้ลิต

สาขาวิชา..... การวัดและประเมินผลการศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ปีการศึกษา..... 2546..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

#448 37662 27 : MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION

KEY WORD : META-EVALUATION/PERFORMANCE ASSESSMENT/ART SUBJECT

PHATTRAWAN PIROMWONGSE : AN ANALYSIS AND A META-EVALUATION OF THE PERFORMANCE ASSESSMENT OF STUDENTS IN ART SUBJECT.

THESIS ADVISOR :ASSOC. PROF. SUWIMON WONGWANICH, Ph.D., 234 pp.

ISBN 974 -17-5744 -1.

The purposes of this research were (1) to study the state of performance assessment method used in art subject of teachers under three jurisdictions, (2) to analyze and compare the performance assessment methods in three case studies, (3) to conduct a meta evaluation of performance assessment in the case studies. Two types of research methods were conducted. First, a questionnaire survey was performed with the sample consisting of 140 art teachers from 60 schools in Bangkok Metropolis, using a simple random sampling. Research instrument was questionnaire with content validity judged by experts. Data were analyzed through use of frequency, percentage, mean, standard deviation, and factor analysis. Second, a qualitative study was performed with three selected case studies, using an interview schedule and observation form as the research instruments. Data were analyzed using content analysis. The research results were then synthesized and used for the conduct of the metaevaluation by 10 experts using a focus group technique.

The research findings were as follows. (1) Four components used in performance assessment in art subject consisted of practicum process, art products, student behaviors, and knowledge in art. The weights of importance of these four components were equal. (2) Assessment methods used in the evaluation process consisted of product evaluation, performance testing, observation of student behaviors, classroom participation, and written examination. (3) Assessment instruments were portfolio, tests, recording/observation forms. (4) Evaluators were teachers, students, parents, peer, and interested group in the community. (5) Assessment result receivers were students, parents, teachers and school administrators. (6) Assessment results were reported in the form of score, grade, written description of student performance. The details of results covered students' development of products, behaviors and interests in art performance, strengths and weaknesses. Evaluation reporting was sent to the stakeholders at the end of semester, after the completion of assignments, and at mid-term. The results obtained from the meta evaluation of three selected case studies, Case A, Case B, Case C, yielded that the performance assessment practice in Case A was the best when compared to the others. Performance assessment procedure in Case A showed good example of instruction and evaluation organization which is consistent with the performance assessment principle.

Department..... Educational Research..... Student's signature.....

Field of study Education Measurement and Evaluation Advisor's signature.....

Academic Year 2003..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาให้ความกรุณาดูแลเอาใจใส่และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดี และให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ แก่ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างมากและขอกราบขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อวยพร เรืองตระกูล ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ผู้สอนผู้วิจัยในระดับชั้นปริญญาตรี ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่ดีแก่ผู้วิจัยมาตลอด นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึงไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้การประสิทธิ์ประสาทความรู้และวิทยาการต่างๆ แก่ผู้เรียน ตลอดจนถึงกำลังใจในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด อาจารย์ ดร.อำไพ ติรณสาร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา ที่สละเวลาและให้การช่วยเหลือให้คำแนะนำผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้การสละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์และตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนนภณศึกษา และครูผู้สอนทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านกรให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณธิดารัตน์ คล่องตรวโจร ผู้เป็นกัลยาณมิตรของผู้วิจัย คุณนงเยาว์ สุวรรณภาคักดิ์ คุณภาวณี สุภาวชิรกุล คุณธิดาพร ไตรรัตน์สุวรรณ คุณวรามาส แซ่ซื่อ คุณอัญชริกา สิงห์ธรรม คุณอาทิตย์ พงษ์สิทธิ์ศักดิ์ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุน อธิษฐานเพื่อ และเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด ขอขอบคุณคุณมนชัย พิทยวราภรณ์ ภาควิชาศิลปศึกษา คุณธีรชิต พาสุกี คุณศศิวิมล อมตชีวิน และคุณศิริวรรณ โสดา ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้มาตั้งแต่ต้น และให้คำปรึกษาทางวิชาการ

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณมารดาและบิดา ที่คอยช่วยเหลือเป็นกำลังใจและเอาใจใส่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี และอยู่เบื้องหลังความสำเร็จ อีกทั้งให้การสนับสนุนทั้งด้านทุนทรัพย์ เวลา และให้การผลักดันอย่างมาก จนผู้วิจัยสามารถสำเร็จการศึกษาลงได้ด้วยดี

ภัทรารวรรณ ภิรมย์วงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์งานวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องในทางศิลปะ.....	8
ตอนที่ 2 หลักการวัดและประเมินผลทางศิลปะ.....	12
ตอนที่ 3 หลักการในการประเมินผลทางการปฏิบัติงาน.....	21
รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทางศิลปะ.....	23
ตอนที่ 4 การประเมินอภิमान.....	27
รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิमान.....	30
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
ขั้นที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ.....	33
1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
1.2 การเตรียมเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ขั้นที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพของกรณีศึกษา.....	40
ขั้นที่ 3 การสังเคราะห์ผลและการประเมินอภิमान.....	42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
	ตอนที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ.....	46
	ตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ.....	81
	ตอนที่ 3 การสังเคราะห์ผลและการประเมินอภิमान.....	140
	ตอนที่ 3.1 การสังเคราะห์วิธีการประเมินของครูศิลปะจากการศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพ.....	140
	ตอนที่ 3.2 การประเมินอภิमान.....	146
	ผลจากการประเมินอภิमान.....	146
	ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจากขั้นตอนการประชุมกลุ่มครู.....	153
	สรุปผลจากการประเมินอภิमानกรณีศึกษา.....	158
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	159
	สรุปผลการวิจัย.....	161
	อภิปรายผลการวิจัย.....	164
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	169
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	171
	รายการอ้างอิง.....	172
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก.....	179
	ภาคผนวก ข.....	182
	ภาคผนวก ค.....	219
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	239

สารบัญญัตินำ

ตารางที่	หน้า
2.1	สรุปประเด็นที่ใช้ในการประเมินผลทางศิลปศึกษาจากงานวิจัย..... 18
3.1	การแบ่งกลุ่มการบริหารงานของกรุงเทพมหานครและเขตที่ผู้วิจัยสุ่มเลือก..... 34
3.2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามกลุ่มเขตการบริหารงานของกรุงเทพมหานครและสังกัดของโรงเรียน..... 34
3.3	โครงสร้างของเนื้อหาที่ใช้ในการทำแบบสำรวจ..... 36
3.4	รายการข้อคำถามและสรุปค่าความสอดคล้องที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ..... 37
3.5	จำนวนครูกลุ่มตัวอย่างและอัตราการตอบกลับ..... 40
4.1	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและสังกัด..... 46
4.2	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดและช่วงอายุ..... 47
4.3	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดและประสบการณ์การสอนวิชาศิลปะ..... 47
4.4	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดและวุฒิการศึกษา..... 48
4.5	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา และสาขาวิชา..... 49
4.6	ความถนัดของครูในการสอนวิชาศิลปศึกษาแยกตามสังกัดการศึกษา..... 50
4.7	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้วิจัย..... 50
4.8	แนวทางการสอนศิลปะนักเรียนในปัจจุบัน..... 51
4.9	วิธีการและแนวทางในการสอนของครู..... 52
4.10	กิจกรรมศิลปะที่ครูสอนนักเรียนแยกตามชนิดของกิจกรรม..... 55
4.11	วิธีการตรวจและเกณฑ์ในการให้คะแนนผลงานนักเรียน..... 59
4.12	การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียนและการรายงานผล..... 60
4.13	ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในวิชาศิลปะ..... 63
4.14	องค์ประกอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลนักเรียน..... 65
4.15	วิธีการที่ใช้ในการประเมินนักเรียน..... 67
4.16	เครื่องมือที่ใช้ในประเมินผลนักเรียน..... 68
4.17	ผู้ที่ประเมินผลนักเรียน..... 68
4.18	ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน..... 69
4.19	การรายงานผลและสาระในการรายงานผล..... 69
4.20	จุดประสงค์ที่ครูนำผลการประเมินไปใช้..... 71
4.21	ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบของการประเมินผลแต่ละด้านของโรงเรียนแยกตามสังกัด..... 71
4.22	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน..... 73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.23 ค่า Eigen values ของการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน.....	74
4.24 ให้นำร่ององค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน.....	74
4.25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ.....	75
4.26 ค่า Eigen values ของการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ.....	75
4.27 ให้นำร่ององค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ.....	76
4.28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน.....	76
4.29 ค่า Eigen values ของการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน.....	77
4.30 ให้นำร่ององค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน.....	77
4.31 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบด้านผลงาน.....	78
4.32 ค่า Eigen values ของการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านผลงาน.....	78
4.33 ให้นำร่ององค์ประกอบด้านผลงาน.....	79
4.34 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลวิชาศิลปะ.....	79
4.35 ค่า Eigen value ของการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผล.....	80
4.36 จำนวนตัวแปรและร้อยละความแปรปรวนขององค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผล.....	80
4.37 หลักเกณฑ์วัดและประเมินผลวิชาศิลปะของโรงเรียน A.....	90
4.38 โครงสร้างเนื้อหาวิชาศิลปะของครูศิลปะตามหลักสูตรเดิม โรงเรียน B.....	104
4.39 ตารางโครงสร้างการจัดกิจกรรมวิชาศิลปะของโรงเรียน B.....	104
4.40 แนวทางการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามหลักสูตรเดิม โรงเรียน B ระดับชั้น ป.1-2.....	104
4.41 แนวทางการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามหลักสูตรเดิม โรงเรียน B ระดับชั้น ป.3-4.....	105
4.42 แนวทางการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามหลักสูตรเดิม โรงเรียน B ระดับชั้น ป.5-6.....	106
4.43 หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน B.....	107
4.44 หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน B.....	109
4.45 หลักเกณฑ์วัดและประเมินผลวิชาศิลปะของโรงเรียน B.....	112
4.46 หลักเกณฑ์วัดและประเมินผลวิชาศิลปะของโรงเรียน C.....	129
4.47 สรุปลักษณะจุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียน A.....	137
4.48 สรุปลักษณะจุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียน B.....	138
4.49 สรุปลักษณะจุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียน C.....	139

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.50 การสังเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน.....	140
4.51 การสังเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมินผล.....	142
4.52 การสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล.....	143
4.53 การสังเคราะห์ผู้ที่ประเมินผล.....	143
4.54 การสังเคราะห์ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน.....	144
4.55 การสังเคราะห์การรายงานผลและสาระในการรายงานผล.....	144
4.56 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิธานของครูศิลปะโรงเรียน A.....	147
4.57 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิธานครูศิลปะโรงเรียน B.....	148
4.58 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิธานครูศิลปะโรงเรียน C.....	150
4.59 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิธานโรงเรียนกรณีศึกษา.....	151
4.60 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิธานของครูเป็นรายคนจากกรณีศึกษา.....	152
6.1 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	183
6.2 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	184
6.3 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร	185
6.4 วิสัยทัศน์และความคาดหวังของโรงเรียน A.....	189
6.5 แสดงเวลาการทำกิจกรรมการเรียนในแต่ละรายวิชา/กลุ่มประสบการณ์โรงเรียน A.....	191
6.6 กิจกรรมประจำวันของโรงเรียน A.....	191
6.7 วิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน B	198
6.8 แผนการดำเนินงานด้านคุณภาพของโรงเรียน C.....	203
6.9 นโยบายคุณภาพและสิ่งแวดล้อมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	205

สารบัญภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1	กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	7
แผนภาพที่ 2	ขั้นตอนการทำวิจัย.....	32
แผนภาพที่ 3	การจัดห้องเรียนศิลปะของโรงเรียน A.....	83
แผนภาพที่ 4	การจัดห้องเรียนศิลปะของโรงเรียน B.....	101
แผนภาพที่ 5	การจัดห้องเรียนศิลปะของโรงเรียน C.....	136
แผนภาพที่ 6	แผนผังโรงเรียน A.....	187
แผนภาพที่ 7	โครงสร้างการบริหารของโรงเรียน A.....	188
แผนภาพที่ 8	แผนผังโรงเรียน B.....	196
แผนภาพที่ 9	โครงสร้างการบริหารของโรงเรียน B.....	197
แผนภาพที่ 10	แผนผังโรงเรียน C.....	200
แผนภาพที่ 11	โครงสร้างการบริหารของโรงเรียน C.....	201

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในปัจจุบันได้มีแนวคิดตามการปฏิรูปศึกษาไว้ว่าควรจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน “เก่ง ดี และมีสุข” ซึ่งการจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนสามารถจะเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน ไม่เพียงให้ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาทางวิชาการเท่านั้น แต่ควรจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ช่วยพัฒนาอารมณ์และจิตใจ และทักษะทางด้านร่างกาย เพื่อให้ผู้เรียนจะมีความพร้อมและสมบูรณ์ในทุกด้าน วิชาศิลปะหรือวิชาศิลปะศึกษาเป็นวิชาที่สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านอารมณ์ จิตใจ และทักษะการใช้มือ ดังนั้นวิชาศิลปะจึงเป็นวิชาที่ควรส่งเสริมให้มีการเรียนการสอน ทั้งยังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมและวัฒนธรรม จากทัศนะของ Payne (2001) กล่าวว่า ผู้เรียนในสาขาศิลปะจะได้รับประโยชน์ สามารถสื่อสารความคิดและความรู้สึกของตนเองในรูปแบบที่หลากหลายผ่านทางผลงาน เป็นการทำให้ผู้เรียนมีการแสดงออกในลักษณะของความเป็นตนเอง และทำให้มีความเข้าใจในประสบการณ์ของมนุษย์ทั้งในอดีต และปัจจุบัน ได้เรียนรู้ในการปรับตัวและเอาใจใส่ต่อผู้อื่นที่มีความแตกต่างกันในทางความคิด

ปัจจุบันศิลปะเป็นวิชาที่มีการบรรจุไว้ในหลักสูตรต่างๆ ทั้งในการศึกษาระดับก่อนการศึกษาระดับพื้นฐานซึ่งเป็นการศึกษาระดับอนุบาลหรือปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงมัธยมศึกษา และระดับหลังการศึกษาระดับพื้นฐานที่เป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เดิมวิชาศิลปะได้อยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สสน.) จาก 5 กลุ่มประสบการณ์ ที่ประกอบไปด้วยพลศึกษา ศิลปะศึกษา จริยศึกษา พระพุทธศาสนา ดนตรีและนาฏศิลป์ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี และปัจจุบันหลักสูตรได้เปลี่ยนไปเป็นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดให้ศิลปะศึกษาได้เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ทางศิลปะ ซึ่งจะประกอบด้วยศิลปะศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ จากทั้งหมด 8 กลุ่มวิชา อันได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544) ซึ่งหลักสูตรการศึกษาใหม่นี้ได้กำหนดให้วิชาศิลปะเป็นการมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เทคนิค วิธีการทำงาน เปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักดัดแปลง มีจินตนาการ สุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสังคม มีจิตใจที่ดีงาม มีสมาธิแน่นหนา ทั้งสุขภาพกายและจิตมีความสมดุลเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ (สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ, 2544) ส่วนในระดับอุดมศึกษา การเรียนในสาขาวิชาเอกทางศิลปะจะเป็นไปตามความสนใจของผู้เรียนที่จะเลือกศึกษาใน

ระดับที่สูงขึ้นเพื่อประกอบเป็นวิชาชีพโดยในการจัดการเรียนทางศิลปะได้แบ่งแยกออกเป็นหลายสาขาที่มีความเฉพาะเจาะจงลงไป เช่น สถาปัตยกรรม ศิลปกรรมศาสตร์ เป็นต้น

ในการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ ทุกคนจะต้องได้รับการเรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีแนวทางในการมุ่งเน้นผู้เรียน คือ พัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่านเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม ถึงแม้การศึกษาขั้นประถมศึกษาชั้นนี้ จะเป็นเพียงการศึกษาขั้นสามัญในการที่จะเป็นพื้นฐานการศึกษา แต่ย่อมจะมีผลที่จะส่งเสริมผู้เรียนในระดับชั้นสูงต่อไป จึงไม่ควรละเลยการศึกษาในชั้นนี้

ในการเรียนการสอนศิลปะส่วนใหญ่มักให้มีการปฏิบัติงาน (จกมล เสงสุวรรณ, 2540) เพราะการปฏิบัติงานจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถและมีทักษะที่จำเป็น อันเป็นลักษณะธรรมชาติของวิชาเหมือนดังเช่นวิชาพลศึกษา ดนตรี เป็นต้น ดังนั้น ในช่วงของการเรียนวิชาศิลปะผู้สอนจึงมักให้ผู้เรียนมีทำงานมากกว่าที่จะเรียนรู้จากการอ่านหรือท่องจำ ดังเช่นในวิชาอื่นๆ อาจมีบางรายวิชาทางศิลปศึกษาที่ไม่เน้นการปฏิบัติงาน เช่น วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียภาพทางศิลปะ เป็นต้น ซึ่งวิชาที่เป็นความรู้ความจำทางวิชาศิลปะมักพบในระดับการศึกษาขั้นที่สูงขึ้น เช่น ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือในระดับอุดมศึกษา (สุภาภรณ์ อุ้มเมตตจาดิต, 2541)

เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนย่อมต้องมีการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นบทบาทและหน้าที่ของครูผู้สอน นอกเหนือจากบทบาทในการสอนและการจัดกิจกรรม ซึ่งจะต้องมีหลักในการประเมินผลงานของผู้เรียนได้ และเป็นสิ่งที่พึงพอใจของผู้เรียน การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ประเมินได้ยากโดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานสุนทรียภาพ เช่น ดนตรี ศิลปะ เนื่องจากต้องใช้ความรู้สึกเชิงอัตวิสัยสูง และผลงานทางศิลปะจะอยู่ในลักษณะนามธรรม เพราะงานศิลปะไม่มีถูกผิดเหมือนวิชาที่ใช้ตรรกะ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ที่มีคำตอบชัดเจนตายตัว (เกษร ธิตะจารี, 2542) ซึ่งอาจทำให้มีความลำเอียง อีกทั้งจากทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและนักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา (สังคม ทองมี, 2534) มีความเห็นว่า แม้แต่วิชาที่จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับวิชาศิลปะคือ วิชาดนตรีศึกษาและนาฏศิลป์ ก็ยังมีความแตกต่างกันในทางธรรมชาติของแต่ละศาสตร์ การฝึกทักษะและการประเมินผลก็มีรายละเอียดปลีกย่อยที่แตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งหมายความว่าแม้แต่ในวิชาที่อยู่ในสายใกล้เคียงกันก็ไม่ควรที่จะจัดรูปแบบการประเมินที่เหมือนกัน แม้ว่าวิชาทางดนตรีศึกษาและนาฏศิลป์จะเน้นการวัดและประเมินผลทางด้านปฏิบัติเหมือนวิชาศิลปะก็ตาม ตามปกติแล้วผู้สอนวิชาศิลปะภาคปฏิบัติส่วนใหญ่มักใช้การวัดผลด้วยการตรวจผลงานที่มอบหมายนักเรียน (บรรลือ ขอรวมเดช, 2533) เนื่องจากการเรียนศิลปะภาคปฏิบัติต้องมีการผลิตผลงานส่งผู้สอน และเกณฑ์การวัดผลก็ไม่มีมาตรฐานชัดเจนขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนว่าจะกำหนดอย่างไร ทั้งที่ในการเรียนศิลปศึกษาจะมีเนื้อหาการเรียนการสอนในส่วนที่เป็นความรู้ความเข้าใจ เช่น เรื่องแม่สีขั้นที่ 1 หรือ 2 ส่วนที่เป็นกระบวนการ เช่น วิธีการร่างรูปภาพ และส่วนที่เป็นผลงาน คือ ผลงานที่ทำจนสำเร็จ

ฉะนั้น วิธีการประเมินผลในวิชาที่เป็นกรปฏิบัติงานจึงไม่ควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลในแบบเดียวกับวิชาที่เป็นความรู้ความจำหรือทฤษฎี ซึ่งการวัดผลการเรียนการสอนมักจะแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นภาคทฤษฎีและส่วนที่เป็นภาคปฏิบัติ แต่การวัดผลส่วนใหญ่่มักจะเน้นด้านทฤษฎี (สุวิมล ว่องวานิช , 2545) เพราะจุดหมายทางการศึกษาจะให้ความสำคัญกับการวัดผล 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (cognitive domain) จิตพิสัย (affective domain) และทักษะพิสัย (psychomotor domain) และควรรีให้มีการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย หากจะใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เน้นเอียงไปในทางด้านใดด้านหนึ่ง เช่น วัดผลจากการสอบข้อเขียน หรือวัดผลคะแนนจากตัวผลงานเพียงอย่างเดียว ย่อมอาจไม่สามารถประเมินผู้เรียนได้ตรงกับความเป็นจริง ในปัจจุบันการประเมินผลการเรียนรู้ได้มีแนวคิดที่จะเน้นให้ผู้เรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมิน และใช้วิธีการประเมินจากสภาพจริง (authentic assessment) ซึ่งมีความเหมาะสมในการใช้ประเมินผล เนื่องจากการประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเป็นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมเป็นสำคัญ (performance-based) ซึ่งแสดงออกมาจริง ให้ความสำคัญในการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน เน้นคุณภาพของผลงาน ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ ความสามารถหลายๆ ด้านของผู้เรียน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาผู้เรียนและการประเมินตนเอง และยังเน้นการวัดความสามารถในระดับสูง เช่น วิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นต้น (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2540)

วิธีการที่จะประเมินศิลปะนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะสิ่งที่เกิดภายในตัวนักเรียนนั้นเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม เช่น การเรียนรู้เรื่องอารมณ์ ความงาม การสร้างสรรค์ ล้วนเป็นสิ่งที่ยากจะวัดว่า คุณสมบัติเหล่านั้นเกิดขึ้นในตัวนักเรียนมากน้อยเพียงใด (นิรมล สวัสดิบุตร, 2525) อีกทั้งการที่จะประเมินศิลปะนั้นไม่ใช่เพียงแค่การประเมินเพื่อมุ่งเพียงให้ผ่านวัตถุประสงค์เท่านั้น เดย์ (Day, M., 1985 อ้างถึงในมะลิฉัตร เอื้ออานนท์, 2543) ย้ำว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะของนักเรียนเป็นการประเมินที่สัมพันธ์ไปกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจประสบการณ์ทางสุนทรีย์สามารถเรียนรู้ที่จะ “บรรยาย ตีความและประเมินผลงานทางศิลปะ เข้าถึงผลงานศิลปะในประเด็นของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและการแสดงออกที่สร้างสรรค์ โดยเรียนรู้เข้าใจสาระต่างๆ นี้ในลักษณะบูรณาการ” (Bloom, Hasting, and Maduas, 1971, cited in Day, 1985:234)

แม้ว่าการวัดและประเมินผลทางด้านศิลปะศึกษาจะทำได้ยากเพียงใด แต่ก็มีมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การวัดและประเมินผลนักเรียนให้ชัดเจน เพื่อตรวจสอบว่าผลการเรียนของนักเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ (นิรมล สวัสดิบุตร, 2525) การวัดผลนั้นมีหลายวิธี เช่น การทำแบบสอบ การวัดผลจากตัวผลงานแล้ว ยังต้องมีการสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมและกระบวนการในการทำงานของผู้เรียน และครูผู้สอนควรจะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพราะมีประโยชน์ดังนี้จะช่วยให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างอายุของนักเรียน ลำดับขั้นพัฒนาการ และการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้มาก เพื่อเป็นหลักฐานในการรับรู้ปัญหาและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อที่จะพัฒนาการประเมินผลได้กว้างขวางรวมทั้งสามารถบอกจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อแนะนำ เพื่อจะพัฒนาการวางแผนการ

จัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและเหมาะสำหรับแต่ละบุคคล และเพื่อจะสามารถเป็นข้อมูลที่จะสื่อสารไปยังผู้ปกครอง แต่การวัดและประเมินผลผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นสิ่งที่อาจทำให้ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และครูบางคนสงสัยในความพยายามที่จะประเมินให้มีความถูกต้องในการตรวจสอบความคิดสร้างสรรค์และศิลปะ (Schirrmacher R., 1998) เพราะในเด็กเล็กจะมีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น การใช้ภาษาในการอ่านข้อสอบ ตามที่ Lessen-Firestone (1995 cited in Robert Schirrmacher, 1998:357) มีความเห็นว่าการทำแบบทดสอบมาตรฐานสำหรับเด็กเล็กนั้น บ่อยครั้งมีความไม่เหมาะสมและอาจทำให้เกิดผลเสียหลายอย่างแก่ความสำเร็จของโรงเรียน ผลการทดสอบมักจะไม่มีความเที่ยงและความตรงมากกว่านั้นสถานการณ์ในการทดสอบอาจจะเป็นการทำเทียม ประดิษฐ์ขึ้น เป็นการวางแผนที่ทำให้เครียดและเป็นการก้าวก้าว ก้าวร้าว ผลักดัน เพราะไม่ได้เกิดจากกิจกรรมที่เป็นปกติ และเด็กเล็กก็ไม่ใช่นักทำข้อสอบที่ดี แต่จะเป็นเรื่องดีหากจะมีการเปิดเผยในสิ่งที่เขาเล่นหรือในกิจกรรมประจำวัน เด็กควรจะถูกประเมินแบบเป็นทางการให้น้อยที่สุดและเพิ่มแนวทางที่เป็นสภาพจริง (authentic) มากขึ้น

การประเมินผลวิชาศิลปะในระดับชั้นประถมศึกษาจะให้ความสำคัญในการประเมินผลระหว่างภาคที่มีการประเมินความก้าวหน้า (formative evaluation) เพราะไว้ในกระบวนการประเมินผลระหว่างภาค จะเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการสอน ครูอาจตัดสินใจที่จะเปลี่ยนวิธีการการสอนหากมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์และความเหมาะสม ถ้ามีการตัดสินใจทำให้เปลี่ยนกลยุทธ์การสอน การตัดสินใจนี้ย่อมมีผลโดยตรงต่อการประเมินผล (Carole Henry, 1992) และการประเมินปลายภาคที่มีการประเมินผลสรุป (summative evaluation) มักเกิดขึ้นหลังจากหน่วยการเรียนรู้ได้สิ้นสุดลงและมีประโยชน์ใช้เพื่อตัดสินความสำเร็จของวิธีการสอน (Chapman, 1989, cited in Carole H., 1992: 201)

การให้เกรดจากการทำงานของนักเรียนเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้ผลของการตัดสินผลปลายภาค แต่นักการศึกษาหลายคนไม่แนะนำให้ใช้วิธีการให้คะแนนเป็นตัวอักษรหรือให้เป็นตัวเลขในการศึกษาระดับประถม Chapman (1985) ได้เตือนว่าการให้เกรดคือการทำให้สิ่งที่สามารถจะวัดค่าออกมาได้ และทำให้สอดคล้องกับนโยบายโรงเรียน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนว่าผลจากการเรียนในชั้นเรียนเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจ ทั้งหมดล้วนเป็นความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการได้การรายงานผลแต่ละภาคเรียน จริงๆ แล้วครูศิลปะหลายคนมักมอบหมายงานในการสอนศิลปะให้กับนักเรียนทั้งหมด และมักจะพบนักเรียนเพียงอาทิตย์ละหนึ่งครั้งเท่านั้น และหาวิธีที่จะให้เกรดที่มีความตรงและสามารถปฏิบัติให้สำเร็จได้ แต่ครูศิลปะอีกหลายคนพยายามที่จะพัฒนาและหาวิธีการประเมินผลที่แตกต่างออกไป เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนศิลปะ และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้ปกครอง (Carole H., 1992)

จะเห็นว่าวิธีการวัดและประเมินผลส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนเป็นหลัก แต่อาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละคน ทำให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่หลากหลายวิธี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าครูที่สอนศิลปะในปัจจุบันมีการจัดสภาพการเรียนการสอนอย่างไร ได้ใช้วิธีการใดบ้างในการประเมินนักเรียน ให้ความสำคัญอย่างไรในการให้นำหน้าองค์ประกอบการประเมินในแต่ละส่วน และถูกต้องตามหลักวิชาและ

หลักการวัดผลการปฏิบัติงานเพียงใด การวิจัยนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อจะวิเคราะห์และประเมินอภิมานการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาวิชาศิลปะศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ที่นำไปสู่การกำหนดรูปแบบและได้รูปแบบวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนวิชาศิลปะศึกษาที่มีความเหมาะสมและถูกต้อง

คำถามการวิจัย

1. การประเมินผลผู้เรียนวิชาศิลปะของครูในโรงเรียนต่างๆ มีสภาพเป็นอย่างไร วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลผู้เรียนวิชาศิลปะมีลักษณะอย่างไร ใช้วิธีการใดบ้าง องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินศิลปะศึกษาที่ใช้ในโรงเรียนมีอะไร มีการให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผู้เรียนอย่างไร ใครเป็นผู้ทำหน้าที่ประเมิน และเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินผลเป็นอย่างไร
2. ภายในโรงเรียนเดียวกันมีวิธีการประเมินแบบเดียวกันหรือไม่ และโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดเดียวและต่างสังกัดกันมีวิธีการประเมินที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
3. การประเมินผลวิชาศิลปะศึกษาของครูที่ใช้อยู่ปัจจุบันมีความเหมาะสมตามหลักวิชาศิลปะมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของวิธีการประเมินผลผู้เรียนวิชาศิลปะศึกษาของครูในโรงเรียนต่างๆ และศึกษาความแตกต่างภายในโรงเรียนเดียวกันและโรงเรียนต่างสังกัด ประเด็นที่ใช้วิเคราะห์ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและน้ำหนักองค์ประกอบในการประเมิน (2) วิธีการประเมินผล (3) เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล (4) ผู้ที่ประเมินผล (5) ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน (6) การรายงานผลและสาระในการรายงานผล
2. เพื่อวิเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลวิชาศิลปะศึกษาของครูในโรงเรียนที่คัดเลือกมาทำการศึกษารายกรณี และวิเคราะห์ความแตกต่างของวิธีการประเมินของครู
3. เพื่อทำการประเมินอภิมานวิธีการประเมินผลวิชาศิลปะศึกษาจากกรณีศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของ นักเรียนระดับประถมศึกษาวิชาศิลปะศึกษา โดยครูเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา วิธีการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่สอน และวิธีการที่ครูใช้ในการวัดและประเมินผลนักเรียน

ประชากร คือ ครูที่สอนวิชาศิลปะศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนจากสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเพราะต้องการศึกษาแบบเจาะลึก

ตัวแปรที่ศึกษา คือ (1) องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและน้ำหนักองค์ประกอบในการประเมิน (2) วิธีการประเมินผล (3) เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล (4) ผู้ที่ประเมินผล (5) ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน (6) การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

ตัวแปรอิสระ คือ สังกัดของโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

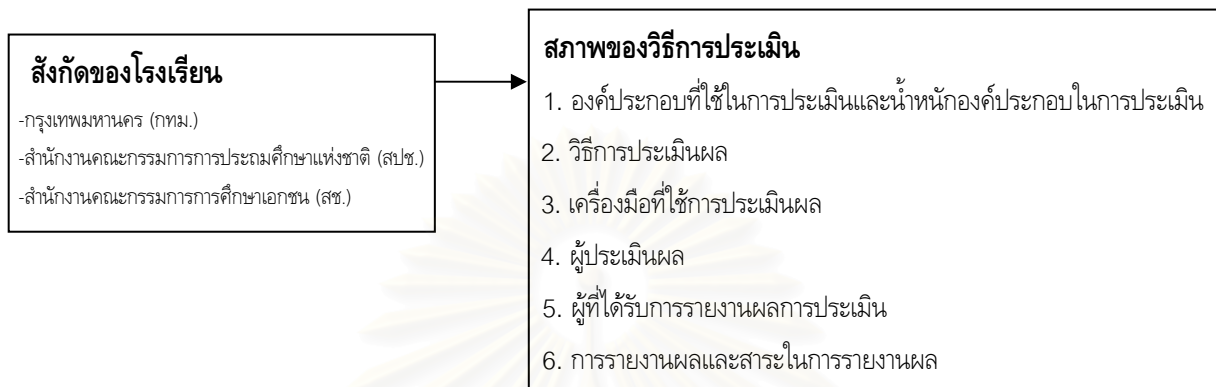
วิชาศิลปะ หมายถึง วิชาทางศิลปะศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับการเรียนการสอนนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา

การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลวิชาศิลปะศึกษา โดยพิจารณาองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินวิชาศิลปะศึกษา การให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ ผู้ทำหน้าที่ประเมิน เกณฑ์ในการตัดสินผล

การปฏิบัติงานทางศิลปะ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการสร้างสรรค์งานด้วยวิธีการทางศิลปะและตัวผลงานที่ได้จากการปฏิบัติงานในวิชาศิลปะศึกษา

การประเมินอภิमान หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานทางศิลปะศึกษาของครูที่สอนศิลปะ โดยการใช้แบบตรวจสอบรายการสำหรับการประเมินอภิमान (Key Evaluation Checklist : KEC) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน (rubrics for scoring) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงลักษณะของวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานทางศิลปะ และระดับความเหมาะสมของวิธีการที่ใช้ในการประเมินผลนักเรียน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพของการประเมินผลการปฏิบัติงานและความเหมาะสมของวิธีการที่ใช้ในการประเมินวิชาศิลปศึกษาของครู และสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยเป็นจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมินผลด้านศิลปะ

2. ทำให้ได้แนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงานทางศิลปะที่เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อนักประเมิน ครู อาจารย์ และผู้บริหารในการพัฒนาวิธีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการศึกษาทางศิลปะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็นทั้งหมด 4 ตอน อันได้แก่

ตอนที่ 1 มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องในทางศิลปะ

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอนและแนวคิดของวิชาศิลปะ

ตอนที่ 3 หลักการในการประเมินผลทางการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 4 การประเมินนิพนธ์

ตอนที่ 1 มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องในทางศิลปะ

1.1 ความหมายของศิลปะ

ศิลปะในความหมายเฉพาะ-วิจิตรศิลป์ (Fine art หรือ Beaux art) เป็นคำที่บัญญัติขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพื่อใช้เรียกงานศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อประเทืองปัญญาและอารมณ์ แยกออกจากประยุกต์ศิลป์ (applied art) ซึ่งเป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอย และนับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษ 19 เป็นต้นมา เริ่มมีแนวโน้มที่จะไม่เรียกลักษณะที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเพียงอย่างเดียวว่าศิลปะอีกต่อไป จะใช้คำว่า อุตสาหกรรม วิศวกรรม และเทคโนโลยี หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์แทน แต่คำว่า ประยุกต์ศิลป์ก็ยังคงใช้อยู่ตลอดมา เพื่อเรียกงานศิลปะที่ผสมประโยชน์ใช้สอยเข้าไปด้วย เช่น เครื่องตกแต่งบ้าน สิ่งทอ เครื่องเคลือบดินเผา เครื่องถนอมพืชมพารณ์ เป็นต้น

คำว่าศิลปะคำเดียวจะหมายถึงเฉพาะศิลปะที่เป็นวิจิตรศิลป์เท่านั้น ส่วนงานศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์อย่างอื่นจะเรียกว่า ประยุกต์ศิลป์ หรือเรียกจำแนกออกไปตามสาขา เช่น อุตสาหกรรมศิลป์ (industrial art) นิเทศศิลป์ (communication art) มัณฑนศิลป์ (decorative art) เป็นต้น ซึ่งหมายความว่าได้ประยุกต์ศิลปะหรือสุนทรียภาพเข้าไปในงานอุตสาหกรรม งานสื่อสารมวลชน หรืองานตกแต่งบ้านเรือนแล้ว (ชลูด นิ่มเสมอ, 2538)

1.2 การแบ่งประเภทและสาขาของศิลปะ

การแบ่งประเภทของศิลปะ มีผู้จัดไว้หลายแนวคิด หากแบ่งตามจุดมุ่งหมายการสร้างแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (ชลูด นิ่มเสมอ, 2538, ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2544)

1) วิจิตรศิลป์ เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อให้ความรู้สึกทางสุนทรียภาพ มุ่งเน้นคุณค่าทางความงาม (aesthetic value) เป็นสำคัญ ตอบสนองทางด้านจิตใจมากกว่าประโยชน์ใช้สอย ประกอบด้วยทัศนศิลป์ (visual art) ดุริยางคศิลป์ (music) นาฏยศิลป์ (dance) สถาปัตยกรรม (architecture) และวรรณกรรม (literature)

2) ประยุกต์ศิลป์ หรือศิลปะประยุกต์ เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ นอกเหนือจากความชื่นชมในคุณค่าของศิลปะโดยตรง โดยใช้หลักการทางสุนทรียภาพ เช่น อุตสาหกรรมศิลป์(industrial art) พาณิชยศิลป์ (commercial art) มัณฑนศิลป์ (decorative art) การออกแบบต่างๆ (design) เป็นต้น ศิลปะที่ประยุกต์เข้าไปในสิ่งที่มีประโยชน์เหล่านี้ จะให้ความพึงพอใจอันเกิดจากความประณีตสวยงาม ความกลมกลืน และประสาทมัสต์ควบคุมไปกับประโยชน์ใช้สอย

การแบ่งประเภทตามลักษณะของสื่อในการแสดงออก

สื่อในการแสดงออก หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าสื่อสุนทรียภาพได้แก่ เส้น สี ปริมาตร เสียง ภาษา ฯลฯ ของงานศิลปะแต่ละสาขา แตกต่างกันไปตามธรรมชาติการแสดงออก อาจแบ่งออกได้เป็น 5 สาขา

- 1) จิตรกรรม (painting) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้สี แสง เงา และแผ่นภาพที่แบนราบ 2 มิติ
- 2) ประติมากรรม (sculpture) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้วัสดุ และปริมาตรของรูปทรง
- 3) สถาปัตยกรรม (architecture) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้วัสดุ โครงสร้าง และปริมาตรของที่ว่างกับรูปทรง
- 4) วรรณกรรม (literature) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยภาษา
- 5) ดนตรีและนาฏกรรม (music and drama) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้เสียงหรือภาษา และความเคลื่อนไหวของร่างกาย

สำหรับกลุ่มประเทศอาเซียนได้มีการพัฒนาศิลปะรูปแบบใหม่ๆ มากมาย จึงได้มีการจัดแบ่งศิลปะตามกลุ่มประเภทวิชาที่มีลักษณะธรรมชาติของวิชาที่คล้ายคลึงไว้ด้วยกัน โดยจัดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง และวรรณศิลป์ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2543) งานศิลปะปัจจุบันนี้ส่วนมากไม่อยู่ในขอบเขตของสาขาใดสาขาหนึ่งอย่างเคร่งครัด บางงานมีการผสมสื่อต่างๆ เข้าไปด้วยกัน เช่น ประติมากรรมกับจิตรกรรมจนไปถึงกระทั่งการผสมกันต่างสาขา

1.3 ความหมายของศิลปศึกษา

คำว่า “ศึกษาศิลปะ” ใช้เรียกกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางศิลปะให้นักศึกษาหรือผู้สนใจที่ได้เลือกเรียนวิชาศิลปะ เช่น จิตรกรรม ออกแบบ ภาพพิมพ์ โดยคาดหวังว่าเมื่อศึกษาจบแล้วจะได้ประกอบอาชีพตามที่เรียนมา โดยการเรียนการสอนศิลปะโดยตรงจะจัดให้ขณะที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา ส่วนคำว่า “ศิลปศึกษา” เป็นคำเรียกกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้แก่แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ภายใต้ระบบการศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณสมบัติอย่างสมบูรณ์ ไม่คาดหวังที่จะให้นักเรียนเป็นศิลปินแต่อย่างใด และเป็นการจัดการศึกษาทางด้านศิลปะให้สำหรับนักเรียนทุกคน (อารี สุทธิพันธุ์, 2535)

1.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์

Viktor Lowenfeld เป็นนักวิชาการทางศิลปะศึกษาที่มีบทบาทต่อวงการศิลปะมากที่สุดคนหนึ่งของโลก ได้ศึกษาและวิเคราะห์ผลงานภาพวาดของเด็กที่มีเชื้อชาติต่างๆ ทั่วโลก

(พรพิมล ศิริวัฒน์, 2539) โดยอิงทฤษฎีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม สุนทรียภาพ การรับรู้ และการคิดสร้างสรรค์ จนสรุปเป็นเกณฑ์การพิจารณาการแสดงผลออกทางการวาดภาพ และระบายสี ในด้านการวาดภาพคน การจัดวางภาพบนพื้นที่ว่าง การใช้สี และการออกแบบของเด็กตามช่วงอายุต่างๆ จนเป็นทฤษฎีใช้ในการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง จนได้รับการยกย่องเป็นบิดาศิลปะศึกษาสมัยใหม่ การใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะสำหรับเด็กแต่ละช่วงอายุ เป็นสิ่งสำคัญ ในการดูพัฒนาการ ความก้าวหน้าและสามารถใช้ตรวจสอบของผู้เรียนว่า มีความเจริญงอกงามทางความรู้และทักษะว่าเป็นไปตามวัยหรือลำดับขั้นตอนหรือไม่ เพื่อผู้สอนจะได้จัดกิจกรรมและการประเมินผลได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากเด็กแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน ทฤษฎีนี้เริ่มจากช่วงอายุ 2 ปี จนถึง 17 ปี โดยแบ่งออกเป็น 6 ชั้น มีดังนี้ (Viktor Lowenfeld & Lambert W. Brittain, 1982)

ชั้นที่หนึ่ง ชั้นขีดเขียน (The scribbling stage) เป็นเด็กก่อนวัยเรียนอายุระหว่าง 2-4 ปี ซึ่งการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อมือยังไม่แข็งแรงเต็มที่ ทำให้ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวมือกับใช้เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง พัฒนาการขั้นนี้ยังแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

การขีดเขียนที่ไม่เป็นระเบียบ (Disordered scribbling) เพราะเด็กยังไม่สามารถบังคับมือได้ ดังนั้นเส้นที่ขีดเขียนจึงมีความควบคุม มีการเคลื่อนไหวที่สับสน

การขีดเขียนเป็นเส้นยาว (Controlled Scribbling) เด็กเริ่มบังคับการเคลื่อนไหวของแขนได้ เส้นที่ขีดเขียนอย่างรู้ความหมายจะเปลี่ยนเป็นเส้นโค้ง มีการวนเวียนในลักษณะเดิมทั้งแนวตั้งและแนวนอน

การขีดเขียนเป็นวงกลม (Circular scribbling) เด็กสามารถขีดเขียนเป็นวงกลมได้ ประสาทตาและมือเริ่มสัมพันธ์กัน

การตั้งชื่อเส้นที่ขีดเขียน (Naming Scribbling) ในวัยนี้เด็กจะเริ่มเล่าหรืออธิบายในสิ่งที่ขีดเขียนอยู่ หรือเป็นในลักษณะพูดกับตนเอง สามารถสื่อความคิดของตนออกมาทางภาษาได้ และมีการกำหนดชื่อและรูปทรงต่างๆ ที่สร้างขึ้น

ชั้นที่สอง ชั้นเริ่มสัญลักษณ์ (The preschematic stage) หรือชั้นเริ่มต้นวาดภาพให้มีความหมาย เด็กในขั้นนี้อายุราว 4-7 ปีหรือบางคนอาจเลยไปถึง 8 ปี การวาดจะเริ่มแทนด้วยรูปแบบอย่างง่ายๆ มักเป็นวงกลมและสี่เหลี่ยม พัฒนาการจะค่อยเป็นค่อยไปจากหัวกลมมีเส้นดึงแทนแขนขา เมื่อโตขึ้นก็จะพัฒนาต่อไป มีแขนด้านข้าง ขาหรือหัวจะค่อยๆ สมบูรณ์มากขึ้น

ชั้นที่สาม ชั้นใช้สัญลักษณ์ (The schematic stage) หรือชั้นการวาดภาพได้คล้ายคลึงของจริง เด็กในขั้นนี้มีอายุราว 7-9 ปี มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งแวดล้อม แสดงออกโดยการใช้เส้นฐาน (based line) เป็นเส้นลากที่ขอบด้านล่างของกระดาษแทนเส้นฐานหรืออาจเป็นเส้นโค้ง เด็กจะใช้สีตรงตามความจริง

ขั้นที่สี่ ขั้นเริ่มต้นวาดภาพอย่างของจริง (The stage of dawning realism) ในขั้นนี้เด็กมีอายุระหว่าง 9-12 ปี มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้นเป็นกลุ่มพรรคพวก เปลี่ยนแปลงจากรูปแบบสัญลักษณ์มาเป็นการใช้เส้นเลียนแบบวัตถุ แต่เส้นที่วาดยังแข็งกระด้างและไม่สามารถจัดระยะวัตถุในภาพวาดให้สัมพันธ์กันหน้าได้ การใช้สีเปลี่ยนจากใช้สีตามความเป็นจริง มาเป็นการใช้สีตามอารมณ์ความรู้สึก รู้จักการออกแบบตกแต่ง มักสนใจเรื่องการแต่งกายและแสดงความแตกต่างระหว่างเพศ ในแบบของเสื้อผ้า

ขั้นที่ห้า ขั้นการใช้เหตุผลเริ่มต้น (The age of reasoning) หรือขั้นวาดภาพเหมือนของจริง (The pseudo - naturalistic stage) ขั้นนี้เด็กอายุระหว่าง 12-14 ปี อย่างเข้าสู่วัยรุ่น ความคิดคำนึงยังไม่เท่าผู้ใหญ่ มีการใช้เส้นตามความเป็นจริงของรูปร่างและมีสัดส่วนของร่างกายถูกต้องมากยิ่งขึ้น มีข้อต่อระหว่างส่วนประกอบของร่างกาย เช่น หัวไหล่ ข้อศอก เข่า เน้นท่าทางการเคลื่อนไหวต่างๆ ไม่เน้นการตกแต่งเครื่องแต่งกายมากเท่าขั้นที่สี่ ในการจัดสัมพันธ์ระหว่างระยะวัตถุ เส้นฐานจะหายไป มีการใช้ที่ว่างลักษณะ 3 มิติ โดยวาดขนาดวัตถุเล็กลงตามระยะ เขียนแสงเงาตามที่เห็น การใช้สีจะปรับสีให้เข้ากับธรรมชาติ ในวัยนี้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ต่างกันอย่างเป็นสองพวก คือ ใช้สีตามสัมพันธ์กับการสังเกต เช่นระยะใกล้ไกล มีดีสว่าง กับพวกที่ใช้สีตามอารมณ์ความรู้สึกของตนโดยไม่คำนึงถึงสิ่งใด เด็กวัยนี้จะมีความรู้สึกต่อประสบการณ์ทางการสร้างสรรค์ต่างกัน แบ่งออกเป็นสองพวก คือ

พวกที่มีความรู้สึกตามสิ่งเร้าสัมผัส (Visually minded) - เด็กพวกนี้ช่างสังเกต เอาใจใส่ในการวาดภาพให้ใกล้เคียงความเป็นจริง เช่น เลื่อนมีรอยยับย่น มีแสง เงา รู้จักระยะใกล้ไกล ลักษณะรูปที่วาดจะเป็นสามมิติ

พวกที่ตีความหมายของสิ่งต่างๆ ด้วยประสบการณ์ของตนเอง (non-visually minded) เป็นพวกที่ถือว่าความรู้สึกนึกคิดของตนมีความสำคัญในการแสดงออก ชอบวาดภาพเกี่ยวกับตนเองและความรู้สึกทางร่างกายมากกว่าคุณลักษณะภายนอกที่มองเห็น สามารถจัดสัมพันธ์ระหว่างระยะวัตถุในภาพได้

ขั้นที่หก ขั้นการตัดสินใจ หรือช่วงวัยรุ่น (The period of decision หรือ adolescent art in the high school) เด็กในช่วงวัยรุ่นคือ ช่วงอายุระหว่าง 14-17 ปี ในขั้นนี้ เด็กจะพัฒนาการโดยสมบูรณ์ จึงทำให้ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ศิลปะได้เป็นอย่างดี จะมีช่วงความสนใจที่ยาวนานเพียงพอที่จะวาดภาพแสดงรายละเอียดได้เสร็จสมบูรณ์ ในช่วงนี้สามารถจำแนกการแสดงออกของเด็กได้เป็น 3 รูปแบบ

แบบ Visual type คือ การที่มองเห็นอย่างไรในความเป็นจริงตามธรรมชาติ ก็ถ่ายทอดออกมาตามความเป็นจริง แบบ Haptic type คือ การถ่ายทอดภาพออกมาโดยเอาตัวเองเป็นศูนย์ มีทัศนคติความรู้สึก ประสบการณ์อารมณ์อย่างไร จะกำหนดให้เป็นอย่างนั้น เน้นการแสดงออกที่อยู่ภายใน (expression) อย่างเต็มที่ และแบบผสมกันระหว่าง Visual type และ Haptic type

ตอนที่ 2 หลักการวัดและประเมินผลทางศิลปะ

2.1 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ทางศิลปะ

ปัจจุบันการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ, 2544) มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้นคือ ช่วงชั้นที่ 1 ป.1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ป.4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ม.1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ม.4-6 และในแต่ละช่วงชั้นก็จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่แตกต่างกัน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะได้ประกอบด้วย 3 สาระด้วยกันคือ ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ สาระการเรียนรู้และองค์ความรู้ของ สาระทางทัศนศิลป์คือ

- ความรู้ ขอบข่าย สัญลักษณ์ แนวคิดทางศิลปะ
- การสร้างสรรค์ และการแสดงออก
- การวิเคราะห์ วิจัยงานศิลปะ และสุนทรียภาพ
- การประยุกต์ใช้ความรู้ทางศิลปะ
- ศิลปะกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ไทยและสากล ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

จากสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มวิชาได้มีการแบ่งสาระการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้และการแก้ปัญหา ซึ่งได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาการศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมและ (2) สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพในการคิดและการทำงาน ซึ่งได้แก่ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ (โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2544) แม้ว่าวิชา ศิลปะมิใช่วิชาที่จำเป็นและเป็นหลักพื้นฐานการเรียนรู้ แต่ก็ยังเป็นวิชาที่มีความสำคัญที่จะต้องให้มีการจัดสอน เพื่อให้นักเรียนมีความสมดุลทั้งทางวิชาการและการใช้ชีวิตเพื่อให้เก่ง ดีและมีสุข

2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระทางทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป. 1-3

1. ลือความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ด้วยวิธีการต่างๆ อย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน
2. ลังเกต รับรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว ทัศนธาตุ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ โดยใช้วิธีการต่างๆ ตามความสนใจ
3. ใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมทัศนศิลป์อย่างปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป. 4-6

1. สื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ด้วยวิธีการต่างๆ อย่างมั่นใจ
2. สำรวจ ทดลองสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ใช้ทัศนธาตุ โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ตามความสนใจ
3. เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมทัศนศิลป์ได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัยและมีความรับผิดชอบ

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป. 1-3

4. แสดงออกถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงาม
5. แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ผลงานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น
6. นำความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป. 4-6

4. แสดงออกถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงาม ด้วยวิธีการต่างๆ ตามความสนใจ
5. แสดงความคิดเห็น อธิบายความหมายของงานทัศนศิลป์ ทัศนธาตุ และความงามของศิลปะ
6. นำความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และชีวิตประจำวัน

การวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงนั้นควรจะมีวิธีในการวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย แซปแมนแนะว่า ครูควรมีบันทึกจากการประเมินผลหลายๆ ด้าน (Chapman, L.H., 1978) เพื่อให้มีความยุติธรรมและไม่มีความลำเอียง อีกทั้งในปัจจุบันมีแนวคิดในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ไม่เพียงให้ครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน แต่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ชุมชน ผู้ปกครอง ตัวนักเรียนเอง หรือเพื่อนนักเรียน ซึ่งตรงกับกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะ (สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ศิลปะ 2544) ที่ต้องการการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย และมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ของกลุ่มศิลปะดังนี้ คือ (1) การเรียนรู้แบบพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เรียน โดยมีความคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) คิดวิเคราะห์ (critical thinking) และคิดไตร่ตรอง (reflective thinking) (2) การเรียนรู้แบบการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) (3) การเรียนรู้แบบการประเมินตนเอง (self assessment) (4) การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา (problem-based learning) และ (5) การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงบูรณาการความรู้สหสาขาวิชา (multidisciplinary) และการวัดและประเมินผลวิชาศิลปะศึกษา ถึงแม้จะเป็นวิชาที่มุ่งเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความสมดุล มี

สุนทรียภาพและจิตใจที่งดงาม ไม่ได้เน้นหนักด้านเนื้อหาสาระเหมือนวิชาการพื้นฐานอื่นๆ แต่ควรจะมีเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานดังเช่นวิชาอื่นเช่นกัน

คุณค่าในทางศิลปะเป็นเรื่องประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ไม่มีกฎเกณฑ์ใดเป็นที่ยอมรับ เป็นมาตรฐานสากลในการประเมินเกี่ยวกับคุณค่า และการวินิจฉัยตัดสิน เพื่อประเมินคุณค่านั้น ซึ่งก็หลีกเลี่ยงลักษณะที่เป็นอัตวิสัยไปไม่ได้ (ภรดี พันธุมภกร, 2542) เพราะเกิดจากความคิดเห็นที่เกิดจากอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้ชมดังที่ ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2543) กล่าวว่า

“การศึกษาวิเคราะห์ศิลปะกรรมต่างๆ นั้นไม่สามารถใช้เครื่องมือใดๆ มาวัดได้
นอกจากใช้มนุษย์เป็นเครื่องมือ ดังนั้นจึงมีความเป็นอัตวิสัยค่อนข้างสูง”

จกมล เสงสุวรรณ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาศิลปศึกษา จำนวน 33 คน ผลการวิจัย พบว่าแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษาในด้านการวัดและประเมินผลควร

(1) มีจุดประสงค์เพื่อวัดและประเมินผลด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม – จริยธรรม ความศรัทธาต่อวิชาชีพครู และบุคลิกภาพความเป็นครูศิลปะ (2) เกณฑ์ที่ใช้ในวัดและประเมินผล ควรใช้เกณฑ์การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และกระบวนการสอน พัฒนาการของงานภาคปฏิบัติ วัดผลแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม และต้องสอบได้ค่าระดับคะแนนอย่างต่ำคือ “ค” (เกรด 2) (3) วิธีการที่ใช้ในการวัดและประเมินผล การทดสอบ แบบสังเกต การให้ปฏิบัติจริง และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (4) รูปแบบการวัดและประเมินผล ครูเป็นผู้ประเมินและผู้เรียนประเมินตนเองร่วมกับครู การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้เรียน ครู ชุมชน ร่วมกันประเมิน (5) ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผล ได้แก่ ช่วงระหว่างเรียนและช่วงหลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับไมเคิล เดย์ (1985 อ้างถึงในมะลิฉัตร เอื้ออานนท์, 2543) เสนอแนะให้ใช้การประเมินผลแบบย่อย (formative evaluation) ในการให้ข้อมูลแก่ครูว่ากระบวนการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพื่อช่วยให้ครูตัดสินผลของกระบวนการเรียน ซึ่งถ้าครูมีความยืดหยุ่นและความคล่องตัว ก็สามารถนำข้อมูลส่วนนี้ไปปรับปรุงแก้ไขกระบวนการสอนในขณะที่หลักสูตรอยู่ระหว่างการใช้ ครูก็สามารถปรับปรุงกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจที่ดีขึ้น ซึ่งการประเมินย่อยจะช่วยให้สามารถประเมินผลสรุป (summative evaluation) ได้ว่า ผู้เรียนแต่ละคนสามารถบรรลุการเรียนรู้ศิลปะดังกล่าวได้สำเร็จหรือไม่ เดย์เสนอระบบที่ประเมินสี่แกนความรู้คือ การประเมินความคิดสร้างสรรค์ในผลงานศิลปะปฏิบัติ การประเมินผลการเรียนในด้านการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ การประเมินผล การเรียนทางประวัติศาสตร์ศิลป์ และการประเมินผลการเรียนในด้านสุนทรียภาพ เดย์เสนอแนะการจัดทักษะความชำนาญ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ประเมินได้ง่ายและกระชับ ผสมผสานกับการประเมินความสามารถของผู้เรียนในแบบที่ยากและซับซ้อน เช่น การประเมินในกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทดลองหาวิธีการในการใช้สื่อศิลปะต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความร่วมมือของผู้เรียนระดับความใส่ใจ ตั้งใจทำงาน การแบ่งปันความรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน รวมทั้งต้องคำนึงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนอื่นๆ กิจกรรมใน

ลักษณะนี้ไม่ควรคำนึงถึงเรื่องความสวยงามของผลงานเป็นสำคัญ เพราะกิจกรรมทดลองใช้สื่อต่างๆ ผลงานอาจสวยหรือไม่สวยก็ได้ การประเมินผลด้านนี้ควรคำนึงว่า กิจกรรมการสอนนั้นเป็นประเภทใด การแสดงออกเฉพาะตัว หรือให้ทดลอง หรือเน้นทักษะวิธีทำ ประยุกต์ใช้ความรู้ หรือมีโน้ตทัศน์ศิลปะ ในการเรียนการสอนที่หลากหลาย การประเมินผลควรหลากหลายไปด้วย

จากงานวิจัยของสังคม ทองมี (2534) ที่ได้ติดตามผลทางด้านการวัดและการประเมินผลของครูศิลปศึกษาพบว่า ครูศิลปศึกษาจำนวนมากขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องการวัดและประเมินผลเกณฑ์ที่ครูใช้ในการวัดและประเมินผลก็มีความแตกต่างกันไประหว่างครูผู้สอน ครูแต่ละคนต่างมีแนวคิดและเป้าหมายแตกต่างกัน ออกไปในรายละเอียด ซึ่งมีใช้เพียงความแตกต่างในระหว่างวิชากลุ่มเดียวกัน ระหว่างครูศิลปะ ครูนาฏศิลป์ และครูดนตรีเท่านั้น

ระบบการประเมินผลการเรียนการสอนแบบ DBAE (Discipline-Based Art Education) หรือศิลปศึกษาที่มีแกนความรู้ทั้ง 4 แกน เป็นพื้นฐานในการเรียนการสอนศิลปะ (คุลีพร วงษ์สุวรรณ, 2543) อันได้แก่ ศิลปะปฏิบัติ (art making) ศิลปะวิจารณ์ (art criticism) ประวัติศาสตร์ศิลปะ (art history) และสุนทรียศาสตร์ (aesthetics) โดยเจ โรนัล เจนโทล์ และแนนซี เมอร์นิแอค (Gentile and Murnyack, 1989) ได้ใช้ระบบการประเมินผลการเรียนการสอนแบบ DBAE มีแนวทางเช่นเดียวกับเคยในแง่ที่ต่างก็สร้างระบบประเมินการเรียนการสอนที่มีสาระเรียนรู้ที่แกนเช่นกัน เจนโทล์และเมอร์นิแอคแนะนำให้ใช้การประเมินแบบอิงเกณฑ์ (criterion-referenced assessment) และอิงกลุ่ม (norm-referenced assessment) ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเสนอแนะกระบวนการประเมินแยกไปตามประเภทความรู้แต่ละแกน คือในด้านศิลปะปฏิบัติ นั้นให้ประเมินแบบก้าวหน้า (formative evaluation) คือประเมินกิจกรรมขณะที่เรียนอยู่ ประเมินจากทักษะตั้งแต่พื้นฐานจนถึงขั้นทักษะผสมผสานระหว่างพื้นฐานกับทักษะที่ยากขึ้นพัฒนาสูงขึ้น โดยงานที่ให้ทำจากง่ายไปหายาก ไม่ควรให้คะแนนการประเมินแบบย่อยเป็นตัวเลข หรือเกรด A B C D เนื่องจาก การให้คะแนนเช่นนี้เปิดทางให้ผู้เรียนส่งงานที่มีคุณภาพต่ำหรืองานที่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ อีกทั้งครูและผู้เรียนก็มักเฉลี่ยคะแนนประเภทนี้ ทำให้ผู้เรียนรอดตัวไปกับงานที่ทำอย่างขอไปต่างๆ ควรใช้มาตรฐานค่าในการให้คะแนน เช่น 1 = ไม่น่าพอใจ 2 = ดี 3 = ยอดเยี่ยม หรืออาจแบ่งละเอียดเป็น 10 อันดับ เพราะการประเมินนี้เป็นการประเมินเชิงคุณภาพมิใช่ปริมาณ ในการประเมินผลรวมจึงจะใช้เกรด A B C ผลงานที่ไม่น่าพอใจ ไม่สามารถนำมาพิจารณาได้ เพราะเท่ากับมีเกรดเป็น F ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนไม่สามารถผ่านการประเมิน แต่ควรคิดผลการประเมินแบบรวมโดยคิดเป็นหน่วยการเรียน เช่น ผลรวมของวิชานี้เป็น B จำนวน 2 ตัว และ C จำนวน 1 ตัว เป็นต้น

เคยได้เสนอแนะเครื่องมือในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางความรู้ที่หลากหลายนาน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจสอบรายการ (checklist) แบบทดสอบ หรือข้อสอบที่เป็นอัตนัยและ/หรือปรนัย การระบุหลักฐานที่สามารถมองเห็นได้ เช่น ให้นักเรียนระบุว่าภาพสไลด์เป็นแบบอย่างหรือรูปแบบ (style) ใด การวัดทัศนคติและการตัดสินใจอย่างมีสุนทรีย์ สรุปว่าการประเมินต้องมีเหตุผลและไม่ยุ่งยากจนเกินไป การประเมินที่เหมาะสมจะช่วยเสริมให้ผู้รู้ถึงความก้าวหน้าของนักเรียน

ทฤษฎีการประเมินผลของเอเลียต ไอสเนอร์ (Eisner, E. 1977, 1979) ที่ชื่อว่า “การวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์ทางการศึกษา” หรือ “การพิจารณาคุณค่าของการศึกษา” (educational criticism or education connoisseurship) การวิเคราะห์ในระบบประเมินผลของไอสเนอร์นั้น มีส่วนประกอบ 3 ขั้นตอน คือ บรรยาย ดีความและประเมินผล การประเมินผลนั้นควรมีความดีงามคุณค่าเชิงศิลปะ (artistic virtue) และคำนึงศีลธรรมจรรยา ขั้นตอนของการรายงานนั้นเป็นการรายงานสภาพหรือลักษณะการต่างๆ ที่ได้พบด้วยภาษาเขียนที่มีศิลปะ ในขั้นบรรยายนี้เป็นการให้ข้อมูลที่มาจากประสบการณ์ในความเป็นจริงมากกว่าเป็นข้อมูลเชิงนามธรรมที่ลึกลับซับซ้อน ขั้นดีความเป็นขั้นที่นำเอาประวัติศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์เข้ามาร่วมพิจารณาถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และคาดหมายถึงผลลัพธ์ที่ตามมา ขั้นนี้สามารถนำเอาความคิดเห็น แนวคิด มโนทัศน์ ตัวแบบทฤษฎีต่างๆ มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยพิจารณา และผู้วิเคราะห์จะต้องรู้วิธีประยุกต์ใช้หลักการทฤษฎีต่างๆ มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยพิจารณาและผู้วิเคราะห์จะต้องรู้วิธีประยุกต์ใช้หลักการทฤษฎีเหล่านั้นเป็นอย่างดี คือต้องรู้ว่าหลักการใดจึงจะเหมาะสมที่จะใช้ในการพิจารณาเหตุการณ์นั้นๆ ในขั้นสุดท้ายในการวัดและประเมินผลนั้น ผู้วิเคราะห์กระทำเช่นเดียวกับการประเมินผลการศึกษาทั่วไปคือวัดผลของหน่วยสำคัญต่างๆ ในเหตุการณ์สถานการณ์หรือวัตถุที่ได้บรรยายและดีความนั้น แม้ว่าบุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มคนแต่ละกลุ่มอาจยึดถือคุณค่าที่แตกต่างกัน แม้ว่าการตัดสินคุณค่าหรือกระบวนการหรือผลลัพธ์ของแต่ละโรงเรียนอาจแตกต่างกัน แต่ต่างก็ต้องการการตัดสินคุณค่าทั้งสิ้น กลไกสำคัญของการวิเคราะห์อยู่ที่ว่าจะต้องประยุกต์ใช้เกณฑ์การตัดสินที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของที่นั้น เพื่อผลในการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น สิ่งสำคัญคือผู้วิเคราะห์จะต้องระบุถึงคุณค่าทางการศึกษาที่ยึดถือก่อนหน้าการประเมินผล คุณค่าหรือความดีงามในการตัดสินชีวิตด้านการเรียนการสอนนั้นก็ต่อเมื่อผู้วิเคราะห์มีความซาบซึ้งเห็นคุณค่า คือตระหนักถึงความซับซ้อนยุ่งยากที่มีอยู่ในสถานการณ์และนโยบายทางการศึกษานั้น ผู้วิเคราะห์ควรเป็นบุคคลในสาขาวิชานั้น จึงจะสามารถเข้าถึงสภาพการณ์ต่างๆ ในสาขาวิชานั้นอย่างถ่องแท้ เกษร ธิตะจารี (2542) เสนอว่า การประเมินผลงานทางศิลปะต้องจำแนกให้เหมาะสมกับลักษณะของงาน ถ้าเป็นผลงานทางรูปธรรมก็จะเน้นทางด้านเนื้อหา หลักการวัดและทักษะ เพราะเห็นได้ชัด ถ้าเป็นงานทางนามธรรม เนื้อหาในการวัดจะไม่ชัด แต่จะแฝงอยู่ในรูปทรง องค์ประกอบ หลักการจัดและทักษะ ดังนั้นการประเมินผลจึงควรคำนึงถึงเรื่องประเมินด้านเนื้อหา (content) ความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา เช่นความสัมพันธ์ทางด้านเรื่องราว จินตนาการ การสร้างสรรค์ หรือแนวคิดทางด้านปรัชญา และประเมินด้านรูปทรง (form) ซึ่งเป็นความถูกต้องตามหลักการขององค์ประกอบศิลปะ (element of design) และหลักการจัด (principle of arrangement)

ในกรณีที่ม้งานศิลปะจำนวนมาก มักจะมีการใช้วิธีหลักการประเมินการจำแนกคุณภาพของงานแบบ Q-sort (เกษร ธิตะจารี, 2542) ซึ่งเป็นขั้นตอนการจำแนกคุณภาพตามกลุ่ม แต่ก็ยังต้องใช้หลักการพิจารณาตามหลักการประเมินผลงานทางศิลปะ คือ (1) สุ่มภาพขึ้นมาหนึ่งภาพ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ (2) ให้พิจารณาภาพที่เหลือว่ามีคุณภาพเหนือกว่าหรือด้อยกว่าภาพที่สุ่มมา ในระดับอะไร จะเป็น (3) กลุ่มหรือ 4 กลุ่ม หรือมากกว่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของงานทั้งหมดว่าจะจำแนกออกได้เป็นกี่กลุ่ม

แม้จะเป็นวิชาเดียวกันแต่ปัญหาของแต่ละระดับการศึกษาก็มีความแตกต่างกัน ตัวอย่างปัญหาทางศิลปะศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการศึกษาของปรววรรณ ดวงรัตน์ (2541) ได้มีข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการทำงานศิลปะของนักศึกษาว่า กระบวนการทำงานศิลปะของนักศึกษาแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ กระบวนการทำงานศิลปะที่มีระบบ (systematic art process) กึ่งเป็นระบบ (semi-systematic art process) และไม่เป็นระบบ (non-systematic art process) โดยเฉพาะแบบที่ 3 ส่วนมากจะพบในนักศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงขึ้น มีประสบการณ์ทางการเรียนศิลปะมากยิ่งขึ้น และบางคนอาจมีแนวทางเฉพาะตน เพื่อนำสู่การทำงานในอนาคตก็เป็นได้ การทำงานศิลปะใช้สัญชาตญาณและอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าที่จะคำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ ดังนั้นอาจจะเป็นปัญหาแก่ผู้สอนในการที่จะประเมินหรือให้คะแนนได้ ขณะที่การเรียนการสอนศิลปะในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา ผู้เรียนอาจจะยังไม่ได้มีรูปแบบเฉพาะตัวมากนัก แต่ปัญหาอาจจะอยู่ที่การตรวจให้คะแนนของผู้สอนมากกว่า

จากงานวิจัยของสถิต วิเศษสัตย์ (2540) ที่ศึกษาการจัดกิจกรรมหลักสูตรศิลปะศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า ด้านการกระทำ (acts) พบว่านักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะด้านการวาดภาพระบายสี ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบจากภาพตัวอย่าง เช่น ผลงานดีเด่นหรือภาพที่ได้รางวัล ตามสูจิบัตร หนังสือวารสารต่างๆ และปฏิทิน ด้านแบบแผนการกระทำ (activities) นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมศิลปะตามที่ครูเป็นผู้กำหนดขั้นตอนการฝึกปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ และวาดภาพระบายสีเป็นเรื่องราวต่างๆ ตามที่ครูกำหนด ด้านความหมาย (meanings) การเรียนส่วนใหญ่ให้ความหมายหรือความสำคัญกับครูเป็นอย่างมากในด้านแนะนำเนื้อหาเรื่องราว และการแนะนำแนวทางเกี่ยวกับวิธีการสร้างงานศิลปะ ซึ่งจะเห็นได้จากกรณีที่นักเรียนส่วนใหญ่เขียนภาพตามเรื่องราวตามที่ครูกำหนดให้ และใช้เทคนิคตามที่ครูแนะนำ ด้านความสัมพันธ์ (relationship) พบว่าครูเป็นผู้มีความสัมพันธ์กับนักเรียน โดยเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และแนะนำเทคนิควิธีการสร้างงานศิลปะ ด้านการมีส่วนร่วม (participation) พบว่าผู้มีส่วนร่วมสำคัญในการดำเนินงานศิลปะได้แก่ นักเรียน ครู อาจารย์หมวดศิลปะ ผู้บริหารและผู้ปกครองสำหรับการศึกษาศิลปะในระดับประถมศึกษา แม้ในการสร้างงานศิลปะจะใช้เทคนิค หรือแนวทางเดียวกันในการสร้างผลงาน ในเป้าหมายของการศึกษาศิลปะในระดับประถมศึกษา เพียงใช้กิจกรรมศิลปะเป็นสื่อไปสู่การพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลในด้านความพร้อม มือและตา การสร้างความสมบูรณ์ด้านจิตใจ ความเพลิดเพลิน การได้แสดงออก ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก งานศิลปะในระดับนี้จึงต้องดัดแปลงให้ง่าย ใช้เวลาน้อย อุปกรณ์หาง่าย สะดวกในการจัดการ และต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด (กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539)

ตารางที่ 2.1 สรุปประเด็นที่ใช้ในการประเมินผลทางศิลปศึกษาจากงานวิจัย

ผู้แต่ง	หัวข้อ	ประเภท	วิธีการ/ประเด็นที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
บันลือ กุลโชติ (2534)	การศึกษาเกณฑ์การตัดสินการประกวดศิลปะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสังกัดกรมสามัญศึกษา	วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	<ul style="list-style-type: none"> ● ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ : การสร้างเรื่องราวน่าสนใจ มีแง่มุมต่างๆ สลับซับซ้อนมากกว่างานอื่นๆ จัดวางภาพได้น่าสนใจ มีการนำวิธีการแปลกใหม่มาใช้ ● ความสามารถด้านการแสดงออก: ความสามารถที่แสดงออกถึงสิ่งที่นักเรียนอยากแสดงได้อย่างแท้จริง และบริสุทธิ์ มีคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมอันดีงาม ● ความสามารถด้านทักษะ: การประสานสัมพันธ์ของภาพทั้งหมด การใช้สีที่กลมกลืน เน้นจังหวะสีที่เหมาะสม ความละเอียดประณีตเรียบร้อยของผลงาน ● ความถูกต้องตามกติกาโดยคำนึงถึงพัฒนาการการแสดงผลงานทางด้านวุฒิภาวะของเด็กและจุดประสงค์ของการประกวด: ตรงตามหัวข้อที่กำหนด ส่งงานทันตามเวลาที่กำหนด
รณรงค์ รินกิจ (2539)	ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปศึกษาสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร	วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	<ul style="list-style-type: none"> ● การสัมภาษณ์สอบถาม และการสังเกต : ความคิดสร้างสรรค์ ความสวยงาม ความสะอาด งานเสร็จตามเวลา การแสดงความคิดเห็น ● นักเรียนมีส่วนร่วมในการให้คะแนน
โยธิน เผือกผ่อง (2539)	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11	วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	<ul style="list-style-type: none"> -ใช้วิธีการประเมินผลโดยการสอบภาคปฏิบัติ -วัดและประเมินผลโดยใช้การสังเกตมากกว่าการสอบ -วัดและประเมินผลในด้าน ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบ เน้นการตรวจผลงานที่ความสวยงาม ความประณีตของผลงาน -ควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนจากการทำงานเป็นกลุ่ม
สถิต วิเศษสัตย์. (2539)	การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย	วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	<ul style="list-style-type: none"> การประเมินจากครู : การสังเกต การสัมภาษณ์ ตรวจผลงาน การจัดอันดับภาพ การแสดงผลงาน เพิ่มสะสมผลงาน และรางวัลที่ได้รับ การประเมินตนเอง : เปรียบเทียบผลงานตนเองกับผลงานคนอื่น การติชมของครู ผู้ปกครอง เพื่อน รุ่นพี่ ประเมินจากการร่วมแสดงงาน การได้รับรางวัล

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้แต่ง	หัวข้อ	ประเภท	วิธีการ/ประเด็นที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
<p>ชำระศักดิ์ ชำระเลิศฤทธิ์ (2540)</p>	<p>ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษา ด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า</p>	<p>วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>การวัดผลและประเมินผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ของผู้เรียน มีวิธีการวัดที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะ เน้นกระบวนการทำงานมากกว่าผลผลิตของงาน เน้นการปฏิบัติจริงโดยจัดทำเพิ่มสะสมงาน โดยใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลาย เกณฑ์ในการประเมินเน้นแบบอิงเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้สามารถยืดหยุ่นได้และผู้เรียนมีโอกาสได้ประเมินตนเอง</p>
<p>นිරุช สุวรรณเมัย (2542)</p>	<p>ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยยุทธวิธี 4 ดาวในโครงการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร</p>	<p>วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● การสังเกตกระบวนการทำงานศิลปะ : ความตั้งใจในการทำงาน ความพร้อมในการเรียน กระบวนการทำงานตามขั้นตอนตามลำดับ ● การสังเกตพัฒนาการลักษณะนิสัยของนักเรียน: ความกล้าตัดสินใจในการทำงาน ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน การควบคุมตนเองในการทำงาน ● การใช้เพิ่มสะสมงาน : พัฒนาการการทำงานของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ในรูปแบบของผลงาน ทักษะการทำงานตามสภาพจริงของนักเรียน ● การใช้แบบทดสอบในวิชาศิลปศึกษา : ความรู้ความเข้าใจ การวิเคราะห์วิจารณ์ กระบวนการทำงานตามขั้นตอนของนักเรียนตามลำดับ ● ข้อสอบมาตรฐานในวิชาศิลปศึกษา : ความคิดสร้างสรรค์ ความถนัดและความสามารถ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
<p>ประเทิน มหาจันทร์ (2531)</p>	<p>ศิลปะในโรงเรียนประถม</p>	<p>หนังสือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ความหมายของผลงาน ● ความเจริญในด้านต่างๆ : อารมณ์ ทางกาย การรับรู้ ทางสังคม ทางสุนทรีย์ภาพ การสร้างสรรค์ ● วิธีการและความชำนาญ : วิธีการของเด็กแต่ละวัย วิธีการของเด็กแต่ละคน ● สัมพันธภาพในผลงาน ● กระบวนการทำงาน : ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความรักงาน ความรอบคอบ ความเป็นประชาธิปไตย

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้แต่ง	หัวข้อ	ประเภท	วิธีการ/ประเด็นที่ใช้ ในการวัดและประเมินผล
กองวิชาการ (2539)	การวัดและประเมินผลในชั้นเรียน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ศิลปศึกษาตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)	เอกสาร กองวิชาการ	<ul style="list-style-type: none"> • กระบวนการ : การจัดเตรียมอุปกรณ์ การทำตามขั้นตอน การจัดเก็บอุปกรณ์เมื่อเสร็จสิ้น • ผลงาน : ความสวยงาม • ความประณีต ความสมบูรณ์ของงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ • คุณลักษณะการทำงาน : ความตั้งใจ ความสะอาด ทันกำหนดเวลา
เพชร ธิตะจารี (2542)	ศิลปศึกษาชั้นนำ : เอกสาร คำสอน	เอกสารคำสอน	<ul style="list-style-type: none"> • ประเมินทางด้านจิตพิสัย โดยใช้ความรู้สึกร่วมตัวในการประเมิน เช่น การสังเกตพฤติกรรม : ความตั้งใจ ความพร้อม ความอดทน ฯลฯ • ประเมินทางด้านทักษะ : พิจารณาตัวผลงาน ความสมบูรณ์ของงาน การแสดงออกในเรื่องต่างๆ • พิจารณาฝีมือของผลงาน : ความประณีต ความเรียบร้อย ความสวยงาม เทคนิคในการสร้างงาน • พิจารณาความคิดสร้างสรรค์ : การแสดงออกทางด้านความคิดริเริ่ม ความคล่อง ความละเอียดลออ ความยืดหยุ่น ฯลฯ

จากการสรุปประเด็นที่ได้จากงานวิจัยจะพบว่าองค์ประกอบส่วนใหญ่ ที่ใช้ในการประเมินผลผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นอาจไม่ได้เห็นความถูกต้องทางหลักวิชามากนัก แต่ค่อนข้างให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านจิตพิสัย เช่น ความตั้งใจ ความสะอาดเรียบร้อย การส่งงานตามกำหนดเป็นหลัก อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมนั้นเป็นการฝึกให้ใช้ทักษะเบื้องต้น ในแต่ละคนอาจมีพัฒนาการหรือพื้นฐานไม่เท่ากัน ผู้สอนจึงมีคะแนนในด้านนี้ให้ผู้เรียนมากพอสมควร ตัวครูผู้สอนเองก็ต้องมีความรู้ในเนื้อหาทางศิลปศึกษา เช่นเรื่ององค์ประกอบศิลป์ด้วย เพื่อที่จะวินิจฉัยผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง

จากงานวิจัยหลายงานมีการค้นพบว่าการใช้แฟ้มสะสมงานมีผลต่อการเรียนวิชาทางศิลปะ จากการศึกษาผลการใช้แฟ้มสะสมงานนักเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตรกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของพรรณวลัย ศิริวงศ์วัฒนา (2542) พบว่านักเรียนด้วยวิธีการใช้แฟ้มสะสมงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจิตรกรรมสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านทักษะพิสัย และจิตพิสัยสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีแบบปกติ แต่ทางด้านพุทธิพิสัยไม่แตกต่าง และยังพบว่า การใช้แฟ้มสะสมงานทำให้นักเรียนมีทักษะการวิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น มีคุณลักษณะทางจิตพิสัยในด้านความพึงพอใจในผลงานของตนเอง สามารถยอมรับตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น รวมถึงทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ และเห็นคุณค่าในผลงานของตนเองมากขึ้นอีกด้วย และจากการทดลองกับกลุ่มนักเรียนของ

พวงรัตน์ อุดลย์ (2542) นักเรียนประเมินตนเองเรื่องการยอมรับในตนเองและยอมรับผู้อื่นสูงสุด และการให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่าควรจะทำสิ่งใดบ้างในการทำงานแต่ละอย่าง ทำให้เข้าใจผู้อื่นและชื่นชมในผลงานของผู้อื่นที่ทำงานได้ดี และยอมรับฟังการประเมินผลงานตนเองจากผู้อื่นโดยไม่รู้สึกละอายใจ หากทำงานไม่ได้ดี แต่จะใช้คำวิจารณ์ของผู้อื่นเป็นสิ่งช่วยปรับปรุงผลงานตนเองให้ดีขึ้นต่อไป (นิรมล สวัสดิบุตร, 2525) อย่างไรก็ตามการเลือกวิธีการวัดและประเมินผลนั้นก็ควรคำนึงถึงตัวผู้เรียน วัตถุประสงค์ กิจกรรมเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอน โดยที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (ศุภิพร วงษ์สุวรรณ, 2543)

ตอนที่ 3 หลักการในการประเมินผลทางการปฏิบัติงาน

3.1 การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment)

การประเมินตามสภาพจริง หรือบางครั้งอาจมีชื่อเรียกที่ต่างกัน เช่น การประเมินทางเลือก (alternative assessment) การประเมินภาคปฏิบัติ (performance assessment) การประเมินผลรวม (holistic assessment) การประเมินผลลัพธ์ และการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ในแต่ละประเภทจะมีการเน้นจุดสำคัญที่แตกต่างในออกไป เป็นทางเลือกที่เป็นการประเมินที่ก่อให้เกิดมาตรฐานในทางใหม่อีกมากมาย และเป็นทางเลือกที่เปลี่ยนบทบาททั้งของผู้สอน และผู้เรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย (Hart, D., 1994) ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544) ก็ได้รับแนวคิดนี้เพื่อนำไปเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการเรียนการสอนของประเทศด้วย และการประเมินภาคปฏิบัติก็เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพจริง เพราะการปฏิบัติเป็นสิ่งที่สะท้อนความสามารถจริงออกมาในรูปของการทำงาน ซึ่งจะมีทั้งกระบวนการและผลผลิตที่ได้ อีกทั้งวิชาที่ศิลปะที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา เป็นวิชาที่ไม่ได้เน้นความรู้ความจำมากกว่าทักษะการปฏิบัติเพื่อให้นักเรียนสามารถสร้างผลงานออกมาได้ และสามารถที่จะประเมินผลจากการใช้ผลงานและทั้งการสังเกตกระบวนการในระหว่างการทำงานด้วย

การที่จะประเมินตามสภาพจริงได้ย่อมต้องเป็นผลที่เกิดจากการวัดตามสภาพจริง (authentic measure) การวัดตามสภาพจริงมีความเชื่อว่าเป็นการวัดระดับของความสามารถ หรือผลสัมฤทธิ์ได้ตรงอย่างแท้จริงมากกว่าการทดสอบแบบประเมินนิยม โดยเฉพาะการสอบแบบโดยใช้ตัวเลือก (Scriven, M., 1991) และจากตารางสรุปประเด็นที่ใช้ในการประเมินผลทางศิลปะจากงานวิจัยก็พบส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลทางศิลปะควรเน้นที่การปฏิบัติงาน ซึ่งตรวจสอบจากผลงานที่สร้างขึ้น ใช้การสังเกตกระบวนการทำงาน และตรวจสอบหลักฐานการทำงานจากการทำแฟ้มสะสมผลงาน (portfollio) ซึ่งการใช้แฟ้มสะสมผลงานจะแบ่งเป็นแฟ้มสะสมงานที่เก็บเฉพาะชิ้นที่ดีที่สุด กับแฟ้มสะสมผลงานทุกชิ้นเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียน (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2540)

ลักษณะของการประเมินตามสภาพจริง (สุวิทย์ มูลคำ, 2544) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะจะเป็นการประเมินจากงานและพฤติกรรมการแสดงออก ที่ประเมินทั้งกระบวนการและ

ผลผลิตของงานที่ได้ อีกทั้งเน้นการพัฒนาและช่วยส่งเสริมจุดเด่นของผู้เรียน เพราะช่วยค้นหาความสามารถที่ผู้เรียนมีความถนัดและความสนใจ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง และการจัดการเรียนรู้เน้นวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายวิธีการและผู้ประเมินที่หลากหลายกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่น ครู เพื่อน ผู้ปกครอง และเห็นคุณภาพของงานที่ได้ โดยในการทำงานเป็นการบูรณาการความสามารถจากหลายๆ ด้านของผู้เรียน และการจัดการเรียนการสอนนั้นมีพื้นฐานเพื่อการเชื่อมโยงและนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

การประเมินผลตามสภาพจริงนั้นมีจุดเน้นที่การประเมินจากการแสดงออก การกระทำ และการปฏิบัติ จึงค่อนข้างมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดและประเมินผลในรายวิชาที่ได้มีการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ เช่น ในวิชาศิลปะศึกษาที่มักจัดการเรียนการสอนโดยการให้ปฏิบัติ ซึ่งการประเมินผลการปฏิบัติงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพจริง และจากการปฏิบัตินั้นสามารถจะสะท้อนสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนได้ จึงมีประโยชน์ในการนำหลักการประเมินการปฏิบัติงาน (performance assessment) มาใช้เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความตรงในการแสดงผลความสามารถแท้จริงของผู้เรียน

3.2 การวัดทักษะการปฏิบัติ (performance testing)

การวัดทักษะภาคปฏิบัติถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) การวัดการเรียนรู้ด้านต่างๆ ทุกประเภทนั้นไม่สามารถจะใช้การวัดด้วยวิธีการทดสอบแบบเดียวเหมือนกันได้ทั้งหมด เพราะอาจจะมีข้อจำกัดในการวัดคุณลักษณะบางประการ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การทำงาน การแสดงความคิดเห็น การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม จากคุณลักษณะเหล่านี้หากใช้วิธีทดสอบจากการใช้แบบสอบ ค่าคะแนนที่ได้ก็ไม่สามารถจะบอกได้ว่า ค่าคะแนนนั้นสะท้อนคุณลักษณะที่เป็นตามสภาพจริงของคนนั้นได้หรือไม่ และอาจจะทำให้ผลการวัดคลาดเคลื่อนจากสภาพความสามารถที่แท้จริงมากจนทำให้ประเมินผิดพลาดและก่อให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังได้ (สำนักทดสอบการศึกษา กรมวิชาการ, 2539) การเรียนการสอนวิชาทางศิลปะส่วนใหญ่ได้เน้นให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติงานมากกว่าการเรียนแบบท่องจำ เพื่อผู้เรียนจะเกิดทักษะและความชำนาญจากการได้ลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโยชิน เฟือก่อง (2539) ที่สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนควรเพิ่มเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ควรเน้นการเรียนภาคปฏิบัติให้มากกว่าทฤษฎี การวัดและประเมินผลควรเน้นภาคปฏิบัติ

3.3 การใช้ portfolio ในการประเมินผลการเรียน

การใช้ portfolio นั้นแต่เดิมมีต้นกำเนิดมาจากวงการทางศิลปะ ในการที่ศิลปินได้รวบรวมผลงานในจำนวนที่มากพอ มาเก็บสะสมไว้เพื่อเป็นหลักฐานที่แสดงความสามารถของคนผู้นั้น (บุรชัย ศิริมหาสาร, 2541) ซึ่งการใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นการรวมหลักฐานจำนวนหนึ่งที่สะท้อนความสามารถของคนที่ทำผลงานต่างๆ ได้ดีกว่าการใช้ใบรับรอง หรือใบคะแนนใดๆ การใช้แฟ้มสะสมงานนั้นเป็นเครื่องมือในการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ มิได้เป็นการประเมินเพียงเฉพาะอย่าง แต่เป็นการประเมินที่เป็นการรวบรวม (วิชัย วงษ์ใหญ่,

2541) การใช้แฟ้มสะสมงานนั้น เป็นการนำความรู้ที่มีอยู่ ได้แสดงออกมาในภาพรวมโดยการนำมาใช้ สิ่งที่ผู้เรียนได้จากการทำแฟ้มสะสมงาน การใช้แฟ้มสะสมงานจะสามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมาใช้ และศูนย์กลางในการเรียนรู้คือนักเรียน ได้เน้นกระบวนการ ทำให้เห็นขั้นตอนจริง สะท้อนให้เห็นความสามารถของผู้เรียน(โกวิท ประวาลพฤษ์, 2541) คือเป็นวิธีการหลัก 4P (บุรชัย ศิริมหาสาร, 2541) ของวิธีการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน คือ

1. performance (การปฏิบัติงาน) คือ วิธีที่เน้นการแสดงออกของผู้เรียนในภาคปฏิบัติ
2. process (กระบวนการ) คือ วิธีการประเมินที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. products (ผลผลิต) คือ วิธีการประเมินที่เน้นผลผลิตของผู้เรียน
4. portfolio (แฟ้มสะสมงาน) คือ วิธีการประเมินโดยให้นักเรียนเก็บสะสมงาน

การประเมินแฟ้มสะสมงาน ควรมีการแยกประเด็นโดยการพิจารณา ทั้งการแยกวิเคราะห์ตามสมรรถภาพต่างๆ ที่ละด้าน (analytical assessment) แล้วจึงนำคะแนนมารวมกัน และการประเมินแบบมองภาพรวมทั้งหมดของแฟ้มสะสมงาน (holistic assessment) (ส.ว.สนา ประวาลพฤษ์, 2541) และการให้คะแนนแบบผสมผสาน (annotated holistic scoring) (Nitko, 1996 อ้างถึงใน สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ประเภทของแฟ้มสะสมงาน สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้ (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

แฟ้มสะสมงานส่วนบุคคล (personal portfolios) แฟ้มสะสมงานทางวิชาการ (academic portfolios) และแฟ้มสะสมงานวิชาชีพ (professional portfolios) ซึ่งแฟ้มสะสมงานส่วนใหญ่มักเป็นแฟ้มสะสมงานส่วนบุคคล สามารถแบ่งออกได้เป็น แฟ้มสะสมงานรวม (total portfolio) เป็นแฟ้มที่สะสมงานทุกชิ้นของผู้เรียน ทำให้สามารถตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนได้ และแฟ้มสะสมงานดีเด่น ที่ให้นักเรียนได้เลือกผลงานที่นักเรียนคิดว่าดีเด่นตามลักษณะสำคัญ (key item) ซึ่งลักษณะสำคัญดังกล่าว เป็นตัวแทนของพฤติกรรม หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ดังนั้นในแฟ้มสะสมงานชนิดนี้จะมีแต่ผลงานที่ดีที่สุด อาจไม่เห็นพัฒนาการของผู้เรียนเท่าที่ควร และเป็นแฟ้มสะสมงานที่จัดทำกันมากในโรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

3.4 รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทางศิลปะ

บงกชพันธุ์ ทองงาม (2540) ได้สร้างเครื่องมือที่เป็นเกณฑ์ตัดสินที่สมบูรณ์ในการคัดแยกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ให้เป็นเครื่องมือที่ไม่ยุ่งยาก และครูสามารถนำไปใช้ได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างเครื่องมือคัดแยกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) (2) เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือคัดแยกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 (3) เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติเฉพาะกลุ่ม (local norm) ของผลงานศิลปศึกษาและความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะเครื่องมือคัดแยกนักเรียนประกอบด้วย (1) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) พัฒนามาจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเจเลน และเออร์บาน (Jellen and Urban, 1984) (2) แบบทดสอบงานวัดผลศิลปศึกษา ประกอบด้วยงานพิมพ์ งานปั้น งานวาดรูประบายสี (3) แบบสำรวจการวินิจฉัยจากการสังเกตความสามารถพิเศษทางด้านศิลปศึกษาจากเพื่อน ผู้ปกครอง ครูผู้สอนศิลปศึกษา และครูประจำชั้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเรียนในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวนนักเรียนทั้งหมด 984 คน ระยะเวลาทำการและเก็บข้อมูลใช้เวลา 1 ภาคการเรียน ผลการศึกษาพบว่า เครื่องมือคัดแยกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ผลการคัดแยกอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือได้ดีในการหาคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าวที่ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และจากการสำรวจวินิจฉัย จากการสังเกตความสามารถพิเศษทางด้านศิลปศึกษาโดยเพื่อน ผู้ปกครอง ครูผู้สอนศิลปศึกษา และครูประจำชั้น พบว่า มีความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ระหว่างผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนศิลปศึกษาสูง ตลอดจนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเกณฑ์ภายนอกได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การวินิจฉัยจากการสังเกตความสามารถพิเศษของนักเรียนโดยเพื่อน ผู้ปกครอง ครูผู้สอนศิลปศึกษา และครูประจำชั้น และมีความสัมพันธ์ทางบวกภายในองค์ประกอบร่วมระหว่างงานพิมพ์ งานปั้น งานวาดรูประบายสี ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เครื่องมือคัดแยกแต่ละประเภทมีอำนาจจำแนกในการคัดแยกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปศึกษาได้ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติเฉพาะกลุ่ม (local norm) ของเครื่องมือคัดแยกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปศึกษาเป็นเกณฑ์ ตามระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

บรรลือ ขอรวมเดช (2533) ศึกษาสภาพและปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติในด้านการวางแผน การสอน สื่อการสอน การดำเนินการสอน วิธีการสอน การประเมินผล และเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติที่เนื่องมาจาก ผู้เรียน ผู้สอน การบริหาร หลักสูตร สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยอาจารย์สอนวิชาศิลปะภาคปฏิบัติสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร รวม 10 แห่ง จำนวน 60 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 50 ฉบับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบประเมินค่า และแบบปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ โดยส่วนรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับบ่อยครั้ง เมื่อจำแนกเฉพาะด้านพบว่า การปฏิบัติด้านเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลมีการปฏิบัติบ่อยครั้งได้แก่ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ความขยันเอาใจใส่ และการตรงต่อเวลาในการส่งงาน มีการปฏิบัติเป็นประจำ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติเป็นประจำที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การให้คำติชม แก่ใจ และการวัดผลด้วยการ

ตรวจผลงานที่มอบหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การใช้เครื่องฉายภาพยนตร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.64 ด้านปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติ โดยส่วนรวมพบว่า มีปัญหาปานกลางเมื่อจำแนกเฉพาะด้านพบว่า ข้อปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปัญหาที่เนื่องมาจากสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งเป็นปัญหามาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ห้องเรียนศิลปะภาคปฏิบัติไม่เพียงพอกับความต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดแสดงว่าไม่ค่อยเป็นปัญหา คือ ผู้สอนไม่ได้สอนวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นประจำ

บันลือ กุลโชติ (2534) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเกณฑ์การประกวดศิลปะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและนำเสนอเกณฑ์การตัดสินการประกวดศิลปะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ใช้วิธีวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi futures research) ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 14 ท่าน แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินการประกวด โดยการให้สัมภาษณ์หนึ่งรอบและตอบแบบสอบถามสองรอบ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินการประกวดว่า ควรประกอบด้วย (1) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (2) ความสามารถด้านการแสดงออก (3) ความสามารถด้านทักษะ (4) ความถูกต้องตามกติกา โดยคำนึงถึงพัฒนาการการแสดงออกทางด้านศิลปะตามวุฒิภาวะของเด็ก และจุดประสงค์ของการประกวด นอกจากนี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการตัดสิน เช่น ผู้จัดการประกวด การแบ่งกลุ่มผู้ประกวด กติกากำหนด กรรมการ คุณสมบัติ และอัตราส่วนของคณะกรรมการ ข้อควรปฏิบัติของคณะกรรมการและรางวัล

สมใจ สิทธิชัย (2535) ศึกษาเรื่องพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปะศึกษา หน่วยการเรียนรู้ภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและนำเสนอเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปะศึกษา หน่วยการเรียนรู้ภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 3 กลุ่มคือ (1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย นักวิชาการด้านศิลปะศึกษา 2 คน นักวัดและประเมินผล 2 คน ครูศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษา 2 คน (2) กลุ่มครูศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษาผู้ทดลองใช้เกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น 6 คน และ (3) กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร 231 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานและด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงาน แบบตรวจผลงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ค่าสถิติแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติวิชาศิลปะศึกษา หน่วยการเรียนรู้ภาพระบายสี ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) มีกรอบโครงสร้างของการประเมิน 4 ด้าน ซึ่งเครื่องมือการประเมิน และน้ำหนักคะแนนของการประเมินแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้ (1) กรอบโครงสร้างด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเรียนรู้ภาพระบายสี มีน้ำหนักคะแนนร้อยละ 15 (2) กรอบโครงสร้างด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานเรียนรู้ภาพระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้าน

กระบวนการในการปฏิบัติงานการเขียนภาพพระบายสี มีน้ำหนักของการประเมินร้อยละ 30 (3) กรอบโครงสร้างด้านผลงานเขียนภาพพระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบตรวจผลงานภาพเขียนพระบายสี มีน้ำหนักคะแนนของการประเมินร้อยละ 35 (4) กรอบโครงสร้างด้านลักษณะนิสัย ในการปฏิบัติงานการเขียนภาพพระบายสี เครื่องมือในการประเมินคือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านลักษณะนิสัยในการปฏิบัติงานการเขียนภาพพระบายสี มีน้ำหนักคะแนนของการประเมินร้อยละ 20

รัตนา รักสกุลพาณิชย์ (2537) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีในวิทยาลัยครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ในด้านความรู้ความเข้าใจ กระบวนการปฏิบัติงานลักษณะนิสัยในการทำงานและผลงาน ประชากรที่ใช้คือ อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ จำนวน 128 คน จากวิทยาลัยครู 36 แห่ง และนักศึกษาที่อยู่ในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีจำนวน 245 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วยแบบตรวจสอบรายการแบบประมาณค่าและแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนแขนงวิชาทัศนศิลป์ อยู่ในระดับเห็นด้วยในทุกด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจ : เนื้อหาด้านทฤษฎี ปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติงานและการสรุปเนื้อหา

ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน : การค้นคว้า สร้างแนวความคิด ออกแบบสร้างผลงานและเตรียมนำเสนอผลงาน

ด้านลักษณะนิสัยในการทำงาน : ความสนใจและความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ความประหยัด ความมีมนุษยสัมพันธ์ และความมีใจกว้างยอมรับความคิดเห็น

ด้านผลงาน : รูปแบบของผลงาน แนวคิดของผลงาน และการนำเสนอผลงาน

จงกล เสงสุวรรณ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบันราชภัฏในทศวรรษหน้าโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษา ในด้านจุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาวิชา การเรียนการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้เชี่ยวชาญสาขาศิลปศึกษา จำนวน 33 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 3 รอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณหาค่ามัชฌิมฐาน ฐานนิยม ผลต่างระหว่างมัชฌิมฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดและประเมินผล มีจุดประสงค์เพื่อวัดและประเมินผลด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพความเป็นครูศิลปะ โดยวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และกระบวนการสอน ครูเป็นผู้ประเมินโดยประเมินจากการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ช่วงเวลาในการวัดและประเมินผลได้แก่ ช่วงหลังเรียน

อัครศักดิ์ อัครเลิศฤทธิ์ (2540) ได้ศึกษาทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษาด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า มี

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษาด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2541-2550) ในด้านลักษณะความสำคัญของหลักสูตร จุดประสงค์โครงสร้าง รูปแบบการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เครื่องมือที่ใช้ในการวัดคือ แบบสอบถามปลายเปิด และแบบมาตราส่วนประเมินค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่าแนวโน้มของหลักสูตรจะเป็นหลักสูตรที่มีความหลากหลายของเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของโรงเรียนและชุมชน มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียน มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานที่สำคัญทางศิลปะ ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถเลือกและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ มีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปะภูมิปัญญาไทยที่สัมพันธ์ต่อชีวิต สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีโครงสร้างของหลักสูตรที่จัดเนื้อหาส่วนหนึ่งสำหรับผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างมีเหตุผลเชื่อมโยงเนื้อหาแบบสหวิทยาการ พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม เน้นการใช้สื่อของจริงในท้องถิ่น สำหรับวัดทัศนคติและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน จะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีบทบาทมากขึ้น การวัดผลและประเมินผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ของผู้เรียน มีวิธีการวัดที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะ ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าผลผลิตของงาน เน้นการปฏิบัติจริงโดยจัดทำแฟ้มสะสมงาน โดยใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลาย เกณฑ์ในการประเมินเน้นแบบ อิงเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้สามารถยืดหยุ่นได้

ตอนที่ 4 การประเมินอภิमान

4.1 ความหมายของการประเมินอภิमान

การประเมินอภิमान ในภาษาอังกฤษอาจใช้คำศัพท์ว่า meta-evaluation หรือ evaluation of evaluations หรือ second order evaluation (Scriven:1991) ในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam:1974 อ้างถึงในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544) หมายถึง การตัดสินคุณค่าภายนอกและคุณค่าภายในของงานประเมิน หรือการประเมินงานประเมิน (Scriven:1981, ศิริชัย กาญจนวาสี, 2537) การประเมินอภิमानเป็นกระบวนการกำหนดข้อมูลที่ต้องการ การรวบรวมข้อมูลและกระบวนการใช้สารสนเทศเชิงบรรยายและสารสนเทศเชิงคุณค่า เกี่ยวกับบรรทัดประโยชน์ ความเป็นไปได้ จริยธรรม และความถูกต้องทางวิชาการของงานประเมิน เป็นแนวทางในการประเมินและเพื่อรายงานจุดแข็งจุดอ่อนของงานประเมินต่อสาธารณะ จากนิยามดังกล่าวมี 2 บทบาทของการประเมินอภิमान คือบทบาทของการประเมิน อภิमानเชิงความก้าวหน้า (formative meta-evaluation) เพื่อชี้แนวทางตลอดจนการปรับปรุงงานประเมิน และบทบาทของการประเมินอภิमानแบบรวมสรุปลง (summative meta-evaluation) ซึ่งเป็นการเปิดเผยจุดแข็งและจุดอ่อนของการประเมินต่อสาธารณะ

4.2 ประเภทของการประเมินอภิमान

การประเมินอภิमानเชิงความก้าวหน้า

เป็นการประเมินงานที่มีลักษณะการใช้การประเมินเชิงสร้างสรรค์ เป็นการวางแผนก่อนการปฏิบัติ การประเมิน การประเมินแบบที่ช่วยให้พนักงานประเมินตัดสินใจว่าจะประเมินอะไร นิยามปัญหาที่ประเมิน กำหนด ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน หรือลูกค้าของการประเมิน ทำวัตถุประสงค์ของการประเมินให้กระจ่าง กำหนดข้อ สัญญา กำหนดข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการ กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล และวิธีวิเคราะห์ข้อมูล กำหนด ตารางการประเมิน จัดหาทีมประเมิน กำหนดงบประมาณ เตรียมข้อสรุปและข้อเสนอแนะและเลือกรูปแบบ และวิธีการรายงานผลการประเมิน

โดยสรุปแล้ว การประเมินอภิमानเชิงความก้าวหน้า หมายถึง การประเมินว่าแผนการประเมินและ การดำเนินการประเมินไปตามแนวทางมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ถ้าปฏิบัติตามแนวทางก็จะได้ผลประเมินที่ ถูกต้องสมเหตุสมผล อีกทั้งเป็นการหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดโดยทั่วไปของการประเมินได้ ทั้งนี้ข้อตกลงเบื้องต้น ที่สำคัญคือ คุณค่าสูงสุดของการประเมินจะมีค่ามากที่สุด เมื่อดำเนินการประเมินตามแนวทางมาตรฐานของ การประเมินที่กำหนดและหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดในการประเมิน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544)

การประเมินอภิमानเชิงรวมสรุป

ถือว่าเป็นบทบาทพื้นฐานของการประเมินอภิमानกล่าวคือเป็นการแสดงถึงคุณค่ารวมของงาน ประเมิน เป็นบทบาทที่แสดงถึงความพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้ของนักประเมินโดยการรายงานให้สาธารณะ ทราบถึงความเป็นมาตรฐานของงานประเมิน ผลการประเมินอภิमानเชิงรวมสรุป ช่วยให้ผู้ที่ใช้ผลประเมิน ตัดสินใจได้ว่าควรจะยอมรับผลประเมินและข้อเสนอแนะจากงานประเมินมากน้อยเพียงใด

4.3 แบบตรวจสอบรายการหลัก (Key Evaluation Checklist : KEC)

Stufflebeam (2000) ให้แนวทางในการตรวจสอบจุดสำคัญต่างๆ 12 จุดในการพัฒนาสำหรับการ ใช้แบบตรวจสอบรายการ ซึ่งในแต่ละด้านมีรายละเอียดที่มีการตรวจสอบที่เฉพาะเจาะจง และคาดหวังให้ผู้ที่ ใช้แบบตรวจสอบรายการนำไปพัฒนาแบบตรวจสอบรายการในการประเมิน (the checklists development checklist) ซึ่งมีประโยชน์คือการวางแผนและดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ เพื่อพัฒนา และ ใช้แบบตรวจสอบรายการในการประเมิน จุดที่ต้องมีการตรวจสอบมีดังนี้

1. หน้าที่ที่ต้องตรวจสอบ (focus the checklist task) โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาที่สนใจ กำหนดจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ พิจารณาและเขียนโครงร่างจากความรู้และประสบการณ์ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สันทนา พูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญในขอบเขตเนื้อหา นั้น และปรับเกณฑ์ของแบบ ตรวจสอบรายการให้ชัดเจนและถูกต้อง ตรงประเด็น ครอบคลุมเนื้อหา ชัดเจน ง่ายต่อการนำไปใช้ ประหยัด เหมาะสมที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีความยุติธรรม เป็นต้น

2. จัดทำรายการอธิบายจุดที่ต้องตรวจสอบต่างๆ (make a candidate list of checkpoint) จัดทำรายการอธิบายจุดที่ต้องตรวจสอบขั้นต้น เพิ่มเติมรายการอธิบายสำหรับจุดที่ต้องตรวจสอบต่างๆ เพื่อ กำหนดคุณค่า ขอบเขตของเนื้อหาที่จะประเมิน ให้ความหมายสำหรับแต่ละรายการ

3. แบ่งประเภทและจัดเรียงประเภทของจุดตรวจสอบต่างๆ (classify and sort the checkpoints) เขียนคำอธิบายจุดที่ต้องตรวจสอบและความหมายลงกระดาษแข็งแต่ละแผ่นขนาด 4x6 นิ้ว นำกระดาษแข็งมาจัดเรียงหมวดหมู่ แล้วแยกประเภทไว้ ระบุประเภทของจุดหลักในการตรวจสอบแต่ละประเภท แล้วจัดเป็นพวกๆ

4. กำหนดและเพิ่มเติมรายละเอียดประเภทของจุดที่ตรวจสอบ (define and flesh out the category) ให้คำจำกัดความแต่ละประเภทจุดที่ตรวจสอบ เสนอและเตือนจุดที่ตรวจสอบที่ไม่ดี ทบทวนจุดที่ตรวจสอบแต่ละประเภทเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา มีความชัดเจนและประหยัด เพิ่มเติมหรือลดจุดที่ต้องตรวจสอบ และเขียนจุดตรวจสอบใหม่ด้วยความเหมาะสม

5. ตัดสินใจจัดลำดับประเภทของจุดตรวจสอบ (determine the order of category) ตัดสินใจเลือกลำดับประเภทจุดตรวจสอบเมื่อพิจารณาแล้วว่ามีความสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้แบบตรวจสอบ เขียนเหตุผลสำหรับการจัดลำดับประเภทของจุดตรวจสอบที่เลือก และจัดลำดับของประเภทจุดที่ตรวจสอบ

6. การทบทวนขั้นต้นในแบบตรวจสอบรายการ (obtain initial review of the checklist) เตรียมการทบทวนรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการ มีการรับรองโดยผู้ใช้ที่มีศักยภาพเพื่อจะทบทวนและวิเคราะห์แบบตรวจสอบรายการ สัมภาษณ์ผู้ที่วิเคราะห์หรือนักวิจัยเชิงลึกเพื่อที่จะให้เข้าใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับจุดที่ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

7. ปรับปรุงเนื้อหาในแบบตรวจสอบรายการ (revise the checklist content) ตรวจสอบและตัดสินใจแนวทางในการระบุประเด็น เรียบเรียงเนื้อหาในแบบตรวจสอบรายการอีกครั้ง

8. เขียนเค้าโครงและรูปแบบของแบบตรวจสอบรายการเพื่อนำไปใช้ (delineate and format the checklist to serve the intended uses) ตรวจสอบกับผู้ใช้งานว่าประเภทของจุดที่ตรวจสอบหรือคะแนนทั้งหมดที่กำหนดไว้ เป็นที่ต้องการหรือไม่ ตรวจสอบกับผู้ใช้เกี่ยวกับความแตกต่างในการให้นำหน้าประเภทของจุดที่ตรวจสอบ หรือจุดตรวจสอบแต่ละจุด

9. ประเมินแบบตรวจสอบ (evaluate the checklist) ทบทวนแบบตรวจสอบรายการที่ได้จากผู้ใช้และผู้เชี่ยวชาญ รับรองหรือรับประกันโดยผู้ใช้จากการทดสอบแต่ละเรื่องในแบบตรวจสอบรายการ โดยทั่วไปจะประเมินว่าแบบตรวจสอบมีความถูกต้อง ตรงประเด็น ครอบคลุมเนื้อหา ชัดเจน มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ประหยัด ง่ายต่อการใช้ และมีความยุติธรรมหรือไม่

10. ปรับปรุงแบบตรวจสอบรายการขั้นสุดท้าย (finalize the checklist) พิจารณาอย่างเป็นระบบหาข้อสรุปจากการทบทวนและทดสอบแต่ละสาขา จัดทำแบบตรวจสอบรายการฉบับสุดท้าย

11. การประยุกต์ใช้และการเผยแพร่แบบตรวจสอบรายการ (apply and disseminate the checklist) การประยุกต์แบบตรวจสอบรายการเพื่อนำไปใช้ จัดทำแบบตรวจสอบรายการขึ้นมา และอาจเผยแพร่ทางวารสาร เอกสารของผู้เชี่ยวชาญ หรือทาง Web pages เป็นต้น

12. การทบทวน ตรวจสอบเป็นระยะๆ และปรับปรุงแก้ไขแบบตรวจสอบ (periodically review and revise the checklist) ใช้ข้อมูลผลสะท้อนกลับทั้งหมด เพื่อทบทวน และปรับปรุงแก้ไขแบบตรวจสอบให้มีช่วงที่เหมาะสม

4.4 รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิมาน

เนติ เหลียวเวรศ (2541) ได้ทำการประเมินอภิมานการใช้แบบจำลองชิปในการประเมินโครงการศึกษา จุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการนำแบบจำลองชิปมาใช้ในการประเมิน กลุ่มประชากรที่ใช้คือ วิทยานิพนธ์และผู้ทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่ใช้แบบจำลองชิปในการประเมิน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการนำแบบจำลองชิปมาใช้ในการประเมินพบว่ามีทั้งหมด 5 รูปแบบที่นิยมใช้มากที่สุดได้แก่การใช้แบบจำลองชิปประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่จนกระทั่งโครงการสิ้นสุดโดยประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยเบื้องต้นย้อนหลังแล้วจึงประเมินกระบวนการและผลผลิต แต่ผลการประเมินแต่ละส่วนไม่มีผลต่อการตัดสินใจดำเนินการในขั้นต่อมา ด้านการนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจ ผู้ประเมินส่วนใหญ่ไม่ได้นำผลการประเมินเสนอผู้บริหารในการตัดสินใจทั้งระหว่างดำเนินโครงการและสิ้นสุดโครงการ คุณภาพงานประเมินโดยใช้แบบจำลองชิป โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี งานประเมินที่ใช้รูปแบบจำลองชิปต่างกัน มีคุณภาพงานประเมินแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยรูปแบบการนำแบบจำลองชิปไปใช้ในการประเมินสามารถทำนายคุณภาพงานประเมินได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 29.40

อมรรัตน์ พันธงาม (2543) ได้ทำการพัฒนากระบวนการประเมินเพิ่มผลงานและการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินเพิ่มผลงาน: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินเพิ่มผลงานโดยการใช้การวิเคราะห์อภิมาน
- 2) เพื่อประเมินผลการประเมินเพิ่มผลงานโดยการใช้การประเมินอภิมาน
- 3) เพื่อสังเคราะห์ผลที่ได้จากวัตถุประสงค์ 2 ข้อแรกแล้วนำเสนอและตรวจสอบกระบวนการและ การใช้ผลการประเมินเพิ่มผลงาน 7 ขั้นตอนและเกณฑ์มาตรฐาน 30 เกณฑ์ เป็นแนวทางสำหรับการสังเคราะห์และการประเมินอภิมาน

ข้อมูลสำหรับกรวิจัยประกอบด้วยตัวแปร 83 ตัวแปรจากหนังสือ/ตำรา 13 เล่ม บทความวิชาการ 17 เรื่องและรายงานวิจัย 19 เล่ม ที่เกี่ยวกับการประเมินเพิ่มผลงาน และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ครู 24 คน ในโรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การใช้สถิติภาคบรรยายและสถิติอนุมานในการวิเคราะห์อภิมาน การประเมินอภิมานและการสังเคราะห์ผล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ผลการวิเคราะห์อภิมานพบว่าขนาดอิทธิพลมีค่าเฉลี่ย 0.98 หมายความว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้การประเมินเพิ่มผลงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช้การประเมินเพิ่มผลงาน รายงานวิจัยและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมินเพิ่มผลงานที่มีคุณภาพตาม

เกณฑ์มาตรฐานโดยรวมได้แก่ การประเมินที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความก้าวหน้ามีระยะเวลาในการทำ
 เพิ่มผลงานนานตั้งแต่ 1 ภาคเรียนขึ้นไป การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์หลายประการ และมีการ
 กำหนดความตรงของคะแนนการประเมินเพิ่มผลงาน เมื่อสังเคราะห์ผลการวิจัย 2 ข้อแรกจะได้กระบวนการ
 และการใช้การประเมินเพิ่มผลงานที่มีค่าอิทธิพลและคะแนนคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินสูงจำนวน 3
 รูปแบบจาก 16 รูปแบบ รูปแบบแรกได้แก่การประเมินเพิ่มผลงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน
 ความก้าวหน้า มีการดำเนินการประเมินครบทั้งการวางแผน การสะท้อนความคิดและการจัดทำเพิ่มผลงาน มี
 ครูและนักเรียนเป็นผู้ประเมินและมีการอภิปรายและสะท้อนความคิดต่อผลการประเมิน รูปแบบที่ 2 และ 3
 เป็นรูปแบบที่มีลักษณะคล้ายรูปแบบแรกแต่ไม่มีการอภิปรายและสะท้อนความคิด และรูปแบบที่ 3 มี
 จุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลรวมตามลำดับ

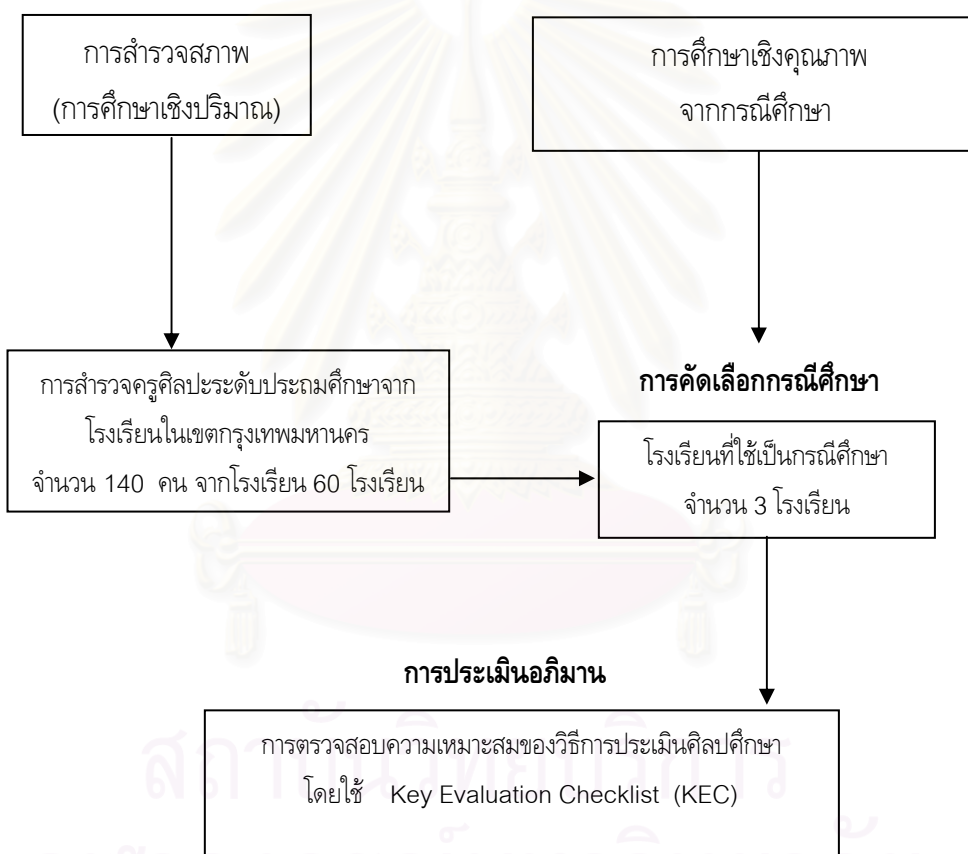
สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนที่แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนวิชาศิลปศึกษา การศึกษาเชิงคุณภาพของกรณีศึกษา และการสังเคราะห์ผลและการประเมินอภิमान โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนของการทำวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจสภาพการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลของครูศิลปศึกษาในเบื้องต้นจากโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 140 คน จากโรงเรียน 3 สังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 โรงเรียน จากนั้นนำผลที่ได้จากขั้นตอนแรกมาเลือกกรณีศึกษา 3 โรงเรียน เมื่อสรุปข้อมูลจากสองขั้นตอนแรกแล้วผู้วิจัย ทำประเมินอภิमानด้วยการตรวจสอบความเหมาะสมของการประเมินศิลปศึกษา โดยจัดประชุมกลุ่มครู

1. การศึกษาเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาาระดับชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนทุกสังกัดในเขตกรุงเทพมหานคร คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 140 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 60 โรงเรียน

ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นของโรงเรียนแต่ละสังกัด สังกัดละ 20 โรงเรียนและแบ่งตามกลุ่มเขต การบริหารงานของกรุงเทพมหานคร โดยคำนึงถึงเขตที่ได้รับการสุ่มเลือกต้องมีกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนครบทุกสังกัดในเขตนั้น โดยใช้ครูที่สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ได้รับการสุ่มเลือกนั้นทั้งหมด จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อสอบถามความสมัครใจในการอนุญาตและให้ความร่วมมือจากโรงเรียนที่สุ่มเลือก โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนตามเขตการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์ มีทั้งหมด 9 เขต ได้แก่ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน บางรัก สัมพันธวงศ์ บางซื่อ พญาไท ราชเทวี
2. กลุ่มเขตเจ้าพระยา 9 เขต ได้แก่ ยานนาวา สาทร บางคอแหลม พระโขนง คลองเตย บางนา ห้วยขวาง ดินแดง วัฒนา
3. กลุ่มเขตบูรพา 9 เขต ได้แก่ บางเขน ดอนเมือง จตุจักร บางกะปิ ลาดพร้าว วังทองหลาง สายไหม หลักสี่ บึงกุ่ม
4. กลุ่มเขตศรีนครินทร์ 8 เขต ได้แก่ ประเวศ มีนบุรี ลาดกระบัง หนองจอก สวนหลวง คลองสามวา คันนายาว สะพานสูง
5. กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ 7 เขต ได้แก่ ภาษีเจริญ บางกอกน้อย บางพลัด ตลิ่งชัน หนองแขม บางกอกใหญ่ ทวีวัฒนา
6. กลุ่มเขตกรุงธนใต้ 8 เขต ได้แก่ ธนบุรี คลองสาน บางขุนเทียน จอมทอง ทุ่งครุ ราษฎร์บูรณะ บางแค บางบอน

ผู้วิจัยได้สุ่มเขตจำนวน 2-3 จำนวนเขตในแต่ละกลุ่มเขตการบริหารงานของ กรุงเทพมหานคร โดยมีกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนครบทุกสังกัดในเขตนั้น

ตารางที่ 3.1 การแบ่งกลุ่มการบริหารงานของกรุงเทพมหานครและเขตที่ผู้วิจัยสุ่มเลือก

รายชื่อกลุ่มเขตของกรุงเทพมหานคร	เขตที่ผู้วิจัยสุ่มเลือก
1. กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์ 9 เขต ได้แก่ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก บางซื่อ พญาไท ราชเทวี	1. พระนคร 2. สัมพันธวงศ์ 3. ดุสิต
2. กลุ่มเขตเจ้าพระยา 9 เขต ได้แก่ ยานนาวา สาทร บางคอแหลม พระโขนง คลองเตย ห้วยขวาง ดินแดง วัฒนา บางนา	1. ยานนาวา 2. คลองเตย 3. วัฒนา
3. กลุ่มเขตบูรพา 9 เขต ได้แก่ วังทองหลาง บางเขน ดอนเมือง จตุจักร บางกะปิ ลาดพร้าว สายไหม หลักสี่ บึงกุ่ม	1. จตุจักร 2. สายไหม 3. วังทองหลาง
4. กลุ่มเขตศรีนครินทร์ 8 เขต ได้แก่ ประเวศ สะพานสูง มีนบุรี ลาดกระบัง หนองจอก สวนหลวง คลองสามวา คันนายาว	1. ประเวศ 2. สวนหลวง
5. กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ 7 เขต ได้แก่ ภาษีเจริญ บางกอกน้อย บางพลัด ดลิ่งชัน บางกอกใหญ่ หนองแขม ทวีวัฒนา	1. ภาษีเจริญ 2. บางกอกน้อย
6. กลุ่มเขตกรุงธนใต้ 8 เขต ได้แก่ ธนบุรี บางบอน ทุ่งครุ คลองสาน บางขุนเทียน จอมทอง ราษฎร์บูรณะ บางแค	1. ธนบุรี 2. จอมทอง
รวม 50 เขต	รวม 14 เขต

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามกลุ่มเขตการบริหารงานของกรุงเทพมหานครและสังกัดของโรงเรียน

ที่	กลุ่มเขต	เขต	สังกัดของโรงเรียน		
			สปช.	กทม.	สช.
1.	รัตนโกสินทร์	พระนคร	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน
		ดุสิต	2 โรงเรียน	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน
		สัมพันธวงศ์	1 โรงเรียน	2 โรงเรียน	2 โรงเรียน
2.	เจ้าพระยา	ยานนาวา	2 โรงเรียน	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน
		คลองเตย	2 โรงเรียน	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน
		วัฒนา	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน
3.	บูรพา	จตุจักร	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน	2 โรงเรียน
		วังทองหลาง	1 โรงเรียน	2 โรงเรียน	1 โรงเรียน
		สายไหม	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน
4.	ศรีนครินทร์	ประเวศ	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน
		สวนหลวง	1 โรงเรียน	2 โรงเรียน	2 โรงเรียน
5.	กรุงธนเหนือ	ภาษีเจริญ	1 โรงเรียน	2 โรงเรียน	1 โรงเรียน
		บางกอกน้อย	2 โรงเรียน	1 โรงเรียน	2 โรงเรียน
6.	กรุงธนใต้	ธนบุรี	1 โรงเรียน	2 โรงเรียน	2 โรงเรียน
		จอมทอง	2 โรงเรียน	1 โรงเรียน	1 โรงเรียน
	รวม	14 เขต	20 โรงเรียน	20 โรงเรียน	20 โรงเรียน

1.2 การเตรียมเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้

แบบสำรวจสภาพการประเมินผลโดยมีการใช้กรอบแนวคิดจากการวิเคราะห์หลักการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ทฤษฎีทางศิลปะ เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะ การวัดและการประเมินทางศิลปะและหลักการวัดภาคปฏิบัติในการสร้างเครื่องมือ ในเครื่องมือที่ใช้สำรวจนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นการสำรวจข้อมูลที่ศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังของครูศิลปศึกษา เช่น ระดับการศึกษา คณะและสาขาที่สำเร็จการศึกษา วิชาเอก วิชาโท เพศ อายุ ประสบการณ์ในการสอนนักเรียน สังกัดของโรงเรียน ภาระงานที่ทำ จำนวนคาบที่สอน และจำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบ เกียรติประวัติ และรางวัลที่เคยได้รับ

ตอนที่ 2 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียน เช่น องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและการให้น้ำหนักองค์ประกอบในการประเมินผล วิธีการที่ใช้ในการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล ผู้ที่ประเมินผล ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ร่างเครื่องมือ โดยใช้กรอบแนวความคิดในการคิดข้อคำถามแล้วนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

2. นำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความสอดคล้องของเนื้อหาจากหลักการวัดและประเมินผล แนวคิด ทฤษฎีและองค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ทางศิลปศึกษา หลักการประเมินตามสภาพจริง การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้จากการศึกษาตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานในการสร้างเครื่องมือ และได้สัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่านเพื่อให้ความคิดเห็นในการสร้างแบบสำรวจ จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสำรวจมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสำรวจในส่วนที่ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียนว่าข้อคำถามแต่ละข้อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือไม่โดยหากำหนดขึ้น ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมาย (Item-objective congruence : IOC) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมาย

R คือ ผลรวมคะแนนตัดสินของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยให้ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อความที่มีค่าความสอดคล้อง IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนาวาสี, 2541) คือ จึงจะมีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วเลือกมาเป็นข้อความในแบบสำรวจ

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างของเนื้อหาที่ใช้ในการทำแบบสำรวจ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	น้ำหนัก(%)	จำนวนข้อ
1. องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและน้ำหนัก องค์ประกอบในการประเมิน	1. พฤติกรรมในชั้นเรียน 2. ความรู้พื้นฐานทางศิลปะ 3. ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน 4. ด้านผลงาน	20% 5 5 5 5	(4) 1 1 1 1
2. วิธีการประเมินผล	1. การสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน 2. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน 3. การทดสอบข้อเขียน 4. การทดสอบภาคปฏิบัติ 5. ประเมินจากผลงาน	25% 5 5 5 5 5	(5) 1 1 1 1 1
3. เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล	1. แบบสอบ 2. แบบสังเกต/ บันทึกพฤติกรรม 3. แบบประเมินผลงาน 4. แฟ้มสะสมงาน	20% 5 5 5 5	(4) 1 1 1 1
4. ผู้ที่ประเมินผล	1. การประเมินจากผู้สอน 2. การประเมินจากบุคคลอื่น	10% 5 5	(2) 1 1
5. ผู้ที่ได้รับรายงานผลการประเมิน	1. นักเรียน 2. ผู้ปกครอง 3. ผู้บริหารและคณะครู	5%	(1)
6. การรายงานผลและสาระในการรายงานผล	1. รูปแบบของการรายงานผล 2. สาระของการรายงานผล 3. ช่วงเวลาของการรายงานผล 4. จุดประสงค์ที่นำผลการประเมินไปใช้	15% 5 5 5 5	(4) 1 1 1 1
รวม		100	(20)

ตารางที่ 3.4 รายการข้อคำถามและสรุปค่าความสอดคล้องที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
1.	องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและน้ำหนักองค์ประกอบในการประเมิน	
	1. พฤติกรรมในชั้นเรียน	
	- จำนวนครั้งในการเข้าชั้นเรียน	0.75
	- ความสนใจในการเรียน	1.00
	- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การวิจารณ์, ชักถาม, ตอบคำถาม)	1.00
	- ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน	1.00
	- การทำงานร่วมกับผู้อื่น	1.00
	- การแสดงความคิดเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น	1.00
	- ความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (การส่งงานครบ, การส่งงานเสร็จตามเวลา)	1.00
	- การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	0.75
	- การรู้จักสังเกตงานที่ให้ทำ	0.75
	- การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน	1.00
	- การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะหลังเลิกเรียน	1.00
	2. ความรู้พื้นฐานทางศิลปะ	
	- ความรู้ในด้านวัสดุอุปกรณ์	1.00
	- ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ	1.00
	- ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ	0.75
	- ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม	0.75
	3. ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน	
	- ทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน	0.75
	- เทคนิคการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน	1.00
	- ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	0.75
	- การรักษาความสะอาด	0.75
	- ความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานตามขั้นตอน/ หลักการ	0.75
	- ความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ การสร้างงานศิลปะ	0.75
	- ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ สร้างงานศิลปะ	0.75
	4. ด้านผลงาน	
	- การทำงานถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด	0.75
	- ความสวยงามของผลงาน	1.00
	- ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน	1.00
	- ความคิดสร้างสรรค์	1.00
	- การแสดงออก และสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน	0.75
	- การมีพัฒนาการของผลงาน	1.00

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
2.	วิธีการประเมินผล	
	1.การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน	1.00
	2.ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	1.00
	3.การทดสอบข้อเขียน*	-
	4.การทดสอบภาคปฏิบัติ (สอบโดยการให้ปฏิบัติงาน)	1.00
	5. การประเมินจากผลงาน	1.00
	วิธีการตรวจผลงานของนักเรียนที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	1.00
	การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนนผลงานนักเรียน	1.00
	ประเภทของเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลงานของนักเรียน	1.00
	เกณฑ์ที่ใช้เปรียบเทียบเพื่อประเมินผลนักเรียน	1.00
3.	เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล	
	1. แบบสอบ *	-
	2. แบบสังเกต/ บันทึกพฤติกรรม	1.00
	3. แบบประเมินผลงาน	1.00
	4. แฟ้มสะสมงาน	1.00
	ระดับของการนำผลการประเมินของมาใช้	1.00
	จุดประสงค์ที่นำผลการประเมินไปใช้	1.00
	ระดับความสามารถในการประเมินผลนักเรียน	1.00
4.	ผู้ที่ประเมินผล	
	1. การประเมินจากผู้สอน	1.00
	2. การประเมินจากบุคคลอื่น	
	- เพื่อนครู (ศิลปะ)	0.75
	- ตัวนักเรียนเอง	1.00
	- เพื่อนนักเรียน	1.00
- ผู้ปกครอง*	-	
5.	ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน	
	- นักเรียน*	-
	- ผู้ปกครอง*	-
	- ผู้บริหารและคณะครู*	-

* หมายถึง - ข้อความที่ปรับปรุงเพิ่มเติมตามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ
5.	การรายงานผลและสาระในการรายงานผล	
	1. รูปแบบของการรายงานผล	
	1.1 รายงานผลเป็นคะแนน	1.00
	1.2 รายงานผลเป็นเกรด	0.50
	1.3 รายงานแบบ checklist *	-
	1.4 อธิบายด้วยวาจา (กับผู้ปกครอง/ นักเรียนที่เข้ามาพูดคุย) *	-
	2. สาระของการรายงานผล	
	2.1 พัฒนาการของผลงาน	1.00
	2.2 รายงานจุดเด่น จุดด้อย	0.75
	2.3 ข้อควรปรับปรุงของนักเรียน	0.50
	2.4 รายงานพฤติกรรม ความสนใจในการเรียน	1.00
	3. ช่วงเวลาในการรายงานผล	
	3.1 รายงานทุกครั้งที่นักเรียนส่งงาน *	-
	3.2 รายงานกลางภาคเรียน	1.00
	3.3 รายงานปลายภาคเรียน	1.00
	3.4 รายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง	1.00

* หมายถึง - ข้อความที่ปรับปรุงเพิ่มเติมตามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมาย (IOC) พบว่า ค่าความสอดคล้องมีค่าอยู่ในระหว่าง 0.50 – 1.00 แต่มีบางรายข้อที่มีการปรับปรุงเพิ่มเติมตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำเครื่องไปปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (try out) กับครูศิลปศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 6 คน

4. นำผลที่ได้จากการทดลองใช้ไปปรับปรุงแก้ไข นำเสนอจากอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปสร้างเป็นเครื่องมือฉบับจริง

5. ทำหนังสือขออนุญาตจากทางมหาวิทยาลัย และส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียน จำนวนสังกัดละ 20 โรงเรียน

6. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการส่งแบบสอบถาม หรือผู้วิจัยเดินทางไปรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามโรงเรียนต่างๆ และให้ทางโรงเรียนส่งกลับมาหากได้ไม่ครบอาจเก็บข้อมูลซ้ำ

ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาเชิงปริมาณระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม 2546 เป็นระยะเวลาทั้งหมด 4 เดือน โดยที่ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนและบางส่วนใช้วิธีติดต่อทางโทรศัพท์และส่งทางไปรษณีย์ และให้โรงเรียนส่งกลับมาโดยผู้วิจัยได้แนบซองติดแสตมป์เพื่อให้โรงเรียนส่งกลับมา หากยังไม่ได้รับก็ติดต่อโรงเรียน และส่งแบบสอบถามเพิ่มเติม จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและที่ได้รับคืนมีดังนี้

ตารางที่ 3.5 จำนวนครุกลุ่มตัวอย่างและอัตราการตอบกลับ

สังกัด	จำนวนครุกลุ่มตัวอย่าง (คน)	จำนวนครุที่ตอบกลับ (คน)	ร้อยละของจำนวนครุ ที่ตอบกลับ
สปช.	46	40	86.96
สช.	67	64	95.52
กทม.	39	36	92.31
รวม	152	140	92.11

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติภาคบรรยายในการวิเคราะห์ผล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยนำเสนอในรูปตารางและข้อความสรุป

ขั้นที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพของกรณีศึกษา

การศึกษาในขั้นนี้เพื่อเป็นการศึกษาในแนวคิดโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติจริงของครูผู้สอนศิลปศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาจากทุกสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 แห่ง สังกัดละ 1 โรงเรียน หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อเป็นกรณีศึกษา คือ นำผลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณในขั้นตอนที่ 1 มาศึกษาคะแนนที่ได้ในแต่ละรายโรงเรียน เลือกโรงเรียนค่าเฉลี่ยจากการการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่ดี มีลักษณะวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดี มีความแตกต่างจากโรงเรียนอื่น หรือมีความน่าสนใจ มีกิจกรรมการจัดการสอนที่หลากหลาย หรือมีวิธีการวัดและประเมินผลที่ดี และให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยในการไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสังเกตการปฏิบัติจัดการเรียนการสอนของครูและสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน ใช้การสัมภาษณ์ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง การศึกษาเอกสารของทางโรงเรียน เช่น สมุดบันทึก ผลงานของนักเรียน ใบคะแนนของนักเรียน

2.1 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ถูกเลือกให้มาเป็นรายกรณีศึกษาจำนวน 3 แห่งจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(สปช.) โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร (กทม.) และโรงเรียนสังกัดเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร (สช.) โดยกรณีศึกษาต้องเป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาเชิงปริมาณในชั้นที่ 1 และนำผลการศึกษาในชั้นแรกมาคัดเลือกเป็นกรณีศึกษา

2.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลในขั้นตอนนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารทางโรงเรียน การสังเกตการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษาของโรงเรียนกรณีศึกษา และการบันทึกภาพ โดยแบบสัมภาษณ์ และกรอบการศึกษาในภาคสนามนี้ นำผลมาจากแบบสำรวจจากขั้นตอนของการศึกษาเชิงปริมาณ มาใช้เป็นกรอบแนวความคิดหลักการประเมินตามตามสภาพจริง (authentic assessment) ทฤษฎีทางศิลปะ การวัดและการประเมินทางศิลปะ และหลักการวัดภาคปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยนำเครื่องมือไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบและแก้ไขจากนั้นนำไปใช้จริงในการบันทึกผล

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ร่างเครื่องมือ (แบบสัมภาษณ์ และกรอบการศึกษาในภาคสนาม) โดยใช้กรอบแนวความคิดในการคิดข้อตรวจสอบรายการแล้วนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา นำไปปรับปรุงแก้ไข
2. ทำหนังสือขออนุญาตจากทางมหาวิทยาลัย และส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนกรณีศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน
3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกตการณ์ ใช้การจดบันทึก การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารตามโรงเรียนต่างๆ และถ่ายสำเนา และการบันทึกภาพโดยเข้าไปสังเกตการณ์โรงเรียนแต่ละที่อย่างน้อย 1 สัปดาห์ หากได้ข้อมูลไม่ครบตามที่ต้องการอาจมีการเก็บข้อมูลซ้ำ อาจใช้การสอบถามเลือกถามครูและจดบันทึกในประเด็นที่ต้องการเพิ่มเติม ในการเข้าไปเก็บข้อมูลแต่ละโรงเรียนผู้วิจัยเก็บข้อมูลกรณีศึกษาในช่วงเดือนกรกฎาคม-เดือนกันยายน พ.ศ. 2546 โดยโรงเรียน A ผู้วิจัยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 7 วัน โรงเรียน B และ C ผู้วิจัยใช้เวลาเก็บข้อมูลเป็นเวลา 1 เดือน ระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความแตกต่างกันมากเนื่องจากโรงเรียน A ผู้วิจัยสามารถสังเกตการสอนของครูและสามารถสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารได้ตามระยะเวลาที่กำหนด โรงเรียน B ผู้วิจัยไม่สามารถสังเกตการสอนของครู และไม่สามารถนัดสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารโรงเรียนตามเวลาที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เพราะครูมีภาระงานสอนมากและบางครั้งต้องพานักเรียนไปประกวดนอกสถานที่หรือไปติดต่องานของต้นสังกัด จึงต้องรอเวลาที่ครูสามารถให้ผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์ได้ ส่วนโรงเรียน C เป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ สถานที่เรียนวิชาศิลปศึกษาของแต่ละระดับชั้นมีความห่างไกลกัน และเวลาในการสอนของครูศิลปะแต่ละคนมีความซ้ำซ้อนกัน อีกทั้งการเรียนการสอนยังแบ่ง

ออกเป็นภาคปกติและภาคการเรียนแบบสองภาษา (bilingual program) ผู้วิจัยจึงใช้เวลาในการออกไปสังเกตการสอนและการนำดัดแปลงกิจกรรมแต่ละคนค่อนข้างมาก

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปข้อมูลที่ได้ออกมาเป็นประเด็นต่างๆ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และผู้วิจัยทำการประเมินอภิमानวิธีการประเมินศิลปศึกษา

ขั้นที่ 3 การสังเคราะห์ผลและการประเมินอภิमान

การศึกษาในขั้นนี้ทำเพื่อประเมินอภิमानเพื่อเป็นการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของวิธีการประเมินผลจากโรงเรียนต่างๆ ที่ได้ไปทำการศึกษาดูเชิงสำรวจและการศึกษาเชิงคุณภาพ จากนั้นนำข้อคิดเห็นและข้อสรุปจากการอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิมาสรุปและสังเคราะห์รูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานทางศิลปศึกษาที่เหมาะสม

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการ

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเพื่อสำรวจในขั้นตอนการศึกษาเชิงปริมาณ และขั้นตอนการศึกษาเชิงคุณภาพมาสรุปประเด็นที่สำคัญเข้าด้วยกัน เพื่อหารูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานทางศิลปศึกษาที่เหมาะสม จากนั้นผู้วิจัยสังเคราะห์และประเมินผลข้อมูลด้วยตนเอง จนได้ข้อสรุปที่คิดว่าเป็นรูปแบบในการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน

2. ใช้แบบประเมินความเหมาะสมของการประเมินผลการปฏิบัติ โดยการใช้แบบตรวจสอบรายการสำหรับการประเมินอภิमान Key Evaluation Checklist (KEC) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของเครื่องมือมีเกณฑ์การให้คะแนน (rubrics for scoring) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานทางศิลปะ และระดับความเหมาะสมของรายการ โดยใช้กรอบแนวคิดหลักการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ทฤษฎีทางศิลปะ การวัดและการประเมินทางศิลปะ และหลักการวัดภาคปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยนำเครื่องมือไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบและแก้ไข

3. ติดต่อกลุ่มครูผู้สอนศิลปศึกษา และอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษาระดับอุดมศึกษา มาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและร่วมตรวจสอบและประเมินอภิमान และติดต่อด่วนวันการเข้าร่วมประชุม โดยคัดเลือกครูศิลปศึกษาจากโรงเรียนสังกัดต่างๆ ในระดับประถมศึกษา นักการศึกษาด้านศิลปศึกษา โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ผู้วิจัยทำหน้าที่เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมตรวจสอบความเหมาะสมของการประเมินผลจากผลการวิจัยที่ได้ โดยได้นัดประชุมในวันศุกร์ที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2547 ที่ห้องประชุมภาควิชาวิจัยการศึกษา (ห้อง 803.01) อาคาร 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. เมื่อได้รับการตอบรับจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว จัดส่งผลการสรุปเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานทางศิลปะ และแบบตรวจสอบรายการประเมินที่จะใช้ล่วงหน้าก่อนการจัดประชุมกลุ่มครูโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่สามารถเข้าร่วมประชุมในวันนั้นได้จำนวน 8 ท่าน และอีก 2 ท่านไม่สามารถเข้า

ร่วมประชุมได้ แต่ได้ให้ความคิดเห็นและร่วมทำแบบประเมินความเหมาะสมกรณีศึกษานอกเหนือจากวันที่ประชุม

5. ในวันประชุมขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมของแบบตรวจสอบรายการประเมินในวันทำการประชุมแล้วทำการปรับแก้ไขข้อรายการ ผู้วิจัยได้เสนอข้อที่ปรับแก้ที่ประชุม จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความเหมาะสมวิธีการประเมินผล จากรูปแบบที่ผู้วิจัยได้มานำเสนอผลที่มีแล้วขอความคิดเห็นและการอภิปรายความเหมาะสมของวิธีการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2 ผลการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำแบบตรวจสอบรายการประเมินเพื่อใช้ตรวจสอบความเหมาะสมสำหรับการประเมินอภิธาน Key Evaluation Checklist (KEC) เพื่อประเมินผลการปฏิบัติของครูศิลปะจากการศึกษาเชิง คุณภาพ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนจำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วยข้อความที่แสดงวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานทางศิลปะ และระดับความเหมาะสมของรายการ โดยใช้กรอบแนวความคิดหลักการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ทฤษฎีทางศิลปะ การวัดและการประเมินทางศิลปะ และหลักการวัดภาคปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยนำเครื่องมือไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบและแก้ไข และจัดส่งรายงานผลการวิจัยพร้อมตัวอย่างเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้าวันประชุม โดยในวันประชุมขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือ โดยหลังการตรวจสอบความเหมาะสมของเครื่องมือแล้วจึงมีข้อคำถามทั้งหมด 9 ข้อ รายการที่ได้มีการปรับเปลี่ยนข้อคำถาม มีดังนี้

ข้อที่มีการปรับปรุงข้อคำถามมาก

ข้อที่ 1 จาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลนักเรียนมีความประหยัดคุ้มค่า เป็น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม

เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผลเป็นประเด็นที่ดีแต่ไม่น่าจะมีการเน้นในประเด็นนี้ และในข้อที่ 6 มีการถามเกี่ยวกับเรื่องการวัดและประเมินผลอยู่แล้ว ถ้าจะถามเรื่องการเรียนการสอนของครูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งน่าจะดีกว่า

ข้อที่มีการปรับการเขียนคำถามเล็กน้อย

ข้อที่ 3 จาก ผู้สอนมีการบอกหลักเกณฑ์การประเมินผลนักเรียนอย่างชัดเจน เป็น ผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียนอย่างชัดเจน

ข้อที่ 5 จาก ผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนา เป็น ผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน

ข้อที่ 8 จาก ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินนักเรียน เป็น ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียน เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่น่าจะมีส่วนร่วมในการประเมินผลรวมแต่จะเป็นในแง่ของการประเมินที่ตัวผลงานของนักเรียนมากกว่า

ข้อที่ตัดมีการข้อคำถามที่

ข้อที่ 4 การประเมินของผู้สอนมีการเคารพสิทธิของนักเรียน เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า จากข้อมูลจากผลการวิจัยที่ได้ไม่สอดคล้องกับข้อคำถามนี้จึงไม่สามารถประเมินได้

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลจากการศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาศิลปศึกษาของครู เพื่อนำเสนอวิธีการที่เหมาะสม เพื่อเป็นตัวอย่างการปฏิบัติงานที่เหมาะสมของการจัดการเรียนการสอนของครู และการวัดและประเมินผลนักเรียนด้านศิลปศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของวิธีการประเมินผลผู้เรียนวิชาศิลปศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 โรงเรียน ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินวิชาศิลปศึกษา การให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ ผู้ทำหน้าที่ประเมิน เกณฑ์ในการตัดสินผล และวิเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลวิชาศิลปศึกษาของครูที่คัดเลือกมาทำการศึกษารายกรณี แยกตามสังกัดการศึกษา จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการอภิปรายการประเมินผลศิลปศึกษาจากกรณีศึกษาโดยใช้แบบตรวจสอบรายการหลักสำหรับการประเมินอภิปราย

การนำเสนอข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยสำรวจลักษณะของครูศิลปศึกษา ลักษณะของการสอน การวัดและการประเมินผลนักเรียนในด้านขององค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและน้ำหนักองค์ประกอบในการประเมิน วิธีการประเมินผล เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล ผู้ที่ประเมินผล ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน การรายงานผลและสาระในการรายงานผลขององค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินวิชาศิลปศึกษา การวิเคราะห์ผล ใช้สถิติภาคบรรยาย และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) ตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพของกรณีศึกษา เป็นการศึกษาในแนวลึกโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนศิลปศึกษาว่ามีแนวทางการประเมินและรูปแบบการประเมินที่ใช้ในโรงเรียนเป็นไปตามหลักการวัดและประเมินผลเพียงใด โดยใช้ผลจากการศึกษาในขั้นที่ 1 แล้วเลือกโรงเรียนกรณีศึกษา ตอนที่ 3 การสังเคราะห์ผลและการประเมินอภิปราย เพื่อเป็นการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของวิธีการประเมินผลจากโรงเรียนต่างๆ ที่ได้ไปทำการศึกษาเชิงสำรวจและการศึกษาเชิงคุณภาพ จากนั้นนำข้อคิดเห็นและข้อสรุปจากการอภิปรายจากผู้เชี่ยวชาญมาสรุปและสังเคราะห์รูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาศิลปศึกษาที่เหมาะสม

เพื่อความสะดวกในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้ตัวย่อเหล่านี้แทนชื่อเต็ม โดยแต่ละตัวย่อมีความหมายต่อไปนี้

ความหมายของตัวย่อ

สปช.	หมายถึง	สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
สช.	หมายถึง	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กทม.	หมายถึง	สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
N	หมายถึง	จำนวนโรงเรียน หรือ ความถี่
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1.1 สภาพทั่วไปของครุศิลปศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสอนวิชาศิลปศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) สังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร (สช.) จำนวน 140 คน โดยมีข้อมูลพื้นฐานดังนี้

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศและสังกัด

สังกัด	ชาย	หญิง	ไม่ระบุ	รวม
เอกชน	15 (31.25)	48 (52.74)	1 (100.0)	64 (45.71)
สปช.	9 (18.75)	31 (34.07)	0 (0.0)	40 (28.57)
กทม.	24 (50.0)	12 (13.19)	0 (0.0)	36 (25.72)
รวม	48 (34.29)	91 (65.0)	1 (0.71)	140 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละ

จากตารางที่ 4.1 พบว่าครุศิลปศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65 และเพศชายร้อยละ 34.29 ตามลำดับ เมื่อแยกตามสังกัดพบว่า ครูเพศชาย จะอยู่ในสังกัด กทม. มากที่สุดส่วนครูเพศหญิง จะอยู่ในสังกัดเอกชน

จากตารางที่ 4.2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีอายุอยู่ในช่วง 41 – 45 ปีมากที่สุด รองลงมาเป็นช่วงอายุ 46-50 ปี และ 26 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.14, 21.43, 17.14 ตามลำดับ เมื่อแยกตามสังกัดพบว่าสังกัดเอกชน มีอายุอยู่ในช่วง 26 - 30 มากที่สุด รองลงมา คือ ช่วงอายุ 21 – 25 ปี กับ 46 – 50 ปี และ 36 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.13, 14.06 และ 12.50 ตามลำดับ สังกัดสปช. มีอายุอยู่ในช่วงอายุ 41 – 45 กับ 46 – 50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.5 สังกัด กทม. มีอายุอยู่ในช่วง 41 – 45 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ ช่วงอายุ 46 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.89, 27.78 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.3 พบว่าโดยรวมครุศิลปศึกษามีประสบการณ์การสอนศิลปศึกษาอยู่ในช่วงเวลา 1-10 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ 21-30 ปี และ 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.0, 20.0 และ 15.0 ตามลำดับ เมื่อแยกตามสังกัดพบว่าสังกัดเอกชน มีประสบการณ์ในการสอนศิลปะมากที่สุดอยู่ในช่วง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.81 สังกัดสปช. มีประสบการณ์ในการสอนมากที่สุดอยู่ในช่วง 1-10 ปีเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 37.50 สังกัดกทม. มีประสบการณ์ในการสอนมากที่สุดอยู่ในช่วง 21-30 ปี รองลงมา คือ 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.44 และ 30.56 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดและช่วงอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	เอกชน	สปช.	กทม.	รวม
21 - 25	9 (14.06)	4 (10.0)	0 (0.0)	13 (9.29)
26 - 30	18 (28.13)	2 (5.0)	4 (11.11)	24 (17.14)
31 - 35	3 (4.69)	0 (0.0)	2 (5.56)	5 (3.57)
36 - 40	8 (12.50)	3 (7.5)	3 (8.33)	14 (10.0)
41 - 45	6 (9.38)	11 (27.5)	14 (38.89)	31 (22.14)
46 - 50	9 (14.06)	11 (27.5)	10 (27.78)	30 (21.43)
51 - 55	3 (4.69)	4 (10.0)	2 (5.56)	9 (6.43)
56 - 60	2 (3.13)	4 (10.0)	1 (2.78)	7 (5.0)
60 - 65	2 (3.13)	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.43)
66 - 70	1 (1.56)	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.71)
70 - 75	2 (3.13)	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (1.43)
ไม่ระบุ	1 (1.56)	1 (2.5)	0 (0.0)	2 (1.43)
รวม	64 (45.71)	40 (28.57)	36 (25.72)	140 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละ

ตารางที่ 4.3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดและประสบการณ์การสอนวิชาศิลปะ

ช่วงเวลา(ปี)	เอกชน	สปช.	กทม.	รวม
1-10	37 (57.81)	15 (37.50)	11 (30.56)	63 (45.0)
11-20	9 (14.06)	5 (12.50)	7 (19.44)	21 (15.00)
21-30	0 (0.00)	12 (30.0)	16 (44.44)	28 (20.00)
31-40	1 (1.56)	1 (2.50)	0 (0.00)	2 (1.43)
ไม่ระบุ	17 (26.56)	7 (17.50)	2 (5.56)	26 (18.57)
รวม	64 (45.71)	40 (28.57)	36 (25.72)	140 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละ

ตารางที่ 4.4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัดและวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	เอกชน	สพช.	กทม.	รวม
มัธยมศึกษาต้น	1 (1.56)	0 (0.0)	0 (0.0)	1(0.71)
มัธยมศึกษาปลาย/ ปวช.	4 (6.25)	1 (2.5)	0 (0.0)	5 (3.57)
อนุปริญญา/ปวส.	6 (9.38)	2 (5.0)	0 (0.0)	8 (5.71)
ปริญญาตรี	50 (78.13)	34 (85.0)	32 (88.89)	116 (82.86)
ปริญญาโท	0 (0.0)	2 (5.0)	3 (8.33)	5 (3.57)
ไม่ระบุ	3 (4.69)	1 (2.5)	1(2.78)	5 (3.57)
รวม	64 (45.71)	40 (28.57)	36 (25.72)	140 (100.00)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละ

ตารางที่ 4.4 พบว่าโดยรวมครูศิลปศึกษามีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.86 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส. คิดเป็นร้อยละ 5.71 และวุฒิมัธยมศึกษาปลายหรือปวช. เท่ากับวุฒิปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 3.57 เมื่อแยกตามสังกัดการศึกษา พบว่าสังกัดเอกชนมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.13 สังกัดสพช. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.0 ส่วนสังกัด กทม. มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.89 จะเห็นว่าทุกสังกัดมีครูศิลปะสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด

ตารางที่ 4.5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา และสาขาวิชาพบว่า ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 70.90 โดยมีการจบการศึกษามาจากหลายสาขาวิชา รองลงมาคือคณะทางศิลปศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 23.88 เมื่อพิจารณาตามสาขาที่จบการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบมาจากจากคณะครุศาสตร์ วิชาเอกศิลปศึกษา และคณะศิลปศาสตร์ วิชาเอกทางด้านศิลปกรรมศาสตร์หรือศิลปะเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 18.66

ตารางที่ 4.6 ความถนัดของครูในการสอนวิชาศิลปศึกษาแยกตามสังกัดการศึกษา พบว่าโดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีความถนัดในการสอนวิชาศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 67.2 และไม่ถนัด คิดเป็นร้อยละ 32.8 เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยสังกัดเอกชน ครูมีความถนัดในการสอนวิชาศิลปะ ร้อยละ 53.2 ใกล้เคียงกับครูที่ไม่ถนัดในการสอนศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 46.8

ตารางที่ 4.5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวุฒิการศึกษา และสาขาวิชา

คณะ/สาขาวิชา	วุฒิการศึกษา					รวม
	ปวช.	ปวส. หรือ อนุปริญญา	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	มัธยมศึกษา	
ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์						
-วิชาเอกทางด้านศิลปะ (เอกเดี่ยว)	-	-	24 (17.91)	1 (0.75)	-	25 (18.66)
-วิชาเอกหรือโทด้านศิลปะ (เอกคู่)	-	1 (0.75)	6 (4.48)	-	-	7 (5.22)
-เทคโนโลยีการศึกษา/ โสตทัศนศึกษา	-	-	5 (3.73)	1 (0.75)	-	6 (4.48)
-ประถมศึกษา	-	-	12 (8.96)	1 (0.75)	-	13 (9.70)
-ปฐมวัย	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)
-นาฏศิลป์	-	-	4 (2.99)	-	-	4 (2.99)
-สังคมศึกษา	-	-	6 (4.48)	-	-	6 (4.48)
-ภาษาอังกฤษ	-	-	3 (2.24)	-	-	3 (2.24)
-ภาษาไทย	-	1 (0.75)	6 (4.48)	-	-	7 (5.22)
-คณิตศาสตร์	-	-	2 (1.49)	-	-	2 (1.49)
-คหกรรมศาสตร์	1 (0.75)	1 (0.75)	3 (2.24)	-	-	5 (3.73)
-สุขศึกษา	-	-	3 (2.24)	-	-	3 (2.24)
-พลศึกษา	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)
-บริหารการศึกษา	-	-	2 (1.50)	1 (0.75)	-	3 (2.24)
-เกษตรศึกษา	-	-	2 (1.50)	-	-	2 (1.49)
-ชีววิทยา	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)
-การศึกษา	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)
-อนุปริญญาและจิตวิทยาการ แนะแนว	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)
-ไม่ระบุสาขา	-	-	4 (2.99)	-	-	4 (2.99)
รวม	1 (0.75)	3 (2.24)	87 (64.93)	4 (2.99)	-	95 (70.90)
ศิลปศาสตร์						
-ศิลปกรรมศาสตร์ หรือ สาขาทาง ศิลปะ	1 (0.75)	2 (1.49)	22 (16.42)	-	-	25 (18.66)
-โบราณคดี	-	-	-	1 (0.75)	-	1 (0.75)
-ประวัติศาสตร์	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)
-ภูมิศาสตร์	1 (0.75)	-	-	-	-	1 (0.75)
-อังกฤษสื่อสารธุรกิจ	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)
-การจัดการ	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

คณะ/สาขาวิชา	วุฒิการศึกษา					รวม
	ปวช.	ปวส. หรือ อนุปริญญา	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	มัธยมศึกษา	
ศิลปศาสตร์						
-การบริหาร	-	-	2 (1.49)	-	-	2 (1.49)
รวม	2 (1.49)	2 (1.49)	27 (20.15)	1 (0.75)	-	32 (23.88)
วิทยาศาสตร์						
-วิทยาศาสตร์ทั่วไป	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)
รวม	-	-	1 (0.75)	-	-	1 (0.75)
-มัธยมศึกษาปลาย	-	-	-	-	2 (1.49)	2 (1.49)
-มัธยมศึกษาต้น	-	-	-	-	1 (0.75)	1 (0.75)
รวม	-	-	-	-	3 (2.24)	3 (2.24)
-ไม่ระบุ	-	1 (0.75)	1 (0.75)	-	1 (0.75)	3 (2.24)
รวม	3 (2.24)	6 (4.48)	116 (86.57)	5(3.73)	4 (2.99)	134 (100.0)

หมายเหตุ - ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละ

ตารางที่ 4.6 ความถนัดของครูในการสอนวิชาศิลปะศึกษาแยกตามสังกัดการศึกษา

ที่	ประเด็น	สช.		สปช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
	ความถนัดในการสอนวิชาศิลปะ								
1.	ถนัด	33	53.2	30	75.0	29	82.9	92	67.2
2.	ไม่ถนัด	28	46.8	10	25.0	6	17.1	45	32.8
	รวม	61	100.0	40	100.0	35	100.0	137	100.0

ตารางที่ 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้วิจัย

ตัวแปร	Min	Max	Mean	SD	Mdn	Mode
อายุ (ปี)	21	72	44.33	11.29	44.00	45
ประสบการณ์การสอนวิชาศิลปะ (ปี)	0.00	40.00	11.88	10.40	9.00	1.00
จำนวนนักเรียนในโรงเรียนทั้งหมด (คน)	110	4529	1217.37	1164.81	755	134
จำนวนครูในโรงเรียนทั้งหมด (คน)	8	273	56.25	57.26	34.50	19
จำนวนระดับชั้นที่สอน (ชั้น)	1	9	3.17	2.05	3.00	1
จำนวนห้องที่รับผิดชอบ (ห้อง)	1	24	9.97	6.92	9.00	1
จำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบต่อห้อง (คน)	6	70	37.16	11.12	40.00	40
จำนวนนักเรียนที่สอนศิลปะทั้งหมด (คน)	8	1200	390.66	298.75	315.00	720

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าสถิติพื้นฐานตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยภูมิหลังของครูศิลปศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 44.33 ปี และมีประสบการณ์การสอนศิลปะเฉลี่ย 11.88 ปี สำหรับตัวแปรภาระงาน พบว่าจำนวนระดับชั้นที่สอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 จำนวนห้องที่รับผิดชอบในการสอนศิลปะมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.97 ห้อง จำนวนนักเรียนที่สอนศิลปะต่อห้องเท่ากับ 37.16 คน จำนวนนักเรียนที่สอนศิลปะทั้งหมดมีค่าเฉลี่ย 390.66 คน

ตอนที่ 1.2 การสอนศิลปะของครู

ตารางที่ 4.8 แนวทางการสอนศิลปะนักเรียนในปัจจุบัน

ที่	ประเด็น	สช.		สปช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1.	แนวทางการสอนศิลปะในปัจจุบัน								
1.1	สอนเน้นเฉพาะในเนื้อหาวิชาศิลปะ	4	7.14	2	5.88	4	12.90	10	8.26
1.2	สอนเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ	43	76.79	22	64.71	19	61.29	84	69.42
1.3	สอนเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับคุณธรรม	7	12.90	8	23.53	6	19.35	21	17.36
1.4	สอนวิธีอื่นๆ	2	3.57	2	5.88	2	6.45	6	4.96
	รวม	56	100.0	34	100.0	31	100.0	121	100.0

จากตารางที่ 4.8 แสดงแนวทางการสอนศิลปะนักเรียนในปัจจุบันพบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสอนโดยบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.42 รองลงมาสอนโดยบูรณาการวิชาศิลปะกับคุณธรรม และสอนเน้นเฉพาะในเนื้อหาวิชาศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 17.36 และ 8.26 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเรียงลำดับพบว่าสังกัดเอกชน ใช้วิธีสอนโดยเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.79 รองลงมาสอนเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับคุณธรรม และสอนเน้นเฉพาะในเนื้อหาวิชาศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 12.90 และ 7.14 ตามลำดับ สังกัดสปช. ใช้วิธีสอนโดยเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ มากที่สุดเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 64.71 รองลงมาสอนเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับคุณธรรม และสอนเน้นเฉพาะในเนื้อหาวิชาศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 23.53 และ 5.88 สังกัดกทม.ใช้วิธีสอนโดยเน้นการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ มากที่สุดเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 61.29 รองลงมาสอนเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับคุณธรรม และสอนเน้นเฉพาะในเนื้อหาวิชาศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 19.35 และ 12.90 ตามลำดับ จะเห็นว่าทุกสังกัดมีแนวทางในการสอนศิลปะเหมือนกัน คือวิธีสอนเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ

ตารางที่ 4.9 วิธีการและแนวทางในการสอนของครู

ที่	ประเด็น	สช.		สปช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1.	วิธีการในการสอนนักเรียน								
1.1	สอนทีละคน	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
1.2	สอนเป็นกลุ่ม	20	31.7	5	12.5	10	28.6	35	25.4
1.3	สอนทั้งห้อง	31	49.2	16	40.0	9	25.7	56	40.6
1.4	สอนเป็นกลุ่มและสอนทั้งห้อง	11	17.5	11	27.5	6	17.1	28	20.3
1.5	สอนทีละคนและสอนเป็นกลุ่ม	0	0.0	2	5.0	1	2.9	3	2.2
1.6	สอนทีละคน สอนเป็นกลุ่มและสอนทั้งห้อง	1	1.6	5	12.5	9	25.7	15	10.9
2.	การจัดเตรียมอุปกรณ์								
2.1	ผู้สอนเตรียมอุปกรณ์	6	9.5	3	7.5	5	14.3	14	10.1
2.2	นักเรียนเตรียมอุปกรณ์	8	12.7	7	17.5	5	14.3	20	14.5
2.3	มีทั้งผู้สอนและนักเรียนเตรียมอุปกรณ์	49	77.8	30	75.0	25	71.4	104	75.4
3.	การกำหนดส่งผลงานที่ให้นักเรียนทำ								
3.1	กำหนดเสร็จในชั่วโมงเรียน	22	37.3	15	38.5	9	27.3	46	35.1
3.2	นำกลับไปทำที่บ้าน	25	42.4	12	30.8	11	33.3	48	36.6
3.3	มีทั้งกำหนดให้เสร็จในชั่วโมงเรียนและนำกลับไปทำที่บ้าน	12	20.3	11	28.2	13	39.4	36	27.5
3.4	ให้ทำต่อในชั่วโมงที่ว่างหรือัดไปไม่ให้นำกลับบ้าน	0	0.0	1	2.6	0	0.0	1	0.8
4.	การพานักเรียนไปดูงานศิลปะ								
4.1	มี	14	24.1	14	36.8	17	48.6	45	34.4
4.2	ไม่มี	44	75.9	24	63.2	18	51.4	86	65.6
5.	การสอนให้นักเรียนมีการวิจารณ์ศิลปะ								
5.1	ไม่มี	2	3.2	2	5.1	0	0.0	4	2.9
5.2	ให้นักเรียนวิจารณ์เอง	25	40.3	12	30.8	13	37.1	50	36.8
5.3	ครูวิจารณ์นักเรียน	15	24.2	2	5.1	1	2.9	18	13.2
5.4	นักเรียนและครูวิจารณ์งานร่วมกัน	20	32.3	20	51.3	20	57.1	60	44.1
5.5	นักเรียน ครู และเชิญผู้อื่นวิจารณ์งาน	0	0.0	3	7.7	1	2.9	4	2.9
6.	การพูดวิจารณ์โต้ชมผลงานของนักเรียนในชั้นเรียน								
6.1	วิจารณ์ในชั้นเรียนรวม	15	24.2	5	12.8	3	8.6	23	16.9
6.2	วิจารณ์โต้ชมเป็นรายบุคคล	7	11.3	1	2.6	8	22.9	16	11.8
6.3	วิจารณ์ในชั้นเรียนรวม และเป็นรายบุคคล	40	64.5	33	84.6	24	68.6	97	71.3
7.	การเขียนวิจารณ์ผลงานของนักเรียน								
7.1	ไม่มี	15	24.6	8	20.0	7	20.0	30	22.1
7.2	เขียนเฉพาะคนที่ควรปรับปรุง	15	24.6	4	10.0	14	40.0	33	24.3
7.3	เขียนเฉพาะคนที่ดีและคนควรปรับปรุง	21	34.4	14	35.0	11	31.4	46	33.8
7.4	เขียนลงในผลงานของทุกคน	10	16.4	14	35.0	3	8.6	27	19.9

หมายเหตุ - สช. N= 64, สปช. N=40 และ กทม. N= 36, ตอบได้เพียงข้อเดียว

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ที่	ประเด็น	สช.		สพช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
8.	ลักษณะของการวิจารณ์ผลงานของนักเรียนในชั้นเรียน								
8.1	ไม่มี	3	4.9	3	7.7	2	5.7	8	5.9
8.2	วิจารณ์เฉพาะผลงานที่ดี	5	8.2	2	5.1	5	14.3	12	8.9
8.3	วิจารณ์เฉพาะผลงานที่ไม่ดี	25	41.0	16	41.0	15	42.9	56	41.5
8.4	วิจารณ์ผลงานของนักเรียนทุกคน	28	45.9	18	46.2	13	37.1	59	43.7

หมายเหตุ - สช. N= 64, สพช. N=40 และ กทม. N= 36, ตอบได้เพียงข้อเดียว

ตารางที่ 4.9 แสดงวิธีการและแนวการสอนทั่วไปของครูผลการวิจัยปรากฏดังต่อไปนี้

1. ด้านวิธีการสอนนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนนักเรียนทั้งห้อง (ร้อยละ 40.6) รองลงมาใช้วิธีสอนเป็นกลุ่ม (ร้อยละ 25.4) และวิธีการสอนแบบเป็นกลุ่มและสอนทั้งห้อง (ร้อยละ 20.3) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดสพช. ที่อันดับรองลงมาจากการสอนแบบทั้งห้อง คือ สอนแบบเป็นกลุ่มและทั้งห้อง (ร้อยละ 27.5)

2. ด้านการจัดเตรียมอุปกรณ์

ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมักมีทั้งการเตรียมอุปกรณ์ให้นักเรียนและนักเรียนเตรียมอุปกรณ์มาเอง (ร้อยละ 75.4) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับความสอดคล้องกัน

3. ด้านการกำหนดส่งผลงานที่ให้นักเรียนทำ

โดยรวมกลุ่มตัวอย่างให้นักเรียนนำผลงานกลับไปทำที่บ้าน (ร้อยละ 36.6) รองลงมาคือกำหนดเสร็จในชั่วโมงเรียน (ร้อยละ 35.1) และมีทั้งกำหนดให้เสร็จในชั่วโมงเรียนและนำกลับไปทำที่บ้าน (ร้อยละ 27.5) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับความสอดคล้องกัน แต่สังกัดสพช. ส่วนใหญ่กำหนดให้เสร็จในชั่วโมงเรียน (ร้อยละ 38.5) รองลงมาคือให้นำกลับไปทำที่บ้าน (ร้อยละ 30.8) และทั้งให้นักเรียนกลับไปทำที่บ้านและกำหนดเสร็จในชั่วโมงเรียน (ร้อยละ 28.6) ตามลำดับ สังกัดกทม. ส่วนใหญ่มีทั้งให้นักเรียนกลับไปทำที่บ้านและกำหนดให้เสร็จในชั่วโมงเรียน (ร้อยละ 39.4) รองลงมา คือให้นำกลับไปทำที่บ้าน (ร้อยละ 33.3) และกำหนดให้เสร็จในชั่วโมงเรียน (ร้อยละ 27.3) ตามลำดับ

4. ด้านการนำนักเรียนไปดูงานศิลปะ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการให้นักเรียนไปดูงานศิลปะ (ร้อยละ 65.6) และมีไปดูงานศิลปะ (ร้อยละ 34.4) เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่าทุกสังกัดมีความสอดคล้องกัน

5. ด้านการสอนให้นักเรียนมีการวิจารณ์ศิลปะ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้นักเรียนและครูวิจารณ์งานร่วมกัน (ร้อยละ 44.1) รองลงมาให้นักเรียนวิจารณ์ผลงานศิลปะเอง (ร้อยละ 36.8) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่ามีความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดเอกชนส่วนใหญ่ให้นักเรียนวิจารณ์ศิลปะเอง (ร้อยละ 40.3) รองลงมาคือนักเรียนและครูวิจารณ์งานศิลปะ (ร้อยละ 32.3)

6. ด้านการพูดคุยชมผลงานนักเรียนในชั้นเรียน

พบว่าส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างวิจารณ์ผลงานในชั้นเรียนรวมและเป็นรายบุคคล (ร้อยละ 71.3) รองลงมาคือวิจารณ์ในชั้นเรียนรวม (ร้อยละ 16.9) เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่าทุกสังกัดมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดกทม. ที่อันดับรองลงมาจากการวิจารณ์ผลงานในชั้นเรียนรวมและเป็นรายบุคคล คือการวิจารณ์เป็นรายบุคคล (ร้อยละ 22.9)

7. การเขียนวิจารณ์ผลงานของนักเรียน

พบว่าส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างเขียนเฉพาะคนที่ดีและคนที่ควรปรับปรุง (ร้อยละ 33.8) รองลงมาคือเขียนเฉพาะคนที่ควรปรับปรุง (ร้อยละ 24.3) และไม่มีการเขียนวิจารณ์งาน (ร้อยละ 22.1) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่าทุกสังกัดมีความแตกต่างกัน สังกัดกทม. ส่วนใหญ่เขียนเฉพาะคนที่ควรปรับปรุง (ร้อยละ 40.0) รองลงมาคือเขียนเฉพาะคนที่ดีและคนที่ควรปรับปรุง (ร้อยละ 31.4) และและไม่มีการเขียนวิจารณ์งาน (ร้อยละ 20.0) ตามลำดับ สังกัดสพช. ส่วนใหญ่เขียนเฉพาะคนที่ดีและคนที่ควรปรับปรุงในสัดส่วนที่เท่ากับการเขียนลงในผลงานทุกคน (ร้อยละ 35.0) รองลงมาคือไม่มีการเขียนวิจารณ์ (ร้อยละ 20.0) สังกัดเอกชนส่วนใหญ่เขียนเฉพาะคนที่ดีและคนที่ควรปรับปรุง (ร้อยละ 34.4) รองลงมาเขียนเฉพาะคนที่ควรปรับปรุงและไม่มีการเขียนวิจารณ์งานในสัดส่วนที่เท่ากันคน (ร้อยละ 24.6)

8. ด้านลักษณะการวิจารณ์ผลงานของนักเรียนในชั้นเรียน

พบว่าส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างวิจารณ์ผลงานของนักเรียนทุกคน (ร้อยละ 43.7) รองลงมาวิจารณ์เฉพาะผลงานที่ไม่ดี (ร้อยละ 41.5) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่าทุกสังกัดมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดกทม. ที่ส่วนใหญ่วิจารณ์เฉพาะผลงานที่ไม่ดี (ร้อยละ 42.9) รองลงมาวิจารณ์ผลงานของนักเรียนทุกคน (ร้อยละ 37.1)

ตารางที่ 4.10 กิจกรรมศิลปะที่ครูสอนนักเรียนแยกตามชนิดของกิจกรรม

ที่	ประเด็น	สช.		สปช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1.	ภาพพิมพ์								
1.1	วัสดุธรรมชาติ	53	85.5	34	85.0	34	97.1	132	88.3
1.2	นิ้วมือ	40	64.5	25	62.5	30	85.7	95	69.3
1.3	เศษวัสดุ	48	77.4	25	62.5	30	85.7	95	69.3
1.4	ยางลบ	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
1.5	ดินน้ำมัน	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
1.6	ซีลล์สกรีน	1	1.6	0	0.0	0	0.0	1	0.7
1.7	ตรายาง	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
1.8	สร้างแม่พิมพ์เอง	1	1.6	1	2.5	2	5.7	4	2.9
1.9	ไม่ระบุ	2	3.3	2	5.0	0	0.0	4	2.9
2.	การปั้น/ หล่อ								
2.1	ดินเหนียว	21	33.9	4	10.0	21	60.0	46	33.6
2.2	ดินน้ำมัน	55	88.7	35	87.5	35	100.0	125	91.2
2.3	ปูนปลาสเตอร์	13	21.0	4	10.0	10	28.6	27	19.7
2.4	กระดาษ	1	1.6	8	20.0	4	11.4	13	9.5
2.5	แป้งขนมปัง	1	1.6	3	7.5	0	0.0	4	2.9
2.6	ดินญี่ปุ่น	1	1.6	0	0.0	0	0.0	1	0.7
2.7	ไม่ระบุ	0	0.0	1	2.5	1	2.9	2	1.5
3.	การแกะสลัก								
3.1	ผัก/ ผลไม้	30	48.4	12	30.0	27	48.4	69	50.4
3.2	สับ	22	35.8	11	27.5	16	45.7	49	35.8
3.3	ดินเหนียว	11	17.7	5	12.5	12	34.3	28	20.4
3.4	ดินน้ำมัน	3	4.8	9	22.5	4	11.4	16	11.7
3.5	ยางลบ	1	1.6	2	5.0	3	8.6	6	4.4
3.6	โฟม	2	3.2	0	0.0	0	0.0	2	1.5
3.7	เทียน	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
3.8	ไม่ระบุ	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
4.	วาดเส้น								
4.1	ดินสอ	59	95.2	36	90.0	35	100.0	130	94.9
4.2	สีเมจิก	26	41.9	16	40.0	26	74.3	68	49.6
4.3	ปากกา	23	37.1	12	30.0	21	60.0	56	40.9
4.4	สีชอล์ค	2	3.2	2	5.0	4	11.4	8	5.8
4.5	สีเทียน	2	3.2	3	7.5	5	14.3	10	7.3
4.6	สีน้ำ/ ปาสเตอร์	2	3.2	1	2.5	2	5.7	5	3.6
4.7	สีไม้	2	3.2	3	7.5	2	5.7	7	5.1

หมายเหตุ - สช. N= 64, สปช. N= 40 และกทม. N= 36, ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ที่	ประเด็น	สช.		สปช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
4.8	นิ้วมือ	1	1.6	1	2.5	0	0	2	1.5
4.9	วัสดุธรรมชาติ	1	1.6	0	0.0	0	0.0	1	0.7
4.10	เครยอง	1	1.6	0	0.0	0	0.0	1	0.7
4.11	เทคนิคสีต่างๆ	0	0.0	0	0.0	1	2.9	1	0.7
4.12	ไม่ระบุ	1	1.6	2	5.0	2	5.7	5	3.6
5.	การวาดรูประบายสี								
5.1	สีไม้	54	87.1	35	87.5	34	97.1	123	89.8
5.2	สีชอล์ค	22	35.5	31	77.5	30	85.7	83	60.6
5.3	สีเมจิก	22	35.5	15	37.5	25	71.4	62	45.3
5.4	สีน้ำ/โปสเตอร์	34	54.8	30	75.0	31	88.6	95	69.3
5.5	สีเทียน	2	3.2	4	10.0	5	45.5	11	8.0
5.6	สีฝุ่น	1	1.6	0	0.0	1	2.9	2	1.5
5.7	สีจากธรรมชาติ (ดอกไม้ ใบไม้)	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
5.8	แบ่งแยกผสมสี	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
6.	การทำภาพปะติด								
6.1	กระดาษ	54	87.1	35	87.5	35	100.0	124	90.5
6.2	เศษวัสดุ	45	72.6	29	72.5	32	91.4	106	77.4
6.3	วัสดุธรรมชาติ	5	8.1	7	17.5	2	5.7	14	10.2
6.4	รูปภาพ	0	0.0	0	0.0	1	2.9	1	0.7
6.5	วัสดุจริง	0	0.0	0	0.0	1	2.9	1	0.7
6.6	กาว	1	1.6	0	0.0	0	0.0	1	0.7
6.7	ผ้า	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
6.8	ไม่ระบุ	0	0.0	1	2.5	4	11.4	5	3.6
7.	งานประดิษฐ์								
7.1	กระดาษ	46	74.2	30	75.0	32	91.4	108	78.8
7.2	เศษวัสดุ	49	79.0	33	28.4	34	97.1	116	84.7
7.3	ผัก/ผลไม้	2	3.2	0	0.0	0	0.0	2	1.5
7.4	วัสดุธรรมชาติ	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
7.5	แป้งข้าวเหนียว	1	1.6	0	0.0	0	0.0	1	0.7
7.6	เศษไม้/ไม้	1	1.6	1	2.5	0	0.0	2	1.5
7.7	เปลือกมะพร้าว	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
7.8	ส.ค.ส. / บัตรอวยพร	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
7.9	เศษผ้า / ผ้า	0	0.0	2	5.0	1	2.9	3	2.2
7.10	โลหะ	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
7.11	ก้อนหิน	0	0.0	0	0.0	1	2.9	1	0.7
7.12	หัตถกรรมดินไทย	0	0.0	0	0.0	1	2.9	1	0.7
7.13	ไม่ระบุ	3	4.8	1	2.5	0	0.0	4	2.9

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ที่	ประเด็น	สช.		สปช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
8.	การวาดภาพประกอบ								
8.1	เรียงความ	17	27.0	20	50.0	18	64.3	55	42.0
8.2	เล่านิทาน	42	66.7	4	10.0	23	82.1	69	52.7
8.3	ชิ้นงานต่างๆ	0	0.0	21	52.5	0	0.0	21	16.0
8.4	ตามจินตนาการ	2	3.2	1	2.5	0	0.0	3	2.3
8.5	กำหนดหัวข้อ	1	1.6	0	0.0	2	7.1	3	2.3
8.6	เนื้อหาเพลง	1	1.6	1	2.5	0	0.0	2	1.5
8.7	ประเพณี	2	3.2	0	0.0	0	0.0	2	1.5
8.8	จากประสบการณ์	0	0.0	0	0.0	2	7.1	2	1.5
8.9	เหตุการณ์ต่างๆ	0	0.0	2	5.0	1	3.6	3	2.3
8.10	เหตุการณ์ประทับใจ	0	0.0	0	0.0	1	3.6	1	0.8
8.11	เหตุการณ์สำคัญ	0	0.0	0	0.0	1	3.6	1	0.8
8.12	วันสำคัญ/ เทศกาล	0	0.0	2	5.0	1	3.6	3	2.3
8.13	ให้สอดคล้องกับบทเรียน	1	1.6	0	0.0	0	0.0	1	0.8
8.14	รายงาน	0	0.0	0	0.0	1	3.6	1	0.8
8.15	รายงานในวิชาอื่นๆ	0	0.0	1	2.5	1	3.6	2	1.5
8.16	กิจกรรมในโรงเรียน	0	0.0	0	0.0	1	3.6	1	0.8
8.17	สุภาสิต / คำพังเพย	0	0.0	0	0.0	1	3.6	1	0.8
8.18	โปสเตอร์	0	0.0	0	0.0	1	3.6	1	0.8
8.19	ใบงาน/ ใบความรู้	0	0.0	0	0.0	1	3.6	1	0.8
8.20	บัตรคำ	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.8
8.21	หนังสือเรียน	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.8
8.22	การไปทัศนศึกษา	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.8
8.23	ไม่ระบุ	0	0.0	1	2.5	1	3.6	2	1.5
9.	การทำรายงาน								
9.1	มี	24	42.1	20	55.6	13	40.6	57	45.6
9.2	ไม่มี	33	57.9	16	44.4	19	59.4	68	54.4
10.	การจัดนิทรรศการ								
10.1	ตามเทศกาล วันสำคัญต่างๆ	31	55.4	23	62.2	25	73.5	79	62.2
10.2	การแสดงผลงานของภาคการศึกษา	33	58.9	25	67.6	19	55.9	77	60.6
10.3	ติดบอร์ดหลังนักเรียนส่งงาน	3	5.4	1	2.7	1	2.9	5	3.9
10.4	ประกวดวาดภาพ	0	0.0	1	2.7	0	0.0	1	0.8
10.5	ป้ายนิเทศ์	0	0.0	0	0.0	1	2.9	1	0.8
10.6	นิทรรศการวิชาการ	2	3.6	1	2.7	3	8.8	6	4.7
10.7	ค่ายศิลปะ	0	0.0	0	0.0	1	2.9	1	0.8

หมายเหตุ - สช. N= 64, สปช. N= 40 และกทม. N= 36, ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.10 แสดงกิจกรรมศิลปะที่ครูศิลปศึกษาสอนนักเรียนในแต่ละภาคการศึกษาโดยแยกตามชนิดของกิจกรรม ดังนี้

1. ภาพพิมพ์

โดยรวมครูศิลปศึกษาสอนโดยใช้วัสดุธรรมชาติมากที่สุด (ร้อยละ 88.3) รองลงมาคือใช้น้ำมือ (ร้อยละ 69.3) กับเศษวัสดุ และการสร้างแม่พิมพ์เอง (ร้อยละ 2.9) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกัน

2. การปั้น/หล่อ

โดยรวมครูศิลปศึกษาสอนโดยใช้ดินน้ำมัน (ร้อยละ 91.2) รองลงมา คือ ดินเหนียว (ร้อยละ 33.6) และปูนปลาสเตอร์ (ร้อยละ 19.7) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกัน แต่สังกัดสพช. มีความแตกต่างสอนโดยใช้กระดาษเป็นอันดับรองลงมาจากการใช้ดินเหนียว มากกว่าสังกัดเอกชน และสังกัดททท. (ร้อยละ 20.0)

3. การแกะสลัก

โดยรวมครูศิลปศึกษาสอนโดยใช้ผักผลไม้มากที่สุด (ร้อยละ 50.4) รองลงมาคือ สบู่ (ร้อยละ 35.8) และดินเหนียว (ร้อยละ 20.4) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกัน แต่สังกัดสพช. มีความแตกต่างคือสอนโดยใช้ดินน้ำมันเป็นอันดับที่สาม (ร้อยละ 22.5)

4. กิจกรรมวาดเส้น

ส่วนใหญ่ครูศิลปศึกษาสอนโดยใช้ดินสอมากที่สุด (ร้อยละ 94.9) รองลงมา คือสีเมจิก (ร้อยละ 49.6) และปากกา (ร้อยละ 40.9) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่าทุกสังกัดมีความสอดคล้องกัน

5. กิจกรรมการวาดรูประบายสี

ครูศิลปศึกษาสอนโดยใช้สีน้ำมากที่สุด (ร้อยละ 89.8) รองลงมาคือ สีน้ำ/สีโปสเตอร์ (ร้อยละ 69.3) และสีชอล์ค (ร้อยละ 60.6) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดสพช. สอนโดยใช้สีชอล์คเป็นอันดับรองจากสีไม้ (ร้อยละ 77.5) และสีน้ำ/สีโปสเตอร์ (ร้อยละ 75.0) สังกัดททท. สอนโดยใช้สีเมจิก (ร้อยละ 71.4) และสีเทียน (ร้อยละ 45.5) มากกว่าสังกัดสพช. และสังกัดเอกชน

6. กิจกรรมการทำภาพปะติด

ครูศิลปศึกษาสอนโดยใช้กระดาษมากที่สุด (ร้อยละ 90.5) รองลงมาคือเศษวัสดุ (ร้อยละ 77.4) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่าทุกสังกัดมีความสอดคล้องกัน

7. กิจกรรมงานประดิษฐ์

ครูศิลปศึกษาสอนโดยใช้เศษวัสดุมากที่สุด (ร้อยละ 84.7) รองลงมาคือกระดาษ (ร้อยละ 78.8) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดสพช. สอนโดยใช้กระดาษมากที่สุด (ร้อยละ 75.0) รองลงมาคือใช้เศษวัสดุ (ร้อยละ 28.4)

8. กิจกรรมการวาดภาพประกอบ

ส่วนใหญ่ครูศิลปศึกษาสอนโดยใช้การวาดภาพประกอบการเล่านิทานมากที่สุด (ร้อยละ 52.7) รองลงมาคือวาดภาพประกอบเรียงความ (ร้อยละ 42.0) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดสพช.ที่ใช้การวาดภาพประกอบชิ้นงานมากที่สุด (ร้อยละ 52.5) รองลงมา คือ การวาดภาพประกอบเรียงความ (ร้อยละ 50.0)

9. กิจกรรมการทำรายงาน

พบว่าครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มักสอนโดยให้มีการทำรายงาน (ร้อยละ 54.4) และไม่มีการทำรายงาน (ร้อยละ 45.6) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดสพช. ที่ส่วนใหญ่ให้มีการทำรายงาน (ร้อยละ 55.6) และไม่มีการทำรายงาน (ร้อยละ 44.4)

10. การจัดนิทรรศการ

พบว่าส่วนใหญ่ครูศิลปศึกษามักมีการจัดนิทรรศการตามเทศกาล วันสำคัญต่างๆ (ร้อยละ 62.2) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่าสังกัดกทม. มีความสอดคล้องกัน แต่สังกัดสพช. และเอกชน มีการจัดแสดงผลงานของภาคการศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ การจัดแสดงผลงานตามเทศกาล วันสำคัญต่างๆ

ตารางที่ 4.11 วิธีการตรวจและเกณฑ์ในการให้คะแนนผลงานนักเรียน

ที่	ประเด็น	สช.		สพช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1.	วิธีการตรวจผลงานที่ใช้ส่วนใหญ่								
1.1	ตรวจไปเรื่อยๆ ทีละคน ให้คะแนนเป็นรายคน	30	49.2	17	44.7	14	40	61	46.2
1.2	คัดแยกผลงานตามระดับคุณภาพแล้วให้คะแนนเป็นกลุ่ม	29	41.4	21	55.3	20	57.1	70	53.0
1.3	ใช้วิธีตรวจไปเรื่อยๆ คัดแยกผลงานเป็นกลุ่มบางครั้ง	0	0.0	0	0.0	1	2.9	1	0.8
2.	มีเกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนนผลงานหรือไม่								
2.1	มีเกณฑ์การให้คะแนนผลงานชัดเจนแยกคะแนนตามองค์ประกอบที่กำหนด	34	50.7	21	58.3	12	34.3	67	50.8
2.2	ไม่ได้กำหนดเกณฑ์ชัดเจน ให้คะแนนโดยดูผลงานเป็นภาพรวม	27	44.3	14	38.9	23	65.7	64	48.5
2.3	ดูคะแนนเป็นภาพรวม มีเกณฑ์ในบางชิ้น	0	0.0	1	2.8	0	0.0	1	0.8

หมายเหตุ- สช. N= 64, สพช. N= 40 และ กทม. N= 36, ตอบได้เพียงข้อเดียว

ตารางที่ 4.11 ด้านวิธีการตรวจและเกณฑ์การให้คะแนนผลงานนักเรียนผลการวิจัยปรากฏดังต่อไปนี้

1. ด้านวิธีการตรวจผลงานที่ใช้ส่วนใหญ่

พบว่าครูศิลปศึกษาใช้การคัดแยกผลงานตามระดับคุณภาพแล้วให้คะแนนเป็นกลุ่ม (ร้อยละ 53.0) รองลงมาคือวิธีการตรวจผลงานไปเรื่อยๆ ให้คะแนนเป็นรายคน (ร้อยละ 46.2) สังกัดเอกชน เมื่อพิจารณา รายสังกัดพบว่าทุกสังกัดมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดเอกชนที่ส่วนใหญ่ใช้วิธีการตรวจผลงานไปเรื่อยๆ ให้คะแนนเป็นรายคน (ร้อยละ 49.2) รองลงมาคือการคัดแยกผลงานตามระดับคุณภาพแล้วให้คะแนนเป็นกลุ่ม (ร้อยละ 41.4)

2. ด้านการมีเกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนนผลงาน

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเกณฑ์การให้คะแนนผลงานชัดเจน แยกคะแนนตามองค์ประกอบที่กำหนด (ร้อยละ 50.8) รองลงมาคือไม่ได้มีการกำหนดเกณฑ์ชัดเจน ให้คะแนนโดยดูผลงานเป็นภาพรวม คิดเป็น (ร้อยละ 48.5) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่าทุกสังกัดมีความสอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัดท.ที่ส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดเกณฑ์ชัดเจน ให้คะแนนโดยดูผลงานเป็นภาพรวม (ร้อยละ 65.7) รองลงมาคือมีเกณฑ์การให้คะแนนผลงานชัดเจน แยกคะแนนตามองค์ประกอบที่กำหนด (ร้อยละ 34.3)

ตารางที่ 4.12 การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียนและการรายงานผล

ที่	ประเด็น	สช.		สพช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1.	ประเภทของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลนักเรียน								
1.1	อิงเกณฑ์	3	4.8	0	0.0	1	2.9	4	3.0
1.2	อิงกลุ่ม	3	4.8	1	2.7	1	2.9	5	3.7
1.3	ดูพัฒนาการ	29	46.8	10	27.0	12	34.3	51	38.1
1.4	อิงเกณฑ์ และอิงกลุ่ม	0	0.0	0	0.0	2	5.7	2	1.5
1.5	อิงเกณฑ์ และดูพัฒนาการ	3	4.8	5	13.5	4	11.4	12	9.0
1.6	อิงกลุ่ม และดูพัฒนาการ	9	14.5	4	10.8	0	0	13	9.7
1.7	อิงเกณฑ์ อิงกลุ่ม และดูพัฒนาการ	15	24.2	16	43.2	15	42.9	46	34.3
1.8	อิงเกณฑ์ ดูพัฒนาการ และนักเรียนทำกิจกรรมด้วยความสนใจและตั้งใจ	0	0.0	1	2.7	0	0.0	1	0.7
2.	เกณฑ์ที่ครูใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อประเมินผลนักเรียน								
2.1	เปรียบเทียบพัฒนาการของนักเรียน	44	71.0	32	80.0	30	85.7	106	77.4
2.2	เปรียบเทียบระหว่างอายุของนักเรียน	12	19.4	6	15.0	10	28.6	28	20.4
2.3	เปรียบเทียบกับระดับของกลุ่ม	20	32.3	12	30.0	16	45.7	48	35.0
2.4	เปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนรู้	19	30.6	17	42.5	11	31.4	47	34.3
2.5	ชนิดของผลงาน	1	1.6	0	0.0	0	0.0	1	0.7
2.6	ความสนใจของนักเรียน	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7

หมายเหตุ - สช. N= 64, สพช. N= 40 และกทม. N= 36, ข้อที่ 1 ตอบได้เพียงข้อเดียว, ข้อที่ 2 ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ที่	ประเด็น	สช.		สปช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
3.	การนำผลของการประเมินมาใช้ปรับปรุงการสอนและการประเมินผลนักเรียน								
3.1	ไม่ค่อยได้นำมาใช้ (0-20%)	1	1.6	0	0.0	0	0.0	1	0.7
3.2	นำมาใช้บางส่วน (21-40%)	20	32.8	5	12.8	14	40.0	39	28.9
3.3	ปานกลาง (41-60%)	31	50.8	24	61.5	17	48.6	72	53.3
3.4	มาก (61% ขึ้นไป)	9	14.8	10	25.6	4	11.4	23	17.0
4.	ระดับความสามารถของครูผู้สอนในการประเมินผลนักเรียน								
4.1	ยังต้องปรับปรุง (0-20%)	2	3.2	2	5.1	0	0.0	4	3.0
4.2	พอใช้ (21-40%)	15	24.2	3	7.7	3	8.8	21	15.6
4.3	ปานกลาง (41-60%)	33	53.2	19	48.7	17	50.0	69	51.1
4.4	ทำได้ในระดับที่ดี (61% ขึ้นไป)	12	19.4	15	38.5	14	41.2	41	30.4
5.	การรายงานผลถึงผู้ปกครอง								
5.1	รายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก	32	53.3	16	40.0	15	42.9	63	46.7
5.2	รายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก และพัฒนาการของนักเรียน	13	21.7	9	22.5	7	20.0	29	21.5
5.3	รายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก ข้อดี ข้อด้อย และข้อควรปรับปรุงของนักเรียน	4	6.7	4	10.0	1	2.9	9	6.7
5.4	รายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก ข้อดี ข้อด้อย และข้อควรปรับปรุง และพัฒนาการของนักเรียน	11	18.3	11	27.5	12	8.9	34	25.2
6.	ระดับที่ครูได้รับการสนองตอบจากผู้ปกครองเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานทางศิลปะ								
6.1	น้อย(1-20%)	11	18.0	9	23.1	9	25.7	29	21.5
6.2	พอใช้ (21-40%)	14	23.0	7	17.9	4	11.4	25	18.5
6.3	ปานกลาง (41-60%)	26	42.6	18	46.2	21	60.0	65	48.1
6.4	มาก (60% ขึ้นไป)	10	16.4	5	12.8	1	2.9	16	11.9

หมายเหตุ - สช. N= 64, สปช. N= 40 และกทม. N= 36, ตอบได้เพียงข้อเดียว

ตารางที่ 4.12 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียนและการรายงานผลผลการวิจัยปรากฏดังต่อไปนี้

1. ด้านประเภทของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผล

ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์ คือ ดูพัฒนาการของนักเรียน (ร้อยละ 38.1) รองลงมาคือใช้การอิงเกณฑ์ อิงกลุ่ม และดูพัฒนาการผสมกัน (ร้อยละ 34.3) เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่า สังกัดเอกชนมีความสอดคล้องกัน แต่สังกัดสปช. และกทม.ส่วนใหญ่ใช้วิธีผสมระหว่างอิงเกณฑ์ อิงกลุ่ม และดูพัฒนาการมากที่สุด รองลงมาคือดูพัฒนาการ

2. ด้านเกณฑ์ที่ครูใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อประเมินผลนักเรียน

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปรียบเทียบพัฒนาการนักเรียน (ร้อยละ 77.4) รองลงมาคือ เปรียบเทียบกับระดับของกลุ่ม (ร้อยละ 35.0) และเปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (ร้อยละ 34.3) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่ามีคำตอบที่สอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัตสพช. ที่อันดับรองลงมาจากการเปรียบเทียบพัฒนาการ คือเปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (ร้อยละ 42.5) และเปรียบเทียบกับระดับของกลุ่ม (ร้อยละ 30.0) ตามลำดับ

3. ด้านการนำผลของการประเมินมาใช้ปรับปรุงการสอนและการประเมินผลนักเรียน

พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นำมาใช้ปานกลาง (41-60%) คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมานำมาใช้บางส่วน (21-40%) และนำมาใช้มาก (61%ขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 28.9 และ 17.0 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่ามีคำตอบที่สอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัตสพช. ที่ส่วนใหญ่นำมาใช้ปานกลาง (41-60%) คิดเป็นร้อยละ 61.5 รองลงมานำมาใช้มาก (61%ขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 25.6

4. ด้านระดับความสามารถของผู้สอนในการวัดและประเมินผลนักเรียน

ด้านระดับความสามารถของผู้สอนในการวัดและประเมินผลนักเรียน พบว่าส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองว่าทำได้ในระดับปานกลาง (41-60%) รองลงมาทำได้ในระดับที่ดี (61%ขึ้นไป) และพอใช้ (21-40%) คิดเป็นร้อยละ 51.1, 30.4 และ 15.6 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่ามีคำตอบที่สอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัตเอกชนที่ส่วนใหญ่ทำได้ในระดับปานกลาง (41-60%) คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาคือระดับพอใช้ (21-40%) คิดเป็นร้อยละ 24.2

5. ด้านการรายงานผลถึงผู้ปกครอง

ส่วนใหญ่ครูใช้การรายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก (ร้อยละ 46.7) รองลงมาคือ รายงานคะแนนหรือเกรดจากสมุดพก ข้อดี ข้อด้อยและข้อควรปรับปรุงและพัฒนาการของนักเรียน (ร้อยละ 25.2) และการรายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก และพัฒนาการของนักเรียน (ร้อยละ 21.5) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่ามีคำตอบที่สอดคล้องกับสังกัตสพช. แต่สังกัตเอกชนและสังกัตกทม. มีความแตกต่างคือส่วนใหญ่ใช้การรายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก รองลงมาคือการรายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก และพัฒนาการของนักเรียนและรายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก ข้อดี ข้อด้อยและข้อควรปรับปรุงและพัฒนาการของนักเรียนเหมือนกัน

6. ด้านระดับที่ครูได้รับการสนองตอบจากผู้ปกครอง

พบว่าส่วนใหญ่ครูได้รับการสนองตอบจากผู้ปกครองในระดับปานกลาง (41-60%) คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมาได้รับการสนองตอบจากผู้ปกครองในระดับน้อย (1-20%) คิดเป็นร้อยละ 21.5 และพอใช้ (21-40%) คิดเป็นร้อยละ 18.5 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสังกัตพบว่ามีคำตอบที่สอดคล้องกัน ยกเว้นสังกัตเอกชนที่อันดับรองลงมา คือ พอใช้ (21-40%) คิดเป็นร้อยละ 23.0 และระดับน้อย (1-20%) คิดเป็นร้อยละ 18.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในวิชาศิลปะ

ที่	ประเด็น	สช.		สปช.		กทม.		รวม	
		N	%	N	%	N	%	N	%
1.	ข้อบกพร่องส่วนใหญ่ของนักเรียนที่พบในการสอนศิลปะ								
1.1	จินตนาการ	23	37.7	16	40.0	17	50.0	56	41.5
1.2	ทักษะฝีมือการปฏิบัติงาน	20	38.2	10	25.0	14	41.2	44	32.6
1.3	การใช้สี	29	47.5	18	45.0	18	52.9	65	48.1
1.4	ลักษณะการวาดรูป	10	16.4	9	22.5	11	32.4	30	22.2
1.5	การลอกเลียนแบบ	25	41.0	14	35.0	23	67.6	62	45.9
1.6	ความคิดสร้างสรรค์	25	41.0	17	42.5	16	47.1	58	43.0
1.7	พัฒนาการทางศิลปะตามช่วงอายุ	17	27.9	8	20.0	5	14.7	30	22.2
1.8	ผลงานไม่มีพัฒนาการ	7	11.5	5	12.5	4	11.8	16	11.9
1.9	ความรับผิดชอบในการทำงาน	0	0.0	0	0.0	1	2.9	1	0.7
1.10	ความพร้อมเรื่องเตรียมอุปกรณ์การทำงาน	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
1.11	ชี้แจงทำงาน	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
1.12	ขาดความรับผิดชอบในการส่งผลงาน	0	0.0	1	2.5	0	0.0	1	0.7
2.	นักเรียนมีสุนทรียภาพทางศิลปะระดับใด								
2.1	มาก(มากกว่า 80%)	8	13.1	3	7.7	7	20.0	18	13.3
2.2	ค่อนข้างมาก(61-80%)	19	31.1	18	46.2	13	37.1	50	37.0
2.3	ปานกลาง (41-60%)	33	54.1	14	35.9	13	37.1	60	44.4
2.4	ค่อนข้างน้อย (21-40%)	1	1.6	4	10.3	2	5.7	7	5.2
3.	ระดับของนักเรียนที่เรียนศิลปะเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่ครู/โรงเรียนสอนที่เดียว								
3.1	ไม่มี	8	12.9	6	15.4	9	25.7	23	16.9
3.2	น้อยมาก (1-20%)	16	25.8	13	33.3	10	28.6	39	28.7
3.3	มีน้อย (21-40%)	13	21.0	8	20.5	5	14.3	26	19.1
3.4	ปานกลาง (41-60%)	20	32.3	9	23.1	4	11.4	33	24.3
3.5	ค่อนข้างมาก (61-80%)	3	4.8	2	5.1	7	20.0	12	8.8
3.6	มาก (80% ขึ้นไป)	2	3.2	1	2.6	0	0.0	3	2.2
4.	นักเรียนที่สอนได้รับรางวัลทางศิลปะมากเท่าใด								
4.1	เคยได้นานๆ ครั้ง	11	18.0	3	7.5	5	14.3	19	14.0
4.2	ไม่เคย	12	19.7	5	12.5	6	17.1	23	16.9
4.3	เคยได้บางครั้ง	28	45.9	15	37.5	11	31.4	54	39.7
4.4	เคยได้บ่อยครั้ง	9	14.8	13	32.5	13	37.1	35	25.7
4.5	ได้รับรางวัลทุกครั้งที่เข้าประกวด	1	1.6	4	10.0	0	0.0	5	3.7

หมายเหตุ - สช. N= 64, สปช. N= 40 และกทม. N= 36, ข้อที่ 1 ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ, ข้อที่ 2-4 ตอบได้เพียงข้อเดียว

ตารางที่ 4.13 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในวิชาศิลปะ ผลการวิจัยปรากฏดังต่อไปนี้

1. ด้านข้อบกพร่องส่วนใหญ่ของนักเรียนที่พบในการสอนศิลปะ

พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการใช้สี (ร้อยละ 48.1) รองลงมาคือการลอกเลียนแบบ (ร้อยละ 45.9) ความคิดสร้างสรรค์ (ร้อยละ 43.0) และจินตนาการ (ร้อยละ 41.5) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายสังกัดพบว่าทุกสังกัดมีความแตกต่างกัน สังกัดเอกชนส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านการใช้สี (ร้อยละ 47.5) รองลงมาคือการลอกเลียนแบบและความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน (ร้อยละ 41.0) และปัญหาด้านทักษะฝีมือการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 38.2) ตามลำดับ สังกัดสภ.ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการใช้สี (ร้อยละ 45.0) รองลงมาคือความคิดสร้างสรรค์ (ร้อยละ 42.5) ปัญหาด้านจินตนาการ (ร้อยละ 40.0) และการลอกเลียนแบบ (ร้อยละ 35.0) ตามลำดับ สังกัดกทม.ส่วนใหญ่พบว่ามีปัญหาทางด้านการลอกเลียนแบบมากที่สุด (ร้อยละ 67.6) รองลงมาคือด้านการใช้สี (ร้อยละ 52.9) ปัญหาด้านจินตนาการ (ร้อยละ 50.0) และความคิดสร้างสรรค์ (ร้อยละ 47.1) ตามลำดับ

2. ด้านสุนทรียภาพของนักเรียน

พบว่าส่วนใหญ่ของนักเรียนมีสุนทรียภาพทางด้านศิลปะในระดับปานกลาง (41-60%) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมานักเรียนมีระดับสุนทรียภาพค่อนข้างมาก (61-80%) คิดเป็นร้อยละ 37.0 พิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกับสังกัดเอกชน แต่สังกัดสภ.ส่วนใหญ่ มีระดับสุนทรียภาพค่อนข้างมาก (61-80%) คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาในระดับสุนทรียภาพปานกลาง (41-60%) คิดเป็นร้อยละ 35.9 และสังกัดกทม. ส่วนใหญ่มีระดับสุนทรียภาพในระดับปานกลาง (41-60%) และค่อนข้างมาก (61-80%) ในสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงคือมีสุนทรียภาพในระดับที่มาก (มากกว่า 80%) คิดเป็นร้อยละ 20.0

3. ด้านระดับของนักเรียนที่ไปเรียนพิเศษเพิ่มเติมนอกจากที่ครูหรือโรงเรียนสอน

พบว่าส่วนใหญ่ของนักเรียนเรียนพิเศษน้อยมาก (1-20%) คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมาปานกลาง (41-60%) คิดเป็นร้อยละ 24.3 และมีน้อย (21-40%) คิดเป็นร้อยละ 19.1 ตามลำดับ พิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกับสังกัดสภ. แต่สังกัดเอกชนส่วนใหญ่เรียนพิเศษปานกลาง (41-60%) คิดเป็นร้อยละ 32.3 รองลงมาคือน้อยมาก (1-20%) คิดเป็นร้อยละ 25.8 และมีน้อย (21-40%) คิดเป็นร้อยละ 21.0 ตามลำดับ ส่วนสังกัดกทม.ส่วนใหญ่เรียนพิเศษน้อยมาก (1-20%) คิดเป็นร้อยละ 28.6 รองลงมาคือไม่มี (0%) คิดเป็นร้อยละ 25.7 และ ค่อนข้างมาก (80%ขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 20.0 ตามลำดับ

4. ด้านการได้รับรางวัลของนักเรียน

พบว่าโดยรวมนักเรียนเคยได้รับรางวัลบางครั้ง (ร้อยละ 39.7) รองลงมาเคยได้บ่อยครั้ง (ร้อยละ 25.7) และไม่เคยได้รับรางวัล (ร้อยละ 16.9) ตามลำดับ พิจารณารายสังกัดพบว่ามีความสอดคล้องกับสังกัดสภ. แต่สังกัดเอกชนส่วนใหญ่เคยได้รับรางวัลบางครั้ง (ร้อยละ 45.9) รองลงมาไม่เคยได้รับรางวัล (ร้อยละ

19.7) และเคยได้งานๆ ครั้ง (ร้อยละ 18.0) ตามลำดับ ลังกัด กทม.ส่วนใหญ่เคยได้บ่อยครั้ง (ร้อยละ 37.1) รองลงมาเคยได้บางครั้ง (ร้อยละ 31.4) และไม่เคยได้รับรางวัล (ร้อยละ 17.1) ตามลำดับ

ตอนที่ 1.3 การศึกษานำหนักระดับการปฏิบัติด้านการวัดและประเมินผลนักเรียน

การศึกษาด้านการวัดและประเมินผลนักเรียน ผู้วิจัยได้วัดด้วยมาตรวัดค่า 5 ระดับ และกำหนดเกณฑ์ของระดับค่าเฉลี่ยจากผลการวิจัย ออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	4.50 - 5.00	ความหมายคือ	มาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.50 - 4.49	ความหมายคือ	ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.50 - 3.49	ความหมายคือ	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.50 - 2.49	ความหมายคือ	ค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00 - 1.49	ความหมายคือ	น้อย

1. องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและนำหนังกองค์ประกอบในการประเมิน

ตารางที่ 4.14 องค์ประกอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลนักเรียน

รายการ	Mean	SD	C.V.	ความหมาย
1.1 พฤติกรรมของนักเรียน				
- ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/ การปฏิบัติงาน	3.89	0.990	25.45	ค่อนข้างมาก
- การทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.87	0.830	21.45	ค่อนข้างมาก
- จำนวนครั้งในการเข้าชั้นเรียน	3.79	1.191	31.42	ค่อนข้างมาก
- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การวิจารณ์, ซักถาม, ตอบคำถาม)	3.71	0.806	21.73	ค่อนข้างมาก
- ความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (การส่งงานครบ, การส่งงานเสร็จตามเวลา)	3.68	0.923	25.08	ค่อนข้างมาก
- การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะหลังเลิกเรียน	3.50	0.932	26.63	ค่อนข้างมาก
- การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	3.47	0.932	26.86	ปานกลาง
- การรู้จักสังเกตงานที่ให้ทำเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม	3.40	0.870	25.59	ปานกลาง
- การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน	3.39	0.988	29.14	ปานกลาง
- การแสดงความคิดเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น	3.37	1.222	36.26	ปานกลาง
รวม	3.61	0.9684	26.96	ค่อนข้างมาก
1.2 ความรู้พื้นฐานทางศิลปะ				
- ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ	3.60	0.895	24.86	ค่อนข้างมาก
- ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ	3.39	0.886	26.14	ปานกลาง
- ความรู้ในด้านวัสดุอุปกรณ์	3.33	0.867	26.04	ปานกลาง
- ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม	3.04	0.890	29.28	ปานกลาง
รวม	3.34	0.8845	26.58	ปานกลาง

หมายเหตุ – N = 140

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

รายการ	Mean	SD	C.V.	ความหมาย
1.3 ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน				
- ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	3.72	0.900	24.19	ค่อนข้างมาก
- การรักษาความสะอาด	3.68	0.868	23.59	ค่อนข้างมาก
- ความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ การสร้างงานศิลปะ	3.57	0.956	26.78	ค่อนข้างมาก
- เทคนิคการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน	3.47	0.973	28.04	ปานกลาง
- ความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานตามขั้นตอน/ หลักการ	3.46	0.894	25.84	ปานกลาง
- ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ สร้างงานศิลปะ	3.31	0.915	27.64	ปานกลาง
- ทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน	3.26	0.883	27.09	ปานกลาง
รวม	3.50	0.913	26.17	ค่อนข้างมาก
1.4 ด้านผลงาน				
- ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน	3.79	0.914	24.12	ค่อนข้างมาก
- ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิควิธีการทางศิลปะ	3.66	0.888	24.26	ค่อนข้างมาก
- การมีพัฒนาการของผลงาน	3.63	0.917	25.26	ค่อนข้างมาก
- ความสวยงามของผลงาน	3.60	0.773	21.47	ค่อนข้างมาก
- การแสดงออก และสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน	3.54	0.797	22.51	ค่อนข้างมาก
- ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน	3.49	0.825	23.64	ปานกลาง
- ตัวผลงานทำถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด	3.43	0.831	24.23	ปานกลาง
- ความละเอียดประณีตของผลงาน	3.38	0.844	24.97	ปานกลาง
รวม	3.57	0.849	23.81	ค่อนข้างมาก

หมายเหตุ – N = 140

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ยด้านองค์ประกอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลนักเรียน จากข้อมูลด้านองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลพบว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายมาก ส่วนผลการปฏิบัติขององค์ประกอบด้านต่างๆ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1.1 ด้านพฤติกรรมนักเรียน

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลด้านพฤติกรรมที่ครูได้มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ (1)ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/ การปฏิบัติงาน (2)การทำงานร่วมกับผู้อื่น (3)จำนวนครั้งในการเข้าชั้นเรียน (4)การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การวิจารณ์, ชักถาม, ตอบคำถาม) (5)ความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (การส่งงานครบ, การส่งงานเสร็จตามเวลา) และ (6)การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะหลังเลิกเรียน ด้านพฤติกรรมของนักเรียนที่ครูได้มีการปฏิบัติระดับปานกลาง คือ (1)การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (2)การรู้จักสังเกตงานที่ให้ทำเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม (3)การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน และ (4)การแสดงความคิดเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น

1.2 ด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลด้านความรู้พื้นฐานที่ครูได้มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ ด้านความรู้พื้นฐานที่ครูได้มีการปฏิบัติระดับปานกลาง คือ (1)ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ (2)ความรู้ในด้านวัสดุอุปกรณ์ และ (3) ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม

1.3 ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานที่ครูได้มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ (1)ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน (2)การรักษาความสะอาด และ (3)ความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ การสร้างงานศิลปะ ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานที่ครูได้มีการปฏิบัติระดับปานกลาง คือ (1)เทคนิคการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน (2)ความถูกต้องในการสร้างสรรคงานตามขั้นตอน/หลักการ (3)ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/สร้างงานศิลปะ และ (4)ทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

1.4 ด้านผลงาน

องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลด้านผลงานที่ครูศิลปศึกษาได้มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ (1)ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน (2)ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิควิธีการทางศิลปะ (3)การมีพัฒนาการของผลงาน (4)ความสวยงามของผลงาน (5)การแสดงออกและสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน และด้านผลงานที่ครูได้มีการปฏิบัติปานกลาง คือ (1)ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน (2)ตัวผลงานทำถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด และ (3)ความละเอียดประณีตของผลงาน

2. วิธีประเมินผล

ตารางที่ 4.15 วิธีที่ใช้ในการประเมินนักเรียน

รายการ	Mean	SD	C.V.	ความหมาย
1. การประเมินจากผลงาน	4.01	1.037	25.86	มาก
2. การทดสอบภาคปฏิบัติ (สอบโดยการให้ปฏิบัติงาน)	3.97	0.981	24.71	ค่อนข้างมาก
3. การสังเกต/ ตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการเรียนของนักเรียน	3.87	0.908	23.46	ค่อนข้างมาก
4. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	3.78	0.945	25.0	ค่อนข้างมาก
5. การทดสอบข้อเขียน เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และเนื้อหาทางศิลปะ	3.18	1.010	31.76	ปานกลาง

หมายเหตุ – N = 136

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ยด้านวิธีการที่ใช้ในการประเมินนักเรียน พบว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายมาก ส่วนผลการปฏิบัติด้านวิธีการที่ใช้ในการประเมินนักเรียนปรากฏผลดังต่อไปนี้

ด้านวิธีการที่ใช้ในการประเมินนักเรียนที่ครูได้มีการปฏิบัติระดับมาก คือ การประเมินจากผลงาน ด้านวิธีการที่ใช้ในการประเมินนักเรียนที่ครูได้มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก ได้แก่ (1)การทดสอบภาคปฏิบัติ

(สอบโดยการให้ปฏิบัติงาน) (2)การสังเกต/ ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียน (3)การประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่วนการทดสอบข้อเขียน เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และเนื้อหาทางศิลปะ ครูได้มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

3. เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล

ตารางที่ 4.16 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลนักเรียน

รายการ	Mean	SD	C.V.	ความหมาย
1. แบบประเมินผลงาน	3.55	1.108	31.21	ค่อนข้างมาก
2. แฟ้มสะสมงาน	3.48	1.237	35.55	ปานกลาง
3. แบบสอบ หรือแบบทดสอบ	3.18	1.244	39.12	ปานกลาง
4. แบบบันทึกพฤติกรรม	3.16	1.082	34.24	ปานกลาง
5. แบบสำรวจรายการ/ แบบตรวจสอบรายการ (checklists)	2.63	1.193	45.36	ปานกลาง

หมายเหตุ – N = 134

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ยด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลนักเรียน พบว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายมาก ส่วนผลการปฏิบัติด้านเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินปรากฏผลดังต่อไปนี้

ด้านเครื่องมือที่ครูใช้ในระดัที่มากที่สุด ได้แก่แบบประเมินผลงาน ด้านเครื่องมือที่ครูใช้ระดับปานกลาง คือ (1) แฟ้มสะสมงาน (2) แบบสอบ หรือแบบทดสอบ (3) แบบบันทึกพฤติกรรม และ (4)แบบสำรวจรายการ/ แบบตรวจสอบรายการ (checklists)

4. ผู้ที่ประเมินผล

ตารางที่ 4.17 ผู้ที่ประเมินผลนักเรียน

รายการ	Mean	SD	C.V.	ความหมาย
1. การประเมินจากผู้สอน	3.87	1.164	30.08	ค่อนข้างมาก
2. การประเมินจากบุคคลอื่น				
- ตัวนักเรียนเอง	3.40	1.164	34.23	ปานกลาง
- เพื่อนนักเรียน	3.32	1.199	36.11	ปานกลาง
- ผู้ปกครอง	2.75	1.302	47.35	ปานกลาง
- เพื่อนครู (ที่สอนวิชาศิลปะศึกษา)	2.54	1.324	52.13	ปานกลาง

หมายเหตุ – N = 134

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ยด้านผู้ประเมินนักเรียน พบว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายมาก ส่วนผลการปฏิบัติด้านเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินปรากฏผลดังต่อไปนี้

ด้านผู้ประเมินผลงานนักเรียนที่ครูได้มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ การประเมินจากผู้สอน ด้านผู้ที่ประเมินผลนักเรียนที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ได้แก่ (1) ตัวนักเรียน และ (2) เพื่อนนักเรียน (3) ผู้ปกครอง และ (4) เพื่อนครู (ที่สอนวิชาศิลปะศึกษา)

5. ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน

ตารางที่ 4.18 ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน

รายการ	Mean	SD	C.V.	ความหมาย
ผู้ที่ครูรายงานผล				
1.1 นักเรียน	3.51	1.344	38.29	ค่อนข้างมาก
1.2 ผู้บริหารและคณะครู	3.22	1.242	38.57	ปานกลาง
1.3 ผู้ปกครอง	3.04	1.160	38.16	ปานกลาง

หมายเหตุ – N = 135

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ยด้านผู้รับทราบผลการประเมิน พบว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายมาก ส่วนผลการปฏิบัติด้านผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ผู้ที่ครูรายงานผลในระดับค่อนข้างมาก คือ นักเรียน ผู้ที่ครูรายงานผลในระดับปานกลาง คือ (1)ผู้บริหาร คณะครู และ (2)ผู้ปกครอง

6. การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

ตารางที่ 4.19 การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

รายการ	Mean	SD	C.V.	ความหมาย
1. รูปแบบของการรายงานผล				
1.1 รายงานผลเป็นคะแนน	3.76	1.188	31.60	ค่อนข้างมาก
1.2 รายงานผลเป็นเกรด	3.26	1.521	46.66	ปานกลาง
1.3 อธิบายด้วยวาจา (กับผู้ปกครอง/ นักเรียนที่เข้ามาพูดคุย)	2.88	1.398	48.54	ค่อนข้างน้อย
1.4 บรรยายเป็นลายลักษณ์อักษร	2.66	1.435	53.95	ค่อนข้างน้อย
1.5 รายงานแบบ checklist	2.11	1.339	63.46	น้อย
2. สาระของการรายงานผล				
2.1 พัฒนาการของผลงาน	3.52	1.024	29.09	ค่อนข้างมาก
2.2 รายงานพฤติกรรม ความสนใจในการเรียน	3.40	1.183	34.79	ปานกลาง
2.3 ข้อควรปรับปรุงของนักเรียน	3.37	1.066	31.63	ปานกลาง
2.4 ลักษณะของผลงาน	3.27	1.096	33.52	ปานกลาง
2.5 รายงานจุดเด่น จุดด้อยของผลงาน	3.13	1.237	39.52	ปานกลาง

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

รายการ	Mean	SD	C.V.	ความหมาย
3. ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียน				
3.1 รายงานปลายภาคเรียน	3.65	1.015	27.81	ค่อนข้างมาก
3.2 รายงานหลังจากที่นักเรียนส่งงาน	3.47	1.098	31.64	ปานกลาง
3.3 รายงานกลางภาคเรียน	3.26	1.139	34.94	ปานกลาง
3.4 รายงานส่วนบุคคลจากการซักถามของนักเรียน	3.22	1.089	33.82	ปานกลาง
3.5 รายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง	2.80	1.347	48.11	ปานกลาง
4. ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่ผู้ปกครอง				
4.1 รายงานปลายภาคเรียน	3.58	1.191	33.27	ค่อนข้างมาก
4.2 รายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง	2.96	1.314	44.39	ปานกลาง
4.3 รายงานกลางภาคเรียน	2.92	1.214	41.58	ปานกลาง
4.4 รายงานส่วนบุคคลตามการนัดหมายของผู้ปกครอง	2.47	1.500	60.73	ค่อนข้างน้อย

หมายเหตุ – N = 136

ตารางที่ 4.19 แสดงค่าเฉลี่ยด้านการรายงานผลและสาระในการรายงานผล พบว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายมาก ส่วนผลการปฏิบัติด้านการรายงานผลและสาระในการรายงานผลปรากฏดังต่อไปนี้

1. รูปแบบของการรายงานผล

รูปแบบของการรายงานผลที่ครูปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ รายงานผลเป็นคะแนน ระดับปานกลาง คือ รายงานผลเป็นเกรด ระดับค่อนข้างน้อย คือ (1)อธิบายด้วยวาจา (กับผู้ปกครอง/ นักเรียนที่เข้ามาพูดคุย) และ (2)บรรยายเป็นลายลักษณ์อักษร และการรายงานแบบ checklist ครูมีการปฏิบัติในระดับที่น้อย

2. สาระของการรายงานผล

สาระของการรายงานผลที่ครูมีการปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ พัฒนาการของผลงาน และระดับปานกลาง ได้แก่ (1)รายงานพฤติกรรม ความสนใจในการเรียน (2)ข้อควรปรับปรุงของนักเรียน (3)ลักษณะของผลงาน และ (4)รายงานจุดเด่น จุดด้อยของผลงาน

3. ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียน

ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียนที่ครูมีการปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ การรายงานปลายภาคเรียน ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียนที่ครูมีการปฏิบัติระดับปานกลาง ได้แก่ (1)การรายงานหลังจากที่นักเรียนส่งงาน (2)การรายงานกลางภาคเรียน (3)การรายงานส่วนบุคคลจากการซักถามของนักเรียน และ (4)ส่วนการรายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง

4. ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่ผู้ปกครอง

ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่ผู้ปกครองที่มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ รายงานปลายภาคเรียน กลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง คือ (1)การรายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง และ(2)การรายงานกลางภาคเรียน กลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างน้อย คือ การรายงานส่วนบุคคลตามการนัดหมายของผู้ปกครอง

ตารางที่ 4.20 จุดประสงค์ที่ครูนำผลการประเมินไปใช้

รายการ	Mean	SD	C.V.	ความหมาย
1. ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการเรียน	3.77	0.920	24.40	ค่อนข้างมาก
2. ใช้ประเมินการผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้	3.77	0.950	25.20	ค่อนข้างมาก
4. ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	3.74	0.959	25.64	ค่อนข้างมาก
3. ประเมินพัฒนาการด้านทักษะ/ จิตใจ ของผู้เรียน	3.71	1.012	27.28	ค่อนข้างมาก

หมายเหตุ – N = 133

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ยด้านจุดประสงค์ที่ครูนำผลการประเมินไปใช้ พบว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายมาก ส่วนผลการปฏิบัติด้านจุดประสงค์ที่ครูนำผลการประเมินไปใช้ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยด้านจุดประสงค์ที่ครูนำผลการประเมินไปใช้มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก คือ (1)ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการเรียน (2)ใช้ประเมินการผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (3)ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ และ (4)ประเมินพัฒนาการด้านทักษะ/ จิตใจ ของผู้เรียน

ตารางที่ 4.21 ค่าเฉลี่ยองค์ประกอบของการประเมินผลแต่ละด้านของโรงเรียนแยกตามสังกัด

สังกัด	ด้านพฤติกรรม ของนักเรียน (10)	ด้านความรู้พื้นฐาน ทางศิลปะ (4)	ด้านกระบวนการ ในการปฏิบัติงาน (7)	ด้านผลงาน (8)	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
สช.	3.52	3.45	3.57	3.58	3.53	ค่อนข้างมาก
กทม.	3.60	3.16	3.44	3.67	3.47	ปานกลาง
สปช.	3.88	3.72	3.68	3.74	3.76	ค่อนข้างมาก
รวม	3.66	3.44	3.56	3.66	3.58	ค่อนข้างมาก

หมายเหตุ – N ด้านพฤติกรรมของนักเรียน = 138, N ด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ = 137, N ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน = 137, N ด้านผลงาน = 136

ตารางที่ 4.21 แสดงค่าเฉลี่ยองค์ประกอบของการประเมินผลแต่ละด้านของโรงเรียนแยกตามสังกัด ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยด้านด้านพฤติกรรมของนักเรียน ทุกสังกัดมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก ด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ สังกัดเอกชน และสังกัดกรม. มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง สังกัดสพช. มีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน สังกัดเอกชน และสังกัดสพช. มีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก ส่วนสังกัดกรม. มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ด้านผลงานทุกสังกัดมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก โดยภาพรวมสังกัดเอกชนมีค่าเฉลี่ยของทุกองค์ประกอบในการประเมินผลโดยมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้าง มาก สังกัดกรม. มีการปฏิบัติโดยรวมในระดับปานกลาง สังกัดสพช. มีการปฏิบัติโดยรวมในระดับค่อนข้างมาก

ตอนที่ 1.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน

การวิจัยในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลนักเรียนวิชาศิลปศึกษา โดยการนำตัวแปรต้นองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลวิชาศิลปศึกษาทั้งหมดจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาจัดทำเป็นแบบสำรวจแล้วเก็บข้อมูลจากกลุ่มครูศิลปศึกษาจำนวน 140 คน ข้อมูลที่ได้รับกลับมานำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) โดยการสกัดปัจจัยแบบ principal component analysis และใช้การหมุนแกนแบบตั้งฉาก (orthogonal) ใช้วิธีแบบ varimax ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลนักเรียนวิชาศิลปะ ปรากฏดังเสนอในตารางที่ 4.22-4.36 วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบใช้วิธีสกัดองค์ประกอบแต่ละด้าน คือ ด้านพฤติกรรมของนักเรียน ด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน และด้านผลงาน ก่อน จากนั้นนำค่าคะแนนองค์ประกอบ (factor score) มาวิเคราะห์องค์ประกอบรวมระดับที่ 2 เพื่อดูค่าน้ำหนักองค์ประกอบเปรียบเทียบกับแต่ละด้าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การวิจารณ์, ซักถาม, ตอบคำถาม)	1.000								
2 การทำงานร่วมกับผู้อื่น	.635	1.000							
3 การแสดงความคิดเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น	.401	.544	1.000						
4 ความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (การส่งงานครบ, การส่งงานเสร็จตามเวลา)	.502	.399	.204	1.000					
5 การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	.460	.400	.322	.404	1.000				
6 การรู้จักสังเกตงานที่ทำให้เพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม	.443	.416	.409	.444	.664	1.000			
7 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน	.468	.332	.239	.641	.540	.610	1.000		
8 การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะหลังเลิกเรียน	.515	.368	.317	.625	.419	.481	.652	1.000	
9 ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/ การปฏิบัติงาน	.572	.653	.405	.444	.277	.417	.347	.434	1.000
MEAN	3.70	3.87	3.36	3.70	3.47	3.41	3.41	3.51	3.88
SD	.80	.83	1.22	.92	.94	.87	.99	.94	.99

หมายเหตุ - ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกค่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01, N = 135

ตารางที่ 4.22 เสนอค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านพฤติกรรมของนักเรียน

ผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันต่ำมีค่าระหว่าง 0.204-0.399 ได้แก่ตัวแปรการทำงานร่วมกับผู้อื่นกับความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (0.399) ตัวแปรการทำงานร่วมกับผู้อื่นกับการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน (0.332) ตัวแปรการทำงานร่วมกับผู้อื่นกับการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะหลังเลิกเรียน (0.368) ตัวแปรการแสดงความเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่นกับความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (0.204) ตัวแปรการแสดงความเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่นกับการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน (0.239) ตัวแปรการนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันกับความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/การปฏิบัติงาน (0.277) ตัวแปรการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียนกับความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/การปฏิบัติงาน (0.347) นอกนั้นขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ในระดับปานกลาง และค่าความสัมพันธ์ทุกตัวมีทิศทางบวก

ตารางที่ 4.23 ค่า Eigen values ของการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.671	51.898	51.898	4.671	51.898	51.898
2	1.214	13.492	65.390			
3	0.873	9.705	75.095			
4	0.576	6.395	81.490			
5	0.453	5.028	86.518			
6	0.372	4.134	90.653			
7	0.310	3.444	94.097			
8	0.288	3.196	97.292			
9	0.244	2.708	100.000			

หมายเหตุ - ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy=.859 และ Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.23 เสนอค่า eigen values ขององค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน ผลการสกัดองค์ประกอบได้ 1 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 51.898 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (.99) พบว่ามีค่ามากกว่า .80 และจากการทดสอบนัยสำคัญ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในขนาดที่เหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตารางที่ 4.24 นำหนักองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
1 การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การวิจารณ์, ซักถาม, ตอบคำถาม)	0.777
2 การรู้จักสังเกตงานที่ให้ทำเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม	0.757
3 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน	0.757
4 การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะหลังเลิกเรียน	0.751
5 ความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (การส่งงานครบ, การส่งงานเสร็จตามเวลา)	0.730
6 การทำงานร่วมกับผู้อื่น	0.728
7 ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/ การปฏิบัติงาน	0.700
8 การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	0.694
9 การแสดงความคิดเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น	0.570

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.24 พบว่าองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน มีทั้งหมด 9 ตัวแปร ประกอบด้วย (1)การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (0.777) (2)การรู้จักสังเกตงานที่ให้ทำเพื่อปรับปรุง

แก้ไขเพิ่มเติม (0.757) (3)การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน (0.757) (4)การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะหลังเลิกเรียน (0.751) (5)ความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (0.730) (6)การทำงานร่วมกับผู้อื่น (0.728) (7)ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/การปฏิบัติงาน (0.700) (8)การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (0.694) (9)การแสดงความคิดเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น (0.570) จะพบว่าตัวแปรที่ 1-8 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบในระดับเดียวกัน ตัวแปรที่ 9 จะมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด (0.570)

ตารางที่ 4.25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ

ตัวแปร	1	2	3	4
1 ความรู้ในด้านวัสดุอุปกรณ์	1.000			
2 ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ	.702	1.000		
3 ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ	.663	.721	1.000	
4 ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม	.620	.595	.733	1.000
MEAN	3.33	3.60	3.39	3.04
SD	.87	.89	.89	.89

หมายเหตุ - ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกค่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01, N = 137

ตารางที่ 4.25 เสนอค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ ผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับสูงทุกตัวแปร คือ มีค่าระหว่าง 0.620-0.733 และค่าความสัมพันธ์ทุกตัวอยู่ในทิศทางบวก

ตารางที่ 4.26 ค่า Eigen values ของการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.018	75.451	75.451	3.018	75.451	75.451
2	0.440	10.988	86.439			
3	0.321	8.034	94.473			
4	0.221	5.527	100.000			

หมายเหตุ - ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy=.808 และ Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.26 เสนอค่า eigen values ขององค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ ผลการสกัดองค์ประกอบได้ 1 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 71.451 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

(.99) พบว่ามีค่ามากกว่า .80 และจากการทดสอบนัยสำคัญ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในขนาดที่เหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตารางที่ 4.27 นำหนักองค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
1 ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ	0.900
2 ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ	0.869
3 ความรู้ในด้านวัสดุอุปกรณ์	0.858
4 ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม	0.847

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.27 พบว่าองค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ มีทั้งหมด 4 ตัวแปร ประกอบด้วย (1) ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ (0.900) (2) ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ (0.869) (3) ความรู้ในด้านวัสดุอุปกรณ์ (0.858) (4) ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม (0.847) นำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 4.28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7
1 ทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน	1.000						
2 เทคนิคการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน	.649	1.000					
3 ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	.555	.523	1.000				
4 การรักษาความสะอาด	.523	.488	.680	1.000			
5 ความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานตามขั้นตอน/ หลักการ	.503	.471	.613	.452	1.000		
6 ความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ การสร้างงานศิลปะ	.586	.504	.679	.699	.693	1.000	
7 ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/การสร้างงานศิลปะ	.413	.468	.546	.453	.530	.516	1.000
MEAN	3.26	3.47	3.72	3.68	3.46	3.57	3.31
SD	.89	.97	.90	.87	.89	.96	.92

หมายเหตุ - ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกค่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01, N = 136

ตารางที่ 4.28 เสนอค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน ผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับปานกลางถึงระดับสูงทุกตัวแปร คือ มีค่าระหว่าง 0.413-0.699 ทุกค่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางทางบวก

ตารางที่ 4.29 ค่า Eigen values ของการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	4.314	61.627	61.627	4.314	61.627	61.627
2	0.697	9.961	71.588			
3	0.619	8.842	80.430			
4	0.514	7.342	87.772			
5	0.336	4.800	92.572			
6	0.316	4.520	97.092			
7	0.204	2.908	100.000			

หมายเหตุ - ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy=.866 และ Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.28 เสนอค่า eigen values ขององค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน ผลการสกัดองค์ประกอบได้ 1 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 61.627 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (.99) พบว่ามีค่ามากกว่า .80 และจากการทดสอบนัยสำคัญ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในขนาดที่เหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตารางที่ 4.30 น้ำหนักองค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
1 ความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ การสร้างงานศิลปะ	0.860
2 ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	0.844
3 การรักษาความสะอาด	0.787
4 ความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานตามขั้นตอน/ หลักการ	0.778
5 ทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน	0.769
6 เทคนิคการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน	0.741
7 ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ การสร้างงานศิลปะ	0.705

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.30 พบว่าองค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน มีทั้งหมด 7 ตัวแปร ประกอบด้วย (1) ความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์/การสร้างงานศิลปะ (0.860) (2)ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน(0.844) (3)การรักษาความสะอาด(0.787)(4)ความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานตามขั้นตอนหลักการ (0.778) (5)ทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

(0.769) (6)เทคนิคการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน (0.741) (7)ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/การสร้างงานศิลปะ (0.705)

ตารางที่ 4.31 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบด้านผลงาน

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8
1 ตัวผลงานถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด	1.000							
2 ความสวยงามของผลงาน	.639	1.000						
3 ความละเอียดประณีตของผลงาน	.621	.715	1.000					
4 ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน	.566	.662	.738	1.000				
5 ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน	.491	.715	.673	.660	1.000			
6 ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิควิธีการทางศิลปะ	.548	.695	.648	.684	.832	1.000		
7 การแสดงออก และสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน	.564	.648	.636	.693	.750	.775	1.000	
8 การมีพัฒนาการของผลงาน	.401	.541	.470	.554	.630	.683	.640	1.000
MEAN	3.43	3.60	3.38	3.49	3.79	3.66	3.54	3.63
SD	.83	.77	.84	.83	.91	.89	.80	.92

หมายเหตุ - ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกค่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01, N = 136

ตารางที่ 4.31 เสนอค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านผลงาน ผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในระดับปานกลางถึงระดับสูงทุกตัวแปร คือ มีค่าระหว่าง 0.401-0.775 ทุกค่ามีความสัมพันธ์ในทางบวก

ตารางที่ 4.32 ค่า Eigen values ของการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านผลงาน

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	5.494	68.677	68.677	5.494	68.677	68.677
2	0.737	9.214	77.891			
3	0.448	5.601	83.491			
4	0.376	4.699	88.190			
5	0.335	4.183	92.373			
6	0.238	2.981	95.354			
7	0.220	2.744	98.098			
8	0.152	1.902	100.000			

หมายเหตุ - ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy=.866 และ Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.32 เสนอค่า eigen values ขององค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานผลการสกัดองค์ประกอบได้ 1 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 68.677 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

(.99) พบว่ามีค่ามากกว่า .80 และจากการทดสอบนัยสำคัญ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในขนาดที่เหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตารางที่ 4.33 นำหนักองค์ประกอบด้านผลงาน

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ
1 ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิควิธีการทางศิลปะ	0.891
2 ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน	0.875
3 การแสดงออก และสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน	0.865
4 ความสวยงามของผลงาน	0.849
5 ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน	0.841
6 ความละเอียดประณีตของผลงาน	0.832
7 การมีพัฒนาการของผลงาน	0.739
8 ตัวผลงานทำถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด	0.721

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4.33 พบว่าองค์ประกอบด้านผลงาน มีทั้งหมด 8 ตัวแปร ประกอบด้วย (1)ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิควิธีการทางศิลปะ (0.891) (2)ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน (0.875) (3)การแสดงออกและสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน (0.865) (4)ความสวยงามของผลงาน (0.849) (5)ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน (0.841) (6)ความละเอียดประณีตของผลงาน (0.832) (7)การมีพัฒนาการของผลงาน (0.739) (8)ตัวผลงานทำถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด (0.721) ตัวแปรทุกตัวมีค่าองค์ประกอบใกล้เคียง และตัวแปรที่ 7 และ 8 มีค่านำหนักองค์ประกอบต่ำกว่าตัวแปรอื่น

ตารางที่ 4.34 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขององค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลวิชาศิลปะ

องค์ประกอบ	1	2	3	4
ด้านพฤติกรรมของนักเรียน	1.000			
ด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ	.644	1.000		
ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน	.820	.787	1.000	
ด้านผลงาน	.720	.671	.803	1.000

หมายเหตุ - ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกค่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01, N = 134

ตารางที่ 4.34 เสนอค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินศิลปะ ผลปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบในระดับสูงทุกองค์ประกอบ คือ มีค่าระหว่าง 0.644-0.820 ทุกค่ามีความสัมพันธ์ไปในทางบวก

ตารางที่ 4.35 ค่า Eigen values ของการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผล

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	3.227	80.674	80.674	3.227	80.674	80.674
2	.366	9.138	89.812			
3	.279	6.979	96.791			
4	.128	3.209	100.000			

หมายเหตุ - ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = 0.82 และ Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.35 เสนอค่า eigen values ขององค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน ผลการสกัดองค์ประกอบได้ 1 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของนักเรียน อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 80.674 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (.99) พบว่ามีค่ามากกว่า .80 และจากการทดสอบนัยสำคัญ Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในขนาดที่เหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตารางที่ 4.36 จำนวนตัวแปรและร้อยละความแปรปรวนขององค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผล

ที่	องค์ประกอบ	จำนวนตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	ร้อยละ
1	ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน	7	.952	26.52
2	ด้านผลงาน	8	.890	24.79
3	ด้านพฤติกรรมของนักเรียน	9	.887	24.71
4	ด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ	4	.861	23.98
	รวม	28	3.590	100.0

จากตารางที่ 4.36 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลทุกด้าน พบว่าองค์ประกอบด้านที่ครูใช้ในการประเมินผลจากมากไปน้อย คือ (1)ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน (0.952) (2)ด้านผลงาน (0.890) (3)ด้านพฤติกรรมของนักเรียน (0.887) และ (4)ด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ (0.861) เมื่อเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบโดยเทียบจากฐานร้อยละ พบว่าองค์ประกอบที่ 1 มีค่า 26.52 องค์ประกอบที่ 2 มีค่า 24.79 องค์ประกอบที่ 3 มีค่า 24.71 และองค์ประกอบที่ 4 มีค่า 23.98 เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกด้านโดยประมาณจะมีค่าเท่ากับ 27:25:25:24 สรุปได้ว่าทุกองค์ประกอบมีความสำคัญอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

ตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาในแนวคิดโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อจะศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติจริงของครูผู้สอนศิลปศึกษา โดยคัดเลือกโรงเรียนเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาจากทุกสังกัด (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน) ที่อยู่เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 แห่ง หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกศึกษาโรงเรียนคือ ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาเชิงปริมาณในขั้นตอนที่ 1 มาคัดเลือกโรงเรียน สังกัดละ 1 โรงเรียน โดยการสังเกตการปฏิบัติจัดการเรียนการสอนของครู ว่ามีแนวทางการประเมินและรูปแบบการประเมินที่ใช้ในโรงเรียนเป็นไปตามหลักการวัดและประเมินผลเพียงใด โดยใช้ผลจากการศึกษาในขั้นที่ 1 แล้วเลือกโรงเรียนที่มีวิธีการประเมินที่หลากหลาย โดยที่โรงเรียนสมัครใจให้ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์ โดยเกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการคัดเลือกกรณีศึกษามีดังนี้

1. โรงเรียน A เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.) เป็นโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรุ่นแรก (ปี 2545)
2. โรงเรียน B เป็นโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (กทม.) ครูศิลปศึกษามีผลงานคือเป็นครูแกนนำวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา
3. โรงเรียน C เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) เป็นโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการสอนศิลปะที่หลากหลาย

1. โรงเรียน A

1.1 การศึกษาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา

1.1.1 สภาพทั่วไป

โรงเรียน A มีครูศิลปศึกษาอยู่ทั้งหมด 3 คน เป็นครูชายจำนวน 1 คน และเป็นครูหญิงจำนวน 2 คน แต่ครูปฏิบัติการที่อยู่ในราชการมีเพียงครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียนเพียงคนเดียว นอกนั้นจะเป็นครูศิลปะ ป. 3-4 และครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A ที่เป็นครูอัตราจ้าง การเรียนการสอนวิชาศิลปะจะเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระทางศิลปะทุกระดับชั้น โดยนักเรียนแต่ละห้องจะได้เรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 คาบต่อสัปดาห์ โดยคาบละ 50 นาที รวมเป็น 100 นาทีต่อครั้ง แต่จะมีการเรียนเพียงแค่ 10 ครั้ง จากปกติในการสอนของโรงเรียนแบบเดิมที่เคยสอน 20 ครั้ง แต่เรียนครั้งละ 1 คาบ เมื่อนักเรียนเรียนครบ 10 คาบ ก็จะมีการสลับชั้นเรียนประถมศึกษาอีกชั้นหนึ่งจะมาเรียน อีก 10 คาบในครึ่งเทอมหลัง สำหรับนักเรียนที่มาเรียนวิชาศิลปะครบ 10 คาบในครึ่งเทอมแรกแล้ว จะไปเรียนวิชาดนตรีนาฏศิลป์

“5-6 ปี (ที่แล้ว) มีแค่คาบเดียวงานไม่เสร็จ...” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

สภาพห้องเรียนจะมีห้องปฏิบัติการศิลปะศึกษา ทั้งหมด 3 ห้องติดกันภายในอาคารเดียวอยู่ชั้นล่าง ซึ่งค่อนข้างอับเนื่องจากด้านหลังอาคารเป็นลักษณะปิด และห้องพักของครูแต่ละคนจะอยู่ในห้องแต่ละห้อง สภาพการจัดห้องเรียนจะมีลักษณะที่คล้ายกันในห้องปฏิบัติการศิลปะแต่ละห้อง โดยห้องเรียนจะเป็นลักษณะโต๊ะยาวนำมาต่อกันและมีเก้าอี้ให้นักเรียนนั่ง และมีอ่างล้างมืออยู่หน้าห้องเรียนแต่ละห้อง โดยห้องเรียนที่ใช้เรียนแบ่งเป็นห้องละ 2 ระดับชั้นคือ ห้องชั้น ป.1-2 ห้องชั้น ป. 3-4 ห้องชั้น ป.5-6 โดยชั้นเรียนจะมี 11 ห้อง แต่สอนชั้นละประมาณ 10 ห้องเนื่องจากนักเรียนห้อง 11 เป็นเด็กพิเศษ ส่วนใหญ่จะมีความผิดปกติทางหู เข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ห้องละ 2-3 คน ห้องเรียนห้องหนึ่งจะมีนักเรียน 40-45 คน ซึ่งค่อนข้างควบคุมได้ยาก

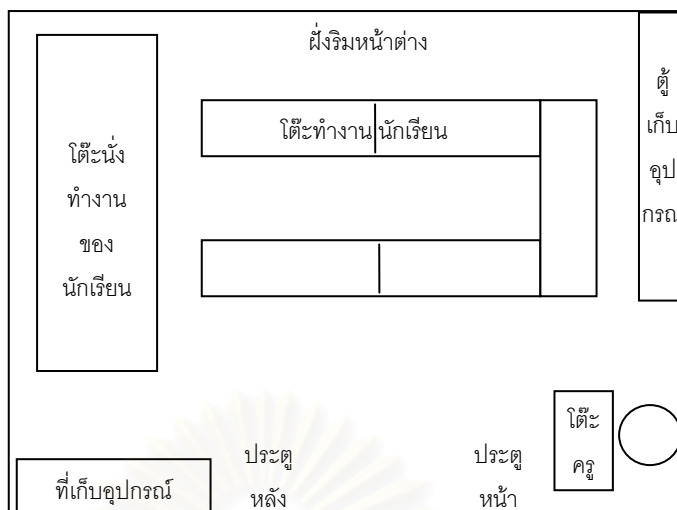
“รู้สึกห้องเรียน เห็นว่าควรต้องปรับปรุงค่ะ เพราะว่ามันมีกลิ่นอับๆไปหน่อยนะคะ แล้วมันอยู่ข้างล่างมันก็เสียงดัง” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

“ก็ค่อนข้างเยอะ จริงๆ แล้วครู 1 คน นักเรียนน่าจะซักประมาณ 25 คน 20 ไม่น่าจะเกิน 25 แล้วมันจะดูแลทั่วถึงมากกว่า” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

โรงเรียน A จะมีการจัดกิจกรรมชุมนุมเพื่อเป็นการสอนเพิ่มเติมหลังเลิกเรียนปกติ เวลา 14.40 ถึง 15.30 น. ตั้งแต่วันจันทร์ถึงพฤหัสบดี นักเรียนสามารถเลือกได้ 2 ชุมนุม โดยเรียนชุมนุมละ 2 วัน ถ้าหากนักเรียนคนใดมีความสนใจที่จะเลือกเรียนชุมนุมศิลปะก็สามารถมาเรียนได้ โดยครูที่สอนชุมนุมจะมีการสอนเน้นในการคิดและเทคนิคการวาดภาพมากกว่าการเรียนในเวลาเรียนปกติ โดยครูผู้สอนกิจกรรมชุมนุมคือครูศิลปะแต่ละคนที่จะมาสอนชุมนุมแยกตามระดับชั้นเหมือนกับในเวลาเรียนปกติ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในชั่วโมงเรียนของโรงเรียนจะมีการเตรียมให้นักเรียน เช่น กระดาษ สีชนิดต่างๆ อุปกรณ์ เช่น จานสี กาว พู่กัน แต่กิจกรรมบางอย่างนักเรียนอาจจะต้องนำมาเอง เช่น กิจกรรมงานประดิษฐ์ นักเรียนจะต้องนำกล่องกระดาษ หรือเศษวัสดุมาจากที่บ้าน ซึ่งหากอุปกรณ์ใดที่จะให้มีการเตรียมมากจะมีการสั่งนักเรียนให้เตรียมมาล่วงหน้าก่อน

1.1.2 ครูผู้สอนศิลปะศึกษา

ครูผู้สอนศิลปะของโรงเรียน A จะมีครูที่ปฏิบัติกรอยู่ทำหน้าที่ราชการเพียงคนเดียว คือ ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A แต่ครูศิลปะคนอื่นๆ เป็นครูอัตราจ้าง เนื่องจากต้นสังกัดไม่ได้เปิดรับบรรจุครูศิลปะ จึงทำให้โรงเรียนรับครูในตำแหน่งครูจ้าง จึงทำให้ครูศิลปะที่เป็นครูจ้างมีการเปลี่ยนบ่อย เนื่องจากครูศิลปะที่โรงเรียน A สอบบรรจุครูได้ที่อื่นจึงมีการย้ายออกหลายคน ซึ่งครูที่เข้ามาใหม่บางรุ่นก็เรียนจบศิลปะมาโดยตรงแต่ไม่ได้มีวิชาครู ก็ทำให้มีปัญหาในการมาเริ่มใหม่ และปัญหาในการสอน

แผนภาพที่ 3 การจัดห้องเรียนศิลปะของโรงเรียน A

“(ครู)ไม่ค่อยออกนะ จะมีแต่ครูศิลปะที่ออกบ่อย เพราะเค้าไปสอบได้ สอบบรรจุได้”

(ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

“มี ปัญหาเยอะเลยนะ มีปัญหาการใช้หลักสูตรเพราะนี่เป็นหลักสูตรใหม่ทั้งนั้นเลย บางทีเค้าไม่ค่อยเข้าใจ เค้าจบมาใหม่ ส่วนมากคนที่จบมาไม่มีความรู้ นอกจากจะจบวิทยาลัยครูมาอย่างนี้ เอกศิลปะเนี่ยก็จะมีวิชาครู ถ้าจบเพาะช่างเนี่ย ก็จะไม่มีความรู้ เค้าสอนให้เด็กวาดรูปเก่งเค้าสอนได้ เค้ายัง...คือวิชาครูมันจำเป็นต้องใช้ เค้าอาจไม่มีจิตวิทยาการสอน” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A เป็นครูเพศชาย มีอายุ 49 ปี มีประสบการณ์ในการสอนประมาณ 26 ปี เดิมจบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่สถาบันการสอนศิลปะ วิชาเอกประติมากรรมไทย โดยเนื้อหาที่เรียน ส่วนใหญ่ก็เป็นวิชาศิลปะปฏิบัติ เนื้อหาที่เป็นทางวิชาการจะมีน้อยมาก หลังจากเรียนจบแล้วจึงมาสอบบรรจุครูโดยใช้วุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.)ได้ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง เมื่อครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A ทำงานได้ระยะหนึ่งก็สมัครเรียนมหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่ง ซึ่งมีหนังสือให้อ่านแล้วถึงเวลาที่ไปสอบ โดยเรียนคณะศึกษาศาสตร์ สาขาบริหารการศึกษา เป็นเวลา 2 ปี ซึ่งการเทียบจากวุฒิเดิมแล้วไม่มีวิชาที่สามารถเทียบโอนได้เลย

“...มันก็มีเรียนวาด เรียนลงรักปิดทอง เป็นปฏิบัติเยอะๆ...เรียนวิชาการน้อยมาก”

(ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A ได้ย้ายมาทำงานที่โรงเรียน A และปัจจุบันกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาניתศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาคนอกเวลา โดยไปเรียนในช่วงวันเสาร์ อาทิตย์ และวันศุกร์ตอนเย็น โดยเห็นความสำคัญว่าการเรียนสาขาทางด้านหลักสูตรและการสอนจะเป็นประโยชน์ต่อการสอน

“ไม่หอรอกมั้ง ไม่รู้ละ ครูเค้าอยากเป็นผู้บริหารซะมากกว่า เค้าอยากไปสอบเป็นผู้บริหาร เค้าไม่อยากเป็นครู ก็จะมี พอดตอนหลังเนี่ย พอเราเริ่มไปเรียนหลักสูตรและการสอน พอเราไปเรียนมาเนาะ เราก็พยายามโน้มน้าวครูให้ไปต่อ สอบวิชาเนี้ ใ้บริหารก็บอกไม่ต้องไปนะ ตรงนี้มันตรงกับเด็กจริงๆ จนเป็นปัจจุบันมีครูของเราไปเรียนต่อ...นะ หลักสูตรและการสอน 4-5 คนนะที่ไปต่อรุ่นหลัง รุ่นนี้บุกเบิกมาก่อน แล้วเราก็พยายามแนะนำเค้าเนาะ อย่าไปเรียนแลยบริหาร มาเรียนหลักสูตรและการสอนดีกว่า ถ้าเราคิดจะเป็นครู เพราะครูเนี้จริงๆ นะ ความก้าวหน้ามันก็ไปทางครูนะ ได้ไกลกว่าผู้บริหาร...” (ครูศิลา ป.1-2 โรงเรียน A)

ภาระงานของครูศิลา ป.1-2 โรงเรียน A งานสอนจะมี 20 คาบต่อชั่วโมงแต่จะมีภาระงานอื่นหลายอย่าง เช่น เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระทางศิลปะ หัวหน้าสหกรณ์โรงเรียนที่คอยควบคุมดูแลร้านค้า เป็นหัวหน้างานซ่อมแซมอาคารสถานที่ของโรงเรียน โดยการสำรวจว่ามีสิ่งใดที่ชำรุด จะมีการเรียกช่างมาซ่อมแซมทันที เพื่อไม่ให้เป็นอันตรายแก่นักเรียน และบางครั้งจะมีงานจัดบอร์ด จัดป้ายของทางโรงเรียนซึ่งฝ่ายศิลปะจะต้องรับผิดชอบตามวันสำคัญต่างๆ

และหอประชุมของโรงเรียนมักมีหน่วยงานราชการมาติดต่อขอใช้สถานที่เสมอ และบางครั้งได้รับคำสั่งในการปฏิบัติหน้าต่างๆ จากทางโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือต้นสังกัด ได้แก่ เป็นคณะกรรมการแข่งขันวาดภาพงานต่างๆ เช่น งานวันสัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ ปรธานกรรมการบริหารชมรมครูศิลปะ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (ส.ป.กทม.) คณะกรรมการการจัดงานมหกรรมการศึกษา ปี 2000 ที่ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติอิมแพค ปรธานกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น ดังนั้นภาระงานของครูศิลา ป.1-2 โรงเรียน A ก็มากพอสมควรเนื่องจากต้องศึกษาระดับปริญญาโทไปด้วย

“งานก็คิดเนี้ สัปดาห์หนึ่งสอน 20 ชั่วโมง แต่งานอื่นเนาะเยอะ งานนอกเนี้คืองานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เพราะเราเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระทางศิลปะ เราก็ต้องคอยดูในเรื่องนาฏศิลป์ การละครดนตรี อย่างเนี้เราก็ต้องคอยดูไปด้วย เป็นครูใหม่ๆ จบมาทั้งนั้นเลย มีครูเก่า ครูที่เป็นข้าราชการเนี่ย แค่ 2 คนเท่านั้น นอกเนั้นครูใหม่ 8-9 คน ต้องคอยดูแลทุกคน” (ครูศิลา ป.1-2 โรงเรียน A)

“...เราก็คอยเป็นหัวหน้าดูแลเรื่องเนี้ ตรงไหนมันชำรุดเสียหาย เราต้องปรับปรุงต้องอะไร โดยการเรียกช่างมาซ่อมแซมต่างๆ ให้เป็นสภาพปัจจุบัน มาโรงเรียนเนี้ลองสังเกตดู ใ้ประเภทที่มันโด้ะหัก เก้าอี้หัก ใ้สังกะสีหลุดเนาะไม่มี เพราะหลุดต้องทำทันทีเลยให้เป็นปัจจุบันนะ ต้องให้เป็นปัจจุบันไว้ ไม่งั้นมันจะเกิดอันตรายแก่เด็ก เดี่ยวเด็กวิ่งไปวิ่งมาไปชน” (ครูศิลา ป.1-2 โรงเรียน A)

“มันมีงานตลอดเนาะ ใ้ว่างเนาะไม่มีหอรอก ไม่ค่อยมี” (ครูศิลา ป.1-2 โรงเรียน A)

“แล้วอย่างครูศิลปะเนี่ยก็รู้ๆ กันมาเป็นมาตั้งแต่สมัยไหนแล้ว ใครจะมาก็จัดบอร์ด งานเวียนเทียน วันพ่อ วันแม่ งานอะไรเนี่ย ยิงที่โรงเรียนเนี้เป็นสถานที่ใช้ประชุมคนภายนอก เกือบตลอดเลย หน่วยราชการภายนอกต้องมาขอห้องประชุมใช้ เค้าก็ต้องคอยจัดเวที่จัดอะไร บางทีก็ต้องให้เด็กทำงานกันโดยปล่อยมั้ง

มันดีอย่างคือเราให้อิสระเด็กในการคิดงานแล้ว มันก็ยังพอใช้ได้อยู่ เด็กมันคิดเองสร้างสรรค์”
(ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A เคยมีผลงาน คือ รางวัลครูผู้อุทิศเวลาให้ราชการดีเด่น และรางวัลครูดีเด่น ระดับ ป.1-2 วิชาศิลปศึกษา และผลงานของนักเรียนโรงเรียน A เคยได้รับรางวัลทางด้านศิลปะในระดับกลุ่มโรงเรียน ประเทศ และนานาชาติ เช่น รางวัลเหรียญทอง งานประกวดภาพเขียนนานาชาติครั้งที่ 30 ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น รางวัลเยาวชนดีเด่นสร้างชื่อเสียงให้ประเทศ ด้านศิลปะ รางวัลชมเชย งานศิลปกรรมเด็ก และเยาวชนฟิลิปปินส์ ครั้งที่ 17 เป็นต้น

ครูศิลปะ ป. 3-4 และ ครูศิลปะ ป. 5-6 ที่สอนระดับชั้น ป. 3-4 และระดับ ป. 5-6 ปัจจุบันอายุ 24 ปี และเป็นเพศหญิงทั้งคู่ และเรียนจบจากสถาบันเดียวกันมาจากคณะศึกษาศาสตร์ สาขาศิลปศึกษา โดยครูหญิง 1 ที่สอนระดับชั้น ป. 3-4 ได้เข้ามาเป็นครูก่อน โดยหลังจบการศึกษาเคยสอนพิเศษวิชาศิลปะมาประมาณ 1 เดือน แล้วจึงได้มาสอนที่โรงเรียน A ปัจจุบันครูศิลปะ ป.3-4 มาสอนที่โรงเรียน A ได้ประมาณ 2 ปี และรับผิดชอบในการสอนนักเรียนระดับชั้น ป. 3-4 จำนวน 22 คาบต่อสัปดาห์ และมีภาระงานอื่นๆ คือ เป็นเวรขายของที่ร้านสหกรณ์ และช่วยจัดบอร์ดหรือป้ายเวลาที่โรงเรียนมีงาน ส่วนครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A เคยสอนที่โรงเรียนเอกชนมาก่อนประมาณ 1 เทอม ต่อมาได้ย้ายมาสอนที่โรงเรียน A เนื่องจากรุ่นพี่ที่สถาบันเดียวกันที่เคยเป็นครูศิลปะที่โรงเรียน A มาก่อน สอบบรรจุได้ที่โรงเรียนอื่น จึงชวนครูหญิง 2 ให้ย้ายมาสอนที่โรงเรียน A ปัจจุบันครูศิลปะ ป. 5-6 สอนวิชาศิลปะที่โรงเรียน A ได้ประมาณ 1 ปี 3 เดือน สอนนักเรียนระดับชั้น ป. 5-6 จำนวน 22 คาบต่อสัปดาห์ และมีภาระงานอื่นๆ คือช่วยครูประจำชั้นสอนนักเรียนชั้น ป. 6 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ เป็นเวรขายของที่ร้านสหกรณ์ และจัดบอร์ดหรือป้ายเวลาที่โรงเรียนมีงาน ซึ่งภาระงานของครูหญิง 1 และครูหญิง 2 ภาระงานจะค่อนข้างมีมาก โดยเฉพาะงานที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับงานสอนโดยตรง

“(งานก็เยอะเหมือนกันนะค่ะ ส่วนใหญ่เป็นพวกงานเขียนป้าย ป้ายโน่นป้ายนี่ก็มีเป็นระยะๆ”
(ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

“เฉพาะหมวดนี้ รับหมวดเดียวเลยคะ หมวดอื่นก็ไม่ยุ่งเลยคะ”(หัวเราะ)
(ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

1.1.3 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา

โรงเรียน A ได้มีการคิดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ถึง พ.ศ. 2546 ซึ่งต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้นมา ซึ่งหลักสูตรกลางมีความใกล้เคียงกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน A จึงไม่ได้มีการปรับหลักสูตรที่ใช้อยู่มากนัก โดยการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจะจัดให้เรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 2 คาบ (คาบละ 50 นาที) รวม 100

นาที่ ต่อเนื่องกัน โดยเรียนเป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ หรือครึ่งเทอม โดยชั้นเรียนหนึ่งจะมาเรียนสลับกับอีกชั้นเรียนหนึ่งที่จะเข้ามาเรียนวิชาศิลปศึกษาในครึ่งเทอมหลัง โดยจะจัดการเรียนให้ระดับชั้น ป.1 ป.3 และ ป. 6 เรียนในครึ่งเทอมแรก และ ป. 2 ป. 4 และ ป. 5 เรียนในครึ่งเทอมหลัง

“ประมาณ 4 – 5 ปีแล้ว ประมาณปี 41 เพราะว่าคู่มือกลางเค้าให้อิสระมากเกินไป เค้าบอกว่าเราอย่าไปสอนเค้า ให้เค้าคิดตัวเอง พยายามให้เด็กเค้าคิดตัวเอง มันก็ตรงกับที่เราคิดขึ้นมาแล้ว ตั้งแต่นั้นมา เราก็ให้เค้าทำตลอด...” (ครูศิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A)

“ก็ไม่ใช่ทีละครั้งนะหมายความว่า 10 สัปดาห์ เราจะเปลี่ยนทั้งชั้นเลย แต่เด็กปกติเนี่ยเค้าเรียนจบวิชาอีกครึ่งหนึ่งเรียนพร้อมกันไปเลย กรณีนี้เนี่ย มันสะดวกกับการวัดผลประเมินผล มันสะดวกมากเกินไปเพราะเวลา 1 ชั่วโมงจริงๆเนี่ย เค้าจะไม่ทันอย่างว่า เด็กเค้าจะไม่เสร็จในชั่วโมงนั้น หรือทำอะไรต่างๆ ไม่เสร็จในชั่วโมงนั้น และการเรียนการสอนนี่มันต้องมีนักเรียน...การนำเสนอผลงานของเค้านะ ให้เพื่อนฟัง ครูฟัง ใช้มัลติมีเดีย ในเรื่องผลงานของเค้ามีความเป็นมาอย่างไร แล้วเด็กเค้าจะไม่ได้อะไรเลย มันน้อยไปๆ” (ครูศิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A)

“คือเค้าจะเพิ่ม ส่วนใหญ่โรงเรียนอื่นศิลปะเค้าจะให้แค่ชั่วโมงเดียวคงจะ 50 นาที นี่ที่เค้าแบ่งมาเพื่อให้เราได้สอน 2 ชั่วโมง ให้เด็กได้ทำงานเต็มที่นะค่ะ ก็ถือว่าดีค่ะ” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

กิจกรรมที่สอนจะเป็นไปในทางที่หัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะหรือครูชาย โรงเรียน A ได้กำหนดไว้ คือ กิจกรรม 5 ชนิด คือ (1)งานวาดภาพระบายสี (2)การปั้น (3)งานโครงสร้างที่เป็นตัวต่อบล็อกพลาสติก(เลโก้) (4)งานพิมพ์ และ (5)งานสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ(งานประดิษฐ์) โดยนักเรียนระดับชั้น ป. 1-ป. 2 จะเลือกทำกิจกรรมใดก็ได้และอยากจะทำกลุ่มหรือเดี่ยวก็ได้ โดยส่วนใหญ่แล้วหากเป็นงานวาดรูประบายสี หรืองานประดิษฐ์มักจะเป็นงานเดี่ยว งานปั้นมักจะมีนักเรียนทำงานแบบกลุ่มหรือเดี่ยว แต่งานต่อบล็อกพลาสติกมักจะเป็นงานกลุ่ม เพราะอุปกรณ์มีไม่พอ โดยอุปกรณ์จะมีทุกอย่างเตรียมไว้ให้นักเรียน ยกเว้นงานประดิษฐ์ที่นักเรียนนำกล่องกระดาษหรือเศษวัสดุมาประดิษฐ์งาน และทางครูผู้สอนจะมีกาวและเชือกเตรียมไว้ให้ หรือกิจกรรมบางอย่างที่ครูไม่มีเตรียมให้อาจจะมีการส่งนักเรียนล่วงหน้าให้นำมาจากที่บ้าน เช่น ภาพลายไทย ในกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรมอย่างนั้น วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้จะมีให้นักเรียนครบทุกห้อง ส่วนใหญ่แล้วเมื่อนักเรียนมาเรียนก็สามารถเข้ามาเรียนได้ทันที โดยวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

1. นักเรียนมีอิสระในการเลือกสร้างผลงานตามความถนัด และความสามารถของตนเอง
2. นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและร่วมงานของผู้อื่นได้
3. นักเรียนมีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

“แล้วแต่...บางห้องชอบวาด ปกติจะปั้นกับเลโก้ ส่วนใหญ่กิจกรรมเสร็จเร็ว เลโก้ต้องสลับเพราะของมีน้อย บางห้องชอบงานประดิษฐ์ กาวมีให้ เชือกมีให้ เอามาแค่กล่อง บางห้องไม่ชอบ ผู้หญิงชอบวาดรูปมากกว่าผู้ชาย” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

“ทอมหนึ่งเห็นวาดรูประบายสีเพราะวิชาอื่นใช้ งานปะกระดาษเริ่มเรียนทอมสอง สอน ป. 2 มากกว่า” (ครูคิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

การจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับ ป. 1-6 จะมีลักษณะที่คล้ายกันหมดตามแนวทางของหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ คือจะมีกิจกรรมทั้ง 5 ชนิด แต่ระดับ ป.1-2 จะมีกิจกรรม 3-4 ชนิด คือ การวาดรูประบายสี งานต่อบล็อกพลาสติก งานประดิษฐ์ และงานปั้นดินน้ำมัน แต่ในทอมสองจะเริ่มมีงานปะติดเพิ่มขึ้นมา โดยกิจกรรมส่วนใหญ่จะไม่เน้นกิจกรรมใดโดยเฉพาะ แต่ครูคิลปะ ป.1 – ป.2 โรงเรียน A จะมีการหมุนเวียนนักเรียนโดยมีการดูว่าคนใดเคยทำกิจกรรมใดมาแล้วจะให้ไปทำกิจกรรมอื่นๆ เวียนกันไป เนื่องจากอุปกรณ์บางอย่าง เช่น ตัวต่อบล็อกพลาสติกที่มีจำนวนจำกัด แต่นักเรียนมีต้องการมาก และการสอนครูจะไม่เน้นการสอน เมื่อนักเรียนเข้ามาในห้องครูจะจัดให้นักเรียนได้ทำงานทันที แต่จะมีการดูว่านักเรียนถ้าทำงานจับกลุ่มเดิมหรือไม่ ทำกิจกรรมเหมือนเดิม หรือไม่ แล้วครูผู้สอนจะพยายามสลับนักเรียนไม่ให้ทำกิจกรรมซ้ำเดิม หรืองานกลุ่มอยู่กลุ่มเดิม

ส่วนแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน เกิดจากการสังเกตของครูคิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A ที่พบว่า เมื่อให้นักเรียนทำงานอะไรก็ได้ จะสังเกตว่านักเรียนจะมีความสุข ซึ่งเมื่อการจัดการเรียนการสอนจะแตกต่างจากปัจจุบัน คือ กำหนดหัวข้อในการทำงานของนักเรียนทุกครั้ง และการวัดและประเมินผลจะใช้แบบสอบ ซึ่งมีปัจจุบันการเรียนการสอนของโรงเรียน A จะไม่มีการสอบข้อเขียน แต่เป็นการสอบปฏิบัติซึ่งหัวข้อของการสอบนักเรียนก็สามารถเลือกกิจกรรมที่นักเรียนต้องการสอบได้

“คิดมาเรื่อยๆ นะ ไม่ เราสังเกตเห็นอย่างหนึ่ง เมื่อก่อนเราก็สอนให้เค้าวาดภาพอย่างเดียว วันไหนเราชี้เกี่ยขึ้นมา เรอบอกว่า เอ้า...นักเรียนจะทำอะไรก็ได้ ทำตามใจชอบเลยเนี่ย เราสังเกตเห็นว่านักเรียนเค้ารู้สึกเฮนะ แล้วเราก็เลยสงสัยว่า เอ๊ะ ทำไมทำตามใจชอบที่ไร แล้วเราวันนั้นเราชี้เกี่ยจะ บอกนักเรียนตามใจชอบ ดูเด็กเค้านั่งทำงานกันรู้สึกเค้าชอบ เค้าสนุก นั่งทำงาน เรายิ้มมองๆ เรื่องตามใจชอบมันเป็นเรื่องที่เค้าทำงานได้อย่างมีความสุข แล้วยิ่งตอนหลังนี้มาเลือกวัสดุเองนี่ ยิ่งได้ผลมากขึ้น นี่ก็เลยคิดขึ้นมา” (ครูคิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A)

“ไม่มีทฤษฎีอะไร ก็คือการให้อิสระกับเค้าในการคิด ในการเลือกวัสดุสอน ตั้งแต่สอนมารู้สึกว่าการใช้วิธีนั้นะ เด็กเค้าเป็นคนเลือก เลือกวัสดุที่จะใช้ เลือกหัวเรื่องที่จะใช้ อันนี้รู้สึกว่าเด็กได้ผล เด็กเค้าทำงานแล้วเค้าได้ผล” (ครูคิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

“เนื้อหาการสอนนี้ ผมว่าอย่างที่เรียนไว้แต่ที่แรกว่าเด็กจะคิดเอง แล้วกิจกรรมที่เราตั้งไว้นั้นมันก็จะมีความวาดภาพ งานเลโก้ ปั้น งานโครงสร้าง งานประดิษฐ์ งานพิมพ์อะไรพวกนี้ แล้วเด็กเค้าจะประยุกต์ของเค้าเอง เค้าจะทำเรื่องอะไร ใครทำด้วยวัสดุอะไร ปีนึงมันไม่พอหรอก ปีนึง เราไม่ต้องไปกำหนดเค้า เค้าคงไม่ทำซ้ำซากนะ อย่างเช่นมีความคิดอะไรแปลกๆ มั่งเรื่อยๆ” (ครูคิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A)

“เด็กเค้าจะเรียนเป็นเหมือนถาม เรียนพวกเลโก้ งานปั้น งานประดิษฐ์ งานพิมพ์ภาพ เด็กเค้าจะหมุนเวียนกันไป แต่สิ่งหนึ่งที่เค้าต้องการมากที่สุดคือเลโก้ เลโก้ที่สังเกต เด็กเค้ามีความต้องการมากในห้อง แต่วัสดุเรามีน้อยไม่เพียงพอ ถ้าให้เค้าเรียนในห้องเป็นกลุ่มใหญ่ๆ สังเกตพวกเลโก้จะเสียงดัง เค้าจะดังของ

เค้า ดัง...ดัง การสร้างผลงานของเค้ามันจะมีการเล่นการคิดการอะไรๆ มันอยู่ในนั้นเลยวุ่นวาย มันรวมไปหมดเลยดูวุ่นวาย แต่จริงๆ แล้วไม่ใช่เนะ การเรียนที่สนุกที่สนุกสสนานของเค้า” (ครูคิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

การจัดการเรียนการสอนของระดับ ป.3-ป.6 โดยครูหญิง 1 และครูหญิง 2 โรงเรียน B ส่วนใหญ่จะเน้นไปที่งานประดิษฐ์ โดยงานส่วนใหญ่จะมีกำหนดในการส่งงาน 1-2 สัปดาห์ดังนั้น จะมีส่วนในการเรียนประมาณ 5 ชิ้นจะเป็นงานประดิษฐ์ 2 ชิ้น สำหรับการสอนระดับ ป.3-ป.4 ของครูหญิง 1 กิจกรรมจะมีเพียง 3 อย่าง คือ วาดรูประบายสี งานปั้น และงานประดิษฐ์ และการสอนระดับชั้น ป.5-6 ของครูหญิง 2 จะมีกิจกรรม 4 อย่าง คือ การวาดภาพระบายสี งานประดิษฐ์ ภาพพิมพ์ และการปั้น

“...เด็กมาเรียน จะสอนให้ครบ 4 อย่าง คือ วาดภาพ ประดิษฐ์ ภาพพิมพ์ แล้วก็งานปั้นนะค่ะ” (ครูคิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

“โดยมากจะเน้นการประหยัด โดยเฉพาะการประดิษฐ์ จะให้ใช้วัสดุเหลือใช้มาทำการประดิษฐ์” (ครูคิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน A)

“ป.5 ป.6 นี้ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องประดิษฐ์มากกว่าค่ะ ให้เค้าจินตนาการเอา เศษวัสดุ ผอ.ท่าน...มีนโยบายให้ใช้ ให้นำเศษวัสดุมาประดิษฐ์นะค่ะ” (ครูคิลปะ ป.5-6 โรงเรียน A)

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดภาพตั้งแต่ระดับชั้นป.1-6 จะเป็นกระดาษวาดเขียนขนาดใหญ่ และสีที่ใช้ส่วนใหญ่ในระดับ ป.1-2 ส่วนใหญ่จะให้ใช้สีชอล์ค หรือสีเทียนบ้างในบางครั้ง ระดับ ป.3-4 ส่วนใหญ่จะใช้สีชอล์ค แต่บางคนอาจจะใช้สีไม้ ระดับ ป.5-6 ส่วนใหญ่จะใช้สีโปสเตอร์ และสีชอล์ค โดยการวาดจะไม่ให้มีการใช้ดินสอร่างภาพจะให้ใช้สีระบายลงไปเลย เพื่อให้เด็กเรียนมีความมั่นใจ

“...การวาดไม่让孩子ดินสอ เพราะจะไม่มีคามมั่นใจ วาดแล้วลงให้เอาสีเทียนไปเลย” (ครูคิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A)

ในการเรียนการสอนวิชาศิลปะทุกระดับจะมีการกำหนดกติกาประจำห้องในคาบแรกที่มาเรียน โดยครูจะให้เด็กเรียนตั้งกติกาในห้องประจำของแต่ละห้อง โดยจะมีคะแนนให้ในส่วนของกติกาประจำห้อง หรือมีการหักถ้าฝ่าฝืน ในระดับชั้น ป.1-ป.2 ครูจะเป็นผู้คิดให้ เช่น หลังทำกิจกรรมเสร็จต้องทำความสะอาดโต๊ะ และเก็บอุปกรณ์ให้เป็นระเบียบ แต่ในระดับชั้น ป. 3-ป. 6 แต่ในบางครั้งกติกาห้องจะเปลี่ยนไปตามลักษณะกิจกรรมที่ครูผู้สอนคนนั้นได้สอน และครูเป็นผู้กำหนดให้ ตัวอย่าง เช่นกิจกรรมไปไม้แปลงร่างที่เป็นงานพิมพ์จากสีโปสเตอร์ ระดับชั้น ป.5-ป.6 ของครูคิลปะ ป. 5-6 มีดังนี้

1. ห้ามผสมสีเอง
2. ทำงานให้สะอาดเรียบร้อย
3. เช็ดทำความสะอาดโต๊ะเมื่อทำงานเสร็จแล้ว

“เด็กจะเป็นคนตั้งกติกาในห้อง แต่เด็ก ป.1 ยังคิดไม่ได้” (ครูคิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

การให้หัวข้อที่นักเรียนทำงาน จะมีความแตกต่างกันในครูผู้สอนแต่ละคน ครูชาย โรงเรียน A ส่วนใหญ่กิจกรรมจะมี 5 อย่าง ที่นักเรียนสามารถจะเลือกกิจกรรมใดก็ได้ ดังนั้นหัวข้อการวาดรูประบายสีจะเป็นหัวข้ออิสระ ที่นักเรียนจะวาดอะไรก็ได้ ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ก็จะไม่มีการกำหนดหัวข้อเช่นกันว่าจะปั้น จะต่อบล๊อคพลาสติก หรือจะประดิษฐ์เป็นสิ่งใด แต่ครูชาย โรงเรียน A จะมาถามเมื่อให้คะแนนท้ายชั่วโมงว่า

นักเรียนทำผลงานเป็นอะไร แต่สำหรับงานวาดภาพระบายสีส่วนใหญ่ นักเรียนจะเขียนหัวข้อว่าหัวข้องานที่วาดคืออะไร ไว้ที่ตัวผลงานด้วย โดยการเข้ามาทำกิจกรรมทุกครั้งครูชาย โรงเรียน A จะไม่มีการกำหนดหัวข้องานทุกครั้งให้นักเรียนมาเข้าเรียน แต่สำหรับชั่วโมงกิจกรรมชุมนุมที่เป็นการเรียนเสริม ครูชาย โรงเรียน A มักจะมีการกำหนดหัวข้อเพื่อให้นักเรียนมีการคิด เช่น ถ้าฉันเป็นผู้วิเศษ ถ้าฉันมีเงิน 1 ล้านบาท เป็นต้น แต่ในการจัดการเรียนของครูศิลปะ ป.3-4 และครูศิลปะ ป.5-6 โรงเรียน A จะมีให้ทั้งกำหนดหัวข้อและไม่กำหนดหัวข้อ บางชั่วโมงที่มีการกำหนดหัวข้อหากนักเรียนเสนอว่าอยากทำเป็นหัวข้ออื่นๆ หรือจะทำเป็นหัวข้ออื่นก็สามารถทำได้ โดยหัวข้องานกิจกรรม ที่มีการกำหนดลักษณะรูปแบบ หรือหัวข้อว่าต้องทำไปในทิศทางเดียวกัน เช่น งานปลาใบไม้แปลงร่าง ซึ่งเป็นเรื่องของการพิมพ์ ครูเตรียมใบไม้ให้นักเรียน แล้วให้นักเรียนนำสีโปสเตอร์มาระบายลงใบไม้ แล้วนำมาพิมพ์ และใช้สีโปสเตอร์แต่งเติมเป็นรูปตัวปลา งานชุบสีน้ำมันลงบนโองดินเหนียวขนาดเล็ก งานกระดาษสา งานเอกลักษณ์ไทย ที่นักเรียนต้องวาดลายไทย เป็นต้น

“ในชั่วโมงนี้จะให้อิสระ ให้หัวข้อด้วยนะ ในชั่วโมงให้หัวข้ออิสระซะมาก แต่ชุมนุมนี้เราจะเน้นเรื่องความคิดเลย เน้นความคิดมากๆ เพราะเด็กที่เรียนชุมนุมนี้เค้ามีความสนใจด้านศิลปะมาก เค้ามีความสนใจ เราก็จะไปตรงนี้ให้เยอะที่สุด ให้เค้าได้มากที่สุด” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

“...ไม่ fix ไม่ fix แต่หัวข้อยังงี้ที่เด็กเค้าเกิดความคิดสร้างสรรค์ อย่างหัวข้อที่ว่าถ้าฉันมีเงิน 1 ล้านบาท ฉันจะทำอะไร เด็กเค้าจะคิดแล้ว ถ้าหนูมีเงิน 1 ล้านสามารถทำอะไรได้เยอะแยะ เค้าจะเอาความคิดนั้นมาคิดแล้วก็มาสร้างผลงาน หรือถ้าฉันเป็นผู้วิเศษนั้นนะ ฉันจะทำอะไร หรือในกรุงเทพฯ อีก 100 ปีมันจะเป็นอย่างไรบ้าง ใช้ไหมเด็กก็ต้องคิดแล้ว รกจะมีลูกถือหรือเปล่า มันก็เรื่องของเค้าละ เราให้หัวข้อตรงนี้มากกว่าไม่ใช่เราจะให้วาดเรื่องง่ายๆ เช่น ฉันรักแม่นะมันง่าย ง่ายเกินไปอาจจะไม่มีความคิด ถ้าให้วาดเรื่องแม่นะ เราจะให้วาดเช่นเรื่องแม่ของสัตว์โลกอะไรอย่างนี้ก็ได้ ว่าไม่จำเป็นนะว่าแม่ต้องเป็นคนนะ สัตว์อื่นๆมันก็มีพ่อมีแม่นะ งั้นลองวาดดูซิ แม่ของสิ่งมีชีวิตนะ มีอะไรบ้าง เค้าก็จะคิดนะ มันไม่ได้ยุ่งเหยิงอันเดียวอย่างนี้ แต่พวกหัวข้อนี้สำคัญมาก เราให้อิสระก็จริงนะ แต่หัวข้อเราต้องเปิดกว้างมากเลย เราต้องเปิดความคิดสร้างสรรค์” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

ในการเรียนการสอนของทุกระดับชั้น ครูจะให้ให้นักเรียนออกมาอธิบายผลงานตัวเอง แต่ถ้าหากส่วนใหญ่ของนักเรียนทำผลงานไม่เสร็จก็อาจจะไม่มีการให้อธิบายงาน และผลงานมักจะเสร็จในชั่วโมงหากไม่เสร็จจะเก็บไว้ที่โรงเรียนก่อน ไม่ได้นำกลับบ้าน และนักเรียนจะไม่มีการบ้าน เพราะครูผู้สอนถือว่างานในชั่วโมงก็เต็มที่แล้ว เนื่องจากในวิชาอื่นๆ ในผลงานมักจะให้นักเรียนมีการวาดรูประบายสีประกอบงาน เนื่องจากโรงเรียนจะเน้นการบูรณาการของวิชาต่างๆ ดังนั้นวิชาอื่นๆ จึงมักจะมีการนำวิชาศิลปะไปบูรณาการกับผลงานอื่นๆ ด้วย

“จะไม่ปล่อยค่ะ เพราะว่าถ้าปล่อยไปผลงานนี้จะกลับมา แกลเลอรี่หรือลังการมากเลยคะ พี่เลี้ยงผู้ปกครองจะช่วย ส่วนใหญ่ดูรู้เลยนะคะ” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

“ต้องดูเวลาด้วยคะ ถ้า...ชิ้นงานชิ้นไหนถ้าเรากำหนดระยะเวลาไว้ 2 สัปดาห์นี้ ถ้าเค้าเสร็จก่อนก็จะมี แต่ถ้าเค้าเสร็จช้ากว่ากำหนดที่เรากำหนดไว้ บางทีก็จะมีมืออธิบายผลงาน” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

“ไม่มี ไม่มี แค่วันชั่วโมง 100 นาทีนะ มันก็พอแล้วนะ เพราะถ้าไปทำที่บ้านอีกเนี่ย มันไม่เกิดประโยชน์นะ แต่เค้าอาจนำความรู้ที่เค้ามีอยู่ไปทำการบ้าน ไปวาดรูปเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทยนะ เค้าทำอยู่แล้วละ” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

ครูผู้สอนศิลปะของโรงเรียน A จึงความคิดเห็นในเรื่องการบูรณาการของวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ ที่แตกต่างกันออกไป โดยครูชาย โรงเรียน A มีความเห็นว่าในผลงานศิลปะนักเรียนจะมีความคิดการบูรณาการผลงานศิลปะกับวิชาอื่นๆ อยู่แล้ว แต่ครูผู้สอนศิลปะคนอื่นๆ ได้มีการนำหัวข้อของงานไปบูรณาการเป็นผลงานชิ้นนั้นๆ ด้วย

“ไม่ต้องบูรณาการ อันนี้มันก็เหมือนบูรณาการแล้ว ความคิดของเด็กนี่อย่างเค้าวาดในชั่วโมงเรื่องอวกาศ เค้าก็บูรณาการในตัวกับวิทยาศาสตร์อยู่แล้ว สังคมอะไรต่างๆ ส่วนใหญ่เค้าจะวาดจรวด ดวงดาวก็ไปในด้านนั้น เค้าจะบูรณาการอยู่แล้วเราไม่ต้องไปบอก เธอต้องไปบูรณาการกับวิชาไหนวิชานี้ เด็กเค้าสามารถประยุกต์ไปได้ด้วย” (ครูศิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A)

“อาจจะวิชาสังคมนะค่ะ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยก็บางทีก็ให้บ่นอยู่ยาวอะไร พวกนี้นะค่ะ” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

1.2 การวัดและประเมินผลของโรงเรียน A

1.2.1 วิธีการประเมินผลและองค์ประกอบในการประเมินผล

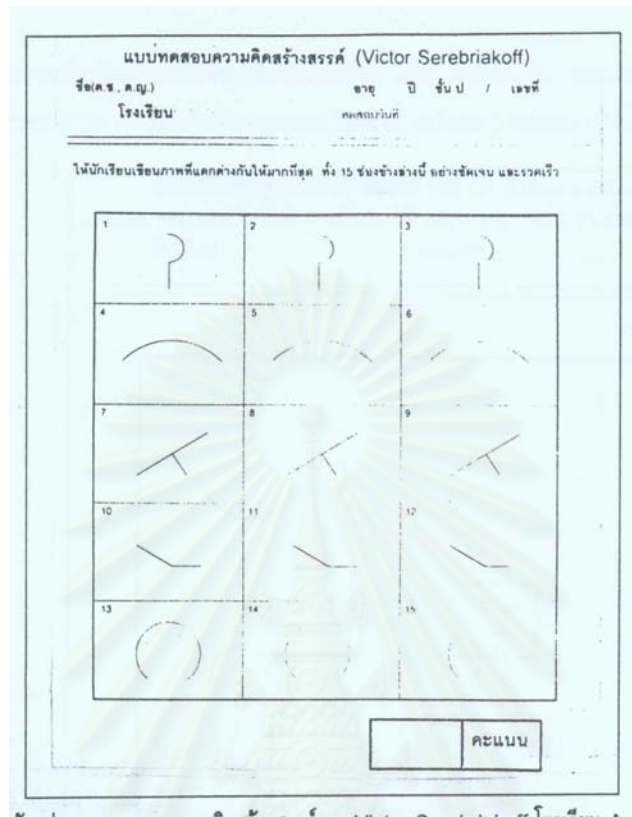
ตารางที่ 4.37 หลักเกณฑ์วัดและประเมินผลวิชาศิลปะของโรงเรียน A

ประเมินระหว่างเรียน (คะแนน)	ปลายภาค (คะแนน)	คะแนนรวม (คะแนน)
-คุณธรรม จริยธรรม 20 - ผลงาน 20	-สอบปฏิบัติ 10	50 หมายเหตุ: จะคิดคะแนนเป็น 50 คะแนนในภาคการศึกษาต้นเพื่อนำไปรวมกับคะแนนภาคการศึกษาปลาย 50 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนนและเกรดเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาที่ 2
40	10	50

หมายเหตุ จะมีการรายงานการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งจะมีการเขียนรายงานลงในสมุดพก นอกเหนือจากการรายงานคะแนนและเกรด

ก่อนจะเริ่มมีการเรียนการสอน ครูศิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A ที่สอนระดับชั้น ป.1-2 จะมีการให้นักเรียน ที่เพิ่งเริ่มเข้าเรียนชั้น ป.1 ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) เพื่อดูว่าหลังเรียนวิชาศิลปะมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Victor Serebriakoff และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Jellen & Urban (1984)

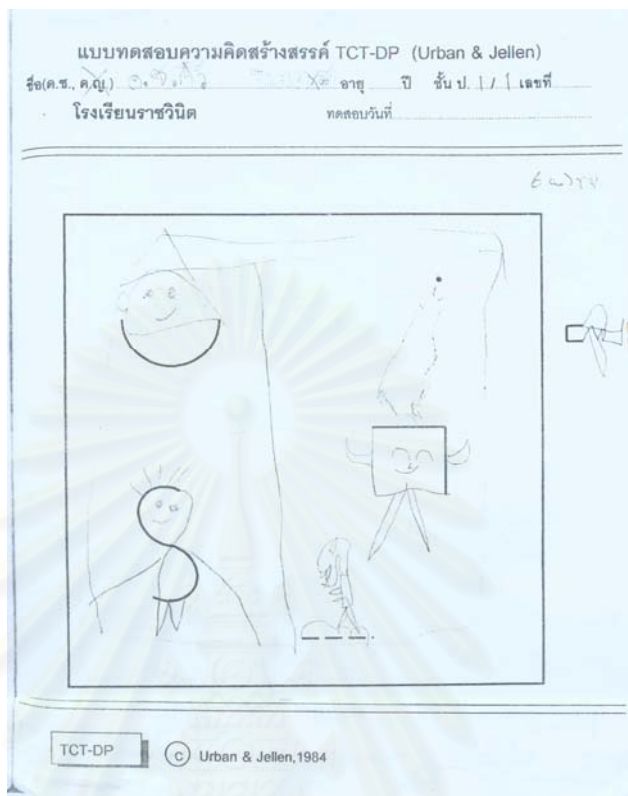
ซึ่งผลที่ได้จากการแนวการสอนในปัจจุบันของนักเรียน ชั้น ป.1 ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A พบว่าหลังการ
สอนนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

ตัวอย่างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Victor Serebriakoff โรงเรียน A

การให้คะแนนประเมินระหว่างเรียน จะคะแนนมีคุณธรรม จริยธรรม และคะแนนผลงานรวมเป็น
40 คะแนน โดยคะแนนคุณธรรม จริยธรรม จะเป็นคะแนนที่โรงเรียนกำหนดให้มีเนื้อหา ดังนี้
(1) ซื่อสัตย์ (2) เสียสละ (3) ขยัน (4) ประหยัด (5) อดทน-อดกลั้น (6) มีสัมมาคารวะ โดยรวมทุกหัวข้อได้
คะแนนทั้งหมด 20 คะแนน เวลาที่ให้คะแนนหลังหมดชั่วโมงเรียนครูชายจะถามว่างานที่นักเรียนทำมีชื่อว่า
อะไร หากเป็นงานกลุ่มก็จะถามว่าใครทำหน้าที่ได้บ้าง ทำมากน้อยเพียงใด เพื่อให้คะแนนเป็นรายบุคคล โดย
จะถามทีละคน โดยมีคู่มือประกอบในการให้คะแนนรวมๆ กันไป เช่น ความมีน้ำใจต่อเพื่อน ความซื่อสัตย์
ในการทำผลงานไม่ได้ให้เพื่อนทำคนเดียว โดยเมื่อหมดชั่วโมงการสอนครูจะตรวจผลงานทันที หากเป็นงาน
ดินน้ำมัน งานเลโก้ เนื่องจากต้องถอดเก็บลงในกล่องทันทีเพื่อให้นักเรียนห้องต่อไปมาใช้ หากเป็นงานวาดจะ
ตรวจทีหลัง และเมื่อทำงานเสร็จต้องมีการทำความสะอาดโต๊ะ และเก็บอุปกรณ์ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ ซึ่งในส่วน
นี้จะเป็นคะแนนความรับผิดชอบ โดยจะมีการดูเป็นโต๊ะของกลุ่มที่นักเรียนนั่งว่ามีเก็บอุปกรณ์ มีการเช็ค
โต๊ะทำความสะอาดหรือไม่ โดยการทำงานครูมักจะมีการให้คะแนนผลงานในภาพรวม ซึ่งจะมีทั้งคะแนนตัว
ผลงาน และคะแนนกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ไปพร้อมกัน แต่ครูค่อนข้างจะให้น้ำหนักคะแนนใน
ส่วนของพฤติกรรมของนักเรียนมากกว่า ส่วนคะแนนการเข้าชั้นเรียนมักจะไม่มีตรวจเพราะส่วนใหญ่
นักเรียนมักไม่ค่อยขาดเรียนเท่าใดนัก ส่วนการประเมินของครูระดับ ป. 5-6 อาจจะมีการกำหนดเกณฑ์ของ

งานบางชิ้น ซึ่งเกณฑ์งานแต่ละประเภทอาจไม่เหมือนกัน เช่น ผลงาน 20 คะแนน แบ่งเป็น ความคิดสร้างสรรค์ ความสวยงาม ความตั้งใจ ความสะอาดเรียบร้อย อย่างละ 5 คะแนน เป็นต้น

ตัวอย่างแบบทดสอบ TCT-DP ของ Urban & Jellen โรงเรียน A

ส่วนการสอบปลายภาคซึ่งเป็นการปฏิบัติ ครูผู้สอนก็จะให้นักเรียนมีอิสระในการเลือกงานที่ทำว่า ต้องการสอบอะไร แต่ในบางระดับชั้นที่ในภาคการศึกษานั้นไม่ได้มีกิจกรรมบางอย่าง เช่น ระดับ ป.3-4 ที่ภาคต้นไม่มีการใช้กิจกรรมตัวต่อลือกพลาสติกก็จะได้สอบในส่วนนั้น ซึ่งกิจกรรมจะมีตามอุปกรณ์ที่มีในห้อง เช่น ตัวต่อลือกพลาสติก การวาดภาพ การปั้นดินน้ำมัน ถ้าเป็นงานประดิษฐ์นักเรียนต้องนำเศษวัสดุมาเอง

“ส่วนอีก 10 คะแนน คือภาคปฏิบัติที่เราจะสอบ สอบปฏิบัติเค้าสอบปฏิบัติคือสอบวาดรูป สอบปั้น สอบอะไรเนี่ย แล้วการสอบก็เรื่องของเค้าด้วย เค้าต้องการคะแนนในเรื่องของอะไรเค้าก็จะทำมานะ เด็กบาง

คนเค้าชอบปั่นเค้ารู้ว่า เค้าคิดว่าเค้าปั่นสายนะ เค้าก็ไปเอาเรื่องของการปั่นแล้วก็สอปั่น บางคนต้องการสอবাদก็เรื่องของเค้า” (ครูคิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

“จะให้ ให้ทันที (คะแนน) เพราะในทุกวิชาจะมีการประเมินการต่างๆ มีการเก็บคะแนนคุณธรรม จริยธรรมไปในตัว เราจะคอยเช็คทุกชั่วโมง ก็จะมีแบบประเมินแบบเช็คอะไรเนี่ย อยู่ตลอด แต่อย่างที่บอกว่า เรื่องคะแนนไม่ค่อยสำคัญเท่าไร การที่เค้ากล้าคิดกล้าทำแล้วเอาไอ้สิ่งที่เค้าได้จากชั่วโมงศิลปะเนี่ยไปทำงานกับวิชาต่างๆ อย่างวิทยาศาสตร์ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ อะไรอันนี้ เราต้องการตรงนี้มากกว่า เพราะเราต้องประสานกับครูประจำชั้นเอาไว้ เมื่อก่อนครูประจำชั้นเหมือนกัน เวลาเค้าจะวาด ถ้าเค้าวาดไม่สวย ของครูประจำชั้นเค้าว่าไม่สวยเลย บางทีครูประจำชั้นเค้าไม่ใช่ครูคิลปะ เค้าเห็นเด็กวาดเหมือนก็แปลว่าเด็กวาดสวย พอเห็นเด็กวาดบิดไปบิดมา เอียงไปเอียงมา เค้าก็บอกว่าก็แปลว่าเด็กวาดไม่ดีไม่สวย อย่างนี้เราก็ต้องไปคุยกับครูประจำชั้น ก็ผลงานที่มันมีความคิดสร้างสรรค์เนี่ยรูปแบบมันจะเป็นยังไงเราก็ให้นำภาพภาพที่เค้าประกวดชนะจากประเทศญี่ปุ่น งานระดับชาติ ระดับประเทศนะ เอาไปให้เค้าดู ก็ดูไปคุยกับครูประจำชั้น แล้วครูประจำชั้นพอเค้าเห็นยังงี้แล้วเค้าก็เปลี่ยนแปลง มันไม่ใช่แนวที่เค้าประกวดแล้วได้ เราจะเน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ใน เพราะพอ ก็บอกนะว่าการจัดการเรียนการสอนของเราเนี่ย เราเน้นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ เราไม่เน้นสอนให้เด็กไปเป็นศิลปินอย่างนี้ไม่ใช่ เราสอนให้เด็กนำความรู้ที่ได้เนี่ยไปใช้ในวิชาอื่นไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ไม่จำเป็นว่าเด็กจบจากที่นี่ต่อไปเป็นศิลปินอย่างนั้น เราไม่ได้เน้นตรงนั้น” (ครูคิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

การให้คะแนนเพื่อสรุปผลปลายภาค ถ้าเป็นงานวาดภาพครูผู้สอนจะดูพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ถ้าเป็นงานปั้น และงานประดิษฐ์จะดูที่คุณภาพของผลงาน และความคิดสร้างสรรค์ครูชายมักจะใช้วิธีการชมผลงานของนักเรียนทุกคน เพื่อเป็นการส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง และไม่ให้มีลอกเลียนแบบกัน และมีการประสานกับครูประจำชั้นเรื่องการวาดภาพของนักเรียนที่ครูผู้สอนจะไม่เน้นผลงานไปในแนวทางการประกวดวาดภาพ ซึ่งการประกวดวาดภาพ เมื่อมีงานประกวดใดๆ ครูจะเป็นผู้ถามความสมัครใจของนักเรียน ซึ่งผลงานในการประกวดจะเป็นงานนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติ

“เราดูรวมๆ เลย ทั้งคุณธรรม จริยธรรม การสร้างผลงาน การนำเสนอผลงาน การช่วยเหลือเพื่อน ยังเนี่ยรวมๆกัน ทางด้านการวัดประเมินผล เวลาให้คะแนนจะรวมหมดเลย เราไม่ได้มองเรื่องศิลปะอย่างเดียวเราจะมองไปหลายๆ ด้าน การช่วยเหลือเพื่อน การสอนเพื่อนให้ทำงานอย่างนี้ เราต้องการตรงนี้มากกว่า เค้ามีน้ำใจเป็นยังไง ไม่ใช่ว่าแอบวาดอยู่คนเดียว จะสวยอยู่คนเดียวอย่างเนี่ย...ไม่ได้ ต้องสอนเพื่อนได้ด้วย ต้องช่วยเหลือเพื่อนในด้านต่างๆ การใช้อุปกรณ์ การเรียนการสอน ใช้ยังไง มีความประหยัดมั๊ย เราจะดูตรงนี้” (ครูคิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

“ถ้าเป็น...วาดภาพก็จะเน้นจินตนาการแล้วก็พัฒนาการตั้งแต่การวาดครั้งแรกจนครั้งสุดท้าย แล้วก็ถ้าเป็นงานปั้นๆ นี่ส่วนใหญ่จะเรียนแค่ 2 คาบก็จะดูแค่จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่สร้างผลงานออกมา ก็งานประดิษฐ์กับงานปั้นก็จะดูที่จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วาดภาพจะดูที่พัฒนาการ” (ครูคิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

“ส่วนใหญ่เวลาตรวจจะดูจากผลงานมากกว่า...” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน A)

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล

ในเฉพาะระดับชั้น ป.1 จะมีการให้ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบ TCT-DP ของ Urban & Jellen (1984) หรือแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Victor Serebriakoff โดยครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A จะเลือกใช้แบบใดแบบหนึ่งในภาคการศึกษาต้น โดยลักษณะของแบบสอบของ Urban & Jellen (1984) จะเป็นภาพให้นักเรียนต่อเติมภายในเวลาที่กำหนดไว้ ส่วนแบบสอบของ Victor Serebriakoff จะเป็นภาพให้นักเรียนต่อเติมภายในเวลาที่กำหนดไว้เช่นกันแต่ภายในรูปแต่ละแถวนักเรียนถ้าวาดแต่ละภาพให้มีลักษณะของภาพแตกต่างกันมากก็จะถือว่ามีความคิดสร้างสรรค์ แบบบันทึกการสร้างสรรคผลงานศิลปะที่ครูศิลปะทุกระดับชั้นจะใช้เหมือนกันเพื่อประเมินผลงานของนักเรียน ลักษณะจะมีทั้งหมด 4 ช่อง ช่องแรกจะให้นักเรียน วาดรูปที่นักเรียนวาด หรืองานที่นักเรียนสร้าง เป็นภาพย่อลงในช่องแรก เป็นภาพผลงานที่นักเรียน ทำอีกช่องสำหรับให้นักเรียนบันทึกการสร้างผลงาน โดยจะเป็นการเล่าเรื่องจากประสบการณ์จริง แต่งเรื่องใหม่ หรือวิธีการสร้างผลงานก็ได้ ช่องที่ 3 จะเป็นรูปภาพสัญลักษณ์ใบหน้าที่มีความหมายต่างๆ 3 ลักษณะคือ (1) ใบหน้ายิ้ม = ผลงานเป็นที่น่าพอใจ (2) ใบหน้าเรียบเฉย = ผลงานธรรมดา/พอใช้ (3) ใบหน้าไม่พอใจ = ผลงานไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยให้ตัวนักเรียน เพื่อนนักเรียน และครูผู้สอนร่วมกันประเมินผลงานนักเรียนแต่ละคนว่า เป็นที่น่าพอใจหรือไม่ และช่องสุดท้ายจะให้ผู้ปกครองประเมินตัวนักเรียนเมื่อนักเรียนกลับบ้าน โดยให้ความคิดเห็นต่อตัวผลงานหรือกระบวนการสร้างผลงานของนักเรียน แล้วนำกลับมาให้ครู โดยหัวหน้ากลุ่มสาระทางศิลปะ (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A) จะเป็นผู้คิดและกำหนดให้ครูศิลปะคนอื่นนำแบบประเมินของตนไปใช้กับนักเรียนด้วย โดยกำหนดให้ใช้อย่างน้อยเทอมละ 2 ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่โรงเรียนมักจะใช้ในภาคการศึกษาที่สอง และเมื่อครูผู้สอนตรวจแล้วจะคืนให้นักเรียนนำไปประเมินใส่ลงในแฟ้มสะสมงานของนักเรียนแต่ละคนที่รวมผลงานจากวิชาต่างๆ นอกจากนี้ยังมีแบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน ที่ใช้บันทึกคะแนนผลงานของนักเรียน คะแนนพฤติกรรมของนักเรียนในห้อง คะแนนการสอบภาคปฏิบัติ และคะแนนคุณธรรมจริยธรรม บันทึกผลการประเมินนักเรียนที่รวมคะแนนผลงานรวมทั้ง คะแนนสอบ คะแนนคุณธรรมจริยธรรม และ มีการเขียนบันทึกของนักเรียนสรุปเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับทางด้านความคิดสร้างสรรค์ และการแสดงออกของนักเรียน

1.2.3 ผู้ประเมินผล

ผู้ทำหน้าที่ในการประเมินผลหลักคือตัวครูศิลปะแต่จะมีการให้คนอื่นได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลนักเรียน โดยการให้แบบบันทึกการสร้างสรรคผลงานศิลปะ ที่มีการให้เพื่อนนักเรียน ตัวนักเรียน ครูที่สอนและผู้ปกครองประเมินผลงานว่ามีความน่าพอใจหรือไม่ และมีบันทึกจากผู้ปกครองให้ผู้ปกครองลงความเห็นโดยใช้ภาคการศึกษาละ 2 ครั้งส่วนใหญ่จะเริ่มใช้ในภาคการศึกษาปลาย

แบบบันทึกการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะศึกษา โรงเรียนราชวินิต

ชื่อ-นามสกุล...สาธิต มีคุณไพฑูริย์..... ชั้น ป.1/12..... เลขที่...19.....

ผลงานที่...3..... วันที่ (สร้างผลงาน)...9...ก.พ.๖๖.....

(ภาพผลงานที่นักเรียนสร้าง)

สร้างผลงานโดยการ...ไปบ๊ว... เรื่อง...นางระจัน

บันทึกการสร้างผลงาน(เล่าเรื่องจากประสบการณ์จริง,แต่เรื่องใหม่ หรือวิธีการสร้างผลงาน)

เมื่อวันพฤหัสบดีที่
คุณพ่อ คุณแม่
และฉัน ไปดูภาพยนตร์
เรื่องนางระจัน สนุกมาก
ฉันชอบดูตาอันลึกลับ

ความรู้สึกต่อผลงาน

นักเรียน

เพื่อน ...จ้จ

ครู

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น (ต่อผลงานหรือกระบวนการสร้างผลงานของนักเรียน)

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

ตัวอย่างใบประเมินผลงานของนักเรียน โรงเรียน A

1.3 การรายงานผล

1.3.1 สารและการรายงานผล

ส่วนการรายงานผลปลายภาคเรียนทางโรงเรียนจะมีสมุดพกของโรงเรียนที่จะมีการรายงานคะแนนและเกรดที่ได้แล้ว ยังมีบันทึกของของผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระว่า นักเรียนนั้นมีข้อควรปรับปรุงอย่างไร และความสามารถเป็นอย่างไรเป็นลายลักษณ์อักษร การประเมินผลของโรงเรียน A จะคิดคะแนนเฉพาะในวิชาศิลปะศึกษาไม่ได้ประเมินผลรวมกับวิชาอื่น วิชาดนตรีสากล/วงโยธวาทิต และวิชาดนตรีไทย/นาฏศิลป์จะประเมินผลเป็นคนละวิชาแยกกัน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องมีการบันทึกความสามารถของนักเรียนลงเป็นรายบุคคลแล้วต้องส่งคะแนนและบันทึกไปให้ครูประจำชั้นบันทึกผลการตอบรับที่ได้ โดยจะมีการเขียนรายงานส่งคะแนนในภาคการศึกษาแรกและภาคการศึกษาปลาย โดยครูจะเขียนรายงานลักษณะการเรียนของนักเรียนแต่ละคนเป็นรายเทอม แล้วเปรียบเทียบกันสองเทอมเพื่อดูว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหรือไม่จากภาคการศึกษาแรก ซึ่งการรวมคะแนนแต่ละกลุ่มสาระจะมี 50 คะแนนของแต่ละภาคการศึกษา และภาคการศึกษาแรกจะยังไม่มีการสอบออก แต่จะมีการสรุปผลรวบยอดปลายภาคการศึกษาที่สอง จึงจะมีการสรุปเกรดของนักเรียนออกมา โรงเรียนจะมีการจัดประชุมนักเรียนและผู้ปกครองภาคการศึกษาละครั้งซึ่งเป็นการรายงานผลจากสมุดพกในลักษณะรวมทุกรายวิชาโดยให้มีการพบครูประจำชั้น

สรุปเวลาเรียน

ช่วงชั้นที่.....1..	รายการ	จำนวนวัน				
		เปิด เรียน	มา เรียน	ลา ป่วย	ลากิจ	ขาด
ชั้นประถมศึกษาปีที่...1/5	ภาคเรียนที่ 1	102	101	1	-	-
	ภาคเรียนที่ 2	100	99	1	-	-
รวม		202	200	2	-	-
ชั้นประถมศึกษาปีที่.....	ภาคเรียนที่ 1					
	ภาคเรียนที่ 2					
รวม						
ชั้นประถมศึกษาปีที่.....	ภาคเรียนที่ 1					
	ภาคเรียนที่ 2					
รวม						

ผลการเรียนและการตัดสินผลการเรียน ช่วงชั้นที่.....1..

ชั้น/ คะแนน	คะแนน	ชั้นประถมศึกษาปีที่...1/5								รวม	ระดับ คะแนน
		ระหว่างเรียน				ปลายปี					
		ผลงานช่วงที่ 1		ทดสอบภาคเรียนที่ 1		ผลงานช่วงที่ 2		ทดสอบปลายปี			
กลุ่มสาระวิชา		เต็ม	ได้	เต็ม	ได้	เต็ม	ได้	เต็ม	ได้		
1. ภาษาไทย		30	28	20	19	30	28	20	19	36	4
2. คณิตศาสตร์		30	24	20	17	30	22	20	16	33	4
3. วิทยาศาสตร์		30	26	20	16	30	27	20	16	37	4
4. สังคมศึกษา		30	25	20	17	30	25	20	17	35	4
5. สุขศึกษาและพลศึกษา		40	36	10	10	40	34	10	9	38	4
- ว่ายน้ำ		40	37	10	4	40	37	10	6	41	4
6. ทัศนศิลป์และออกแบบ		40	34	10	7	40	34	10	9	35	4
- ศิลปะสากล/โทรทัศน์		40	32	10	7	40	37	10	10	41	3
- ศิลปะไทย/นาฏศิลป์		40	32	10	4	40	33	10	9	38	4
7. การงาน/เศรษฐिक/อาหาร		30	25	20	14	-	-	-	-	14	3
- คอมพิวเตอร์		40	30	10	8	40	37	10	9	42	4
8. ภาษาอังกฤษ		30	24	20	14	30	26	20	14	37	4

หมายเหตุ ผู้เรียนจะต้องมีผลการเรียน ระดับ 1 ขึ้นไป ทุกกลุ่มสาระและรายวิชาจึงจะผ่าน

ตัวอย่างการรายงานผลจากสมุดพกของนักเรียน โรงเรียน A

1.3.2 ผู้ที่รับทราบผลการประเมิน

การรายงานผลภายในโรงเรียนจะแบ่งเป็นสายชั้นซึ่งมีการประชุมภายในสายชั้น ครูผู้สอนสามารถรายงานผลและปรึกษากับหัวหน้าสายชั้นและหัวหน้ากลุ่มวิชาได้เสมอ หรือกับทางผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีการพบปะประชุมบ่อยพอสมควร ในวิชาศิลปะซึ่งห้องเรียนศิลปะและห้องครูอยู่ใกล้กันเมื่อมีปัญหาอะไรจึงสะดวกในการรายงานของครูผู้สอนศิลปะคนอื่นๆ กับหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะ (ครูศิลปะ ป. 1-2) ได้เสมอ ส่วนการรายงานผลแก่นักเรียนและผู้ปกครอง โรงเรียนจะมีการจัดประชุมนักเรียนและผู้ปกครองภาคการศึกษาละครั้งซึ่งเป็นการรายงานผลจากสมุดพกในลักษณะรวมทุกรายวิชาโดยให้มีการพบครูประจำชั้น โดยที่ครูประจำวิชาไม่ได้พบกับผู้ปกครองและนักเรียนโดยตรงแต่ทางโรงเรียนมีนโยบายในการให้ผู้ปกครองสามารถเดินเข้ามาดูในอาคารหรือตามห้องเรียนต่างๆ เพื่อมาดูบอร์ดที่มีข่าวสารต่างๆ ให้นำเสนอและการจัดกิจกรรมต่างๆ ในช่วงหลังเลิกเรียนชั่วโมงเรียนปกติ แต่ยังเป็นช่วงที่นักเรียนยังมีการเรียนกิจกรรมชุมนุมทุกวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดีอยู่

“...โรงเรียนนี้เค้าจะแบ่งเป็นสายชั้นนะค่ะ ป. 1 ป. 2 สายชั้น ป.6 ส่วนใหญ่เค้าก็มักจะเรียกประชุมตอนเที่ยง ของแต่ละสัปดาห์ๆ ละครั้งค่ะ” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

“เค้าจะมีประชุมของรวม ของโรงเรียนนะค่ะ ถ้าใครมีปัญหาอะไรก็เสนอพอได้ ประมาณเดือนหนึ่งก็ครั้งหนึ่งค่ะ” (ครูศิลปะ ป.5-6 โรงเรียน A)

1.4 การพัฒนาการสอนของครู และการสนับสนุนจากทางโรงเรียน

ส่วนใหญ่การพัฒนาการเรียนการสอน ครูผู้สอนโรงเรียน A มักมีโอกาส ได้รับการฝึกอบรมในช่วงปิดภาคการศึกษา หรือในช่วงที่เป็นวันหยุด เนื่องจากนโยบายของโรงเรียนที่ต้องการให้นักเรียนไม่ขาดเรียน แต่การสนับสนุนในด้านอื่นๆ เช่น การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ในการซื้อหนังสือ ตำรามาศึกษาค้นคว้าของครูผู้สอน หรือ การคิดโครงการต่างๆ ขึ้นมาเพื่อนักเรียน ทางโรงเรียน A จะให้การสนับสนุนในเรื่องของค่าใช้จ่าย และผู้บริหารโรงเรียนก็ให้การสนับสนุนอันดีในวิชาศิลปศึกษาของโรงเรียน A

“ที่นี้เค้าไม่ค่อยมีนโยบายให้ครูไปอบรมข้างนอกนะ เพราะถ้าเราไปอบรมข้างนอกครั้งหนึ่ง วันสองวันนี่ เด็กอีกสองวันนี่ใครจะสอนเด็ก ถ้าเรื่องของการหาซื้อหนังสือโรงเรียนสนับสนุนเต็มที่ หนังสือสมัยนี้มีเรื่องของกิจกรรมศิลปะตามศูนย์การค้าตามอะไรต่างๆ มีเยอะไปหมด งั้นเราจะเลือกเอาของใครให้คุ้ม มันมีเยอะแยะไปหมด อย่างนี้คือเราศึกษาด้วยตนเองแล้วเราไปซื้อ แล้วมาเบิกโรงเรียน ถ้าอย่างเนี่ยโรงเรียนจะสนับสนุนมาก เบิกได้หมดเลย มากกว่าที่จะจับครูไป อบรมแล้วปล่อยเด็กที่เราสอนเอาไว้ เพราะที่นี้เค้าเห็นเด็กอันดับแรกนะ จะทำเรื่องอะไรก็แล้วแต่เค้าเห็นเด็กสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง จะทำเรื่องอะไรก็แล้วแต่ต้องคิดก่อนว่าไอ้ที่เราทำขึ้นมาเนี่ยมันเป็นยังงี้ ถ้าไปอบรมนะ ครูได้แต่เด็กเสียนี้ เลิกเลยคิดง่ายๆ ถ้าอันดับหนึ่งเด็กมาก่อน นอกจากถ้าอบรมเสาร์-อาทิตย์ได้ แต่ถ้าเสาร์-อาทิตย์ หน่วยงานการอบรมต่างๆ เค้าไม่เปิดอบรมนะ เสาร์อาทิตย์ เค้าจะพักผ่อนอะไรของเค้า มันเลยไม่ได้ไปอบรม ก็ต้องดูจากหนังสือต่างๆ” (ครูศิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A)

“พอเิญว่า...พอ.โรงเรียนนี้ จบศิลปศึกษามาค่ะ ท่านก็เลยให้ความสำคัญพวกศิลปะพอสมควร” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

“...ก็เต็มที่...ยังครูผู้สอนยังมีความคิดอะไรที่มันลงไปกับเด็กให้มากที่สุดนะ เค้า o.k. เลย เรื่องเงินทองไม่ต้องพูดถึง ทำโครงการขึ้นมาเลย ขออนุมัติแล้วจะมีคณะกรรมการดูด้วย โครงการนี้มันไปถึงเด็กจริงมั๊ย มันดีถึงเด็กจริงมั๊ย ถ้าจริงนี้เค้าอนุมัติเท่าไร เค้าไม่ว่า อย่างเครื่องคอมพิวเตอร์ที่โรงเรียนมี 400 เครื่องเนี่ย เค้าคิดว่าพวกนี้มันลงไปถึงเด็กจริงๆ แล้วการสอนอย่างคอมพิวเตอร์เนี่ย มันไม่ใช่สอนให้เรียนคอมพิวเตอร์ มันใช้คอมฯ ในการสร้างงานนะ มันนำคอมฯ มาสร้างงาน มันเป็นการพัฒนาเด็ก เรื่องของความคิดโดยเฉพาะเนี่ย อย่างเนี่ย เค้าก็สนับสนุน” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

และเนื่องจากครูปฏิบัติการทางศิลปะมีอยู่คนเดียว ครูศิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A จึงไม่ได้ปรึกษาปัญหาหรือพูดคุยในเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะกับครูศิลปะเหมือนกัน แต่จะมีโอกาสบ้างตามงานประกวดต่างๆ ซึ่งมีการพูดคุยกับศิลปินได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ส่วนครูศิลปะ ป. 3-4 และครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A ได้มีโอกาสปรึกษากันเนื่องจากเป็นเพื่อนในรุ่นเดียวกัน และบางครั้งก็ปรึกษาเพื่อนข้างนอกที่จบทางด้านศิลปะเกี่ยวกับเทคนิคในการทำงานศิลปะ

“เราก็เป็นครูสอนปฏิบัติการสอนวิชาอยู่คนเดียวละนะ ก็ไม่รู้จะไปปรึกษาใคร แต่ก็จะมีคุยๆ กับอาจารย์คนอื่นบ้างเรื่องวิธีการสอน” (ครูศิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน A)

“ก็มีประชุมกับหัวหน้าศิลปะนะค่ะ...แล้วอย่างถ้าเช่นภาพพิมพ์นะค่ะตัวเองไม่ถนัด จะไปปรึกษาเพื่อนรุ่นเดียวกันที่เรียนมาด้วยกัน ทำภาพพิมพ์เก่งๆ ก็จะไปปรึกษาบ้างค่ะ ก็มีปรึกษาร่วมใหญ่ๆ คุยกันในห้องด้วยกันเองมีอะไรปรึกษาได้ตลอด” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน A)

“แนวคิดเราก็มีนะ นักการศึกษาของไทยหลายคนนะ ของตอนนี้อาจารย์เฉลิมชัย (โฆสิตพิพัฒน์) ของอาจารย์ประยูร จรรย์วณิช มีศิลปินแห่งชาติหลายคนนะ จากที่เราคุยกับท่าน บางทีเราก็เจอตามงานศิลปะด้วยกัน ก็คุยๆ กันได้แนวคิดหลายๆ อย่าง แล้วยิ่งศิลปินแห่งชาติ ยิ่งระดับชาติ คำจะ...เรื่องความคิดสร้างสรรค์นี้คำเป็นอันดับหนึ่งอยู่แล้ว เรื่องความสวยงามนะ วาดแล้วมันสวยเค้าไม่คิดเลย คำจะดูว่าความคิดของเด็กในภาพนะ คำคิดอะไรมากกว่า เนี่ยเราก็ได้แนวคิดแบบนี้ เราสอนไม่让孩子ดูศิลปิน ให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

1.5 สภาพปัญหา

โรงเรียน A มีปัญหาบ้างในเรื่องของทางโรงเรียน เรื่องบุคลากรทางศิลปะที่มีการเปลี่ยนครูศิลปศึกษาบ่อย เนื่องจากปัญหาการรับบรรจุครูจากทางต้นสังกัด ทำให้มีครูปฏิบัติการหลักอยู่เพียงคนเดียว ปัญหาในเรื่องของภาระงานที่สอน ครูศิลปะจะมีภาระงานต่างๆ มาก ซึ่งอาจทำให้พัฒนาการเรียนการสอนได้ไม่เต็มที่ ส่วนปัญหาในเรื่องของการสอนจะเป็นปัญหาในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ที่มีไม่พอ เมื่อนักเรียนหลายคนอยากจะใช้วัสดุอุปกรณ์นั้น และปัญหาของชั้นเรียนที่ลักษณะห้องค่อนข้างทึบเนื่องจากด้านหลังอาคารเป็นที่ปิด อากาศถ่ายเทไม่สะดวก และจำนวนนักเรียนที่มีผู้เรียนมาก ทำให้ผู้สอนดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง ส่วนปัญหาในด้านรางวัลและประเมินผลครูเองมีข้อจำกัดบ้าง เพราะต้องจํานักเรียนให้ได้เป็นรายบุคคลเพื่อจะต้องเขียนรายงานบันทึกจากครูในวิชาเพื่อนำไปเขียนลงในสมุดพก

“งานเค้ามีเยอะแต่บอกได้เลยว่า ครูศิลปะงานนอกก็เยอะ งานนอกนี้หมายความว่างานโรงเรียนนะ โรงเรียนเค้าก็กิจกรรมเดี่ยวเค้าต้องไปจัดบอร์ดจัดอะไร แล้วจัดกันทั้งปี ใครมาเยี่ยมโรงเรียน ใครมาก็ต้องทำเตรียมตัวตลอด ถึงว่ามันหมดไปกับตรงนี้เยอะ ถ้าให้เวลาตามที่เค้าสอน 20 - 22 ชั่วโมง แล้วเอาเวลาที่เหลือให้เค้ามาทำเรื่องของการประเมินเด็กนี่มันจะได้ผลมากกว่านะ คือเราไปเสียเวลากับงานพวกนั้นเยอะๆ มาก” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน A)

เลขที่	ชื่อ - สกุล	คุณธรรม + ผลงาน 40	สอบ 10	รวม 50	ประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล
21	ด.ช. อัครภัทร บัญชาภักดิ์	40	9	49	นักเรียนคิดค้นแบบสร้างรถจากไม้ซึ่งมีความดีมีทั้งคุณค่าและประโยชน์
22	ด.ช. กฤตภรณ์ จันทร์วิเศษเย็น	40	9	49	*
23	ด.ช. ศุภสิทธิ์ ศิริสวัสดิ์	39	6	44	นักเรียนตั้งใจประดิษฐ์รถหุ่นยนต์จากชิ้นของเก่าที่นำมาใช้เป็นการเรียนรู้กับเพื่อนในวิชาศึกษาศาสตร์
24	ด.ช. นิตยกรรณ เพ็ชรธรรม	40	9	49	นักเรียนคิดค้นแบบสร้างรถจากไม้ซึ่งมีความดีมีทั้งคุณค่าและประโยชน์
25	ด.ช. พีรพัฒน์ เฟสโรโกด	40	9	49	*
26	ด.ช. ณัฏฐา ทงศิริชวด	40	9	49	นักเรียนคิดค้นแบบสร้างรถจากไม้ซึ่งมีความดีมีทั้งคุณค่าและประโยชน์
27	ด.ช. ตันทอช วงศ์วุฒิ	40	9	49	นักเรียนคิดค้นแบบสร้างรถจากไม้ซึ่งมีความดีมีทั้งคุณค่าและประโยชน์
28	ด.ช. ภาคพงษ์ ภิรมย์พันธ์	39	9	48	*
29	ด.ช. อธิชาต พงศ์ศิริ	39	8	47	นักเรียนคิดค้นแบบสร้างรถจากไม้ซึ่งมีความดีมีทั้งคุณค่าและประโยชน์
30	ด.ช. พลเอก สัมประเสริฐ	39	8	47	*
31	ด.ช. นันทกริช ภิรมย์พันธ์	40	10	50	นักเรียนคิดค้นแบบสร้างรถจากไม้ซึ่งมีความดีมีทั้งคุณค่าและประโยชน์
32	ด.ช. ณัฐธิดา เพ็ชรวิเศษ	39	7	46	นักเรียนตั้งใจประดิษฐ์รถหุ่นยนต์จากชิ้นของเก่าที่นำมาใช้เป็นการเรียนรู้กับเพื่อนในวิชาศึกษาศาสตร์
33	ด.ช. อธิกา คำสิง	40	5	45	*
34	ด.ช. ศินันท์ทา นนประคอง	40	9	49	นักเรียนคิดค้นแบบสร้างรถจากไม้ซึ่งมีความดีมีทั้งคุณค่าและประโยชน์
35	ด.ช. กฤษกร ฤทธิฤทธิเดช	40	10	50	*
36	ด.ช. สิริกัญญา อภิชิตพันธ์	40	9	49	*
37	ด.ช. อิศรศักดิ์ กลมกล้าอม	40	6	46	นักเรียนคิดค้นแบบสร้างรถจากไม้ซึ่งมีความดีมีทั้งคุณค่าและประโยชน์
38	ด.ช. จางามพร ขาวไธสง	40	10	50	นักเรียนตั้งใจประดิษฐ์รถหุ่นยนต์จากชิ้นของเก่าที่นำมาใช้เป็นการเรียนรู้กับเพื่อนในวิชาศึกษาศาสตร์
39	ด.ช. ณภาศ นารถิกานนท์	40	10	50	*
40	ด.ช. อรณา ไชยศิริชัย	40	10	50	*
41	ด.ช. พริษา แซ่มัจฉา	40	9	49	*
42	ด.ช. สิทธิศักดิ์ ชัยภักดิ์	40	10	50	*
43					

ตัวอย่างใบรายงานผลคะแนนของนักเรียนวิชาศิลปะ โรงเรียน A

2. โรงเรียน B

2.1 การศึกษาเกี่ยวกับการสอนศิลปศึกษา

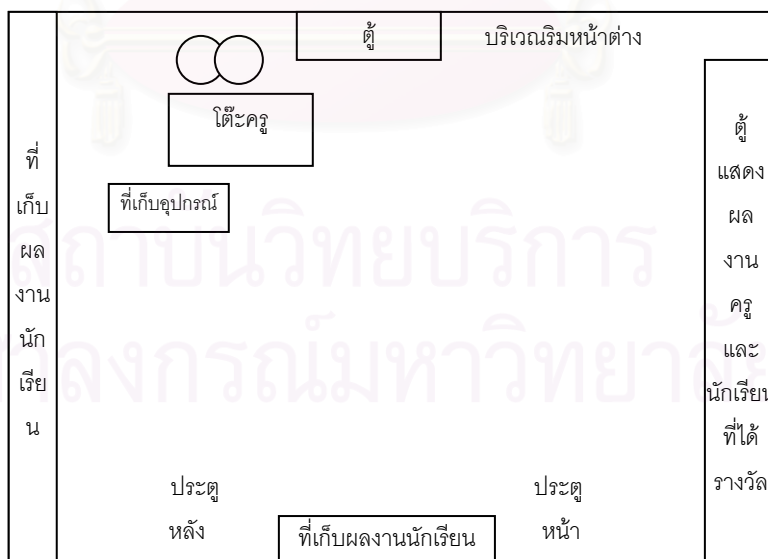
2.1.1 สภาพทั่วไป

โรงเรียน B มีครูศิลปศึกษา เป็นครูหญิงจำนวน 1 คน และในภาคการศึกษาปลายจะมีการรับนักศึกษาฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกศิลปศึกษา จากสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใกล้เคียงกับโรงเรียน จำนวน 2 คนมาช่วยสอนวิชาศิลปะเป็นประจำทุกปี การจัดการเรียนวิชาศิลปศึกษา โดยนักเรียนจะได้เรียนวิชานี้ครั้งละ 1 คาบต่อสัปดาห์ คาบละ 60 นาที ระยะเวลาในการเรียนจำนวน 20 สัปดาห์ต่อ 1 ภาคการศึกษา วิชาศิลปศึกษาของโรงเรียน B เป็นวิชาที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน B มากเนื่องจากนักเรียนได้รับรางวัลจากการประกวดศิลปศึกษาเป็นประจำทุกปี แต่เดิมครูศิลปะเมื่อเข้ามาโรงเรียน B ได้สอนวิชาภาษาไทยตามวิชาเอกที่จบมา แต่เมื่อมีการประกวดแล้วครูผู้สอนพานักเรียนในท้องไปประกวดแล้วผลงานได้รางวัลชนะเลิศ ผู้บริหารจึงขอให้มาสอนวิชาศิลปะจนถึงปัจจุบัน

“เป็นวิชาที่ให้ชื่อเสียงกับโรงเรียนมาก โดยให้เด็กได้ทำการสร้างจินตนาการมากให้เด็กได้ออกความคิด ส่วนวิชาที่ขาดแคลนคณิตศาสตร์ส่วนใหญ่วิชาหลักครูประจำชั้นเป็นผู้สอน ป.1 – ป.4 เราสนับสนุนเราให้ความสำคัญสนับสนุนทุกวิชาโดยเฉพาะศิลปะจะมีส่วนมาก เพราะครูศิลปะแกมีความสามารถจริงๆ และมีผลพลอยได้จากการประกวดรางวัลด้วย” (ผู้บริหาร โรงเรียน B)

“...ครูศิลปะโรงเรียนที่สอนมากที่สุดปีไม่เคยได้รางวัลอะไรเลยสักรางวัลเดียว พอพี่ย้ายมาแล้วได้รางวัลระดับประเทศ เค้ายกบอกต่อไปนี่ไม่ต้องเป็นครูภาษาไทยแล้วให้มาสอนศิลปะ นั่นล่ะคือบทสรุปตั้งแต่นั้นมา พี่ก็เลยสอน พี่ก็บอกไม่มีพื้นฐานอะไรเลย” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

จำนวนนักเรียนต่อห้องจะมีประมาณ 40-45 คน และจำนวนห้องเรียนแต่ละระดับชั้นจะมีจำนวนชั้นละ 3 ห้อง เนื่องจากโรงเรียนมีพื้นที่และห้องเรียนจำกัด ห้องปฏิบัติการศิลปศึกษาของโรงเรียนมีจำนวน 1 ห้อง อยู่บริเวณชั้น 3 ของโรงเรียน มีลักษณะเป็นห้องเปิดที่สามารถได้ยินเสียงจากภายนอกได้ง่ายเพราะอยู่ติดกับห้องเรียนอื่นๆ เนื่องจากอาคารของโรงเรียนแต่ละหลังต่อเชื่อมกันโดยตลอด มีนักเรียนเดินผ่านไปมาเมื่อหมดชั่วโมงการสอนแต่ละคาบ นักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะแต่ละห้องจะเดินหมุนเวียนเข้ามาเรียนเมื่อถึงชั่วโมงเรียน สภาพการจัดห้องเรียนศิลปะ จะมีโต๊ะทำงานของครูศิลปะ ประจำอยู่ในห้องเรียน และมีโต๊ะพับแบบนั่งพื้นวางพับเก็บไว้ที่มุมห้อง แต่เดิมเคยให้นักเรียนได้นั่งโต๊ะทำงาน แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีมากปัจจุบันจึงไม่ได้ใช้ เมื่อนักเรียนเข้ามานั่งเรียนจึงนั่งทำงานที่พื้น และมีนักเรียนบางส่วนที่ไปนั่งทำงานที่เก้าอี้ริมระเบียง หรือนั่งตามทางเดินหน้าห้อง

แผนภาพที่ 4 การจัดห้องเรียนศิลปะของโรงเรียน B

2.1.2 ครูผู้สอนศิลปะศึกษา

ครูศิลปะ โรงเรียน B อายุ 47 ปี สอนวิชาศิลปะมาเป็นเวลา 24 ปี และเป็นครูศิลปะเพียงคนเดียวในโรงเรียน B ครูศิลปะ โรงเรียน B จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากวิทยาลัยแห่งหนึ่ง วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทนาฏศิลป์ ต่อมาได้เรียนต่อในระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ วิชาเอกภาษาไทย และวิชาโทการสอนศิลปะ ซึ่งจะเน้นไปในทางด้านการสอนศิลปะมากกว่าวิชาพื้นฐานทางศิลปะโดยตรง

“...ศิลปะนะการสอน เป็นเรื่องของการสอนแล้วพีก็จบเอกไทยปริญญาตรี ไม่เคยมีพื้นฐานศิลปะ”
(ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“เรียนแต่ว่าจะสอนอย่างไร ไม่ได้มีทักษะความรู้ด้านศิลปะโดยตรง ไม่ได้จบเพาะช่าง ไม่ได้จบเอกศิลปะ” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

ครูศิลปะ โรงเรียน B มีประสบการณ์ในการสอนศิลปะมา 23 ปี ตอนแรกครูผู้สอนได้ไปสอนที่โรงเรียนอื่นมาก่อน ตอนที่บรรจุครั้งแรกทางโรงเรียน ขาดครูศิลปะจึงได้สอนในวิชาศิลปะ พอย้ายโรงเรียนมาในตอนแรกได้ทำหน้าที่เป็นครูภาษาไทย แต่ต่อมากครูศิลปะโรงเรียน B ได้ไปพบป้ายรับสมัครการประกวดศิลปะ จึงนำเด็กมาฝึกซ้อมและนำไปส่งประกวด โดยใช้การศึกษาจากหนังสือ คู่มือครู หลังจากประกวดแล้วนักเรียนที่ได้ส่งไปก็ได้รางวัลชนะเลิศ เมื่อทางเขตติดต่อกลับมาทางโรงเรียน ผู้บริหารจึงให้ไปสอนวิชาศิลปะศึกษาแทนภาษาไทยที่เคยสอนมา แม้ว่าจะไม่ถนัดในวิชาพื้นฐานทางศิลปะมากนัก แต่ปัจจุบันครูศิลปะ โรงเรียน B ก็มีความเข้าใจ และสามารถสอนได้ดีมากขึ้น

“ทาง 10 เขตส่งมาแล้ว มีตัวแทนไปแล้ว แต่พีไม่รู้เพิ่งย้ายโรงเรียนมา โรงเรียนของพีๆ ก็ไม่รู้ว่า มีตัวแทนไปแล้วพอย้ายมาพีมาเห็นนะ พีก็เอาเด็กห้องพีไปปรากฏว่าเด็กห้องพีชนะ โรงเรียนเขตที่เป็น (โรงเรียน) ไม่ได้รางวัล โรงเรียนพีชนะ ตัวแทนโรงเรียน...เค้าบ่นทำไมโรงเรียนพีส่งนะ เพราะเขตเราส่งโรงเรียน...โรงเรียนเดียว อาจารย์ใหญ่เค้าเลยเห็นความสำคัญขึ้นมา...” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“มันเป็นเหตุบังเอิญนะ พอพีบรรจุครั้งแรก โรงเรียนนั้นเขาขาดครูศิลปะ แล้วเขาก็ขอให้คนที่บรรจุใหม่ใครอยากจะลงศิลปะ คนเขาก็ไม่ลงหรอก เพราะเขาไม่ได้จบเอกศิลปะเขาจบทางด้านอื่นทั้งนั้น เขาก็เลยไม่ลง เขาก็เลยถามน้องว่าลงได้ไหม เราก็เป็นครู กทม. ก็ต้องทำได้อยู่แล้วเราก็สอนมาเรื่อย”
(ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“พอย้ายจากโรงเรียนเดิมก็เป็นครูศิลปะอีก แล้วมีการประกวดการประดิษฐ์ เด็กเราก็เขาประกวดภายในห้องเราเข้าประกวด ปรากฏว่าอีก 7 วันประกวดและได้ที่ 1 ทางเขตก็โทรมาที่โรงเรียนแล้วเขาก็เห็นความสามารถของเรา โดยที่เราไม่ได้มีพื้นฐานเลย พอตอนหลังเราก็ประกวดเยอะขึ้นมาก แต่ถ้าถามว่าเรียนอะไรมา ก็ไม่ได้จบมาโดยตรง” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

ครูศิลปะ โรงเรียน B ได้มีผลงานที่ทำให้นักเรียนได้รับรางวัลทางการประกวดศิลปะมาแล้วมากมาย ครูศิลปะ โรงเรียน B จึงเคยได้รับรางวัลต่างๆ เกี่ยวกับทางด้านการสอนศิลปะ เช่น รางวัลครูแกนนำระดับ

ป. 1-6 ศิลปศึกษา รางวัลครูสุดดีของครูสภา รางวัลครูมาตรฐานศิลปะดีเด่น อันดับ 2 ของกรุงเทพมหานคร ปี 2539 และปี 2540 รางวัลครูผู้ให้การสนับสนุนศิลปะดีเด่น ของกรุงเทพมหานคร ปี 2539 รางวัลครูมาตรฐานศิลปะดีเด่น อันดับ 1 ของกรุงเทพมหานคร ปี 2541 รางวัลครูผู้มีความสามารถ และเอาใจใส่การเรียนการสอนดีเด่น ของสำนักงานเขต ปี 2541 รางวัลผู้มีความสามารถศิลปะเด็ก และส่งเสริมการตั้งให้แก่เด็ก และเยาวชนดีเด่น ปี 2542 รางวัลโล่ประกาศเกียรติยศผู้มีความสามารถทางศิลปะเด็ก และส่งเสริมการตั้งให้แก่เด็กและเยาวชนดีเด่น ปี 2542 และยังคงเคยได้ร่วมเขียนหนังสืออ่านประกอบคันคว่าและอ้างอิงวิชาการกลุ่มสร้างเสริมลักษณะชีวิต(สสน.) เล่มที่ 1-6

ปัจจุบันครูศิลปะโรงเรียน B มีงานสอนจำนวน 24 คาบต่อสัปดาห์ โดยแบ่งเป็นวิชาศิลปะระดับชั้น ป. 1-ป. 6 จำนวน 18 คาบ และวิชาภาษาไทยที่ทางโรงเรียนมีนโยบายให้ครูผู้สอนสอนในสาขาที่จบการศึกษา มา โดยสอนนักเรียนชั้น ป. 5 จำนวน 1 ห้อง 4 คาบ และกิจกรรมประเทืองปัญญา 2 คาบ ส่วนภาระงานอื่นๆ คือ ฝึกนักเรียนชมรมศิลปะทุกวันหลังเลิกเรียน และวันเสาร์อาทิตย์ เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะของโรงเรียน คุมร้านขายของสหกรณ์โรงเรียน เป็นหัวหน้าโครงการห้องเรียนวัฒนธรรมในโรงเรียน ของบริษัท เทเลคอมเอเชีย ซึ่งต้องมีการเขียนโครงการสรุปผลโครงการที่จัด และงานนอกจากเขตในบางครั้งในการคิดโครงการ หรือเป็นกรรมการการประกวดศิลปะของเขต และปัจจุบันครูศิลปะ โรงเรียน B กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สาขาประถมศึกษา

“ก็มีบางทีก็ไปทำงานที่เขต บางทีก็เป็นเขตอะไรนะ ก็สังกะว่าให้ช่วย เนี่ยมีงานประกวดศิลปะในเขตนะ อย่างงานที่แล้วเนี่ย ให้อาจารย์คิดโครงการ เขียนรายละเอียด จัดที่สวนเบญจสิริ เขียนหัวข้อมาเลย ทำกติกา รางวัลตัวเอง พอพี่เขียนเสร็จ คำจะไปจัดการหาสปอนเซอร์ หาอะไรไปสนับสนุน แล้วพี่ก็จะไปตัดสิน ไปเก็บตมั่ง ก็เชิญโรงเรียนในกลุ่ม หรือเด็กประชาชนทั่วไปมาประกวด ประมาณนั้น ที่ผ่านมามีอาทิตย์ที่แล้วก็ให้พี่คิดรายละเอียด การให้คะแนนการประกวดว่า เราจะมีเกณฑ์การให้คะแนนยังไง เราจะใช้ตารางอะไรอย่างนี้ พี่ก็ไปคิดๆ รางวัลเป็นไง อะไรบ้าง ขนาดแค่นี้ ก็ต้องคิดเอง ก็เจออาจารย์ช่วยช่วยคิดให้หน่อย ก็จะมีงานนอกเข้ามา งานนอกก็มี งานในโรงเรียนก็มี แต่งานทำในโรงเรียนเนี่ย พี่ก็ไม่ได้ศิลปะอย่างเดียวอะไรอย่างนี้” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

2.1.3 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษา

วิชาศิลปะศึกษาของโรงเรียน B ปัจจุบันส่วนใหญ่ยังมีการใช้หลักสูตรประถมศึกษาเดิม ในระดับชั้น ป. 2 - ป. 3 และระดับชั้น ป. 5-ป. 6 แต่จะมีนักเรียนระดับชั้น ป. 1 และ ป. 4 ที่ได้เริ่มต้นใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แต่เนื่องจากเพิ่งเป็นการเริ่มต้นใช้หลักสูตรใหม่ ทางโรงเรียน B จึงให้ครูผู้สอน ได้คิดหลักสูตรศิลปะตามหลักสูตรใหม่ขึ้นมาแต่อยู่ในช่วงของขั้นตอนของการเขียนเนื้อหาและการประชุมกับทางโรงเรียน ดังนั้นเนื้อหาของหลักสูตรใหม่ที่เริ่มใช้จึงยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เนื้อหาและกิจกรรมวิชา

ศิลปะของโรงเรียน B จึงมีความใกล้เคียงกับแนวทางการสอนแบบเดิม แต่การรวมคะแนนและการวัด ประเมินผลจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของสัดส่วนการให้คะแนน

“อันใหม่ก็คล้ายๆ กับของเดิมที่พี่สอน 80:20 นี่คือหลักสูตรใหม่ นะคะ ที่เค้าจะรวมกับนาฏศิลป์ พี่ จะไปแบ่งกับเค้าอีกทีนะ แต่ที่กำหนดไว้ว่า 80:20 จะเน้นปฏิบัติ นาฏศิลป์เค้าจะเน้นกระบวนการ การจัดทำ รำ ฝึกทักษะทำรำทำอะไรร้อย่างเนี้ย การร้องเพลงไทยเดิมอะไรของเค้า” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

ตารางที่ 4.38 โครงสร้างเนื้อหาวิชาศิลปะของครูศิลปะตามหลักสูตรเดิม โรงเรียน B

ป.1-2	ป. 3-4	ป. 5-6
1. มั่นใจในการเคลื่อนไหว	1. การเขียนภาพระบายสี	1. การเขียนภาพและระบายสี
2. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	2. การปั้น แกะสลัก	2. การปั้น แกะสลัก
3. สนุกกับจินตนาการ	3. การพิมพ์	3. การพิมพ์
4. พัฒนาความสามารถของตนเอง	4. การสร้างสรรค์ด้วยวัสดุ	4. การสร้างสรรค์ด้วยวัสดุ
5. ครอบครัวยุติธรรม		5. การเรียนรู้คุณค่าของศิลปะ
6. โรงเรียนดีมีวินัย		

* ได้นำวิจัย ศิลปะและดนตรีนาฏศิลป์มาหลอมกันเพื่อให้สัมพันธ์กัน

ตารางที่ 4.39 ตารางโครงสร้างการจัดกิจกรรมวิชาศิลปะของโรงเรียน B

การจัดกิจกรรม	ขั้นตอนกระบวนการ
1. จัดกิจกรรมให้นักเรียนแสดงออกตามความสนใจ	1. สังเกตธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาสร้างเป็นจินตนาการ
2. บรรยายภาคการทำงานให้ผ่อนคลายความตึงเครียด	2. นำผลจากการสังเกตธรรมชาติมาวิเคราะห์ให้เกิดความชื่นชม
3. สนับสนุนให้นักเรียนเพิ่มแนวทางการแสดงออก	3. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้และแนวทางในการปฏิบัติงาน
4. แสดงการยอมรับผลงานของนักเรียน	4. ฝึกการแสดงออกด้วยการทำงานศิลปะ
5. ประเมินผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุงการทำงาน	5. สร้างความชื่นชมและความเชื่อมั่นในการทำงาน

ตารางที่ 4.40 แนวทางการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามหลักสูตรเดิม โรงเรียน B ระดับชั้น ป.1-2

การปฏิบัติงานศิลปะศึกษา	คุณลักษณะที่ต้องการเน้น
1. บอกความหมาย หลักการและวิธีการปฏิบัติงาน	1. ทาความรู้และแนวทางการทำงานตามที่กำหนดให้
2. ระบุประเภท และวิธีการทำงาน	2. พอใจในฐานะของตนและช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่นตามคำแนะนำ
3. บอกหลักการ และเลือกวิธีการทำงานของงานที่กำหนด	3. ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มงานสำเร็จตามกำหนด
4. ปฏิบัติงานที่กำหนดให้ตามคำแนะนำ	4. บริक्षा สอบถามผู้รู้เมื่อเกิดปัญหา และนำคำแนะนำไปปฏิบัติ
5. ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานตามคำแนะนำ	5. ยินดีรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมตามระเบียบและ ข้อกำหนด
6. นำรูปแบบที่สังเกตจากธรรมชาติไปทำงานตามความคิดของตน	6. ปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม ศิลปะ และวัฒนธรรมตามระเบียบและข้อกำหนด
7. ยินดีเรียนรู้การปฏิบัติงาน	
8. ปฏิบัติงานด้วยความสนใจและสนุกสนาน	
9. นำผลงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไปใช้ในโอกาสตามคำแนะนำ	

*หมายเหตุ ประเมินผลรวมกับงานพลศึกษา และดนตรีนาฏศิลป์

กิจกรรมที่ครูศิลปะ โรงเรียน B สอนจะอิงตามหลักสูตรกำหนดมาว่ามีหัวข้อกิจกรรมใดบ้าง แล้วมีการจัดให้กิจกรรมครบทุกประเภท คือ การวาดภาพระบายสี การปั้น แกะสลัก การพิมพ์ การสร้างสรรค์ด้วยวัสดุ การรู้คุณค่าศิลปะ โดยระดับชั้น ป.1-ป. 2 จะเน้นไปที่การเคลื่อนไหว ความสนุกสนาน และจินตนาการมากกว่าเทคนิคในการทำงานศิลปะ โดยหัวข้องานแต่ละระดับชั้นจะเหมือนกันแต่ระดับความยากง่ายของกิจกรรม และเทคนิคจะต่างกัน

“พี่ก็ดูตามหลักสูตรนะ เกนของหลักสูตรนะว่ามันต้องมีเรื่องอะไรบ้าง อย่างหลักสูตรมันก็มีเรื่องของ การวาดภาพระบายสี การปั้น การพิมพ์แกะสลัก วัสดุสร้างสรรค์ การรู้คุณค่าศิลปะ เราก็ดูว่าอะไรที่แปลกใหม่ มันมีอะไรบ้าง แต่ว่าในแต่ละระดับก็จะมีความยากง่าย อย่างง่ายๆ ก็จะมีเรื่องหัดสีอะไรอย่างนี้ ป. 2 ก็เรียนยากขึ้นมาหน่อยแล้วแต่ ดูความยากง่ายสำหรับวัยเค้าล่ะ...” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“เน้นว่าให้เด็กเค้าได้มีโอกาสเรียน จริงๆ แล้วต้องการตามโครงสร้างหลักสูตร แต่ว่าเราต้องให้มากกว่าหลักสูตร เพราะเรายังสอนมากเท่าไหนเนี่ย กระบวนการที่เด็กเนี่ย กระบวนการทำงาน เราไม่ต้องตามในหนังสือหรอก ไม่ต้องตาม พี่คิดว่าพี่สอนมากกว่าในหนังสือที่ขายด้วย พี่ก็ว่าในหนังสือเค้ามีสอนไม่กี่เรื่อง ใบบงใบบางพี่ก็มีเพิ่มขึ้น คิดมาเพิ่ม” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

ตารางที่ 4.41 แนวทางการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามหลักสูตรเดิม โรงเรียน B ระดับชั้น ป. 3-4

การปฏิบัติงานศิลปะศึกษา	คุณลักษณะที่ต้องการเน้น
1. อธิบายกระบวนการ และวิธีการปฏิบัติงาน	1. ทาความรู้เพื่อปรับปรุงการทำงานตามขอบเขตที่กำหนด
2. อธิบายกระบวนการ และวิธีการทำงานจากผลงานหรือการแสดงผล	2. ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและยินดีช่วยเหลือแบ่งปันตามโอกาส
3. เสนอรูปแบบกระบวนการ และวิธีการทำงานของงานที่กำหนด	3. ร่วมแสดงความคิดเห็นและทำงานตามหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมาย
4. ปฏิบัติงานที่กำหนดให้ด้วยตนเอง	4. นำสิ่งที่เรียนรู้และคำแนะนำต่างๆ ไปใช้ในการแก้ปัญหา
5. ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานด้วยตนเอง	5. ขอบศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ศิลปะ และวัฒนธรรม
6. ดัดแปลงรูปแบบจากธรรมชาติไปใช้ในการปฏิบัติงาน	6. บอกกล่าวชักชวนผู้อื่นให้ปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม ศิลปะ และวัฒนธรรมตามระเบียบและข้อกำหนด
7. ชื่นชมยินดีที่จะการปฏิบัติงาน	
8. ปฏิบัติงานด้วยความชื่นชอบสนุกสนาน และชื่นชมผู้มีผลงานดีเด่น	
9. นำผลงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไปใช้ในโอกาสต่างๆ ด้วยตนเอง	

* หมายเหตุ ประเมินผลรวมกับงานพลศึกษา และดนตรีนาฏศิลป์

ตารางที่ 4.42 แนวทางการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามหลักสูตรเดิม โรงเรียน B ระดับชั้น ป. 5-6

การปฏิบัติงานศิลปะศึกษา	คุณลักษณะที่ต้องการเน้น
1. อธิบายหลักการและวิธีการปฏิบัติงานที่จะนำไปใช้ในการทำงานที่กำหนดให้	1. ทาความรู้เพื่อปรับปรุงการทำงานอย่างสม่ำเสมอ
2. วิเคราะห์ผลงานหรือการแสดงตามหลักการเกี่ยวกับผลงานหรือการแสดงที่กำหนด	2. ยินดีแบ่งปันช่วยเหลือ และทำประโยชน์แก่ผู้อื่น
3. วางแผนการปฏิบัติงานจากงานที่กำหนด	3. ใช้กระบวนการกลุ่มในการตัดสินใจและดำเนินงาน
4. ปฏิบัติงานที่กำหนดอย่างคล่องแคล่ว	4. รู้จักใช้ความรู้และคำแนะนำต่างๆ แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
5. ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของตนเองและผู้อื่น	5. ขยายความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ศิลปะ และวัฒนธรรมไปยังผู้อื่น
6. ใช้จินตนาการในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม	6. แนะนำและช่วยเหลือผู้อื่นให้ปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม ศิลปะ และวัฒนธรรมตามระเบียบและข้อกำหนด
7. ปฏิบัติงานอยู่เสมอและแนะนำผู้อื่นปฏิบัติงานด้วย	
8. ปฏิบัติงานด้วยความชื่นชอบ สนุกสนาน และชื่นชมผู้มีผลงานดีเด่น	
9. นำผลงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไปใช้ในโอกาสต่างๆ ตามแผนและสอดคล้องกับจุดประสงค์	

* หมายเหตุ ประเมินผลรวมกับงานพลศึกษา และดนตรีนาฏศิลป์

หัวข้อของการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ครูมักเป็นผู้กำหนดให้ ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นงานวาดภาพระบายสี และหัวข้อของการวาดภาพระบายสีส่วนใหญ่ครูผู้สอนมักกำหนดหัวข้อให้ โดยเรื่องกำหนดให้จะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน เช่น โรงเรียน ภาพคน และหัวข้อตามเทศกาลวันสำคัญต่างๆ เช่น วันยาเสพติด แม่ของฉัน วันเข้าพรรษา และหัวข้อของการประกวดวาดภาพ ซึ่งงานวาดภาพระบายสี งานวาดเส้น ใบงานและงานบางชนิด ที่มีขนาดเล็กมักเป็นงานเดี่ยว และมีงานหัวข้อเดี่ยว แต่สำหรับบางกิจกรรมที่เป็นงานกลุ่มมักจะมีหลายหัวข้อในงานเดียวที่ครูมีหลายหัวข้อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมาจับฉลาก เช่น งานปั้นแบบลอยตัว จะมีหัวข้อ ผลไม้ โรงเรียน กีฬา เป็นต้น

หัวข้องานในกิจกรรมชนิดเดียวกัน จะมีการกำหนดหัวข้อที่แตกต่างออกไปในแต่ละระดับชั้น เช่น หัวข้อ งานปั้น ระดับ ป.1-2 จะให้งานเดี่ยวปั้นดินน้ำมันแบบหุ่นตัวเป็นรูปใบไม้ต่างๆ บนขนาด 1/8 ของกระดาษ A4 เช่น ใบไม้คน การ์ตูน งานระดับ ป. 3-4 จะเป็นงานเดี่ยวบนขนาด 1/8 ของกระดาษ A4 รูปหุ่นสูง เป็นรูปสัตว์ชนิดต่างๆ ระดับ ป. 5-6 จะเป็นงานกลุ่ม 4-5 คน ปั้นชิ้นงานแบบลอยตัว โดยมีหลายหัวข้อให้จับฉลาก ส่วนกิจกรรมอื่นๆที่ครูจัดให้จะมีค่อนข้างหลากหลาย เช่น งานประดิษฐ์ จะมี การใช้สีทาเล็บระบายบนแก้ว การทำพวงกุญแจ การทำประติมากรรมจากไม้ไอศกรีม การทำภาพจากกระดาษลูกฟูก การทำโมบายจากกระดาษไข งานเทคนิคสี เช่น การลวดสี การหยดสี การทำภาพพิมพ์กระจก งานวาดเส้น เช่น การวาดลายเส้นวงกลม งานวาดลายเส้นระบายสี เป็นต้น

ตารางที่ 4.43 หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน B

หน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย เวลา 40 ชั่วโมง (2 ภาคการศึกษา)

หน่วยการเรียนรู้ที่	สาระการเรียนรู้	มาตรฐาน	เวลา(ชั่วโมง)
1	องค์ประกอบศิลป์ - เส้น - สี - รูปร่าง - รูปทรง	ศ. 1.1	(5) 1 2 2
2	สร้างสรรค์จากธรรมชาติ - วาดภาพธรรมชาติที่ประทับใจ (ธรรมชาติแสนสวย) - วาดภาพลีลาการเคลื่อนไหวของคน สัตว์ - ปั้นจากรูปแบบธรรมชาติ	ศ. 1.1	(8) 2 4 2
3	ทักษะพื้นฐาน - การระบายสีเซอร์คิวการต่างๆ - การทดลองด้วยด้วยสี - การใช้สีน้ำ	ศ. 1.1	(3) 1 1 1
4	จินตนาการสู่การสร้างสรรค์ - วาดภาพวัฒนธรรมประเพณีไทย - วาดภาพรูปแบบไทย - วาดภาพจากนิทาน - วาดภาพจากประสบการณ์ - การปั้นหุ่นต่า - การปั้นแบบลอยตัว - การพิมพ์ภาพวิธีการต่างๆ - การออกแบบสร้างสรรค์	ศ. 1.1 ศ. 1.2	(24) 2 2 2 2 2 4 6 4

“...ดูว่าอย่างเด็กรุ่นเดียวกัน อย่างพี่สอนเรื่องเดียวกันเนี่ย แต่ว่าแบ่งระดับความยากง่าย ตามเวลาขนาด วิธีการ อย่างเช่น วันแม่ ภาพวันแม่ก็จะวาดกันทั้งโรง อย่าง ป. 1 จะให้หัวข้อเค้าที่เด็กเค้ามีความรู้สึก ว่าเข้าใจง่ายมากขึ้น เช่น แม่ของฉันเนี่ย ป. 1 ป. 2 ถ้าโตขึ้นมาหน่อยก็พระคุณของแม่ แต่มันก็คือเนื้อหาเดียวกัน แต่หัวข้อเนี่ยทำให้เด็กเค้ารู้สึก เออ วาดง่ายดีนะ ถ้าให้เด็ก ป.1 วาดพระคุณของแม่เนี่ย จะวาดไม่ได้...ป. 1 ป. 2 วาดแม่ของฉัน ป. 3 ป. 4 พระคุณของแม่ ความประทับใจจากแม่ อะไรอย่างนี้...”
(ครูศิลปะ โรงเรียน B)

จำนวนชั่วโมงเรียนใน 1 ภาคการศึกษา จะมีทั้งหมด 20 ชั่วโมง โดยกำหนดการส่งผลงานจะมีผลงานส่งอาทิตย์ละ 1 ชิ้น โดยขนาดของงาน งานระดับช่วงชั้น ป. 1-3 จะให้งานในขนาดเล็ก บางครั้งจะใช้กระดาษขนาด ¼ ของ A4 หรือ ½ ของกระดาษ A4 ซึ่งงานในกระดาษจะมีทั้งงานวาดเส้น งานพิมพ์ งานวาดเส้นงานเทคนิคสี งานพิมพ์ งานปั้นหุ่นต่า แต่งานวาดรูประบายสี จะเป็นงานขนาดใหญ่ขึ้นมา คือ ½ ของกระดาษ A4 หรือขนาด A4 งานขนาดชิ้นเล็กมักจะเป็นงานในนักเรียนระดับเล็ก เช่น ป. 1-2 แต่ถ้างานขนาด

ชิ้นใหญ่ขึ้นมา ตั้งแต่ขนาด 1/2 ของกระดาษ A4 จะเป็นงานของนักเรียนระดับโต ในตลอดภาคการศึกษา นักเรียนจะมีผลงานส่งครูจำนวน 20 ชิ้น หรือ 40 ชิ้นต่อปี แต่นักเรียนแต่ละห้องอาจมีจำนวนชิ้นงานไม่ครบ ทั้ง 20 ชิ้นเนื่องจากวันเรียนอาจตรงกับวันหยุดนักขัตฤกษ์ หรือบางครั้งครูผู้สอนไม่ว่างเนื่องจากนำนักเรียนไปประกวด หรือมีการอบรมภายนอกโรงเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนอาจไม่ได้เรียนครบทุกคาบ

“ส่วนใหญ่งานอาทิตย์ละชิ้น ก็น่าจะเสร็จนะ เพราะกะเวลาไว้พอดี เพราะว่าเนื่องจากเรา ยิงเวลาไม่ได้ เราไม่สามารถที่จะมากกว่าในชั่วโมง เราจะใช้งานใหญ่มากมันมีปัญหา เราไม่จำเป็นต้องให้งานชิ้นใหญ่ไม่จำเป็น แล้วงานชิ้นเล็กๆ ให้เค้าเข้าใจกระบวนการทำงาน ให้เข้าใจเนื้อหา ให้ได้รับความรู้” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“...แต่ปีนึงผลงานเด็กต้องได้ 40 ชิ้น ครอบคลุมให้ได้ การวาดภาพพระบายสี การปั้น อย่างอาทิตย์หน้าสิ่งไว้ก็จะเป็นงานปั้น การปั้นเป็นเรื่องราวนะ เอาวัสดุมาประกอบ แต่ละคนให้เป็นงานที่เด็กชอบ การวาดภาพ การสร้างสรรค์วัสดุ เด็กเค้าชอบ การพิมพ์ ช่วงไหนที่ฟุ้งก็ก็จะให้วาด ก็ง่าย ช่วงไหนที่ฟุ้ง ฟุ้งก็จะมีโอกาสหนึ่งเตรียมงานอื่นให้เค้า” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“ตามที่กำหนดมันก็ต้อง 20 แต่จริงๆ ไม่ถึงแต่อาทิตย์หน้าศุกร์ก็หยุดเด็กก็ไม่ได้เรียน หรืออย่างเมื่อวานเด็ก ป. 1 ไม่อยู่ มันก็ไม่ได้สอน มันเป็นอะไรต้องยืดหยุ่นตลอดเวลาไม่สามารถ fix ได้หรืออย่างอยู่ๆ ให้พี่ไปประชุมทะเลคอมฯ ตอนบ่ายพรุ่งนี้แบบนี้ เด็กก็ไม่ได้เรียน...เด็กบางห้องแทบจะไม่ได้เจอเลย ป.6 นี้แทบไม่ได้เจอเลยเทอมนี้ที่เรียน อย่างอาทิตย์ที่แล้ว ป. 6 ก็หยุดวันแม่...” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ส่วนใหญ่ครูจะมีเตรียมไว้ให้ เช่น กระดาษ สีชนิดต่าง เช่น สีไม้ สีชอล์ค สีโปสเตอร์ สีน้ำมัน สีทาเล็บ วัสดุอื่นๆ เช่น ดินน้ำมัน กาว เชือก กรรไกร เป็นต้น เมื่อนักเรียนมาเรียนครูจะแจกวัสดุอุปกรณ์ให้ นักเรียนไม่ต้องเตรียมอะไรมา แต่จะมีนักเรียนบางคนเตรียมมาเอง สีที่ใช้ส่วนใหญ่ของโรงเรียน B มักเป็นสีไม้ ในการเรียนวาดรูปพระบายสี ส่วนสีชนิดอื่นๆ เช่นสีโปสเตอร์จะใช้ในงานพิมพ์ งานเทคนิคสี สีชอล์คจะใช้สำหรับนักเรียนที่ไปประกวดวาดภาพ ในการวาดรูปพระบายสีครูจะให้นักเรียนร่างภาพด้วยดินสอก่อน แล้วค่อยระบายสี ในช่วงที่ครูศิลปะมีเวลาว่างพอก็จะมีการเตรียมอุปกรณ์ หรือเตรียมกิจกรรมที่มีวัสดุอุปกรณ์หรือมีชิ้นตอนมาก แต่ถ้าช่วงที่ครูผู้สอนไม่มีเวลามากจะให้ทำกิจกรรมการวาดรูปพระบายสี หรือมีใบงานให้นักเรียนทำ ซึ่งครูจะมีใบงานหลายชนิดเก็บสำรองไว้ในตู้ ที่เตรียมไว้ให้นักเรียนทำได้ที่ ใบงานที่ใช้จะมีขนาดกระดาษ A4 ซึ่งสามารถมอบหมายให้ครูคนอื่นมาสอนแทนได้

แนวทางในการสอนของครู โรงเรียน B จะเน้นที่การสอนของครู เพราะจะมีการสอน การอธิบาย ผลงาน ซึ่งบางครั้งจะมีสื่อประกอบการสอน เช่น เครื่องเล่นวิทยุ และเทปดนตรีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่สอน การให้ทำกิจกรรมต่างๆ สามารถจัดให้มีได้ทั้งในงานกลุ่มและงานเดี่ยว เช่น ร้องเพลง การเต้นหรือทำท่าทางประกอบเพลง แต่บางกิจกรรมจะสามารถทำได้เมื่อกิจกรรมเป็นลักษณะแบบงานกลุ่มการทำกระบวนการกลุ่ม การทำแผนผังความคิด (mind mapping) หรือการออกมานำเสนอผลงานหน้าห้อง ที่นักเรียนออกมาอธิบายผลงาน และอธิบายว่าใครทำหน้าที่อะไรในกลุ่มบ้าง

ตารางที่ 4.44 หน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน B

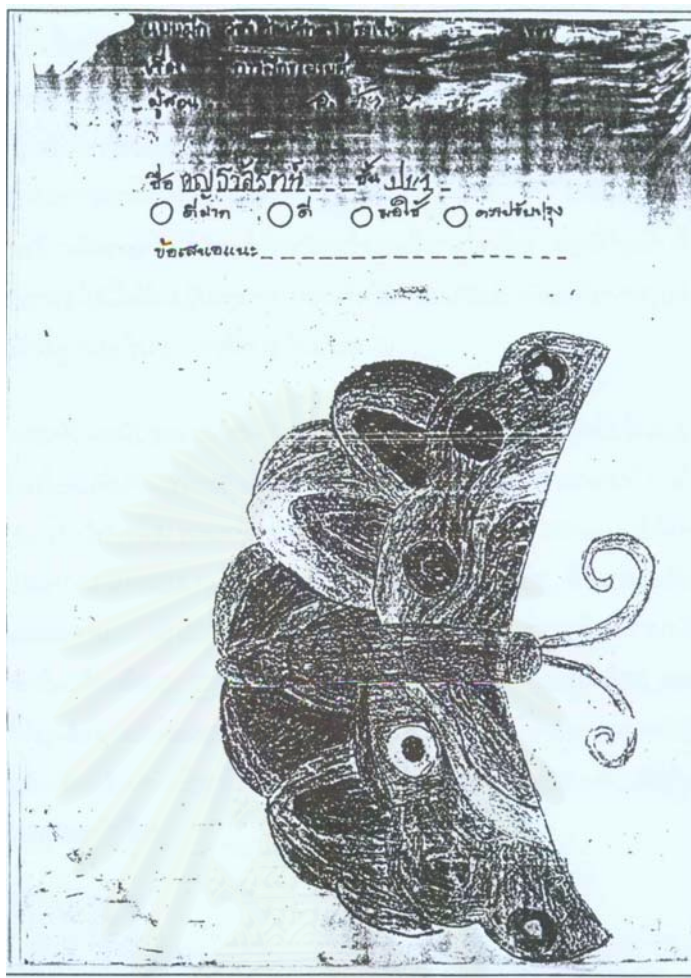
หน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย เวลา 40 ชั่วโมง (2 ภาคการศึกษา)

หน่วยการเรียนรู้ที่	สาระการเรียนรู้	มาตรฐาน	เวลา(ชั่วโมง)
1	องค์ประกอบศิลป์ - เส้นและความรู้สึกของเส้น - สี แม่สี วงจรสี - รูปร่าง – รูปทรง - ขนาด สัดส่วน พื้นผิว	ศ. 1.1	(6) 1 2 2 1
2	สร้างสรรค์จากธรรมชาติ - วาดภาพธรรมชาติที่ประทับใจ (สิ่งแวดล้อม) - วาดภาพลีลาการเคลื่อนไหวของคน สัตว์ และธรรมชาติ - ปั้นจากรูปแบบธรรมชาติอย่างอิสระ	ศ. 1.1	(6) 2 2 2
3	ทักษะพื้นฐาน - การปั้น - การใช้สีน้ำ - การทดลองสี หยดสี เป่าสี เทสี โรยสี ฯลฯ	ศ. 1.1	(4) 1 1 2
4	จินตนาการสู่การสร้างสรรค์ - วาดภาพวัฒนธรรมประเพณีไทย - วาดภาพรูปแบบไทย และลายไทย - วาดภาพจากนิทาน - วาดภาพจากประสบการณ์ - การปั้นหุ่นต่ำ - การปั้นแบบลอยตัว - การแกะสลัก - การพิมพ์ภาพวิธีการต่างๆ - การออกแบบสร้างสรรค์	ศ. 1.1 ศ. 1.2	(24) 2 2 2 2 2 2 2 4 4 4

2.1.4 ตัวอย่างกิจกรรมการสอนศิลปะของโรงเรียน B ระดับ ป. 5

เมื่อนักเรียนเข้าห้องมา ครูผู้สอนบอกว่าให้นั่งสมาธิ ประมาณ 3 นาที หลังเลิกสมาธิ ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อเพลงที่เกี่ยวข้องกับการสอนบนกระดาน ซึ่งมีลักษณะเป็นบทกลอนพร้อมกัน 1 รอบ ครูผู้สอนบอกว่านักเรียนอ่านไม่ได้จังหวะเลย ครูจึงอ่านให้นักเรียนฟังเป็นทำนองเสนาะ 1 รอบ แล้วให้นักเรียนปรบมือเป็นจังหวะ แล้วอ่านเป็นทำนองเสนาะให้เหมือนของครู จากนั้นครูจึงเปิดเทปให้นักเรียนฟัง โดยนักเรียนร้องตามพร้อมปรบมือ โดยเนื้อหาของเพลงมีดังนี้

“รูปปั้นจากดินเหนียว	มีสิ่งเดียวประหยัดยิ่ง
ปั้นได้ทุกๆ สิ่ง (ซ้ำ)	อย่าหยุดนิ่งรูปวิ่งมาเร็ว
ปั้นช้าง กวาง กระต่าย	ยื่นเรียงรายอยู่บนหน้าผา
ปั้นลิง และปั้นม้า	พวกเรามาปั้นดินเหนียวกัน เร็วๆ”

ตัวอย่างใบงานกิจกรรมวิชาศิลปะ โรงเรียน B

เมื่อร้องเพลงจบแล้วครูถามนักเรียนว่า การปั้นมีกี่ชนิด มีนักเรียนตอบว่า 3 ชนิด ครูชมนักเรียนว่า เก่งมากแล้วให้เพื่อนปรบมือให้นักเรียนคนที่ตอบ ครูจึงอธิบายว่างานปั้นมี งานหุ่นต่า หุ่นสูง และงานลอยตัว โดยชี้นิ้วไปที่ผลงานต่างๆ ภายในห้อง พร้อมทั้งอธิบายว่างานหุ่นต่า หุ่นสูง และงานลอยตัวมีลักษณะเป็นอย่างไร จากนั้นครูถามนักเรียนว่าในห้องนี้มีกี่คน นักเรียนตอบว่ามี 30 คน แต่วันนี้มาทั้งหมด 29 คนครูจึงกำหนดว่าให้มีนักเรียนกลุ่มละ 5 คน แล้วครูบอกนักเรียนว่า วันนี้จะให้ทำงานลอยตัวแล้วครูจะนับ 1-10 ให้นักเรียนจับกลุ่มให้ได้ภายในเวลาที่ครูนับเลข จากนั้นครูนับเลขเสร็จจนนักเรียนในห้องจับกลุ่มได้แล้ว ครูแจกกระดาษสีขนาดสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดประมาณ $\frac{1}{2}$ ของกระดาษ A4 จากนั้นครูบอกให้เขียนชื่อสมาชิกในกลุ่มลงบนกระดาษและอย่าเขียนชื่อด้านหลังกระดาษเพราะจะมองไม่เห็นเวลาส่งงาน แล้วให้นักเรียนเลือกหัวหน้ากลุ่ม จากนั้นครูเปิดเพลงเดิมต่อให้นักเรียนร้องตาม โดยครูบอกว่ากลุ่มใดที่ร้องเพลงดังที่สุดจะให้ออกมาจับหัวข้อของงานก่อน แล้วครูเรียกนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาจับฉลาก แล้วยื่นอ่านหน้าชั้นเรียนบอกเพื่อนว่าได้

หัวข้ออะไรบ้างซึ่งหัวข้อมีดังนี้ กิจกรรมกีฬาที่ฉันชอบ บ้านของฉัน ของใช้ของฉัน ผลไม้ที่ฉันชอบ เมื่อนักเรียนยื่นอ่านทีละคน ครูให้เพื่อนนักเรียนปรบมือให้คนที่ออกมาอ่าน จากนั้นครูแจกดินน้ำมันก้อนเล็กๆ กลุ่มละ 2-3 สีแก่นักเรียนและบอกว่าถ้าใครต้องการสีต่างๆ ให้แลกเปลี่ยนกับเพื่อน แล้วครูตอบว่าใครอยากใช้วัสดุอื่นๆ มาประกอบก็ได้ โดยนักเรียนทำงานปั้นลอยตัวให้วางบนกระดาษที่ครูแจกให้ จากนั้นนักเรียนเริ่มทำงานโดยที่ครูเริ่มเปิดเพลงให้นักเรียนร้องตามไปด้วย จากนั้นครูก็ประกาศรายชื่อนักเรียนที่ไม่ส่งงานวาดภาพระบายสีหัวข้อวันแม่ และประกาศคะแนนผลงานคนที่ส่ง จากนั้นครูก็อธิบายว่าผลงานจะมีได้ทั้งส่วนที่เป็นหนูสูง หรือหนูต่ำแต่ต้องให้ตรงตามหัวเรื่อง และบอกให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงท่าทางโดยคิดท่าประกอบเพลงที่เปิดทั้งกลุ่มทีละกลุ่ม พร้อมกับจะมีคะแนนให้ เมื่อนักเรียนออกมาแสดงครบทุกกลุ่ม แล้วเมื่อใกล้หมดชั่วโมง ครูจึงบอกให้นักเรียนเตรียมตัวออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เมื่อนักเรียนออกมาทีละกลุ่ม ครูจึงบอกว่าให้นักเรียนบอกเพื่อนว่ากลุ่มว่าบ้านผลงานอะไร ใครปั้นอะไรบ้าง ทำไมถึงปั้นเป็นรูปๆ นี้และมีปัญหาอะไรขณะที่ปั้น โดยครูบอกว่าใครที่ปั้นน้อยให้เป็นคนพูดอธิบายงาน แต่คนที่ปั้นเยอะก็ไม่ต้องพูด จากนั้นเมื่อหมดชั่วโมง ครูก็ให้นักเรียนนำผลงานมาวางหน้าห้อง ให้หัวหน้าห้องบอกทำความเข้าใจ และบอกให้นักเรียนเก็บดินน้ำมันที่เหลือมาวาง จากนั้นครูเรียกนักเรียน 2-3 คนมาทำความเข้าใจและกวาดพื้นห้อง

การเรียนการสอนวิชาศิลปะโรงเรียน B จะมีการให้นักเรียนทำงานภายในชั่วโมงเรียนเท่านั้นไม่มีงานอื่นๆ เช่น รายงาน หรือการบ้าน เนื่องจากครูผู้สอนมีความเห็นว่าการเรียนภายในห้องเรียนนั้นเพียงพอแล้ว ส่วนผลงานที่ทำภายในห้อง ผลงานมักไม่เสร็จภายในชั่วโมงเนื่องจากบางงานที่มีขนาดชิ้นงานใหญ่ หรือการให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม ผลงานจึงไม่เสร็จภายในชั่วโมงได้ แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดว่าถ้างานไม่เสร็จภายในห้องให้นำไปทำในชั่วโมงที่ว่าง โดยต้องนำมาส่งภายในตอนเย็นของวันนั้น หรือเช้าวันรุ่งขึ้น โดยถ้านักเรียนห้องใดไม่นำผลงานมาส่งครูศิลปะ จะให้นักเรียนไปตามจากห้องประจำชั้นของนักเรียนคนนั้นๆ และครูผู้สอนมักจะมีเวลาตรวจผลงานในตอนเย็นหลังเลิกเรียนนักเรียนกลับบ้าน

“ไม่มีการบ้าน เพราะไม่อยากเป็นภาระกับเด็ก เพราะเรียนในชั่วโมงหนึ่ง ขณะที่เค้าเรียนเค้าได้รับการฝึก เค้าได้รับทักษะ ได้รับความรู้ที่พอก็พอ พอแล้ว การบ้านมากมาย”

(ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“เพราะปัญหาคือเมื่อเด็กเอาไปทำการบ้านแล้ว บางทีเด็กเนี่ย ต้องออกไปค้าขายพ่อแม่ไม่อยู่เฝ้าบ้าน ปัญหาสารพัดร้อยแปด จะมีแนวโน้มว่างานไม่เสร็จ พยายามจะเน้นให้เด็กทำเสร็จในชั่วโมงเนี่ย เป็นการแก้ปัญหา นอกจากบางคนที่ไม่ทันจริงๆ เนี่ยก็ให้มาส่งตอนเย็น ทำไม่เสร็จเป็นต้นไป หรือไม่ก็ตอนเช้า เพราะที่จะต้องตรวจงาน ก็คือจะมีคะแนนจิตพิสัย การส่งงานตรงเวลา” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

2.2 การวัดและประเมินผลนักเรียน

2.2.1 วิธีการประเมินผลและองค์ประกอบในการประเมินผล

ตารางที่ 4.45 หลักเกณฑ์วัดและประเมินผลวิชาศิลปะของโรงเรียน B

หลักสูตรที่ใช้	การประเมินระหว่างเรียน (คะแนน)	การสอบ (คะแนน)	คะแนนรวม (คะแนน)
หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ปรับปรุง 2533)	จิตพิสัย 10 คะแนนผลงาน 50	สอบกลางภาค(ข้อเขียน) 20 สอบปลายภาค(ข้อเขียน) 20	100 หมายเหตุ : คิดคะแนนรวมกับ วิชาดนตรีนาฏศิลป์
รวม	60	40	100
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 20 คะแนนผลงาน 60	สอบปลายภาค (ข้อเขียน) 20	100 หมายเหตุ : คิดคะแนนรวม กับ วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี- นาฏศิลป์ จริยศึกษา ลูกเสือ- ยุวกาชาด
รวม	80	20	100

การกำหนดสัดส่วนการแบ่งการให้คะแนนวิชาศิลปะของโรงเรียน B ทางโรงเรียนจะเป็นผู้กำหนด โดยหลักสูตรเดิม และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีความแตกต่างกัน ในสัดส่วนการให้คะแนน โดยวิชาศิลปะจะคิดเป็น 100 คะแนนจากนั้นจึงนำไปรวมกับวิชาอื่นอีกที ซึ่งหลักสูตรเดิมจะมีการแบ่งคะแนนจำนวนหลายวิชามากกว่า แต่หลักสูตรใหม่จะรวม 2 วิชา คือ วิชาศิลปะกับวิชาดนตรีนาฏศิลป์ และข้อสอบวิชาศิลปะที่โรงเรียนนำมาใช้จะเป็นข้อสอบของต้นสังกัดที่ส่งให้มาที่โรงเรียน ซึ่งตัวข้อสอบที่ออกจะออกตามหลักสูตร โดยครูผู้สอนจะมีการสอนทฤษฎีภายในชั่วโมงเป็นประจำอยู่แล้ว

“ข้อสอบจะออกตามที่ครูสอน ที่ครูปฏิบัติจริงตามหลักสูตร แล้วเราก็ดัดแปลงการสอนให้มันมากขึ้นกว่าเดิม แล้วก็เป็นกระบวนการที่ถูกต้อง ข้อสอบมันจะมีเลยบอกว่า ความรู้ความจำเท่าไร การนำไปใช้ ซึ่งเมื่อเราสอน เราก็ใส่ตรงนี้ลงไป ทฤษฎีมันก็มีบ้างมันจำเป็น เรื่องการวาดภาพ การเขียนภาพจะวางทางไหน พื้นหลังเป็นยังไงนะ ภาพปะติดวัสดุมีก็อย่าง สิ่งเหล่านั้นมันเป็นที่ทฤษฎี ซึ่งเราก็ต้องบอกเด็กอยู่แล้ว แต่ว่าบางเรื่องที่จะไม่จด เพราะมันทำบ่อย อย่างบางเรื่องก็เอาไปให้เด็กจด บางเรื่องก็อาจจะให้ออกมาทำ map ข้างนอกแล้ว แต่ว่าหัวข้อเรื่องอะไร ถ้าอย่างที่เป็นทฤษฎีส่วนใหญ่จะเน้นการวาดรูปบรรยายสีเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากมีการนำไปใช้ในวิชาอื่นๆ” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“ข้อสอบเนี่ย ส่วนใหญ่จะเน้นขั้นตอนกระบวนการว่าทำยังไง จะไม่เน้นทฤษฎี ถ้าเด็กทำตามที่ทำที่เรียนนะ คำจะทำข้อสอบได้ ขั้นตอนการสร้างภาพปะติดมีอะไรบ้าง หนึ่ง สอง สาม ก่อนการปั้นดินควรมีอะไร ซึ่งถ้าเด็กคำเรียนตามเนี่ย คำจะทำข้อสอบได้ ซึ่งคำมาเรียนตลอดจะได้” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

การให้คะแนนผลงานส่วนใหญ่ครูจะให้คะแนนเวลาที่ตรวจผลงาน และคะแนนส่วนใหญ่ก็จะดูที่ตัวผลงาน เพราะครูผู้สอนมีความเห็นว่าคะแนนตัวผลงานและคะแนนพฤติกรรมนักเรียนจะไปในทิศทางเดียวกัน ถ้านักเรียนทำงานดีแสดงว่ามีความตั้งใจเรียน ในผลงานชิ้นหนึ่งจะรวมคะแนนของผลงานและมีคะแนนพฤติกรรมของนักเรียนด้วย แต่ในชั่วโมงเรียนจะมีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมระหว่างเรียนประกอบไปด้วย เช่น ความสนใจ ความตั้งใจ ซึ่งอาจมีการหักคะแนนของนักเรียนบางคนที่ไม่ตั้งใจเรียน และบางชั่วโมงที่มีกระบวนการกลุ่ม หรือการนำเสนอผลงาน จะมีการจดบันทึกให้คะแนนการทำกิจกรรมของนักเรียน และอาจจะมีแบบประเมินผลงานกลุ่มในผลงานบางชิ้น

//แบบประเมินผลงาน//
เรื่อง การเรียน

ชื่อ/กลุ่ม _____ ชั้น _____

แบบประเมินรายวิชา

ลำดับ	รายการประเมิน	รวมคะแนน	0	1	2
แบบประเมินรายวิชา					
1.	อ่าน/ฟัง / สันทัด / ยอมรับฟัง				
2.	//แบบทดสอบ / หรือ / สอดคล้อง				
แบบประเมินทักษะชีวิต					
1.	การบอก//				
2.	จับคู่/กลุ่ม/งาน / กิจกรรม				
3.	การให้คำปรึกษา				
4.	ยอมรับ/ยอมรับ				
แบบประเมิน อื่นๆ					
1.	วิธีคิด / สอน / ในกรณีของ				
2.	ด้านคุณธรรม / การ//สอดคล้อง / สอดคล้อง				
3.	อื่น ๆ / เรื่อง /				
4.	อื่น ๆ / เรื่อง /				

สรุป/ผลแบบประเมิน ดี ไม่ดี

ชื่อ/เรียน/เรียน _____

วันที่ _____

ตัวอย่างแบบประเมินผลงานกลุ่ม หัวข้อการบินของโรงเรียน B

“พี่จะตีก็ไว้เลยว้า แต่ที่สังเกตเด็กเก่งเนี่ยจะดูที่ผลงาน เพราะเก่งที่ผลงานพี่จะดู มันจะอย่างนั้น ทฤษฎีมันจะเป็นอย่างหนึ่ง แต่บางที่เราก็ต้องเอาทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงมารวมกัน เพราะเด็กที่ผลงานดี จิตพิสัยเค้าดีเค้าตั้งใจนะ ไซ้มัย แล้วไอ้เด็กที่ไอ้เกรเกตุ่งเนี่ย บางทีมันมั่วไป มันไม่สนใจ นิสัยมันไม่ดี ผลงานมันก็ออกมาไม่ดีนะ เพราะอย่างนั้นเวลาที่ทำก็ระวังสังเกตแล้วนะ คนไหนเป็นยังไง สังเกตด้วย เกรก็จะตีก็ไว้

เลย คนไหนเง่า คนไหนแก่ง ถ้าคนนี้เค้าตั้งใจเรียนนะ แต่ผลงานเค้าออกมาไม่ดีมาก พี่ก็จะไม่หักคะแนนเอาตรงนี้ไปดูไปเทียบกับคนอื่น เพราะว่าพี่ไม่อยากบางที่พี่ตรวจผลงานให้ 9 ให้ 8 บางทีดูว่าภาพสองภาพนี้ใกล้เคียงกัน แต่ทำไมงานแตกต่างกัน เพราะอีกคนนี่จิตพิสัยดี คนนี้จิตพิสัยไม่ดี เพราะว่าพี่จะลงคะแนนลงในช่องแต่ละผลงาน พี่ก็จะไปลงคะแนนจิตพิสัย 5 พุทธิพิสัย 4 ทักษะพิสัย 3 อะไรอย่างนี้มานั่งบวก พี่ว่ามันเป็นมันจริงยาก ดูรวมเลย เพราะว่า การสร้างผลงานดี แปลว่าลักษณะเค้าดี แปลว่าได้แล้ว ผลงานเค้าดี แปลว่าจิตพิสัยเค้าจะดี มันจะออกมาในแนวเดียวกัน ไม่ห่างกัน เพราะฉะนั้นครูเหี้ย มันเป็นไปได้หรือ เอาคะแนน 3 ช่องมารวมกัน แล้วมันไม่ได้อะไรนะ” (ครูคิลปะ โรงเรียน B)

“จะดูกระบวนการ เวลาเค้านั่งทำงานตรงไหน ถ้าเราไม่คุม เราก็ดูเดินๆ ดู คือหนึ่งถ้าเด็กที่แก่งก็มักจะเรียบร้อย เด็กที่แก่งทุกคนจะตั้งใจเรียน เด็กที่กล้าๆ ซนๆ เนี่ยก็จะเป็นคนหน้าเดิมๆ คะแนนเนี่ยก็ตามที่เค้าตั้งใจ ถ้าเค้าตั้งใจผลงานก็ดี ไม่มีเลยที่ว่าเด็กตั้งใจก็แล้ว เค้าตั้งใจมากแต่ผลงานเค้าทำไม่ได้เลยไม่มี ไม่มีเลย เพราะอย่างน้อยเราอยู่ เราก็นั่งแนะนำ เพราะเด็กตั้งใจ คะแนนจิตพิสัยก็ได้มากเค้าสนใจแล้ววาดไม่ได้เลย เราต้องเข้าไปช่วย เพราะฉะนั้นนายผลงานส่งออกมาก็ให้ตามนั้น” (ครูคิลปะ โรงเรียน B)

“...ส่วนใหญ่ present ก็จะมีบางงาน อย่างบางงานก็จะเป็นซ้ำๆ แต่ถ้ามีนำเสนอหน้าชั้นก็จะประเมิน อย่างน้อยก็ได้การวิเคราะห์จากการ present เด็กต้องผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์แล้วว่า ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 เค้าเป็นยังไง กระบวนการรายงานนะ...” (ครูคิลปะ โรงเรียน B)

การตรวจให้คะแนนผลงานส่วนใหญ่ ครูผู้สอนมักให้คะแนนในลักษณะเป็นองค์รวม โดยการตรวจดูผลงานชิ้นนั้นคร่าวๆ และดูว่ามีจุดบกพร่องของชิ้นงานว่ามีอะไรบ้าง แล้วอาจจะลดคะแนนลงตามจุดบกพร่องที่พบ แต่ก็ก็จะดูตามความยากง่ายและระดับชั้นของนักเรียนด้วย ซึ่งหัวข้อในการให้คะแนนของตัวผลงานมี เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การใช้สี เทคนิคของภาพ ความประณีตเรียบร้อย ความสะอาด เนื้อหาของผลงาน เป็นต้น โดยส่วนใหญ่ครูผู้สอนมักเน้นเรื่องการใช้สี เมื่อนักเรียนทำผลงานในช่วง 1 ชั่วโมง ครูผู้สอนจะบอกให้นักเรียนพยายามระบายสีให้เข้มและเต็มภาพ นอกจากนี้ยังบอกนักเรียนถึงเทคนิคของการวาดภาพว่าต้องมีเส้นท้องฟ้า และเส้นพื้นดิน และในการประเมินผลรวมครูคิลปะโรงเรียน B จะเน้นดูที่พัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่ามีพัฒนาการของผลงานมากขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ โดยจะไม่ได้เน้นให้นักเรียนมีฝีมือมาก เพราะครูผู้สอนมีความเห็นว่าการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษาควรสอนให้นักเรียนตระหนัก เห็นคุณค่าการเรียนศิลปะ และมีความสุขในการทำงานก็เพียงพอ

“ก็มี (หักคะแนน) แต่ถ้าเรารู้แล้วว่า เออ...เด็ก ป. 2 มันยังบกพร่องก็ดูระดับของเด็ก เพราะว่า อย่าง ป. 5 ป. 6 ไม่ต้องห่วงมาก” (ครูคิลปะ โรงเรียน B)

“จะเป็นแนวรวม อย่างคะแนนผลงานสำเร็จ จะประกอบไปด้วยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ การใช้สี ความประณีตเรียบร้อย ความสะอาดแล้วก็ความตั้งใจจะประมาณอย่างนี้”

“เรื่องเนื้อหาของภาพคุณถ่ายทอดได้ใหม่อันดับหนึ่ง...ความคิดสร้างสรรค์ เทคนิคการใช้สีนี่เป็นส่วนสำคัญ เป็นส่วนสำคัญมาก บางภาพเหมือนกันเนื้อหาเดียวกัน...เออ เนื้อหาถูกต้อง แต่ว่าการใช้สี อันนี้

ดีกว่าอันนี้ หรือว่าอันนี้ใช้สีดีแต่ว่ามีเทคนิคแปลกๆ เข้ามา มันเป็นความสร้างสรรค์ มันเป็นความท้าทาย...มันแสดงถึงวิสัยทัศน์และทักษะของเด็ก..." (ครูศิลาปะ โรงเรียน B)

"ความสามารถ ก็อย่างที่บอกเด็กมันก็เก่ง ค่ายภาพเค้าก็มี แต่คะแนนผลงานเค้าอาจจะออกมาต่ำได้ ไง แต่ว่าก็อาจจะชู้ เช่นงานไหนเค้าชู้เค้าคะแนนลดลง คือไม่จำเป็นต้องทำแข่งกัน เด็กที่อ่อนสุดและสุดนะ มักจะจิตพิสัยดี จิตพิสัยไม่ดีก็เพราะชู้เกี่ยจยั้ง ผลงานก็เลยออกมาไม่ดี จริงๆ แล้วถ้าพูดถึงค่ายภาพ เด็กทุกคนที่ว่าใกล้เคียง อาจจะมีเก่งอยู่บ้างไม่กี่คน อย่างชั่วโมงหนึ่ง ๒.5 จะมีอยู่แค่ 5-6 คนที่เด่นๆ บางคนเค้าถนัดงานปั้น แต่ว่าวาดเค้าอาจจะออกมาไม่ถนัด จริงแล้วเค้าอาจจะไม่ถนัดก็แล้วแต่ไม่ใช่ว่าเก่งเลิศ...ไปเลยที่เดียว" (ครูศิลาปะ โรงเรียน B)

"ส่วนใหญ่เธอ ที่จะอิงกลุ่มมันก็ไม่ fair จะดูแต่ละคนว่าเด็กอ่อนของเค้า เค้าชำนาญอะไร ...อย่างบางที่เด็กที่เก่งก็จะดีตลอด เพราะฉะนั้นดูว่าเค้าพัฒนามากขึ้นกว่าเดิม แบบว่ามีความประณีตมากขึ้นอย่างนี้มากกว่า อย่างเด็กที่ด้อย มันก็คะแนนน้อยอยู่แล้วละ แต่จะว่าไม่ได้เปรียบเทียบกับคนอื่นมันก็จริง พี่คิดว่าพี่จะไม่เปรียบเทียบกันเลย พี่จะไม่เปรียบเทียบว่าคนนี้ด้อยกว่าคนนี้ แต่ว่าคะแนนจะลดลงเพราะความประณีตเค้าไม่มี อย่างความประณีต ความสกปรกนี่เป็นส่วนประกอบหมด แต่เด็กเก่งนะบางคนก็ทำดีแต่สกปรกนะ ก็หักครึ่งคะแนน" (ครูศิลาปะ โรงเรียน B)

"ถ้าเค้าสามารถทำได้เท่านี้ก็ถือว่าใช้ได้แล้ว เพราะเราไม่ได้เห็นว่าคุณจบไปคุณจะต้องมีอาชีพเป็นจิตรกร เป็นศิลปิน เพราะวาระระดับประถม เค้าให้แค่ตระหนัก เห็นคุณค่า แค่ awareness แค่นั้นเองตระหนักว่าวิชาที่มีความสำคัญนะ เรียนศิลปะไปเฉยๆ เพื่อจะให้ตัวเองมีหัวใจ มีจิตใจเรียบร้อย ทำงานให้เข้ามา มีนิสัย เป็นวิชาลักษณะนิสัย ทำแล้วต้องเก็บกวาดเรียบร้อยมันติดตัวไป มันเป็นการสร้างลักษณะนิสัยของตนเองต่อเนื่องกัน เพราะฉะนั้นจบไป คุณไม่จำเป็นต้องวาดเก่ง เป็นการปูพื้นฐาน ไม่จำเป็นต้องปั้นเก่ง ให้เค้าทำเป็นพื้นฐาน" (ครูศิลาปะ โรงเรียน B)

แม้ว่าส่วนใหญ่ครูศิลาปะ โรงเรียน B จะเน้นให้คะแนนที่ตัวผลงาน แต่ก็จะมีคะแนนจิตพิสัยที่เป็น การช่วยนักเรียนคนที่อ่อน และการให้นักเรียนทำกระบวนการกลุ่มในผลงานบางงาน จะมีคะแนนช่วย ในเรื่องของการนำเสนอผลงาน และเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องของคะแนนนักเรียน แต่ส่วนใหญ่เด็กที่เก่งมักจะจับกลุ่มอยู่ด้วยกัน ดังนั้นบางครั้งครูผู้สอนจะใช้วิธีเรียกชื่อนักเรียนทีละคน มาคละกลุ่มการทำงาน แต่ในการทำงานกลุ่มก็มีปัญหาที่ครูผู้สอนสังเกตได้ คือนักเรียนที่ทำงานส่วนใหญ่มักเป็นนักเรียนที่เก่ง และนักเรียนที่ไม่เก่งจะทำงานน้อย

"...นักเรียนที่ทำงานเป็นกลุ่มเนี่ย เด็กที่ทำจะเป็นเด็กเก่ง อย่างเด็ก 5 คนเนี่ย...จะมี 2 คน 3 คนเนี่ยไม่ค่อยมีบทบาท ในกลุ่มคนเก่งจะทำเท่านั้น นี่คือนักเรียนของพี่นะเท่าที่พี่สอน พี่วิเคราะห์ทุกห้องทุกชั้น...เพราะอะไรทำไมไม่ต้องให้แต่คนเก่งทำทั้งที่ครูไม่ได้เห็นว่าต้องเลิศ" (ครูศิลาปะ โรงเรียน B)

"เพราะฉะนั้นเราจำเป็นต้องใช้กระบวนการกลุ่ม ก็เพื่อจะแบ่งเด็ก แก่ กลาง อ่อน ให้ทำงานด้วยกัน ไม่งั้นเวลาเด็กเค้ามักจะจับกลุ่มก็จะจับเก่งกับเก่ง เก่งอยู่ด้วยกัน ก็จำเป็นต้องใช้วิธีแก้ปัญหา พี่ก็จำเป็นต้องไม่ใช่วิธีประชาธิปไตย เราต้องเอาคนเก่ง เก่งมาตั้งแล้วเอาคนไม่เก่งมาช่วย มันเป็นกระบวนการ

สอนยังงี้คือเราไม่ได้เห็นว่าเด็กทำ จะต้องเอาตามระเบียบของเรา ต้องดูว่าเด็กทุกคนเค้าจะมีสิทธิเท่าเทียมกัน บางทีเด็กเก่งชอบมาอยู่กลุ่มเดียวกัน และเด็กไม่เก่งอยู่กลุ่มเดียวกัน ก็พยายามกระจายเด็กเก่ง อ่อน ผลงานจะได้ออกมามีความใกล้เคียงกัน เด็กเก่งก็มีโอกาสทำงาน เด็กอ่อนก็จะได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อน มันก็จะได้ร่วมมือกัน...แล้วก็สิ่งที่สำคัญคือเมื่อเรียนแล้วสามารถนำไปใช้ได้ดี สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จะไปประกวดได้ และก็สามรถแก้ไขปัญหาการเรียนได้” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลของครูศิลปะโรงเรียน B จะมีแบบสอบจากต้นสังกัดที่เป็นข้อสอบแบบตัวเลือกที่มีเนื้อหาของทฤษฎีและหลักการทางศิลปะ ขั้นตอนและอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ที่จะมีทั้งข้อสอบกลางภาคและปลายภาค และแบบบันทึกของครูที่มีการบันทึกคะแนนผลงาน คะแนนพฤติกรรมของนักเรียนในชั้นเรียน คะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคะแนนสอบของนักเรียน

2.2.3 ผู้ที่ประเมินผล

การประเมินผลครูศิลปะโรงเรียน B จะเป็นผู้ประเมินผล แต่ในบางครั้งผลงานบางชิ้นครูผู้สอนจะมีการเลือกนักเรียนมา 2-3 คนประจำแต่ละห้องและมอบหมายให้ตำแหน่งต่างๆ เช่น ประธาน เลขานุการของห้อง มาช่วยครูตรวจหรือช่วยให้คะแนนเพื่อนนักเรียนในห้องของตน ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามหลักสูตรเดิมนั้นครูผู้สอนยังไม่ได้ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมนัก แต่กำลังจัดทำกรมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามที่หลักสูตรการศึกษาได้ระบุไว้ โดยการทำไปประเมินให้คะแนนผลงานบุตรของตน และทางโรงเรียน B ได้กำลังจัดเครือข่ายผู้ปกครอง โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งเป็นโครงการที่โรงเรียนเพิ่งเริ่มต้นทำ จากเมื่อก่อนที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนน้อย แต่ปัจจุบันกำลังเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

“...ในเรื่องของหลักสูตรใหม่ที่เขียนไว้นะมี แต่อันแก่นี้ส่วนใหญ่ที่จะไม่ค่อยให้ผู้ปกครองดู แต่ผู้ปกครองเค้าก็ไม่ได้เกี่ยวกับการเรียนการสอน เค้าก็ประเมินภาพรวมอยู่แล้ว เพราะเด็กเค้าจะเอาการบ้านไปทำที่บ้าน แต่อันใหม่ที่จะมีเรื่องการประเมิน...ให้ผู้ปกครองประเมินว่าผลงานของลูกดูสิว่าพึงพอใจไหม พอใจมากน้อยแค่ไหน คืออย่างน้อยเนี่ยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสร้างสำนึกครอบครัวด้วยให้เค้าหันมาสนใจลูกบ้าง ว่างานของลูกให้รับทราบ เพราะว่าในการปฏิรูปการศึกษาเนี่ยชุมชนต้องมีส่วนร่วม...เพราะว่าเราจะมีเครือข่ายผู้ปกครอง ดึงเข้ามาในโรงเรียนมากที่สุด...” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“เดิมไม่มาก แต่ตอนนี้เพิ่มมากขึ้น ผู้ปกครองให้ความคิดเห็นและพร้อมให้ความคิดเห็นและให้ผู้ปกครองมาประชุมในช่วงที่ผู้ปกครองหยุด และให้ความสนใจมาก และมีการตอบรับที่ดีมากและรายงานเป็นรายบุคคล และภาพรวมทั้งสิ้น และผ่านการประเมินผลของ สตส. นั้น เราจะให้ทางผู้ปกครองได้ทราบและให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นด้วย” (ผู้บริหารโรงเรียน B)

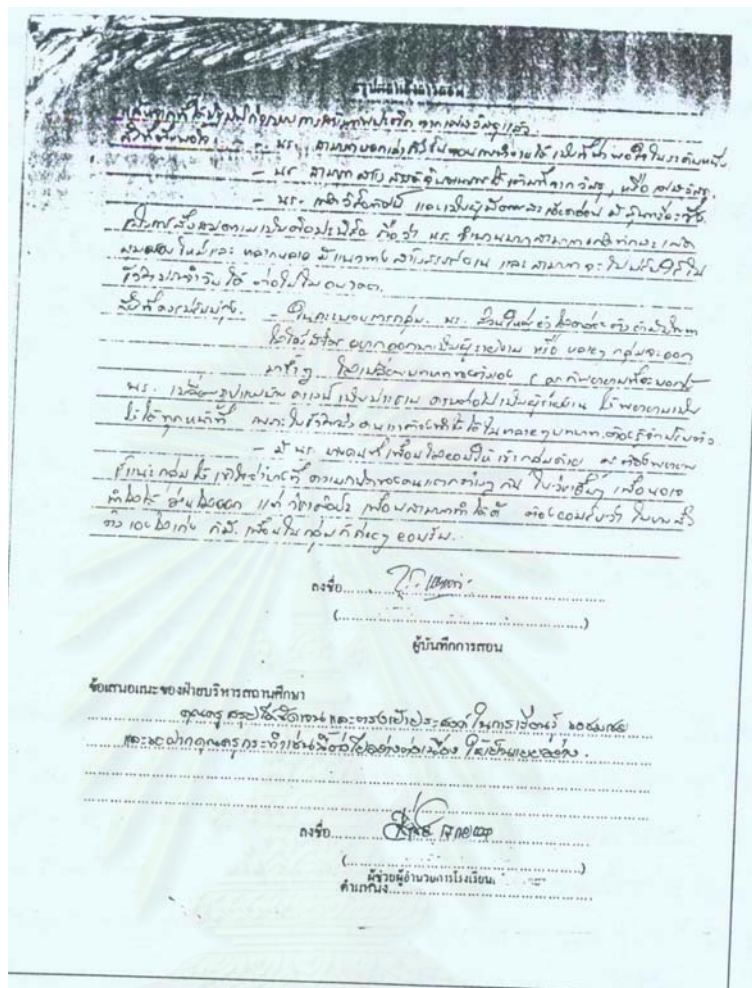
2.3 การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

2.3.1 สาระของการรายงานผล

การรายงานผลวิชาศิลปศึกษาถึงนักเรียนและผู้ปกครองของโรงเรียน B จะเป็นการรายงานของ สมุดพก โดยนำเสนอในรูปแบบของคะแนนและเกรดของแต่ละวิชาซึ่งวิชาศิลปศึกษาจะประเมินผลรวมกับ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในนักเรียนระดับชั้น ป.1 และ ป. 4 และวิชา ศิลปะจะประเมินผลรวมกับกับวิชาพลศึกษา วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ จริยศึกษา และกิจกรรมลูกเสือ-ยุวกาชาด สำหรับหลักสูตรเดิมในระดับชั้น ป. 2-3 และ ป. 5-6 ซึ่งจะออกช่วงปลายเทอมของแต่ละภาคการศึกษา และในวันประชุมผู้ปกครองก็จะมีรายงานผลสรุปของนักเรียนจากวิชาต่างๆ ในภาพรวม ซึ่งจะมีการ รายงานผลการเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2.3.2 ผู้ที่ได้รับผลการประเมิน

โรงเรียน B จะมีการรายงานผลการประเมินแก่ผู้บริหารส่วนการรายงานผลระหว่างเรียนส่วนใหญ่ จะเป็นการรายงานผลในการส่งบันทึกหลังการสอน โดยการส่งให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการตรวจสอบ ซึ่งเป็นการรายงานสภาพของนักเรียนหลังการเรียนการสอน และจะมีการรายงานผลของครูผู้สอนต่อ ผู้บริหารของโรงเรียนผ่านทางการประชุมครูต่างๆ ส่วนการรายงานผลแก่นักเรียนและผู้ปกครองจะมีการ รายงานจากสมุดพกในวันประชุมผู้ปกครองในช่วงปลายภาคการศึกษาในแต่ละภาค โดยนักเรียนและผู้ ปกครองจะรับทราบผลการประเมินในภาพรวมทุกวิชาจากครูประจำชั้น

ตัวอย่างบันทึกผลหลังการสอน ของครูศิลปะ โรงเรียน B

2.4 การพัฒนาการสอนของครู และการสนับสนุนจากทางโรงเรียน

ครูผู้สอนศิลปะ โรงเรียน B วิธีการพัฒนาการเรียนการสอนส่วนใหญ่ใช้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการศึกษาอ่านหนังสือ และการไปอบรมต่างๆ แต่การอบรมครูทางด้านศิลปะ มักจะมีไม่มากเท่าการอบรมของวิชาอื่นๆ แต่เมื่อต้องไปอบรมอะไร ทางโรงเรียนจะให้การสนับสนุนในการให้ครูผู้สอนได้ไปเพิ่มพูนความรู้ในวิชาที่สอน และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้สอนนักเรียน เมื่อจะสั่งซื้อวัสดุอุปกรณ์มาใช้ ทางโรงเรียนสามารถที่จะให้ออกค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ได้ทันที เมื่อมีของนำมาส่งที่โรงเรียน ส่วนการคุ้ยปรึกษาปัญหาการเรียนการสอนศิลปะจะเป็นไปได้ยาก เนื่องจากเป็นครูผู้สอนวิชานี้เพียงคนเดียว ส่วนใหญ่จึงสามารถคุยกับเพื่อนครูหรือผู้บริหารได้บ้าง แต่ในภาคการศึกษาปลายที่มีนักศึกษาฝึกสอนสาขาวิชาศิลปะมาช่วยทำงานที่โรงเรียน ครูศิลปะ โรงเรียน B จึงสามารถซักถามและดูเทคนิควิธีการสอนใหม่จากนักศึกษาได้

“ในส่วนของคุณจะมีสวัสดิการ การจัดอบรม ส่งครูไปอบรม สำนักการศึกษา เราก็จะดูว่าเขาสอนวิชาอะไรเราก็ส่งเขาไป ส่วนใหญ่เป็นช่วงวันหยุด ถ้ามีการขาดอะไรเราก็จะอบรมเสริม และมีการสัมมนา มากขึ้นด้วย โรงเรียนที่มีนักเรียนมากขึ้น และมีการอบรมมากกว่า 1 ครั้ง และให้คนที่มีความสามารถพิเศษ” (ผู้บริหาร โรงเรียน B)

“ก็ศึกษาเรื่อยๆ ใช่ว่าที่เนีย มีอะไรใหม่ๆ ทางด้านศิลปะ นวัตกรรมใหม่ๆ เยอะ แล้วพี่ตามไม่ทันเลยเราสอนเด็กเนียไปถึงไหนกันแล้วถ้ามีนวัตกรรมที่ก็จะถามบอกเลยน้อง ว่ามีอะไรใหม่ๆ มาสอน ให้มาสอน แต่อย่างเรื่องเป็นการสอนมันมีเทคนิคใหม่ๆ อะไรอย่างนี้ เราอยากให้เด็กได้ อยากให้เค้า” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

“บางที่ก็ไปอบรม แต่มีน้อยทางศิลปะ อบรมการสร้างงานคอลลาจ (collage) อะไรอย่างนี้ ง่ายๆ แล้วเราก็โดยเฉพาะไม่ได้จบศิลปะ จริงๆ ความสามารถทางด้านศิลปะไม่เยอะ แต่ว่าโดนให้สอนศิลปะแล้วพอสอนได้ มันเป็นเรื่องของการเรียนจบอะไรมาควรที่จะสอนตรงด้าน สอนได้อยู่แล้วแต่สอนได้ดีหรือเปล่า เราก็ต้องศึกษาบ้าง เราก็ต้องไปสำนักๆ พี่จะหาหนังสือมาอ่าน ไม่ใช่ง่ายๆ...” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

2.5 สภาพปัญหา

สภาพปัญหาของวิชาศิลปศึกษาโรงเรียน B ถ้าเป็นปัญหาทางด้านตัวผู้สอน จะเป็นเรื่องภาระงานต่างๆ ที่มีค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภาระงานเป็นครูศิลปะคนเดียวในโรงเรียน บางครั้งก็ติดธุระทำให้ขาดการสอน ปัญหาภาระงานต่างๆ ที่มีมาก ซึ่งอาจทำให้พัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนของนักเรียนได้น้อย ปัญหาของการสอนศิลปศึกษาในช่วงแรกๆ ของครูที่จบวิชาโททางด้านศิลปะมาซึ่งมีเนื้อหาวิชาศิลปะไม่มากเท่าวิชาเอกที่จบทางด้านภาษาไทยมาโดยตรงทำให้มีความลำบากในการสอนช่วงแรกๆ แต่เมื่อมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และมีประสบการณ์ในการสอนศิลปะมากขึ้น ทำให้ปัจจุบันสามารถสอนได้ดีขึ้น

“ปรับปรุง อย่านำให้ครูได้ทำงานอื่นเลย ถ้าให้ครูไปทำงานอื่นที่นอกเหนือจากการเรียนการสอน ครูเนียควรจะพัฒนาการเรียนการสอน ไม่ใช่ให้ไปโน่นไปนี่ ไปสภครณชัยของ พี่ว่ามันไม่ใช่...ถ้าให้สอนอย่างเดียวแล้วพี่ทำได้ เพราะพี่เคยสอนถึง 27 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ขนาดปีนั้นส่งประกวด 27 เนี่ยนะ สัปดาห์หนึ่งว่าง 3 ชั่วโมง เอียดๆ ถามว่าจะสอนตอนไหน เตรียมการสอนตอนไหน ถ้าไม่ทำอะไร...ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน 24 ชั่วโมงพี่ก็ทำได้ ซึ่งศักยภาพเรามี ถ้าทำงานเป็นระบบวางแผนเตรียมหนังสือ มันเป็นเรื่องความไม่ถูกต้องที่ให้ครูทำงานต่างๆ ซึ่งครูไม่ได้พัฒนา...” (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

ปัญหาทางด้านภาระงานที่เวลาในการทำงานในชั่วโมง (60 นาที) มีค่อนข้างน้อย นักเรียนไม่สามารถทำงานเสร็จได้ในชั่วโมง และผลงานที่ใช้เวลาน้อยจะมีขนาดเล็ก ไม่สามารถทำผลงานที่มีขนาดใหญ่ได้ และคุณภาพของผลงานไม่ดีเท่าที่ควร ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม สภาพห้องเรียนที่ค่อนข้างเล็ก และนักเรียนนั่งทำงานที่พื้นจึงมีพื้นที่น้อย และทำงานในห้องเรียนได้ไม่สะดวกทำให้บางครั้งต้องออกไปนั่งภายนอกห้อง

“ เพราะงานเด็กในกลุ่มมันจะเร่ง เร่ง เร่ง เพราะฉะนั้นเมื่อเด็กเวลาเร่ง คนแก่มันต้องรีบทำ ใ้คนที่ไม่แก่งเนีย มันมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยไม่มีบทบาท ไม่มีบทบาทผู้นำ ไม่มีบทบาทผู้ตาม เพราะฉะนั้นคนแก่งๆ มัน

จะเห็นผลงานออกมามีดีแล้วกัน มันเป็นที่ว่ามันเป็นจุดด้อย ทำให้เด็กไม่ทำในเวลาที่เหมาะสมกับศักยภาพ เวลามันน้อยเกินไปเนี่ย มันก็เป็นปัญหา มันทำให้คุณภาพงานลดลง ความจริงแล้วงานเด็กน่าจะทำได้ดีกว่านี้ ถ้าให้เวลามากขึ้น แล้วก็สามารทำให้เวลามากขึ้นได้ในหลักสูตรใหม่นะ สามารทำได้มากกว่านี้...พี่ว่าถ้าให้เวลาสักชั่วโมงครึ่ง งานเด็กที่ออกมาจะ perfect..." (ครูศิลปะ โรงเรียน B)

3. โรงเรียน C

3.1 การศึกษาเกี่ยวกับการสอนศิลปะศึกษา

3.1.1 สภาพทั่วไป

โรงเรียน C มีครูศิลปะศึกษาอยู่ทั้งหมด 4 คน เป็นครูชายจำนวน 2 คนและเป็นครูหญิงจำนวน 2 คนการเรียนการสอนแบ่งแยกตามการจัดการเรียนการสอนภาคภาษาไทย (การเรียนการสอนปกติ) จะขึ้นอยู่ กับหัวหน้าครูสายชั้นศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษาปกติ และภาคสองภาษา (bilingual program) รับผิดชอบนักเรียนภาคภาษาอังกฤษทั้งหมด แต่ครูศิลปะทั้งหมดจะอยู่รวมในหมวดกลุ่มสาระวิชาทางศิลปะ เหมือนกัน กลุ่มสาระศิลปะ แบ่งเป็นสาระที่ 1 : ทัศนศิลป์ และสาระที่ 2 มาตรฐาน ศ 1.1 กับ 1.2 และ มาตรฐาน ศ. 2.1 กับ ศ. 2.2 การบริหารงานภายในหมวด แบ่งเป็น ประธานกลุ่มสาระ รองประธานระดับ ประถมศึกษา รองประธานระดับมัธยมศึกษา ตัวแทนช่วงชั้นที่ 1 (สำหรับกลุ่มสาระทางศิลปะ) คือ ป.1- ป.3 ช่วงชั้นที่ 2 คือ ป.4 – ป.6 ช่วงชั้นที่ 3 คือ ม.1 - ม.3 และช่วงชั้นที่ 4 คือ ม.4 - ม.6

การใช้หลักสูตรใหม่ของกลุ่มสาระทางวิชาศิลปะ ได้ใช้ในชั้น ป.1-2 ป. 4-5 ส่วนชั้น ป. 3 และ ป. 6 ยังใช้หลักสูตรเดิม ซึ่งวิชาศิลปะจะอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ส.ล.น.) โดยโรงเรียนมีครูศิลปะ ป. 1-2 ที่สอนระดับชั้น ป. 1-2 ครูศิลปะ ป. 3-4 สอนระดับชั้น ป. 3-4 และ ม. 2 ครูศิลปะ ป. 5-6 สอนระดับชั้น ป. 5-6 ครูศิลปะภาคสองภาษาจะสอนนักเรียนเฉพาะภาคสองภาษาตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-ม.6 สถานที่ในการสอนจะเป็นห้องเรียนแยกตามช่วงชั้นที่สอน โดยห้องปฏิบัติการศิลปะ จะมีเพียงห้องที่จะใช้สอนระดับ ป.5-ป.6 ของครูศิลปะ ป.5-6 ที่ตั้งอยู่ในอาคารที่อยู่คนละฝั่งกับโรงเรียน C ภาคประถม เนื่องจากนักเรียนชั้น ป. 5-6 จะเรียนในอาคารเรียนฝั่งเดียวกับนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งบางครั้งครูศิลปะ ป. 5-6 อาจจะมาสอนที่ห้องเรียนบริเวณชั้นบนของอาคารโรงยิมฝั่งโรงเรียนภาคประถม ส่วนระดับ ป.1-2 ครูศิลปะ ป.1-2 จะสอนบริเวณห้องเรียนชั้นบนของอาคารโรงยิมเช่นเดียวกัน และระดับ ป.3-4 ครูศิลปะ ป. 3-4 เดิม ได้สอนบริเวณชั้นลอยของโรงยิม แต่ก็ได้เปลี่ยนย้ายมาเรียนบริเวณใต้ของอาคารเรียนหนึ่ง ซึ่งเดิมเป็นห้องกิจกรรมลูกเสือที่มีลักษณะเป็นห้องเปิด แต่มีโต๊ะและเก้าอี้พลาสติกนั่ง สาเหตุที่ย้ายเพราะเนื่องจากเกรงว่าจะเกิดอันตรายแก่นักเรียนถ้าใช้ห้องเรียนเดิม

“เด็กไม่อยู่ คุมยาก ห้องเปิด สนใจภายนอกวิ่งเล่น เรื่องเสียงเขาคุยเบาแต่พอรวมกันดังมากเรา ต้องค่อยๆดู ตอนแรกสอนชั้นลอยอันตรายกว่าจะมีบันได ตรงนี้เราดูได้หมด ดีคนละแบบ”

(ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

การสอนวิชาศิลปะจะสอนนักเรียนห้องละ 1 คาบต่อสัปดาห์ คาบละ 50 นาที ห้องที่ใช้เรียนศิลปะของครูแต่ละคน จะอยู่คนละอาคารซึ่งอยู่ห่างไกลกันมาก แต่ห้องของกลุ่มสาระวิชาศิลปะจะเป็นห้องรวม ที่ใช้สำหรับประชุมครู แต่ตามปกติครูแต่ละคนมักจะอยู่ตามห้องเรียนที่ใช้สอนนักเรียน การจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ของภาคปกตินักเรียนจะต้องเตรียมอุปกรณ์มาเอง เช่น สมุดสำหรับวาดเขียน สีทางครุอาจะจะมีเตรียมไว้บ้างแต่น้อย ในบางคาบที่ครูอาจะจะมีการเรียนการสอนที่นักเรียนไม่สามารถเตรียมเองได้ เช่น การทดลองหยดสีดินน้ำมัน ครูอาจะเป็นผู้เตรียมให้ นักเรียนภาคปกติจะมีจำนวน 40-45 คนต่อห้อง

“...ส่วนใหญ่สีที่ใช้เอามาเอง ไม่มีให้ สีที่ใช้สีชอล์ค เวลาไปแข่งข้างนอกส่วนใหญ่ใช้สีชอล์ค”
(ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน C)

ส่วนการเรียนการสอนภาคสองภาษา ห้องที่ใช้เรียนจะเป็นห้องปรับอากาศที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนของนักเรียนภาคสองภาษาตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-ม.5 แต่ในบางครั้งครูผู้สอนอาจะไปสอนในห้องเรียนโดยภาคสองภาษาจะมีเงินสนับสนุนจากทางโรงเรียนมาก เนื่องจากค่าเล่าเรียนสูงกว่านักเรียนในภาคการเรียนปกติ นักเรียนที่ได้เรียนในภาคสองภาษาจะมีอุปกรณ์ทางศิลปะที่เตรียมไว้ทุกอย่างให้หมด เช่น กระดาษ ดินน้ำมัน สีหลายชนิด เช่น สีชอล์ค สีไม้ สีน้ำมัน และอุปกรณ์เช่น พู่กัน จานสี เป็นต้น นักเรียนภาคสองภาษาจะมีจำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 25 คนต่อห้อง

“กิจกรรมมันก็ต้องแยกไปอีก โรงเรียนเรายาก ขาดการปั้น งานพิมพ์ วัสดุมาใช้เมเนเจอร์กับเด็กประถมเรามีน้อยแต่ถ้าเป็นเรื่องอุปกรณ์เรื่อง test นั้นเรามีเยอะที่สุด แต่ถ้าทางนั้นในโรงเรียนเรานั้นเล็กคิดได้เลย ถ้างานพิมพ์มีนิดหน่อย เราก็บอกผู้บริหารว่าขอห้องปั้นสักห้องก็ต้องดูแลเยอะมากเลย”
(ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

“ภาคอังกฤษ และภาคภาษาไทยไม่เหมือนกันเยอะเลย การเตรียมอุปกรณ์ก็ต้องมีการเตรียม เด็กมาถึง 4 – 5 คน ถ้าไม่มีกระดาษมาจะทำอย่างไร ถ้าไม่มีสีสักพักก็จะเล่น ของอย่างนี้โทษใครไม่ได้เลย... งาน paint ดิจๆ สักงานเราก็ต้องเอาให้ดี ถ้าไม่ได้เองงานมาจะทำอะไร เราก็มีให้เขาด้วย คือเขาก็ต้องได้ทำด้วย ภาคไทยมีปัญหาเรื่องอุปกรณ์” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

3.1.2 ครูผู้สอนศิลปศึกษา

การเรียนการสอนภาคปกติ (ภาษาไทย) มีครูผู้สอนทั้งหมด 3 คน โดยครูศิลปะ ป.1-2 เป็นครูผู้หญิงอายุ 43 ปี สอนที่โรงเรียน C ประมาณ 7 ปี โดยก่อนหน้านั้นครูศิลปะ ป.1-2 ได้สอนที่โรงเรียนอื่นประมาณ 7 ปี โดยเป็นครูประจำชั้นมาโดยตลอดจึงได้สอนทุกวิชา ปัจจุบันย้ายมาสอนที่โรงเรียน C ครูศิลปะ ป. 1-2 จบการศึกษาประกาศนียบัตรชั้นสูง วิชาเอกคหกรรมประดิษฐ์ วิชาโทวิทยาศาสตร์ ต่อมาจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางศึกษาศาสตร์ วิชาเอกทัศนกรรมประดิษฐ์ วิชาโทศิลปศึกษา การสอนได้สอนนักเรียน 21 คาบต่อสัปดาห์ วิชาที่สอนส่วนใหญ่จะสอนวิชาศิลปศึกษา มีวิชาอื่น คือวิชาบูรณาการ วิชาลูกเสือ-เนตรนารี ชั้น ป.1 และวิชางานบ้าน ป. 3 วิชาละ 1 คาบ นอกจากนี้ครูศิลปะ ป.1-2 ยังเป็นตัวแทนช่วงชั้นที่ 1 (สำหรับกลุ่มสาระทางศิลปะ) ระดับชั้น ป.1-ป.3 ส่วนงานที่ครูศิลปะ ป.1-2 รับผิดชอบอื่นๆ คือ

เป็นแวน เช่น เป็นแวนคุมรถรับส่งนักเรียน แวนคุมร้านขายของสหกรณ์ตอนพักกลางวันอาทิตย์ละ 1 วัน แวนคุมโรงอาหารอาทิตย์ละ 2 วัน และงานเย็บป้ายผ้าที่ทางโรงเรียนให้ แต่งานไม่หนักมากเหมือนที่ตอนอยู่โรงเรียนเดิม ซึ่งเป็นโรงเรียนเล็กๆ ซึ่งครูศิลปะ ป.1-2 แม้ไม่ได้จบสาขาวิชาเอกศิลปะมาโดยตรง แต่เคยมีผลงานส่งนักเรียนได้รับรางวัลเข้าประกวดสร้างงานประดิษฐ์จากเศษวัสดุ เมื่อหลายปีก่อน

“ก็ไม่ถึงกับหนักนะ เพราะเป็นวิชาโทที่เรียนมา แต่ก็สอนได้ หน้าที่จะสอนเด็กเล็กๆ อย่าง ป. 1 และ ป. 2 ที่สอนอยู่” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

ครูศิลปะ ป. 3-4 เป็นครูเพศชายที่เข้ามาใหม่แทนครูผู้สอนคนเก่าที่ลาออกไป และอยู่ในช่วงทดลองงานเดือนที่สาม และกำลังรออนุมัติการผ่านงานจากทางโรงเรียน อายุ 25 ปี จบการศึกษาจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาออกแบบศิลป์ (กราฟฟิคดีไซน์) หลังจบการศึกษาได้รับวาดรูปเหมือน ภาพการ์ตูนล้อเลียน ประเภทสีน้ำมัน สีคาร์บอน โดยรับงานเองที่บ้าน และวาดรูปฝากขายตามแกลลอรี่ ทำเป็นของตัวเองอยู่ประมาณ 2 ปี ปัจจุบันครูศิลปะ ป. 3-4 ได้สอนในระดับชั้น ป. 3-4 และชั้น ม. 2 โดยสอนอาทิตย์ละ 24 คาบ วิชาอื่นที่สอนก็มีวิชาลูกเสือระดับชั้น ป. 4 และ ม. 2 จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ โดยมีนักเรียนห้องละประมาณ 45 คน ส่วนภาระงานอื่นๆ ที่ทำคือ หลังเลิกเรียนเป็นแวนเข้าเย็น พานักเรียนข้ามถนนหน้าโรงเรียน ไปกรทหน้าโรงเรียน จัดสถานที่ ทำป้ายและพานักเรียนไปประกวดซึ่งเป็นงานรองนอกจากงานสอน

“...ตอนแรกที่เข้าไปสมัครเป็นประยุกต์ศิลป์ แต่พอเข้าไปเรียนประยุกต์ฯ ได้หนึ่งเทอม พอเทอมสองเขาเปรียบหลักสูตรเป็นออกแบบประเภทศิลปะเป็นกราฟฟิคดีไซน์ ก็เลยต้องเปลี่ยนประยุกต์ศิลป์เป็นกราฟฟิคดีไซน์ก็คือออกแบบประเภทศิลป์...” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

“คือก็ได้แบบพอมีพอใช้คือพอเข้ามาปีนี้มีผมก็มีสมัครพอสมัครเขาก็เรียก พอดีว่าครูศิลปะเขา ลาออกไปคนหนึ่ง เขาก็เรียกผมเข้ามาทำงานได้เลย ตอนนี้อยู่ในช่วงทดลองงานเสร็จเดือนสุดท้ายแล้วครับ ตอนนี่คือคิดว่าน่าจะใกล้บรรจุแล้วครับเพราะตอนนี่เขาเก็บหลักฐานไปแล้ว” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

“จะมีงานทั่วไปของศิลปะ จัดสถานที่ มีทำป้าย มีพาเด็กไปประกวดเป็นงานหลักเวลาจะมีงานประกวดจะมีใบ เขาเรียกว่าใบขาว จะแจ้งว่าจะมีงานที่บริษัทนี้ขอเชิญเข้าร่วมประกวด ฝ่ายผมฝ่ายศิลปะก็ต้องจัดการดำเนินการหาเด็กไปประกวด หรือส่งงานไปประกวดคืออันนี้เป็นหน้าที่หลักค่อนข้างหลักรองจากสอน สอนแล้วก็มีหน้าที่นี้ต่อมาแล้วก็จัดงานเวลาจะมีงานจัดสถานที่ทำป้ายทำอะไรอย่างนี้” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

“หลังเลิกเรียนก็เป็นแวนบ้าง เป็นแวนเข้าเย็นพาเด็กข้ามถนน ไปกรทหน้าโรงเรียนสองหน้าที่รวมกันทำหน้าที่ทั้งสองอย่าง...เรียกว่าหนักพอสมควรเพราะว่าทั้งสอนและก็มีงานอย่างอื่นเข้ามาด้วย” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

ครูศิลปะ ป. 5-6 เป็นครูผู้หญิง อายุ 40 ปี เรียนจบทางด้านการศึกษาจากจังหวัดอยุธยา เมื่อปี พ.ศ. 2530 แล้วก็ทำงานมาตั้งแต่ปี 2530 จนถึงปัจจุบัน ครูหญิง 2 ได้สอนโรงเรียนมาหลายที่ ส่วนใหญ่สอนด้านศิลปะ ส่วนใหญ่จะสอนศิลปะอาทิตย์ละ 23 คาบ ครูศิลปะ ป. 5-6 ได้สอนระดับชั้น ป.5-ป.6 และระดับ ม.1 และระดับชั้น ม.3 และเป็นตัวแทนช่วงชั้นกลุ่มสาระทางศิลปะ ช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3

ระดับ ป.4 – ป.6 และระดับ ม.1-ม.3 นอกจากนี้วิชาอื่นที่สอน คือสอนวิชาชมรมสัปดาห์ละ 1 คาบ ส่วนภาระงานอื่นๆ คือเป็นเวรยืมคุมการกลับบ้านของนักเรียนตอนเลิกเรียนในบางวัน และสอนเสริมศิลปะนักเรียนที่โรงเรียนในวันเสาร์

การเรียนการสอนภาคสองภาษา (bilingual program) มีครูผู้สอนทั้งหมด 1 คน โดยครูศิลปะภาคสองภาษา เป็นครูเพศชาย ปัจจุบันอายุ 27 ปี จบการศึกษาจากครุศาสตร์อุตสาหกรรม ทางด้านการออกแบบ หลังจบการศึกษาก็ได้ทำงานกับบริษัทออกแบบเฟอร์นิเจอร์ 3 ปีจนกระทั่งปี 2545 ได้ไปสอบเข้าปริญญาโท คณะโบราณคดีเอกประวัติศาสตร์ศิลปะไทย ภาคนอกเวลาจึงลาออกจากงานที่บริษัท มาเป็นครูที่โรงเรียน C วันธรรมดาที่ทำงานสอนนักเรียน แต่วันเสาร์อาทิตย์ก็จะเรียนปริญญาโท ปัจจุบันทำงานเป็นครูที่โรงเรียน C ประมาณ 1 ปีครึ่ง การสอนศิลปะได้สอนวิชาศิลปะศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นป.1-ม.5 ภาคสองภาษา โดยการเรียนการสอนได้สอนวิชาศิลปะเป็นภาษาไทยสอน 21 คาบต่อสัปดาห์ โดยภาคภาษาอังกฤษประมาณจะมีชั้นละ 2 ห้อง มัธยมภาคภาษาอังกฤษจะมีชั้นละห้องเดียว โดยนักเรียนที่สอนจะมีประมาณ ห้องละ 25 คน และมีหน้าที่ภายในกลุ่มสาระทางศิลปะ คือ เป็นเลขานุการ ประชาสัมพันธ์ และเป็นตัวแทนช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้น ม.4 - ม.6 และวิชาอื่นนอกเหนือจากวิชาศิลปะที่สอนจะมีวิชาลูกเสือ ชั้น ม.3 สัปดาห์ละ 1 คาบ

“งานโรงเรียนหลายอย่าง นอกจากสอน นอกจากเขียนแผน อาจจะเป็นครูศิลปะเราต้องรู้จักการใช้งานไม่ว่าเป็นเรื่องของตกแต่งสถานที่เวลามีงานต่างๆ เขาก็เรียกใช้ครูศิลปะถ้าเป็นเวรทั่วไปก็จะอยู่ตามจุดต่างๆ ถ้าเป็นครูผู้ชายก็จะอยู่หน้าโรงเรียนช่วยดูแลเด็กข้ามถนน ส่วนครูผู้หญิงก็อยู่ในโรงเรียนก็เป็นเรื่องธรรมดาของโรงเรียนทั่วไป ส่วนงานที่เข้ามาบ่อยๆก็คืองานค่าย งานหนังสือ แต่จะใช้ให้ครูวิชาอื่นทำก็คงจะไม่ได้” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

ผลงานรางวัลทางศิลปะส่วนใหญ่ นักเรียนจะเข้าประกวดในระดับกลุ่มโรงเรียน หรือเขต จะมีรางวัลระดับนานาชาติในบางครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่นักเรียนโรงเรียน C ที่ได้รับรางวัลทางศิลปะมักจะอยู่ในระดับชั้น ป. 5-6 และระดับ ป.3-4 บางส่วนและชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผลงานศิลปะที่ประกวดมักจะนำผลงานมาจากงานในชั่วโมงซึ่งเป็นหัวข้อที่ครูสั่ง แต่ครูผู้สอนบางคนอาจจะให้วาดแยกจากงานมาส่งภายในชั่วโมงเรียน

3.1.3 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนสอนศิลปะศึกษา

การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะของโรงเรียน C จะสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระทางศิลปะ โดยจะเน้นการบูรณาการกับสวนพฤกษศาสตร์ เนื่องจากเป็นโครงการของโรงเรียนที่มีสวนพฤกษศาสตร์ และพิพิธภัณฑน์พีชประจำโรงเรียน และหากมีการประกวดก็จะให้หัวข้องานตามหัวข้องานที่มีมาในช่วงเวลานั้น ระดับชั้น ป.1-2 การจัดกิจกรรมของครูศิลปะ ป.1-2 ที่สอน จะเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเอง โดยจะลักษณะที่บอกหัวข้อ ในบางครั้งอาจจะมีสอนบ้าง เช่น เรื่องแม่สี เมื่อสอนแล้วก็จะให้นักเรียนวาดรูปในสิ่งที่ได้สอนลงในสมุดวาดเขียน เช่น รูปวงจรัสสี แม่สีมีอะไรบ้างแล้วให้ระบายสีส่งเป็นผลงานของสัปดาห์นั้น

“ภาคปฏิบัติ เรียนรู้ด้วยตนเอง เช่นตั้งต้นไม้ แล้วให้เขาวาด ดูว่าเขามองเห็นไหม ถ่ายทอดได้ไหม... ไม่เน้นการบรรยาย แต่จะพูดเนื้อหา แล้วให้เด็กลงมือปฏิบัติ” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

อุปกรณ์ที่ให้นักเรียนจะเป็นผู้เตรียมมาเอง แต่ที่ห้องเรียนจะมีสีไม้บางส่วนที่เตรียมไว้สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้นำอุปกรณ์มา กิจกรรมที่สอนส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมการสอนจะเป็นวาดภาพระบายสี แต่อาจจะมีกิจกรรมอื่นเสริมบ้าง เช่น การปั้นดินน้ำมัน การหยดสี ซึ่งกิจกรรมอื่นๆ ที่ไม่ใช่การวาดรูประบายสี ครูจะเป็นผู้เตรียมมาให้ กระดาษที่ใช้วาดรูปส่วนใหญ่จะเป็นกระดาษจากสมุดวาดเขียนของโรงเรียน ขนาด A4 สีที่ใช้ส่วนใหญ่จะใช้สีไม้ เนื่องจากความสะดวกการระบายสีได้ง่าย ไม่สกปรก และส่วนใหญ่นักเรียนต้องเตรียมสีไม้มาจากที่บ้าน แต่ที่ห้องของครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C จะมีสีไม้เตรียมไว้บางส่วนสำหรับนักเรียนบางคนที่ไม่ได้เตรียมสีมา

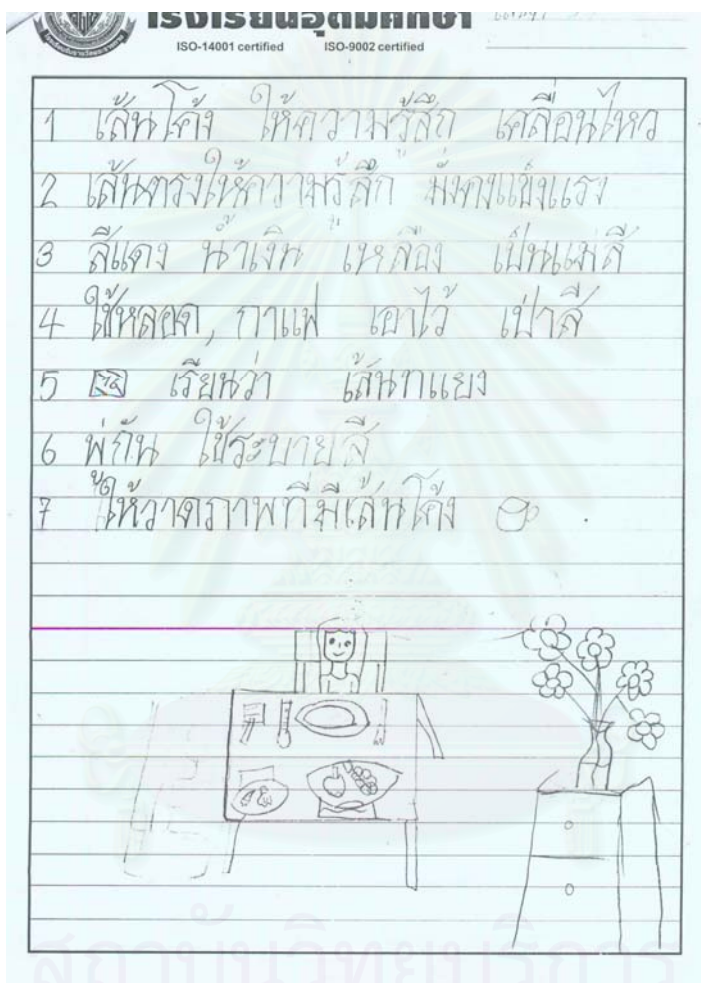
“เด็ก ป.1 ป.2 ใช้สีไม้ เพราะยังไม่รู้จักสีร้อน สีเย็น เอาทุกๆ ไปก่อน นอกจากนั้นสีไม้ ไม่สิ้นเปลือง ใช้ได้ตลอด สีชอล์คอาจใช้ได้ไม่ตลอด ลงรายละเอียดได้ไม่เหมือนสีไม้” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

หัวข้อส่วนใหญ่ผู้สอนจะเป็นผู้คิดให้ โดยหัวข้อมักจะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น โรงเรียน บ้าน พ่อแม่ ต้นไม้ ดอกไม้ ผลไม้ การสร้างภาพจากรูปวงกลมเป็นภาพต่างๆ แต่ก็จะมีการดูว่านักเรียนชอบอะไรก็จะให้วาด เช่น การ์ตูนที่นักเรียนได้ไปดูมา ในช่วงเปิดเทอมครูหญิง 1 จะมีการสำรวจว่านักเรียนอยากทำงานอะไรบ้างแล้วนำมาเพิ่มเติมในหัวข้องานของนักเรียน การวาดภาพส่วนใหญ่ของนักเรียนจะใช้ดินสอร่างภาพก่อน แล้วจึงค่อยระบายสีไม้

“...เปิดเทอมครู...จะมีแบบสอบถาม ถามความสนใจของเด็กว่าชอบเรียนอะไร ชอบไม่ชอบเพราะอะไร...” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

การเรียนส่วนใหญ่จะเรียนในห้องเรียนระดับชั้น ป.1-2 แต่บางครั้งก็จะมีพานักเรียนลงไปวาดภาพการ์ตูนในห้องสมุด หรือสวนของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเน้นให้มีการบูรณาการวิชาต่างๆ กับส่วนพฤกษศาสตร์ การบูรณาการวิชาอื่นๆ ส่วนใหญ่จะเป็นไปในแนวทางนักเรียนสามารถนำงานศิลปะไปวาดรูปในวิชาอื่นๆ ได้ ส่วนหัวข้อการประกวดวาดภาพจะไม่ค่อยมีในงานระดับชั้นนี้ แต่ครูอาจเลือกนักเรียนบางคนที่มีฝีมือ ไปประกวดวาดภาพแยกจากผลงานในชั่วโมง และกำหนดส่งผลงานจะมีระยะเวลาประมาณ 2 อาทิตย์หากไม่เสร็จจะเก็บผลงานในสมุดวาดเขียนไว้ที่ครูผู้สอน งานที่ให้นักเรียนทำในชั่วโมงส่วนใหญ่ถ้าไม่เสร็จในชั่วโมงเรียน ครูมักจะให้นักเรียนกลับไปทำต่อในชั่วโมงถัดไปมากกว่า จะไม่ค่อยให้นักเรียนนำกลับไปทำต่อที่บ้าน และเมื่อการเรียนการสอนใกล้สิ้นสุดลงครูศิลปะ ป. 1-2 จะมีการทบทวนเรื่องที่เคยได้สอน เช่น แม่ สี อุปกรณ์ในการใช้วาดภาพ โดยสอนทบทวนให้นักเรียนเขียนแล้วลอกสิ่งที่ครูสอนทบทวนลงในกระดาษแล้วส่งครูท้ายชั่วโมงแต่จะไม่ได้ให้นักเรียนนำกลับบ้าน เพื่อเป็นการทบทวนให้นักเรียนจำเนื้อหาให้ได้ก่อนมีการจัดสอบปลายภาค

“เรียนในชั่วโมง ไม่ค่อยให้กลับไปทำที่บ้าน เพราะอยากดูฝีมือของเด็กจริงๆ ซึ่งหากกลับไปที่บ้าน พ่อแม่อาจจะช่วย...ส่วนใหญ่จะเสร็จประมาณ 5 คน ผู้หญิงจะเสร็จมากกว่าผู้ชาย ถ้าใครทำไม่เสร็จก็จะเก็บงานไว้มาทำต่อสัปดาห์หน้า” (ครูศิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน C)

ตัวอย่างเนื้อหาการสอนของครูระดับชั้น ป.1-2 ให้นักเรียนทบทวน โรงเรียน C

ระดับชั้น ป. 3-4 ครูศิลปะ ป. 3-4 จะสอนโดยวิธีการบอกแต่หัวข้องานแก่นักเรียนแล้วให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ โดยไม่มีการสอน หากนักเรียนมีอะไรสงสัย จะมาถามครูผู้สอนเอง เนื่องจากห้องเรียนลักษณะเป็นห้องเปิด ควบคุมได้ยาก และนักเรียนมีสมาธิสั้น อุปกรณ์ส่วนใหญ่นักเรียนจะต้องเตรียมมาเอง จะเป็นสมุดวาดเขียนของโรงเรียน ขนาด A4 หากไม่ได้นำอุปกรณ์มาครูจะมีกระดาษมาให้ใช้ที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสีไม้ แต่นักเรียนสามารถนำสีอื่นๆ เช่นสีเมจิก สีชอล์ค สีน้ำมาใช้ได้

“สอนนิดๆ หน่อยๆ เพราะรุ่นนี้ถ้าเราไปสอนมากเขาจะไม่รู้เรื่องเขาไม่สนใจ เขาไม่สนใจแน่นอน... อาทิตย์แรกที่มาสอน เตรียมแผนสอนไว้ดีบดึสอนตามแผนก็ไม่ได้เขาก็วิ่งกัน เขาจะมีสมาธิประมาณ 5 นาที ไม่เกิน เขาก็จะเล่นก็คิดว่าจะสอนตามแผนไม่ได้มากคือเราต้องสอนทางกายภาพเราต้องดูเขาว่าเขาเป็นอย่างไรแล้วก็สอนตามเขา” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

“โดยธรรมชาติเขาจะสงสัย แล้วเขาจะมาถามเอง บางทีเราก็ต้องอธิบายสักพักแล้วก็หยุด แล้วให้เขาถามเป็นการให้เขาคิดเพราะเวลาเขาถามเขาจะคิดว่าเขาสามารถทำได้ไหมแล้วเขาก็จะมาถามเราว่าเขาทำได้ไหม อันนี้จะเป็นการฝึกคิดด้วยการที่เราไปบอกอะไรทุกอย่างนี้เหมือนเป็นการใส่ข้อมูลมากเกินไปทำให้เขาคิดเองไม่เป็นเราต้องปล่อยให้เขาคิดบ้างผิดๆ ถูกๆ ข้างเขา” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

“เขาจะเริ่มชอบ และชอบกว่าที่จะไปบอกเขาแต่ว่าจะเป็นคนบางสนอยากให้เราสอนเราก็จะสอนตัวต่อตัวโดยเราจะเดินไปหาเขาเองเราจะไม่มาสอนรวมกับห้อง เพราะโดยส่วนใหญ่เขาชอบให้ทำงานแล้วก็ถามเองคนสองคน” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

กิจกรรมของนักเรียนชั้น ป. 3-4 ส่วนใหญ่จะเป็นการวาดรูประบายสี แต่ถ้านักเรียนนำวัสดุอุปกรณ์มาเอง ก็จะอนุญาตให้นักเรียนทำเองได้ หัวข้อที่ให้ผู้สอนมักจะกำหนดให้ส่วนใหญ่จะเป็นการบูรณาการกับสวนพฤกษศาสตร์ ที่ให้นักเรียนวาดภาพต้นไม้ ใบไม้ หัวข้ออื่นๆ จะเป็นตามเทศกาล หรืองานประกวด เช่น อาหารกลางวันของฉัน วันวิทยาศาสตร์ หัวข้อที่ผู้สอนคิดเองมีบ้าง เช่น ให้ออกแบบนาฬิกา 3 เรือน เป็นต้น

“กิจกรรมจะเป็นการวาดรูป ก็อาจตามเทศกาลงานหรือถ้าไม่มีอะไรก็จะอยู่ที่เราเห็นสมควรไหม อย่างของโรงเรียนจะมีการบูรณาการก็คือบูรณาการส่วนของวิทยาศาสตร์ เราก็จะเอาสองอย่างนี้มารวมกันก็อาจจะเปลี่ยนให้เขาไปนั่งวาดต้นไม้ ดอกไม้ ในสวนพฤกษศาสตร์ให้เขาได้บรรยายภาคจริง” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

“กิจกรรมอื่นๆ ตอนนี้นี้ยังไม่มีครับเพราะว่ายังเด็ก แต่โดยรวมบางคนเขาอยากปั้นเขาก็เอาดินน้ำมันที่มีอยู่แล้วเอามาปั้นได้” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

ระดับชั้น ป. 5-6 กิจกรรมที่ครูศิลปะ ป. 5-6 ได้สอนจะมีความแตกต่างไปจากครูที่สอนระดับชั้น ป. 1-4 ทั้งกิจกรรมการสอน และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ กระดาษที่ใช้ให้นักเรียนต้องนำมาเอง แต่จะใช้กระดาษจากสมุดวาดเขียนขนาดใหญ่ (4 เท่าของกระดาษ A4) สีที่ใช้ก็จะเน้นใช้สีชอร์ค สีอื่นๆ ที่ใช้ คือ สีโปสเตอร์ กิจกรรมที่มีจะมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น งานปั้น งานพิมพ์ เช่น การปั้นกระดาษ การทำภาพปะติดจากใบไม้ดอกไม้ แต่ส่วนใหญ่การสอนในระดับชั้นนี้จะเน้นการสอนเทคนิคการวาดภาพระบายสี หัวข้องานมักมีการกำหนดให้ แต่จะไม่เน้นหัวข้อของการประกวด หากมีการประกวดจะมีการบอกนักเรียน แต่จะไม่บังคับให้ทำในชิ้นงาน การบูรณาการกับวิชาอื่นๆ ครูมักจะตั้งหัวข้อการทำงานให้เข้ากับโครงการต่างๆ ของโรงเรียน และสวนพฤกษศาสตร์

“ส่วนใหญ่กับที่โรงเรียนกิจกรรมศิลปะกับวิทยาศาสตร์ พลังงานहारสอง ห้องเรียนสีเขียว ถ้าโรงเรียนช่วงนี้ทำโครงการ ให้เหมือนกัน เราต้องดึงอย่างไรศิลปะถึงจะอยู่กับพวกนี้ได้จัดใหม่ให้มันเหมือนกันทุกวิชา” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน C)

หัวข้องานมักสอนให้เข้ากับการเน้นของครูที่เน้นเรื่องเทคนิคการวาดภาพระบายสี เช่น สีร้อน สีเย็น วาดภาพการ์ตูน การวาดภาพเหมือนใบไม้ การทำงานนักเรียนมักจะไม่เสร็จในห้องเรียน ครูจึงอนุญาตให้นำกลับไปทำที่บ้านได้ และชิ้นงานมีขนาดใหญ่จึงมีระยะเวลาทำงานนาน

“...แล้วแต่งงาน ถ้าเป็นลักษณะเขียนภาพระบายสีก็จะใช้เวลาเขา เพราะกระดาษแผ่นใหญ่ เมื่อก่อนเป็นกระดาษ A4 เดี่ยวเป็นแผ่นใหญ่เราต้องใช้เวลา 3 อาทิตย์ต่อชิ้น บางที 4 อาทิตย์ต่อชิ้น แล้วแต่งงาน” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน C)

ภาคการเรียนสองภาษา ระดับชั้น ป.1-6 การเรียนการสอนจะจัดโดยผู้สอนเพียงคนเดียว คือครูศิลปะภาคสองภาษาที่สอนวิชาศิลปะให้นักเรียนตั้งแต่ระดับชั้น ป.1-ม.5 เนื้อหาที่สอนในระดับประถมศึกษา จะมีการสอนเรื่ององค์ประกอบของภาพ แต่จะเน้นให้นักเรียนมาเล่น เช่น เล่นกับสี ระบายรูปทรง หัวข้อที่ส่งส่วนใหญ่จะเป็นงานในแนวทดลอง เช่น ครูจะให้ภาพบนกระดาน หัวข้อละ 2 ภาพ แล้วให้นักเรียน นำ 2 ภาพที่ให้มาผสมกันโดยใช้ความคิดเอาเอง แต่ถ้าอยากจะทำรูปอื่นมาผสมก็ทำได้ หรืองานผสมสี และถ้ามีงานประกวดเข้ามาก็จะให้นักเรียนวาดภาพในหัวข้อการประกวด

“...สังเกตเด็กที่มาจะเล่นซะมากกว่าแล้วเด็กก็จะรู้สึกดีกับศิลปะกับการวาดเขียน กับการปั้นการพิมพ์ ถ้าเราเอาศิลปะผู้ใหญ่ให้เด็ก เด็กก็หนีไปเลยครึ่งหนึ่งจะหายไปเลยเด็กจะรู้สึกเหมือนกับว่าเขาโดนบังคับมาเรียนมากกว่าที่เขาต้องการเขายังไม่มีวิจารณญาณในการตัดสินใจของตัวเอง ในความเป็นศิลปะของเขาเราเลยให้เขามาเล่นซะมากกว่า ถ้าบังคับเขาเขาก็จะไม่อยากทำงานศิลปะ ให้เขาเล่นรู้จักรู้จักการใช้เส้น รู้จักศิลปะพอเราจะไปพูดว่าองค์ประกอบไม่ดี ใช้ไม่ได้ เราจะพูดกับเด็กประถมไม่ได้นะครับ ระดับมัธยมต้นเราจะเริ่มให้องค์ประกอบ แล้วระดับ ม. 1 – ม. 3 พื้นฐานจะมีเยอะในด้านศิลปะ วาดส้มสีน้ำไม่ใช่ใครได้ก็ทำได้เราก็ต้องคัดเด็กแล้ว ไอ้ที่ไม่ถนัดด้านศิลปะก็ไม่ใช่ไร ก็ขอให้มันคุณภาพที่ถูกต้องที่ต้องการในด้านศิลปะ พอมาถึงมัธยมปลายเราก็เริ่มตั้งแต่เนื้อหาตั้งแต่มัธยมต้นถึงปัจจุบันในการเรียนเนื้อหาเล่นอย่างผู้ใหญ่ให้รู้จักหลายๆ อย่างเป็นอย่างไร ช่วงเวลาที่สำคัญช่วงม.ต้นเรานั้นปริมาณงานมากๆ ส่วน ม.ปลายไม่ค่อยเน้น” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

การเรียนศิลปะของภาคสองภาษา ครูจะจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทุกอย่างไว้ให้นักเรียน ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ก็มีหลากหลายชนิด เพราะมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากทางโรงเรียนในการซื้อวัสดุอุปกรณ์สูง และอุปกรณ์ใช้ตั้งแต่ระดับ ป.1- ม.5 เช่น สีชอล์ค สีโปสเตอร์ สีไม้ ดินน้ำมัน สีน้ำ สีน้ำมัน ฝาใบสำหรับการลงสี น้ำมัน พู่กัน ขาดังรูปภาพ สีสเปรย์ กระดานวาดภาพ เป็นต้น ซึ่งเมื่อนักเรียนมาเรียน จะมีการแจกกระดาษและอุปกรณ์ในห้องเรียน กระดาษที่ใช้ในระดับ ป.1-6 จะมีกระดาษวาดเขียนขนาดใหญ่ สำหรับการวาดรูประบายสี แต่งานวาดรูปในแนวทดลองมักจะใช้เป็นกระดาษเทาขนาดใหญ่แทน เพื่อที่จะประหยัดค่าใช้จ่ายสาเหตุที่ใช้กระดาษวาดเขียนแผ่นใหญ่ ตั้งแต่ระดับชั้น ป.1 ขึ้นไป เนื่องจากผู้สอนอยากให้มีการฝึกการใช้กล้ามเนื้อมือ โดยงานจะมีกำหนดเสร็จ 2-3 อาทิตย์ต่องาน 1 ชิ้น แต่กิจกรรมแนวทดลองมักจะเสร็จภายในชั่วโมงนั้น ถ้างานไม่เสร็จในชั่วโมงก็นำมาเก็บไว้ที่ครูผู้สอน แต่ถ้านักเรียนที่ทำงานเสร็จแล้วครูจะแจก

กระดาษให้นักเรียนไปวาดภาพหัวข้ออะไรก็ได้ แต่ไม่ต้องนำมาส่ง เพื่อให้ให้นักเรียนมีกิจกรรมทำในชั่วโมงเรียน การเรียนการสอนของช่วงชั้น ป.1-3 จะไม่บังคับนักเรียนทำกิจกรรม โดยถ้านักเรียนอยากทำงานนั้น ก็ให้ทำงานนั้นได้ ไม่ต้องวาดภาพส่ง โดยผลงานนั้นเมื่อหมดชั่วโมงเรียนจะมีการตรวจทันที เพราะต้องเก็บไว้ใช้สำหรับนักเรียนห้องต่อไป แต่ถ้าเป็นงานวาดครูจะตรวจผลงานที่หลัง กิจกรรมส่วนใหญ่มักเป็นงานวาดเส้น ตามหัวข้อทดลอง งานวาดรูปบรรยายสี แต่จะมีงานอื่นๆ เช่นงานปั้น งานปะติดบ้าง แต่บางช่วงเวลาอาจไม่มีชิ้นงานเลย เช่น 3 เดือนแรกของการสอน เพราะจะเป็นการให้นักเรียนฝึกกิจกรรม เช่น การผสมสี การวาดเส้น แต่จะไม่มีการเก็บผลงานของนักเรียนไปตรวจ ผลงานหลังจากที่ครูศิลปะภาคสองภาษา ตรวจแล้วจะมีคัดเลือกงานบางส่วนที่มีความน่าสนใจมาติดบอร์ดของแต่ละช่วงชั้น ทุกสัปดาห์ งานที่ไม่ได้ติดบอร์ดจะคืนนักเรียนไป เพราะครูประจำชั้นนักเรียนแต่ละห้องนั้นจะนำไปติดในห้องเรียนของนักเรียนเอง จึงต้องมีการคืนผลงาน

“หัวข้อแรกเนี่ยมี 2 อย่าง บางที่เราคิดขึ้นมาเอง ก็คือเราอาจไปดูจากตำรับตำราต่างๆของที่อื่นที่เกี่ยวกับศิลปะที่มันสอดคล้องกับเราเราก็สร้างขึ้นมามาประกวดประชันต่างๆ เมื่อมีการประกวดก็ต้องส่งมาก็จะมีหัวข้อโครงการอาหาร โครงการยา โครงการไฟฟ้าต่างๆ” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

“ถ้าเกิดเป็นงานชิ้นเล็กๆ งานกิจกรรมสร้างสรรค์พวก test พวกไอทีของเขาเนี่ย จะเขียนหัวข้อเป็นข้อๆ ไป แต่ถ้าเป็นงาน visual เขาอาจต้องแบ่งว่าวันนี้อาจสเก็ตช์ภาพ สเก็ตช์แบบอาทิติย์หนึ่ง อาทิติย์มาทำเรื่องสีโดยใช้รูปเดิมทำต่อให้เสร็จก็ประมาณ 3 อาทิติย์ในการทำงานชิ้นหนึ่งแต่จะมีบางพวกที่ยังไม่เสร็จส่วนพวกที่เสร็จแล้วพอเข้าอาทิติย์ที่สามเขาก็จะไปทำอย่างอื่น ตามอิสระของเขา แต่พอเริ่มอาทิติย์ที่ 4 ถ้ายังมีพวกยังไม่เสร็จก็ต้องดูแล้วว่าทำไมถึงยังไม่เสร็จต้องถามรายละเอียด แต่ว่าผมโชคดีที่งานของผมง่ายส่วนงานเป็นการทดสอบมากกว่า เช่น เอรูปนี้ ผสมกับรูปนี้ว่าเป็นรูปอะไรนี่คือการทดสอบทางด้านปฏิบัติ นั่นๆ ทางด้านศิลปะก็ต้องมีการทดลองทดลองแบบไหน” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

“(หัวข้อ)อิสระก็มีครับ แต่ไม่ได้บอกให้ทุกคนทำนะ อย่างเช่น เดินเข้ามาแล้วบอกว่าวันนี้วาดรูปอิสระ จะไม่ทำเด็ดขาด เพราะว่าเราจะไม่ได้อะไร ไม่ได้อะไรหมายความว่า ครูไม่ได้ทำอะไร ไม่ได้เตรียมทำอะไรมา แต่หัวข้อกระดาษมีอย่างทีบอกว่าวันนี้หัวข้อโครงการอาหารกลางวันวิชาบังคับแสดงความอาทิติย์นี้จะต้องสเก็ตช์ ด้วยดินสอให้เสร็จ อาทิติย์หน้าอาหารกลางวันนี้มาลงสี ก็จะมีเด็กส่วนหนึ่งที่ลงสีเสร็จแล้วอาทิติย์ที่สามก็พวกที่ส่งแล้วจะได้ทำงานอิสระเสร็จจะไม่ยุ่งกับมันเลย....ถามว่าพวกที่ทำงานอิสระเสร็จเองานมาส่งได้ไหมมันมาส่งก็ได้แต่ไม่ได้คะแนนหรือก็ไม่อาจไม่ส่งก็ได้แต่ทำให้มันทำในชั่วโมงนั้น เพราะเขาเสร็จแล้วแต่หน้าๆมากที่เราจะบอกว่าว่างเราไม่ว่าง” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

3.2 การวัดและประเมินผลนักเรียน

3.2.1 วิธีการประเมินผลและองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน

ตารางที่ 4.46 หลักเกณฑ์วัดและประเมินผลวิชาศิลปะของโรงเรียน C

กลางภาค (คะแนน)	ปลายภาค (คะแนน)	ประเมินระหว่างเรียน (คะแนน)	คะแนนรวม (คะแนน)
-สอบปฏิบัติ 10	-สอบทฤษฎี 10 -สอบปฏิบัติ 10	-ชิ้นงาน 10 -Portfolio 10 -การปฏิบัติ 40 -คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10	100 หมายเหตุ: วิชาศิลปะจะคิดคะแนนเป็น 50 คะแนนเพื่อนำไปรวมกับดนตรีนาฏศิลป์อีก 50 คะแนน
10	20	70	100

เนื่องจากทางโรงเรียนมีการใช้หลักสูตรใหม่ของกลุ่มสาระทางวิชาศิลปะ ได้ใช้ชั้น ป.1-2 และ ป.4-5 ส่วนชั้น ป.3 และ ป.6 ยังใช้หลักสูตรเดิม ซึ่งวิชาศิลปะจะอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ส.ล.น.) จึงมีวิธีการรวมคะแนนแตกต่างกัน แต่การหลักการให้คะแนนจะมีความเหมือนกัน โดยโรงเรียนจะกำหนดคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะแยกออกจากคะแนนจิตพิสัย ซึ่งคะแนนจิตพิสัยจะอยู่รวมในคะแนนการปฏิบัติหรือคะแนนผลงาน โดยคะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ส่วนนี้จะมีการกำหนดในทุกๆ วิชา โดยโรงเรียนจะกำหนดให้มีการให้คะแนนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเกณฑ์แต่ละคุณลักษณะดังนี้ 1 = ควรปรับปรุง 2 = ดี 3 = ดีเยี่ยม โดยมีทั้งหมด 8 คุณลักษณะดังนี้ (1) รู้จักวิธีการศึกษาหาความรู้ (2) มีความสามัคคี (3) มีวินัยความรับผิดชอบ (4) นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต (5) นักเรียนมีความสุข อ่อนโยน (6) นักเรียนมีความเมตตา เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (7) เห็นคุณค่าและรู้จักรักษาสິงแวดล้อม (8) นักเรียนไม่เสเพลสิ่งเสพติด และก่อนการเรียนผู้สอนบางคนจะมีการให้ทำข้อสอบก่อน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ซึ่งครูศิลปะ ป. 3-4 ครูศิลปะภาคสองภาษา และครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C จะมีการให้ทำข้อสอบก่อนและหลังเรียน โดยให้ทำข้อสอบก่อนและหลังการสอน 1-2 ครั้ง ต่อหนึ่งภาคการเรียน ในการออกข้อสอบก่อนและหลังเรียน จะเป็นแบบปรนัย จะมีประมาณ 10 ข้อ โดยข้อสอบที่ออกโดยตัวครูผู้สอนเอง หรือใช้ข้อสอบของครูคนเดิมที่เคยสอน

การวัดและประเมินผลฝ่ายวิชาการทางโรงเรียนจะกำหนดหัวข้อการให้คะแนนต่างๆ ออกมา แต่การไปแจกแจงวิธีการให้คะแนนนั้น ในผู้สอนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ครูผู้สอนในภาคภาษาไทย มักเน้นคะแนนผลงานมากกว่าพฤติกรรม หลักเกณฑ์ในการดูผลงานมักจะเป็นการดูในภาพรวม โดนนักเรียนจะต้องส่งผลงานให้ครบตามที่กำหนด แต่หลักเกณฑ์ในการให้คะแนนตัวชิ้นงานแตกต่างกันบ้าง เช่น ครูผู้สอนระดับชั้น ป. 3-4 จะให้นักเรียนนำผลงานที่เคยนำมาส่งโดยช่วงปลายเทอม นักเรียนต้องนำสมุดมาให้ครู

ตรวจสอบว่าต้องมีชิ้นงานอย่างน้อย 5 ชิ้นขึ้นไปจะได้เต็ม และผลงานที่นักเรียนนำมาส่งแต่ละครั้งในชั่วโมง ต้องนำมาให้ครูดูว่าผ่านเกณฑ์หรือไม่ เช่น ระบายสีเต็มหน้ากระดาษ ผลงานมีความเรียบร้อยโดยงานที่กำหนดภายในชั่วโมงจะนำมาส่งเมื่อใดก็ได้ เพราะสำคัญที่การตรวจสอบชุดตอนปลายเทอม หากชิ้นงานหายหรือไม่ครบจะต้องทำซ่อมใหม่ให้ครบอย่างน้อย 5 ชิ้น ครูคิดปะระดับชั้น ป.5-6 และครูคิดปะระดับชั้น ป.1-2 มีเกณฑ์ คือ งานที่ส่งจะต้องครบ โดยการส่งงานจะมีการเรียกตรวจหลังกำหนดการส่งงาน หากส่งซ้ำ อาจมีการหักคะแนนบ้างซึ่งเป็นคะแนนความรับผิดชอบของนักเรียนด้วย

“มักดูผลงานมากกว่าพฤติกรรม ดูรวมๆ เป็นหลัก ดูความรับผิดชอบ ดูทุกอย่าง”

(ครูคิดปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

“ดูจุดสนใจของภาพ สองการจัดภาพ สามดูการใช้สี สบายตามั้ย” (ครูคิดปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

“พฤติกรรมการแสดงออกไม่ได้แสดงเขาต้องกลับไปทำงาน ส่วนใหญ่ดูที่งาน”

(ครูคิดปะ ป.5-6 โรงเรียน C)

“ถ้ามาเรียนทุกครั้ง สวย ครบ ก็จะทำให้คะแนนเต็มเลย...ดูภาคปฏิบัติด้วย ดูผลงานมากกว่าพฤติกรรม ดูผลงานเป็นส่วนมาก ” (ครูคิดปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

หลักเกณฑ์การให้คะแนนชิ้นงาน ครูส่วนใหญ่จะเน้นที่พัฒนาการของงานนักเรียน ซึ่งคะแนนที่ให้จะไม่แตกต่างกันมาก และงานที่นำมาส่งนักเรียนจะต้องทำงานให้สมบูรณ์ตามเกณฑ์ของครู โดยนำงานมาให้ครูดูก่อน หากยังสามารถเพิ่มเติมงานได้ เช่น ให้ระบายสี หรือวาดรูปเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับพื้นที่ภาพ ก็ต้องไปทำงานเพิ่ม จึงจะอนุญาตให้ส่งได้ และในการส่งคะแนน ครูจะคิดคะแนนเป็น 100 คะแนนก่อนจึงนำไปหารรวมให้เป็น 50 คะแนนรวมกับดนตรีนาฏศิลป์

“ถ้างานไม่ได้ ไม่ตรวจต้องทำงานให้สมบูรณ์...งานต้องเสร็จจึงอยากรับ ไม่มากก็น้อย”

(ครูคิดปะ ป. 5-6 โรงเรียน C)

“ตัดคะแนนตามเกณฑ์ อย่างเช่น 60- 69 จะได้เกรด 2” (ครูคิดปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

ส่วนการวัดและประเมินผลของภาคภาษาอังกฤษ จะให้คะแนนจากการเข้าร่วมกิจกรรม ถ้านักเรียนส่งงานครบ ทุกคนก็จะได้คะแนนเต็มทุกคน แต่เมื่อนำมาส่งหากผลงานยังไม่เรียบร้อย จะให้นักเรียนกลับไปทำเพิ่มเติมเมื่อผลงานเป็นที่น่าพอใจครูผู้สอนจะเก็บชิ้นงานไปตรวจสอบว่าส่งเรียบร้อยแล้ว ในใบคะแนนจะมีค่าคะแนน คือ A B C แต่เป็นตัวคะแนนที่ให้นักเรียนเห็นว่าทำได้เท่าใด แต่เมื่อนำไปคิดคะแนนจริงจะได้คะแนนเต็มทุกคน แต่การหักหรือเพิ่มคะแนนจะมีบ้างจากพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียน งานที่ส่งส่วนใหญ่ 5 ชิ้นจะเต็มก็เพราะว่า งานชิ้นหนึ่งจะใช้เวลาประมาณ 3 สัปดาห์เนื่องจากกระดาษแผ่นใหญ่ และบางสัปดาห์ก็จะเป็นการฝึกทำกิจกรรมต่างๆ แต่โดยรวมก็จะได้ผลงานเกิน 5 ชิ้น แต่ถ้าหากนักเรียนส่งผลงานไม่ครบ คะแนนการเข้าร่วมกิจกรรมก็ไม่มี

“ประมาณ 5 ชิ้น เต็มก็เพราะ 3 อาทิตย์ 1 ชิ้น แล้วมี 5 เดือนแต่เราได้เกินจริง 5 ถ้าเป็นงานวาดก็ประมาณ 3 รูป 4 รูป แต่งานทดลองเยอะมาก งานทดลองเพราะ 2 เดือนเราจะมาวาดรูปกันตามหัวข้อต่างๆ ประมาณ 3 ชิ้น แต่ 3 เดือนที่แล้วที่ผ่านมาเราไม่ได้วาดกันนะ วันนี้เราต้องมาฝึกการไล่น้ำหนักสีวันนี้มา”

ฝึกการผสมสี วันนี้มาฝึกการวาดเส้น วันนี้มาฝึกการเขียนองค์ประกอบว่ามีอะไรบ้าง เราไม่ได้เน้นปริมาณงาน เราเน้นรู้เรื่องหรือเปล่า” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

“ถ้าเป็น ป. 1 ถึง ป. 6 เราจะไม่ประเมินค่าของศิลปะเราจะเขียน A B C เขียนไว้อย่างนั้นแหละ ถ้าคุณเข้ากิจกรรมคุณได้เต็มแล้ว อย่างคะแนนเต็มร้อย มีเด็กมาเรียน 10 ครั้งคุณก็ได้ร้อยเลย เราไม่รู้ว่าจะประเมินเขาอย่างไร O.K. มันมีหลักเกณฑ์ว่าอันนี้คือต้องบรรลุวัตถุประสงค์ ต้องรู้จักแก้ปัญหาเรื่องต่างๆ ต้องชัดเจน แต่จริงเราไม่ยากตั้งหลักเกณฑ์ 3 อันนี้หอรอกคุณมาร่วมกิจกรรมกับเรา เราก็ให้คะแนนแล้วคุณจะถูกหรือเปล่านั้นเราไม่ว่าหอรอกเพราะเราวัดไม่ได้แต่เราก็ดีของเราไว้” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

“สมมุติเราตรวจงานเด็ก 2 คน คนหนึ่งอาจจะได้ A อีกคนอาจจะได้ B แต่ A กับ B ที่เราบอกเด็กไป มันเพียงแต่บอกงานเฉยๆ ว่างานชิ้นนี้อยู่ในระดับนี้พอ งานชิ้นนี้อยู่ในระดับนี้พอ แต่ถ้าเอาสองคนนี้มากรอกลงในสมุดเด็กสองคนเนี่ย ได้ 10 เท่ากันในชั่วโมงนั้น...” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

การสอบปลายภาคจะมีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ผู้ออกข้อสอบจะเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นนั้นๆ โดยลักษณะของการสอบภาคทฤษฎีจะเป็นข้อสอบแบบตัวเลือกประมาณ 10 ข้อ โดยเนื้อหาครูจะไม่ได้เน้นการบรรยายโดยตรงแต่จะมีการบอก เมื่อนักเรียนมาถามหรือส่งงาน แต่ครูสอนศิลปะระดับ ป. 1-2 จะมีการสอนทฤษฎีนั้น เช่น เรื่องแม่สี ก่อนที่จะสอบจะมีการทบทวนเนื้อหาที่จะสอนให้ ส่วนการสอบปฏิบัติ จะเป็นการวาดรูปปฏิบัติตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล จะมีการใช้แบบสอบก่อนและหลังเรียน Pre-test, Post-test ที่มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบตัวเลือก ประมาณ 10 ข้อที่ครูผู้สอนแต่ละระดับชั้นเป็นผู้ออกข้อสอบเอง หรือใช้จากข้อสอบเดิมที่มีอยู่ โดยครูผู้สอนจะใช้ทอมละ 1-2 ครั้ง เนื้อหาของข้อสอบจะเป็นเรื่องหลักการทฤษฎีขั้นตอนการทำงานศิลปะ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานศิลปะ ครูที่ใช้ข้อสอบก่อนและหลังเรียนจะมีครูศิลปะระดับ ป.1-2 ครูศิลปะระดับ ป. 3-4 ภาคภาษาไทย และครูศิลปะภาคสองภาษา ระดับ ป.1-ป.6 ที่ใช้แบบสอบปลายภาคจะเป็นแบบข้อเขียน มีลักษณะแบบเดียวกับข้อสอบก่อนและหลังเรียน คือครูผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบเองเนื้อหาจะเป็นเรื่องหลักการทฤษฎี ขั้นตอนการทำงานศิลปะ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยมีตัวเลือกประมาณ 10-20 ข้อ แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนที่จะมีบันทึกคะแนนผลงาน คะแนนความประพฤตินักเรียนในห้อง คะแนนรวมของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และคะแนนสอบของนักเรียน แบบบันทึกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียน C ที่มีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับคือควรปรับปรุง ดี และดีเยี่ยม โดยลักษณะที่ประเมินนักเรียนมี 8 ด้าน คือ (1) รู้จักวิธีการศึกษาหาความรู้ (2) มีความสามัคคี (3) มีวินัยความรับผิดชอบ (4) นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต (5) นักเรียนมีความสุภาพอ่อนโยน (6) นักเรียนมีความเมตตา เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม (7) เห็นคุณค่าและรู้จักรักษาสິงแวดล้อม (8) นักเรียนไม่เสพสิ่งเสพติด และแบบประเมินผลงานของนักเรียนที่มีการปฏิบัติ

เฉพาะครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C ที่มีแบบประเมินให้นักเรียนนำกลับบ้านไปให้ผู้ปกครองให้คะแนนผลงานของนักเรียนที่อยู่ในสมุดผลงาน โดยใช้ภาคการศึกษาละ 2 ครั้ง

3.2.3 ผู้ประเมินผล

ผู้ประเมินผลส่วนใหญ่จะเป็นครูจะเป็นผู้สอนเป็นหลัก แต่ครูบางคนจะนักเรียนและผู้ปกครองได้มีส่วนบ้างในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ครูศิลปะระดับ ป.1-2 ที่ตอนเปิดเทอมจะให้นักเรียนทำแบบสอบถามความสนใจของว่าชอบเรียนอะไร ไม่ชอบเรียนอะไร และในครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C บางครั้งจะมีใบงานที่นำมาให้ผู้ปกครองช่วยประเมินนักเรียน ซึ่งนักเรียนนำกลับไปให้ผู้ปกครองดูที่บ้านเพื่อให้ผู้ปกครองได้ดูและประเมินผลงานนักเรียนโดยใช้ภาคการศึกษาละ 2 ครั้ง แต่ครูศิลปะ ป.1-2 จะไม่ได้คิดคะแนนหรือให้นักเรียนนำกลับมาส่งคืนโดยจะมีการสอบถามผลบ้างว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นอย่างไร

“ครูจะมีใบงานมาให้ทำ ได้ดูในส่วนนั้นบ้างจากใบประเมิน ส่วนตัวไม่ได้ช่วยวาด แต่ช่วยดูให้” (ผู้ปกครองนักเรียน ป. 2)

“...แต่ยังไม่เคยได้ผลการประเมินจากผู้ปกครอง ใบประเมินนั้นให้ไปเลย แต่เคยมีถามว่า งานของเด็กที่ครู...ให้ไปพ่อแม่ให้คะแนนบ้าง” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

3.3 การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

3.3.1 สาระของการรายงานผล

การรายงานผลหลังการวัดประเมินผลส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้ประเมินผลนักเรียน และผู้ปกครองจะไม่ได้ข้อมูลมากเกี่ยวกับวิชาศิลปะของบุตรตนเอง ซึ่งข้อมูลข่าวสารผู้ปกครองจะได้รับรู้ผ่านทางวารสารประจำโรงเรียนที่มีนักเรียนได้รางวัลจากการประกวดได้บ้าง หรือการติดบอร์ดของนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขันศิลปะภายในโรงเรียน หรือการจัดบอร์ดตามวันสำคัญต่างๆ โดยการรายงานผลจะเน้นไปที่การรายงานผ่านทางสมุดพกของนักเรียนซึ่งในสมุดพกจะมีการรายงานเกรดและคะแนนของนักเรียนโดยในวิชาศิลปะของโรงเรียน C จะรายงานผลรวมกับวิชาดนตรีนาฏศิลป์ ส่วนการรายงานผลจากการสอนครูศิลปะจะมีการประชุมครูภายในหมวดวิชา โดยใช้บันทึกการสอนของครูทุกคนในโรงเรียน C ในแต่ละวันจะต้องบันทึกผลการสอนในใบบันทึกการสอน ซึ่งจะมีการรายงานสภาพหรือปัญหาของการสอนในคาบนั้นให้หัวหน้ากลุ่มสาระนั้นตรวจทุกๆ สัปดาห์ และจะมีใบสรุปผลการปฏิบัติการสอนตามแผนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการประเมินตนเองในระดับต่างๆ ของการจัดกิจกรรม และเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ส่งให้ฝ่ายพัฒนาวิชาการตรวจสอบหลังสิ้นสุดผลการเรียนรู้นั้นแล้ว จากนั้นฝ่ายพัฒนาวิชาการจะส่งใบสรุปผลการเรียนรู้นั้นกลับคืนให้ครูผู้สอนแต่ละคน

สรุปผลการปฏิบัติการสอนตามแผนการเรียนรู้		ชั้น ป. 1		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ (วิชาศิลปะ) ทัศนศึกษา ๓๒.๖๓		แผนการเรียนรู้ที่ 1 จำนวน 10 คาบเรียน ภาคเรียนที่ 1/๒๕๖		
หน่วยที่ 1 เรื่อง... การผ่านทิวทัศน์จากอ่าววิเศษ				
รายการ	ผลการประเมิน			บันทึกเพิ่มเติม
	ฝึกภาค	ทศ	ประเมินตามใบปฏ	
1. การดำเนินตามใบกิจกรรมการเรียนรู้วิชาไว้				
2. ความเหมาะสมของระยะเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
3. ความเหมาะสมของกิจกรรมที่จัดสอนกับรูปร่างผู้เรียน				
4. ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้ที่กิจกรรมที่จัด				
5. ความสอดคล้องของภาระประเมินผลต่อกิจกรรมที่จัด				
6. การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้				
7. การบรรลุผลการเรียนรู้ที่วางกรอบไว้				
8.				

ปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

กิจกรรมนี้กำลังหมดเวลาเรียน ควรลดเวลาเรียนให้สั้นลง
เป็น ๖๐ นาที เพื่อให้ทันเวลาเรียนและบันทึกผลได้
โดยควรให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและ
ได้บันทึกผลตามที่ได้เรียน

ตัวอย่างใบสรุปผลการเรียนรู้ของโรงเรียน C

วันเดือนปี	คาบที่	ห้องที่สอน	บันทึกผลการสอน
26-5-46	1	P.1/15	นักเรียนสนใจเรียน
		P.1/14	นักเรียนสนใจเรียน
2-6-46	2	P.1/15	นักเรียนสนใจเรียน
		P.1/14	นักเรียนสนใจเรียน
9-6-46	3	P.1/15	นักเรียนสนใจเรียน
		P.1/14	นักเรียนสนใจเรียน
16-6-46	4	P.1/15	นักเรียนสนใจเรียน
		P.1/14	นักเรียนสนใจเรียน
23-6-46	5-6	P.1/15	นักเรียนสนใจเรียน
		P.1/14	นักเรียนสนใจเรียน
30-6-46	7-8	P.1/14	นักเรียนสนใจเรียน
		P.1/15	นักเรียนสนใจเรียน
7-7-46	9-10	P.1/14	นักเรียนสนใจเรียน
		P.1/15	นักเรียนสนใจเรียน

๗ 1 ก.ค. 2546

ตัวอย่างบันทึกผลการสอนของโรงเรียน C

3.3.2 ผู้ที่ได้รับผลการประเมิน

ผู้ที่ได้รับผลการประเมินจะมีส่วนการรายงานผลภายในของครูผู้สอนกับทางโรงเรียนซึ่งจะมีหัวหน้ากลุ่มสาระและผู้บริหารโรงเรียน ส่วนการรายงานผลรวมจากสมุดพกจะมีการรายงานผลเมื่อสิ้นสุดปลายภาคการศึกษาโดยจัดรายงานในวันประชุมผู้ปกครองโดยเป็นการรายงานจากครูประจำชั้นของนักเรียนแต่ละห้องให้กับนักเรียนและผู้ปกครองเป็นหลักโดยนำเสนอเป็นภาพรวมทุกวิชา แต่ระหว่างภาคการศึกษาโรงเรียนจะมีการจัดงานต่างๆ ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับรู้ในผลงานของนักเรียน เช่น สัปดาห์วันวิทยาศาสตร์

3.4 การพัฒนาการสอนของครู และการสนับสนุนจากทางโรงเรียน

ส่วนใหญ่การพัฒนาการเรียนการสอนของครู มักจะเป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากการศึกษาหนังสือหรือตำรา ทางโรงเรียนส่วนใหญ่มีการอบรมกันในช่วงปิดเทอม ส่วนช่วงเปิดเทอมโรงเรียนจะคัดเลือกการส่งครูไปอบรมตามความเหมาะสม

“มีการไปอบรมบ้าง ขึ้นกับว่าใครเหมาะสม ครูเองเคยไปอบรมด้วย ครูอื่นๆ ที่ไปต่างก็จะกลับมาขยายผล” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

“ส่วนใหญ่ทางโรงเรียนจะส่งไปอบรมบ้าง แล้วก็ไปดูงานบ้างไปศึกษาเองบ้างไปที่ไหนแวะดูแต่ละปีมีน้อยมาก โรงเรียนมีอบรมข้างใน” (ครูศิลปะ ป.5-6 โรงเรียน C)

“ไม่เลยค่ะ ส่วนใหญ่ไม่ค่อยใช้ไปเห็นที่ไหนแปลกๆ เราก็จำมาสอนบ้างไปเห็นงานแปลกๆ ไปเดินตามห้างก็เข้าทางก็เอามาสอนเอามาบูรณาการเอามาเข้ากับของเราได้ก็ใช้ได้ไม่ค่อยยึดติดกับอะไรมาก” (ครูศิลปะ ป. 5-6 โรงเรียน C)

“โรงเรียนไม่ส่งผมอบรมเลย เพราะผมเรียนโท ถ้าเป็นครูธรรมดาหรือครู...(ครูศิลปะ ป.3-4) อะไรวางงี้ก็จะโดนไป” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

“ใช่ ส่วนใหญ่เขาให้ไปช่วงปิดเทอม การเรียนการสอนไม่ค่อยมีใครจัด ไม่ค่อยมีใครอบรม ส่วนมากพวกที่รู้จักจริงก็เป็นพวกศิลปินกันเยอะ จึงไม่ค่อยมีกันเท่าไรไม่มีมากสำหรับบ้านเรามันอยู่ที่ครู ว่าครูจะอ่านหนังสือหามาอ่านเองวันเสาร์อาทิตย์ต้องไปละไม่กี่คุนยหนังสือรามๆ ก็ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์ หรือไม่ก็ห้าง ที่มันมีชั้นหนังสือเยอะ หรือชั้นศิลปะอย่างเดียวเพราะชั้นศิลปะมันมีทุกอย่างตั้งแต่เรื่องพื้นๆ ถึงเรื่องของศิลปินเลย หลักการทำศัลศิลป์ เดือนหนึ่งก็มาอีกเรื่องหนึ่งก็ผ่านไปแล้วศิลปะศึกษาอะไรวางงี้ มันก็จะออกทุกเดือนทุกเดือนเราก็เอาความรู้ที่เราได้จากหนังสือมาสอนเด็กๆ แต่ถ้าเราไม่ไปขาดช่วงเราจะตามไม่ทันว่ามันไปรูปแบบไหน เพราะมันจะมีเรื่องของการประกวดมันก็อยู่ที่ครูนะ ครูก็ต้องชวนชวยเองไม่ใช่อยู่บ้านวาดรูปอย่างเดียวก็ไม่ได้ก็ต้องไปหาหนังสือไปหาตำรามาอ่านมันจะได้แตกต่างจากตรงนี้เวลามีอะไรก็จะทำได้เลยเวลามีอะไรก็จะได้มาบอกเด็กนะเราก็หาหนังสือแบบต่างๆ การหาเราก็ต้องมีการมาบอกกันมันก็อยู่ที่ครูแหละว่าครูจะทำแค่นั้น ไฟแรงหรือเปล่า” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

การสนับสนุนในด้านการเรียนการสอนโรงเรียน จะให้การสนับสนุนเรื่องการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ แต่อาจมีการจัดหาได้บางส่วน ตามภาคการศึกษาหากภาคปกติ (ภาษาไทย) จะได้รับการสนับสนุนน้อยกว่าในการ

จัดท้าวัดอุปกรณ์ศิลปะ และการพานักเรียนไปประกวดซึ่งมีการคัดเลือกการไปประกวด ซึ่งส่วนใหญ่จะไปแข่งขันบริเวณที่อยู่ใกล้โรงเรียน

“เขาสันับสนุนดี เขาจะให้ความร่วมมือทุกอย่าง เวลาไปแข่งเขาจัดให้เบิกอุปกรณ์ถ้าไปแข่งเราเบิกได้เร็ว” (ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

“(ผู้บริหาร) สนับสนุนมากเกินไป ปัญหาคือครูน้อยไปหน่อย...”
(ครูศิลปะภาคสองภาษา โรงเรียน C)

“ส่วนใหญ่นโยบายจะไม่ให้ดีแล้ว สมัยนี้เลิกดี บางครั้งเด็กทะเลาะกันก็ต้องดี”
(ครูศิลปะ ป. 1-2 โรงเรียน C)

“บางครั้งมีปัญหาเรื่องการซื้อสี ต้องใช้สลิปสิ่งก็จะมี complain มาเหมือนกัน ส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารจะไม่ค่อยมีอะไร” (ครูศิลปะ ป.1-2 โรงเรียน C)

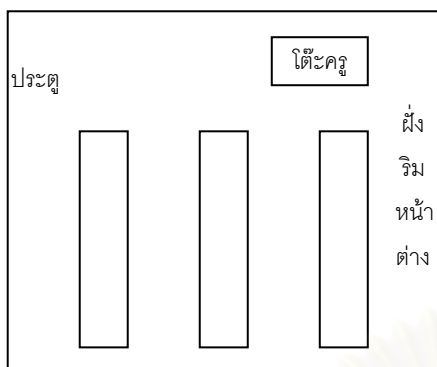
3.5 สภาพปัญหา

โรงเรียน C จะมีปัญหาในเรื่องของสถานที่เรียนศิลปะ เพราะไม่มีห้องปฏิบัติการสอนศิลปะที่เพียงพอ และสถานที่ไม่มีความเหมาะสมเพียงพอในการทำกิจกรรมทางศิลปะ ปัญหาทางด้านวัสดุอุปกรณ์พบความแตกต่างกันมากระหว่างความเท่าเทียมในการจัดท้าวัดอุปกรณ์ให้นักเรียนระหว่างภาคการเรียนปกติกับภาคการเรียนแบบสองภาษา ปัญหาในเรื่องของการสอนนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาที่คู่ชั้นเรียนและสอนได้ยาก และการจัดกิจกรรมการสอนของนักเรียนสองภาคการเรียนที่มีความแตกต่างกันเนื่องมาจากการจัดท้าวัดอุปกรณ์ให้นักเรียน และภาระงานที่ครูศิลปะศึกษาค่อนข้างมีมาก และการประสานหรือการคุยของครูแต่ละคน จะมีน้อยเนื่องจากอาคารเรียนอยู่ห่างไกลกัน และครูแต่ละคนก็มีแนวทางในการสอน การวัดประเมินผลที่แตกต่างกันไป

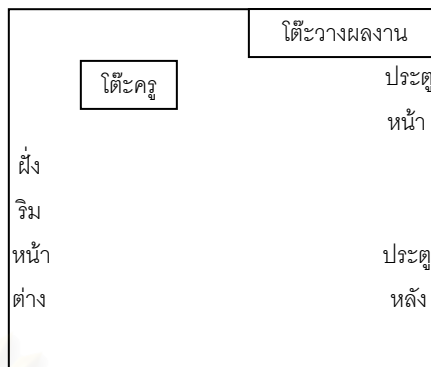
“สอนได้ครบ เรื่องสอนไม่มีปัญหา เด็กเล็กคุมความประพฤติให้อยู่ สอนนิดๆ หน่อยๆ เพราะรุ่นนี้ถ้าเราไปสอนมากเขาจะารู้เรื่องเขาไม่สนใจเขาไม่สนใจแน่นอน”

(ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

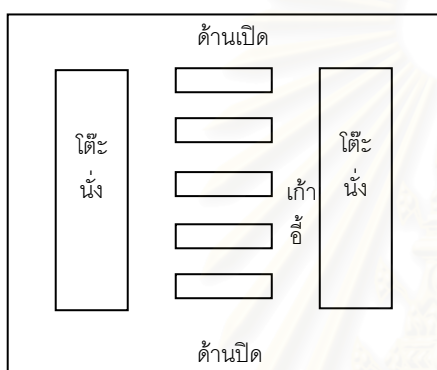
“เคยอาทิตย์แรกที่มาสอน เตรียมแผนสอนไว้ดีบตีสอนตามแผนก็ไม่ได้เขาก็วิ่งกัน เขาจะมีสมาธิประมาณ 5 นาทีไม่เกิน เขาก็จะเล่นก็คิดว่าจะสอนตามแผนไม่ได้มากคือเราต้องสอนทางกายภาพเราต้องดูเขาดูว่าเขาเป็นอย่างไรแล้วก็สอนตามเขา” (ครูศิลปะ ป. 3-4 โรงเรียน C)

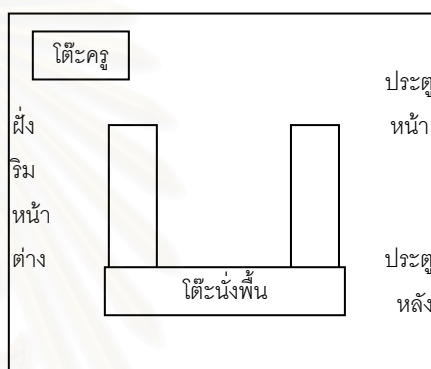
ระดับชั้น ป. 1 - 2

ระดับชั้น ป. 5 - 6

ระดับชั้น ป. 3 - 4

ระดับชั้น ป.1 - ม. 5 (ภาคสองภาษา)

แผนภาพที่ 5 การจัดห้องเรียนศิลปะของโรงเรียน C

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. สรุปลักษณะจุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียนกรณีศึกษา

ตารางที่ 4.47 สรุปลักษณะจุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียน A

ที่	รายการ	จุดเด่น	จุดด้อย
1.	สภาพทั่วไป	1. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม และมีการจัดโครงสร้างของเวลาเรียนได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมที่เรียนศิลปะ 100 นาที/ครั้ง ในการเรียน 2. ส่วนใหญ่โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้นักเรียนทุกคนจึงไม่มีปัญหาเรื่องการนำวัสดุอุปกรณ์มาเรียน	1. สภาพห้องเรียนมีความคับแคบและค่อนข้างอับ 2. วัสดุอุปกรณ์บางชนิดมีจำกัดจึงต้องมีการหมุนเวียนกันใช้ทำให้ไม่พอกับความต้องการของนักเรียน
2.	ครูผู้สอน	1. ครูผู้สอนมีหลายคนแต่สามารถทำให้มีแนวทางในการเป็นไปในลักษณะเดียวกันจากหัวหน้าหมวด 2. ครูศิลปะทุกคนจบทางด้านศิลปะมาโดยตรง	1. ครูผู้สอนมีการเปลี่ยนครูบ่อย ทำให้ค่อนข้างมีปัญหาในการเริ่มงาน 2. ภาระงานครูมีค่อนข้างมากทำให้มีเวลาน้อย
3.	แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษา	1. สามารถจัดให้นักเรียนสามารถเลือกกิจกรรมได้ตามความสนใจ และให้อิสระในการเลือกชนิดผลงานและหัวข้อในการปฏิบัติงาน 2. การสอนเน้นให้นักเรียนการปฏิบัติงานโดยสามารถทำให้ส่วนใหญ่เสร็จได้ในชั่วโมงการเรียน 3. การสอนสามารถควบคุมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ โดยการตั้งกติกาห้อง เช่น การทำความสะอาดโต๊ะ การเก็บอุปกรณ์หลังเลิกเรียน 4. ไม่เน้นในการให้นักเรียนไปประกวดแล้วแต่ให้นักเรียนสนใจ 5. การสอนทำให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนได้เพราะไม่ได้เน้นเรื่องทักษะฝีมือ แต่ถ้านักเรียนรักในวิชาศิลปะก็จะสามารถมาเรียนวิชาชุมนุมศิลปะเพื่อเพิ่มเติมทักษะได้	1. ลักษณะผลงานหรือกิจกรรมนักเรียนมีความหลากหลายในการตรวจแต่ละครั้ง ทำให้มีความแตกต่างในเรื่องหลักเกณฑ์การให้คะแนนผลงานแต่ละประเภท 2. แนวทางการสอนอาจไม่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนหรือผู้ปกครองบางส่วนที่ต้องการให้เน้นนักเรียนให้มีทักษะฝีมือในการทำงาน
4.	การวัดและประเมินผลนักเรียน	1. ให้นักเรียนสอบปฏิบัติโดยสามารถเลือกชนิดและกิจกรรมในการสอบอย่างอิสระ 2. ให้ความสำคัญในการส่งผลงานมากกว่าการสอบ (สอบเพียง 1 ครั้งมี 10 คะแนน)	
5.	การพัฒนาการสอนของครู และการสนับสนุนจากทางโรงเรียน	1. ผู้บริหารและโรงเรียนให้การสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ หรือโครงการต่างๆ ที่ครูเป็นผู้คิดขึ้น 2. นโยบายโรงเรียนไม่ให้มีการอบรมในเวลาเรียนทำให้ครูสามารถสอนนักเรียนได้อย่างเต็มที่	1. การอบรมสามารถทำได้เฉพาะนอกเวลาหรือช่วงปิดเทอมเท่านั้น 2. หัวข้อในการอบรมทางศิลปะมีค่อนข้างน้อย
6.	การรายงานผลและการมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครอง	1. โรงเรียนสามารถจัดระบบในการรายงานผลได้เป็นอย่างดี แยกการประเมินผลออกเป็นรายวิชา ที่สามารถแสดงคะแนน เกรด และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรจากครูแต่ละวิชา ทำให้มีสารสนเทศถึงผู้ปกครองมากขึ้น 2. การมีแบบบันทึกการสร้างสร้งผลงานศิลปะศึกษาที่สามารถให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และเพื่อนนักเรียนสามารถมีส่วนร่วมได้ในเครื่องมือขึ้นเดี่ยวที่รูปแบบไม่เป็นการมากเกินไปและสามารถเข้าใจได้ง่าย	1. แบบบันทึกการสร้างสร้งผลงานศิลปะศึกษาจะไม่ได้มีการปฏิบัติบ่อย ครูบางคนได้นำไปใช้เฉพาะเทอมปลายเท่านั้น

ตารางที่ 4.48 สรุปลักษณะจุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียน B

ที่	รายการ	จุดเด่น	จุดด้อย
1.	สภาพทั่วไป	1. วิชาศิลปะเป็นวิชาที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน เพราะครูและนักเรียนมีผลงานและได้รับรางวัลทางด้านศิลปะบ่อยครั้ง	1. สภาพห้องเรียนมีความคับแคบและไม่เพียงพอให้นักเรียนได้ปฏิบัติงาน การไม่มีโต๊ะเรียนทำให้การทำงานศิลปะมีความลำบาก 2. เวลาเรียนมีจำกัดทำให้การเรียนการสอนทำไม่ได้เต็มที่และเสร็จในเวลาเรียน 3. นักเรียนหลายคนไม่ค่อยมีความพร้อมฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวไม่ดี
2.	ครูผู้สอน	1. ครูผู้สอนมีคนเดียวจึงสามารถจัดกิจกรรมการสอนให้เป็นลักษณะเดียวกันทั้งโรงเรียนได้	1. ภาระงานครูมีค่อนข้างมาก และมีชั่วโมงในการสอนมาก จึงทำให้ไม่มีเวลาอย่างเต็มที่ในการพัฒนาการสอนนักเรียน 2. ครูผู้สอนมีคนเดียว ถ้าครูไม่อยู่จึงให้นักเรียนขาดการเรียนการสอนได้ 3. ครูไม่ได้เรียนวิชาเอกทางด้านศิลปะมาโดยตรงแต่เป็นวิชาโท จึงมีปัญหาในการสอนนักเรียนช่วงแรก
3.	แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษา	1. ครูสามารถจัดสอนกิจกรรมชนิดต่างๆให้นักเรียนได้มากและมีความหลากหลาย 2. ครูมีความสามารถในการสอน และมีวิธีการสอนที่น่าสนใจ 3. มีการเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างให้นักเรียนจึงทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน 4. เน้นให้นักเรียนมีทักษะฝีมือในการวาดภาพระบายสี	1. งานที่สอนมักไม่เสร็จในชั่วโมงเรียน จึงทำให้การสร้างผลงานมีขนาดชิ้นงานเล็ก นักเรียนไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ 2. งานส่วนใหญ่ไม่เสร็จในชั่วโมงเรียน ทำให้มีปัญหาเรื่องการตามงานมาส่ง 3. นักเรียนที่ไปประกวดเป็นนักเรียนที่บางกลุ่มที่ครูคัดเลือกเท่านั้น นักเรียนคนอื่นๆ จึงไม่มีโอกาสและขาดการอบรมฝึกฝน 4. หัวข้อส่วนใหญ่ครูกำหนด และหัวข้อจาก เทศกาลวันสำคัญ หรือการประกวดจึงอาจทำให้นักเรียนอาจไม่มีความคิดสร้างสรรค์เท่าที่ควร
4.	การวัดและประเมินผลนักเรียน	1. มีคะแนนช่วยนักเรียนที่ไม่ได้เก่งในการทำงานศิลปะจากการให้ทำงานเป็นกลุ่ม	1. ข้อสอบเป็นแบบข้อเขียน และเป็นข้อสอบที่ออกจากสังกัด ทำให้ผู้สอนไม่ได้ออกข้อสอบเอง 2. ขาดการสอบภาคปฏิบัติซึ่งการสอบข้อเขียนอาจไม่ตรงตามสภาพจริง
5.	การพัฒนาการสอนของครู และการสนับสนุนจากทางโรงเรียน	1. ผู้บริหารและโรงเรียนให้การสนับสนุนครูในเรื่องการออกไปอบรมหรือการพานักเรียนไปประกวดข้างนอก	1. การอบรมหรือการไปประกวดในเวลาเรียนหลายครั้งทำให้นักเรียนขาดเรียนเนื่องจากมีครูผู้สอนเพียงคนเดียวจึงมีผลมาก
6.	การรายงานผลและการมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครอง	1. โรงเรียนกำลังอยู่ในช่วงที่ทำเครือข่ายผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้นในอนาคต	1. การมีส่วนร่วมจากบุคคลอื่นนอกจากครูมีค่อนข้างน้อยเนื่องจากส่วนใหญ่ครูเป็นผู้ประเมิน 2. การรายงานผลมีสารสนเทศจำกัด มีเพียงเกรดและคะแนนในสมุดพก

ตารางที่ 4.49 สรุปลักษณะจุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียน C

ที่	รายการ	จุดเด่น	จุดด้อย
1.	สภาพทั่วไป	1. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม และมีการสนับสนุนทางด้านการเงินและโครงการต่างๆ มาก 2. จำนวนห้องเรียนศิลปะมีความเพียงพอแก่นักเรียนแต่ละชั้นเรียน	1. สภาพห้องเรียนศิลปะบางส่วนยังไม่เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน 2. มีความแตกต่างระหว่างภาคปกติ และภาคสองภาษามากในเรื่องการสนับสนุนเรื่องห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์แก่นักเรียน
2.	ครูผู้สอน	1. ครูผู้สอนมีหลายคนมีวิธีการสอนที่หลากหลายและมีการเน้นในทางการเรียนการสอนที่ต่างกันไป 2. ครูส่วนใหญ่จบทางด้านศิลปะมาโดยตรง และหลายคนมีประสบการณ์ในการสอนศิลปะมานาน	1. ครูผู้สอนมีภาระงานหลายอย่าง 2. ครูยังค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน
3.	แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษา	1. วิธีการสอนของครูบางคนน่าสนใจ ในการจัดกิจกรรมที่มีความแตกต่าง : การให้ทำกิจกรรมแนวทดลอง 2. วัสดุและอุปกรณ์ที่ให้นักเรียนภาคสองภาษาใช้สามารถใช้ได้เต็มที่ที่สามารถผลิตผลงานที่ชิ้นงานใหญ่ได้ และมีการเตรียมให้ทุกอย่าง 3. โรงเรียนมีสถานที่ต่างๆ ภายในโรงเรียนทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ออกไปทำงานศิลปะนอกเหนือจากห้องเรียน	1. ลักษณะกิจกรรมของนักเรียนมีความจำกัด และไม่หลากหลายมากโดยเฉพาะภาคปกติ 2. แนวทางการสอนอาจไม่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนหรือผู้ปกครองบางส่วนที่ต้องการให้เน้นนักเรียนให้มีทักษะฝีมือในการทำงาน 3. นักเรียนภาคปกติต้องนำวัสดุอุปกรณ์มาเอง จึงทำให้มีปัญหาเรื่องการเตรียมวัสดุอุปกรณ์มาทำงาน
4.	การวัดและประเมินผลนักเรียน	1. ข้อสอบที่ใช้ครูผู้สอนเป็นผู้ออกเอง 2. ครูบางคนไม่ได้ประเมินจากคุณภาพผลงาน แต่เช็คจากการส่งผลงานเป็นคะแนนการร่วมกิจกรรม ทำให้นักเรียนไม่มีข้อจำกัดในเรื่องการได้คะแนน	1. การทดสอบส่วนใหญ่ยังเป็นการทดสอบข้อเขียนอยู่
5.	การพัฒนาการสอนของครู และการสนับสนุนจากทางโรงเรียน	1. ผู้บริหารและโรงเรียนให้การสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ หรือโครงการที่มี 2. ครูได้รับการให้ไปอบรมเป็นบางงานโดยคัดเลือกเพียงบางคนจึงส่งเฉพาะครูที่มีความเหมาะสม และนักเรียนไม่ขาดเรียนมากเพราะครูมีหลายคน	1. การอบรมทางด้านศิลปะมีค่อนข้างน้อย ครูจึงต้องศึกษาด้วยตนเอง
6.	การรายงานผลและการมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครอง	1. ครูบางคนมีการสำรวจความสนใจของนักเรียนในกิจกรรมการเรียนการสอน และมีการให้นักเรียนนำไปประเมินผลงานให้ผู้ปกครองประเมินนักเรียน	1. การรายงานผลมีเพียงเกรด และคะแนนจากสมุดพก 2. การมีส่วนร่วมจากบุคคลอื่นยังมีน้อย ปฏิบัติโดยครูบางคน

ตอนที่ 3 การสังเคราะห์ผลและการประเมินอภิमान

การนำเสนอผลการสังเคราะห์การประเมินผลการปฏิบัติงานนักเรียนระดับประถมศึกษาวิชา ศิลปะศึกษาเป็นการนำผลจากขั้นตอนการศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพ และการศึกษาเอกสารมาสังเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และการนำเสนอขั้นตอนการประเมินอภิमानโดยการประชุมกลุ่มครูและการทำแบบตรวจสอบรายการโดยนำเสนอเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอการสังเคราะห์ผลการประเมินของครูศิลปะจากการศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพ และตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอผลจากการประเมินอภิमान โดยการจัดประชุมกลุ่มครู และการให้ทำแบบตรวจสอบสำหรับการประเมินอภิमान (Key Evaluation Checklist :KEC)

ตอนที่ 3.1 การสังเคราะห์ผลการประเมินของครูศิลปะจากการศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนการสังเคราะห์ผลการประเมินนี้ ผู้วิจัยได้นำผลมาการตรวจสอบตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินนักเรียนจาก 3 แหล่งที่สอดคล้องกัน ได้แก่ การศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพของผู้วิจัย เพื่อหารูปแบบการประเมินผลนักเรียนในวิชาศิลปะที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.50 การสังเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน

รายการ	การศึกษาเอกสาร	การศึกษาเชิงปริมาณ	การศึกษาเชิงคุณภาพ
1.1 พฤติกรรมของนักเรียน			
- ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/ การปฏิบัติงาน	√	√	√
- การทำงานร่วมกับผู้อื่น	√	√	√
- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การวิจารณ์, ชักถาม, ตอบคำถาม)	√	√	√
- การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	√	√	√
- การแสดงความคิดเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น	√	√	√
- จำนวนครั้งในการเข้าชั้นเรียน	-	√	√
- ความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (การส่งงานครบ, การส่งงานเสร็จตามเวลา)	-	√	√
- การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะหลังเลิกเรียน	-	√	√
- การรู้จักสังเกตงานที่เ้าทำเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม	√	√	-
- การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน	√	-	√
-ความขยันเอาใจใส่	√	-	√
-ความรักในงานศิลปะ	√	√	-
-ความเป็นประชาธิปไตย	√	-	-
-ความซื่อสัตย์	√	-	-
-ความตรงต่อเวลา	√	-	-

ตารางที่ 4.50 (ต่อ)

รายการ	การศึกษาเอกสาร	การศึกษาเชิงปริมาณ	การศึกษาเชิงคุณภาพ
- ความอดทน	√	-	-
- ความมีน้ำใจ (การช่วยเหลือคนอื่น)	-	-	√
1.2 ความรู้พื้นฐานทางศิลปะ			
- ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ	√	√	√
- ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ	√	√	√
- ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม	√	√	√
- ความรู้ในด้านวัสดุอุปกรณ์	-	√	√
1.3 ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน			
- ความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ การสร้างงานศิลปะ	√	√	√
- ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ สร้างงานศิลปะ	√	√	√
- การรักษาความสะอาด	√	√	√
- ความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานตามขั้นตอน/ หลักการ	√	√	√
- ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน	-	√	√
- เทคนิคการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน	√	√	-
- ทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน	-	√	√
- ความกล้าตัดสินใจในการทำงาน	√	-	√
- สุหนทรีย์ภาพ	√	-	√
- การควบคุมตนเองในการทำงาน	√	-	-
- ความรอบคอบ	√	-	-
1.4 ด้านผลงาน			
- ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน/ จินตนาการ	√	√	√
- ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิควิธีการทางศิลปะ	√	√	√
- การมีพัฒนาการของผลงาน	√	√	√
- ความสวยงามของผลงาน	√	√	√
- การแสดงออก และสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน	√	√	√
- ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน	√	√	√
- ตัวผลงานทำถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด	√	√	√
- ความละเอียดประณีตของผลงาน	√	√	√
- องค์ประกอบของภาพ (การจัดภาพ, จุดสนใจของภาพ)	√	-	√
- ความสมบูรณ์ของผลงาน	√	-	√
- การนำเสนอผลงาน	√	-	√
- การได้รับรางวัล	√	-	√
- การร่วมแสดงผลงาน	√	-	-

ตารางที่ 4.50 การสังเคราะห์องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ควรใช้ในการประเมินผลนักเรียนด้านพฤติกรรมนักเรียน จากการสังเคราะห์ผล มี 5 องค์ประกอบ คือ (1) ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/ การปฏิบัติงาน (2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น

(3) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การวิจารณ์, ซักถาม, ตอบคำถาม) (4) การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ (5) การแสดงความคิดเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น

องค์ประกอบที่ควรใช้ในการประเมินผลนักเรียนด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ จากการสังเกตผล มี 3 องค์ประกอบ คือ (1) ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ (2) ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ และ (3) ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ควรใช้ในการประเมินผลนักเรียนด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานจากการสังเกตผล มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) ความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ การสร้างงานศิลปะ (2) ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/การสร้างงานศิลปะ (3) การรักษาความสะอาด และ (4) ความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานตามขั้นตอน/ หลักการ

องค์ประกอบที่ควรใช้ในการประเมินผลนักเรียนด้านผลงาน จากการสังเกตผล มี 8 องค์ประกอบ คือ (1) ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน/ จินตนาการ (2) ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิควิธีการทางศิลปะ (3) การมีพัฒนาการของผลงาน (4) ความสวยงามของผลงาน (5) การแสดงออก และสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน (6) ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน (7) ตัวผลงานทำถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด และ (8) ความละเอียดประณีตของผลงาน

ตารางที่ 4.51 การสังเกตวิธีการที่ใช้ในการประเมินผล

รายการ	การศึกษาเอกสาร	การศึกษาเชิงปริมาณ	การศึกษาเชิงคุณภาพ
1. การประเมินจากผลงาน	√	√	√
2. การทดสอบภาคปฏิบัติ (สอบโดยการให้ปฏิบัติงาน)	√	√	√
3. การสังเกต/ ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียน	√	√	√
4. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน	√	√	√
5. การทดสอบข้อเขียน เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และเนื้อหาทางศิลปะ	√	√	√
6. การเขียนปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	-	√	√
7. การให้ทำผลงานประดิษฐ์หรือสิ่งประดิษฐ์	-	√	-
8. การทดสอบก่อนและหลังเรียน (Pre-test, Post-test)	-	-	√

ตารางที่ 4.51 การสังเกตวิธีการที่ใช้ในการประเมินผล ปรากฏผลดังต่อไปนี้

วิธีการที่ควรใช้ในการประเมินผลนักเรียนจากการสังเกตผล มี 5 วิธี คือ (1) การประเมินจากผลงาน (2) การทดสอบภาคปฏิบัติ (สอบโดยการให้ปฏิบัติงาน) (3) การสังเกต/ ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียน (4) ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และ (5) การทดสอบข้อเขียน เกี่ยวกับหลักการทฤษฎี และเนื้อหาทางศิลปะ

ตารางที่ 4.52 การสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล

รายการ	การศึกษาเอกสาร	การศึกษาเชิงปริมาณ	การศึกษาเชิงคุณภาพ
1. เพิ่มละสมงาน	√	√	√
2. แบบสอบ หรือแบบทดสอบ	√	√	√
3. แบบบันทึก/ สังเกตพฤติกรรม	√	√	√
4. แบบประเมินผลงาน/ตรวจผลงาน	√	√	-
5. แบบสำรวจรายการ/ แบบตรวจสอบรายการ (checklists)	√	√	-
6. แบบทดสอบการปฏิบัติงาน	√	√	-
7. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์	√	-	√
8. แบบประเมินจากผู้ปกครอง	-	-	√
9. ข้อสอบ/ แบบสอบถามมาตรฐาน	√	-	-
10. แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม	-	-	√

ตารางที่ 4.52 การสังเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล ปรากฏผลดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ควรใช้ในการประเมินผลนักเรียนจากการสังเคราะห์ผล มี 3 ชนิด คือ (1) เพิ่มละสมงาน (2) แบบสอบ หรือแบบทดสอบ และ (3) แบบบันทึก/ สังเกตพฤติกรรม

ตารางที่ 4.53 การสังเคราะห์ผู้ที่ประเมินผล

รายการ	การศึกษาเอกสาร	การศึกษาเชิงปริมาณ	การศึกษาเชิงคุณภาพ
1. การประเมินจากผู้สอน	√	√	√
2. การประเมินจากบุคคลอื่น			
2.1 ตัวนักเรียน	√	√	√
2.2 ผู้ปกครอง	√	√	√
2.3 เพื่อนนักเรียน	√	√	√
2.4 บุคคลภายนอกที่สนใจในชุมชน	√	√	√
2.5 เพื่อนครู (ที่สอนวิชาศิลปะศึกษา)	√	√	-
2.6 รุ่นพี่	√	-	-
2.7 บุคคลภายนอกที่มาศึกษาดูงาน	-	√	-

ตารางที่ 4.53 การสังเคราะห์ผู้ที่ประเมินผล ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ผู้ที่ควรประเมินผลนักเรียนจากการสังเคราะห์ผล มี 5 บุคคล คือ (1) การประเมินจากผู้สอน (2) ตัวนักเรียน (3) ผู้ปกครอง (4) เพื่อนนักเรียน และ (5) บุคคลภายนอกที่สนใจในชุมชน

ตารางที่ 4.54 การสังเคราะห์ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน

รายการ	การศึกษาเอกสาร	การศึกษา เชิงปริมาณ	การศึกษา เชิงคุณภาพ
1. นักเรียน	√	√	√
2. ผู้ปกครอง	√	√	√
3. ครูและผู้บริหารโรงเรียน	√	√	√
4. ศึกษานิเทศก์และนักวิจัย	-	√	-

ตารางที่ 4.54 การสังเคราะห์ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน ปรากฏผลดังต่อไปนี้ ผู้ที่ควรได้รับการรายงานผลการประเมินจากการสังเคราะห์ผล มี 3 บุคคล คือ (1) นักเรียน (2) ผู้ปกครอง และ (3) ครูและผู้บริหารโรงเรียน

ตารางที่ 4.55 การสังเคราะห์การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

รายการ	การศึกษาเอกสาร	การศึกษา เชิงปริมาณ	การศึกษา เชิงคุณภาพ
1. รูปแบบของการรายงานผล			
1.1 รายงานผลเป็นคะแนน	√	√	√
1.2 รายงานผลเป็นเกรด	√	√	√
1.3 บรรยายเป็นลายลักษณ์อักษร	√	√	√
1.4 อธิบายด้วยวาจา (กับผู้ปกครอง/ นักเรียนที่เข้ามาพูดคุย)	-	√	√
1.5 รายงานแบบ checklist	-	√	-
1.6 ข้อเสนอแนะ	-	√	-
2. สาระของการรายงานผล			
2.1 พัฒนาการของผลงาน	√	√	√
2.2 รายงานพฤติกรรม ความสนใจในการเรียน	√	√	√
2.3 รายงานจุดเด่น จุดด้อยของผลงาน	√	√	√
2.4 ข้อควรปรับปรุงของนักเรียน	-	√	√
2.5 ลักษณะของผลงาน	-	√	√
3. ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียน			
3.1 รายงานปลายภาคเรียน	√	√	√
3.2 รายงานหลังจากที่นักเรียนส่งงาน	√	√	√
3.3 รายงานกลางภาคเรียน	√	√	√
3.4 รายงานส่วนบุคคลจากการซักถามของนักเรียน	-	√	√
3.5 รายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง	-	√	√

ตารางที่ 4.55 (ต่อ)

รายการ	การศึกษาเอกสาร	การศึกษาเชิงปริมาณ	การศึกษาเชิงคุณภาพ
4. ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่ผู้ปกครอง			
4.1 รายงานปลายภาคเรียน	√	√	√
4.2 รายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง	√	√	√
4.3 รายงานกลางภาคเรียน	-	√	√
4.4 รายงานส่วนบุคคลตามการนัดหมายของผู้ปกครอง	-	√	√

ตารางที่ 4.55 การสังเคราะห์การรายงานผลและสาระในการรายงานผล ปรากฏผลดังต่อไปนี้

รูปแบบของการรายงานผลที่ควรใช้จากการสังเคราะห์ผล มี 3 รูปแบบ คือ (1) รายงานผลเป็นคะแนน (2) รายงานผลเป็นเกรด และ (3) บรรยายเป็นลายลักษณ์อักษร

สาระของการรายงานผลที่ควรใช้จากการสังเคราะห์ผล มี 3 แบบ คือ (1) พัฒนาการของผลงาน (2) รายงานพฤติกรรม ความสนใจในการเรียน และ (3) รายงานจุดเด่น จุดด้อยของผลงาน

ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียน มี 3 ช่วงเวลา คือ (1) รายงานปลายภาคเรียน (2) รายงานหลังจากที่นักเรียนส่งงาน และ (3) รายงานกลางภาคเรียน

ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่ผู้ปกครอง มี 3 ช่วงเวลา คือ (1) รายงานปลายภาคเรียน และ (2) รายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง

ตอนที่ 3.2 การประเมินอภิमान

การประเมินอภิมานนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการจัดประชุมกลุ่มครูเพื่อเป็นการตรวจสอบผลที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยสรุป การดำเนินการนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลที่ได้ เพื่อขอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครู และให้ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมทำการประเมินอภิมานโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของการประเมินผลนักเรียนของครูศิลปศึกษาจากโรงเรียนกรณีศึกษาจำนวน 8 คน ซึ่งขั้นตอนนี้ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 2 กลุ่ม คือ ครูผู้สอนจากโรงเรียนสังกัดต่างๆ (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดเอกชน สังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย) จำนวน 8 คน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ทางด้านการสอนศิลปศึกษา ระดับอุดมศึกษาจำนวน 2 คน

3.2.1 ผลจากการประเมินอภิमान

ขั้นตอนการประเมินอภิมานนี้ใช้แบบประเมินความเหมาะสมของการประเมินผลนักเรียนของครู ศิลปะศึกษาโดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการสำหรับการประเมินอภิมาน (Key Evaluation Checklist :KEC) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะของเครื่องมือมีเกณฑ์การให้คะแนน (rubrics for scoring) ประกอบด้วยข้อความที่แสดงวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานทางศิลปะ และระดับความเหมาะสมของ รายการ โดยในเครื่องมือแบ่งออกเป็น 4 ระดับความเหมาะสม คือ 0 = ไม่เหมาะสม 1 = มีความเหมาะสมน้อย 2 = มีความเหมาะสมปานกลาง และ 3 = มีความเหมาะสมมาก

โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์จากระดับค่าเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมที่ได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.00	มีความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	มีความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	0.50 - 1.49	มีความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	0.00 - 0.49	ไม่เหมาะสม

ตารางที่ 4.56 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิมานของครูศิลปะโรงเรียน A

รายการ	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน				ระดับความเหมาะสม
	ครูคนที่ 1	ครูคนที่ 2	ครูคนที่ 3	ค่าเฉลี่ย	
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	2.44	2.44	2.67	2.52	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ	1.89	1.75	1.78	1.81	ปานกลาง
3. ผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียนอย่างชัดเจน	2.44	2.56	2.22	2.41	ปานกลาง
4. ผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน	2.75	2.67	2.44	2.62	มาก
5. วิธีการประเมินผลผู้เรียนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน	2.66	2.56	2.67	2.63	มาก
6. เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	2.44	2.25	2.11	2.27	ปานกลาง
7. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียน	2.33	2.33	2.33	2.33	ปานกลาง
8. มีการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน) ทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน	2.56	2.56	2.67	2.60	มาก
9. การประเมินผลนักเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา	2.56	2.56	2.44	2.52	มาก
รวม	2.45	2.41	2.37	2.41	ปานกลาง

หมายเหตุ – พิลัยคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3

ตารางที่ 4.56 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิมานของครูศิลปะโรงเรียน A ปรากฏผลดังต่อไปนี้ ผลการประเมินอภิมานโรงเรียน A โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินที่อยู่ในระดับ มากเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ (1) วิธีการประเมินผลผู้เรียนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับ

ผู้เรียน (2) ผู้สอนการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน (3) มีการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน) ทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน (4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ การประเมินผลนักเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา ผลการประเมินที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ (1) ผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียนอย่างชัดเจน (2) ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียน (3) เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม และ (4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ เมื่อพิจารณาครูเป็นรายบุคคล พบว่าครูแต่ละคนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมใกล้เคียงกันโดยครูคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

สรุปผลจากการประเมินอภิธานกรณีศึกษาโรงเรียน A

โรงเรียน A มีจุดเด่นในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสม เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดเวลาเรียน 2 คาบ/ครั้ง (100 นาที) ซึ่งนักเรียนสามารถทำงานเสร็จในช่วงโมงเรียน และชนิดของกิจกรรมสามารถเลือกปฏิบัติได้ หัวข้อในการทำงานเป็นหัวข้ออิสระทุกคาบ โดยอาจจะมีการเรียนแบบเดียวกันทั้งชั้นเรียนบางครั้ง ผู้สอนเน้นนักเรียนให้มีจินตนาการในการเรียนไม่ได้เน้นในเรื่องทักษะฝีมือ ซึ่งถ้าหากอยากเน้นในเรื่องทักษะฝีมือนักเรียนสามารถจะเลือกมาเรียนต่อชุมนุมศิลปะหลังเลิกเรียนได้ ด้านผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนเนื่องจากผู้สอนที่เป็นหัวหน้าหมวดเป็นคนปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนจากแบบต่างๆ นำมาใช้จนถึงปัจจุบัน ด้านวิธีการประเมินผลมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เนื่องจากมีการทดสอบปลายภาคที่เป็นการสอบปฏิบัติเพียงครั้งเดียวในปลายภาคที่นักเรียนสามารถเลือกชนิดกิจกรรมที่จะใช้สอบได้ (การวาดภาพระบายสี งานประดิษฐ์ การปั้นดินน้ำมัน การต่อบล็อกพลาสติก) ซึ่งเหมาะสมกับสภาพของวิชาศิลปะศึกษาที่เป็นการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติทำให้ค่อนข้างมีความถูกต้องตามหลักวิชาและการประเมินผลสรุปเป็นการประเมินผลเฉพาะในวิชาศิลปะเท่านั้น ไม่ได้ประเมินผลร่วมกับวิชาอื่นๆ ด้านการมีส่วนร่วมที่ให้นักเรียน เพื่อนนักเรียน และผู้ปกครองมีโอกาสประเมินผลงาน มีแบบบันทึกการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะศึกษา ที่ให้ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน ตัวนักเรียนเองและครูผู้สอนประเมินว่าผลงานนี้มีความน่าพอใจหรือไม่ และภายในแบบประเมินมีการให้นักเรียนวาดภาพขนาดย่อของผลงานเป็นภาพเล็กๆ และมีให้อธิบายหรือบรรยายเกี่ยวกับตัวผลงานชิ้นนั้น และด้านมีการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบจุดเด่น จุดด้อยนักเรียน ที่ไม่เพียงเสนอเกรดและคะแนนในวิชาแล้วยังมีการรายงานผลเป็นลายลักษณ์อักษรจากครูที่มีการเขียนลักษณะผลงานและพัฒนาการของนักเรียนลงในสมุดพกนักเรียน โดยครูเขียนบันทึกเป็นรายคน โดยนำเสนอทั้งในภาคการศึกษาต้นและปลาย ทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการกับวิชาอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าลักษณะการเรียนการสอนของโรงเรียน A ค่อนข้างเน้นไปในทางเนื้อหาทางศิลปะมากกว่า ซึ่งผลการประเมินออกมาจึงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ ส่วนใหญ่ โรงเรียน A ได้รับความพึงพอใจในระดับความเหมาะสมมาก

ตารางที่ 4.57 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิमानครูศิลปะโรงเรียน B

รายการ	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน	ระดับความเหมาะสม
	ครูคนที่ 1	
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	2.63	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ	2.00	ปานกลาง
3. ผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียนอย่างชัดเจน	2.11	ปานกลาง
4. ผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน	2.00	ปานกลาง
5. วิธีการประเมินผลผู้เรียนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน	1.75	ปานกลาง
6. เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	1.56	ปานกลาง
7. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียน	1.50	ปานกลาง
8. มีการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง, นักเรียน) ทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน	1.67	ปานกลาง
9. การประเมินผลนักเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา	1.89	ปานกลาง
รวม	1.94	ปานกลาง

หมายเหตุ – พิลัยคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3

ตารางที่ 4.57 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิमानของครูศิลปะโรงเรียน B ปรากฏผลดังต่อไปนี้ ผลการประเมินอภิमानโรงเรียน B โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลการประเมินที่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ผลการประเมินที่อยู่ในระดับมาก คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ผลการประเมินที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ (1)ผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียนอย่างชัดเจน (2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน (3) การประเมินผลนักเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา (4) วิธีการประเมินผลผู้เรียนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน (5) มีการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง, นักเรียน) ทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน (6) เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม และ (7)ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียน

สรุปผลจากการประเมินอภิमानกรณีศึกษาโรงเรียน B

โรงเรียน B มีจุดเด่นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมที่ผู้สอนมีการให้นักเรียนทำกิจกรรมหลายประเภท และมีหลายชนิดกิจกรรมนอกเหนือไปจากกิจกรรมหลัก เช่น การทำพวงกุญแจ การทำภาพพิมพ์กระดาษ การทำเครื่องแขวน ด้านการสอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆผู้สอนมีการบูรณาการเอาวิชาต่างๆ มารวมไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น นาฏศิลป์และพลศึกษา ที่ให้นักเรียนมีการออกมาคิดทำทางประกอบดนตรีที่ครูเตรียมไว้ให้ หรือให้นักเรียนมีการทำกระบวนการกลุ่ม เช่น การทำ mind mapping ซึ่งทางด้านการสอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียน เนื่องจากครูผู้สอนโรงเรียน B เคยได้รับรางวัลทางด้านการสอนศิลปะ และเป็นครูแกนนำ

วิชาศิลปะ ระดับประถมศึกษา และนักเรียนมีผลงานการประกวดได้รางวัลเป็นประจำ จึงทำให้โรงเรียน B เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเด่นทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียน B ได้ผลการประเมินนิเทศในระดับค่อนข้างมาก แต่จะมีข้อด้อยในเรื่องของการวัดและประเมินผลที่ด้านวิธีการประเมินผลผู้เรียนและเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน ได้คะแนนในระดับปานกลาง เนื่องจากใช้ข้อสอบข้อเขียนแบบตัวเลือกลงจากต้นสังกัดเพียงอย่างเดียว ซึ่งเนื้อหาจะมีเรื่องทฤษฎี หลักการทางศิลปะ ขั้นตอนในการทำงานศิลปะ และการนำไปประยุกต์ใช้ จึงขาดการสอบภาคปฏิบัติทำให้เป็นข้อด้อยและด้านผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียนยังมีการปฏิบัติไม่มาก ส่วนใหญ่ครูเป็นผู้ประเมินนักเรียนเป็นหลัก อาจจะให้นักเรียนบางคนมาช่วยครูตรวจและให้คะแนนเพื่อนบ้าง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่าไม่น่าเหมาะสม ส่วนทางด้านผลการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน) ทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน ยังมีการแจ้งผลเพียงเกรดและคะแนนในสมุดพกเท่านั้น ซึ่งการประเมินผลของโรงเรียน B ยังมีการประเมินผลรวมกับวิชาอื่นๆ คือ ดนตรี นาฏศิลป์ พลศึกษา กิจกรรมลูกเสือ-ยุวกาชาด จริยศึกษา เนื่องจากการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังมีการใช้หลักสูตรเดิม จะมีเพียงชั้น ป.1 และ ป.4 ที่เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะใช้การประเมินผลรวมกับเฉพาะวิชาดนตรี นาฏศิลป์เท่านั้น โดยรวมผลการประเมินของโรงเรียน B อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.58 ค่าเฉลี่ยผลการประเมินนิเทศครูศิลปะโรงเรียน C

รายการ	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน					ระดับความเหมาะสม
	ครูคนที่ 1	ครูคนที่ 2	ครูคนที่ 3	ครูคนที่ 4	ค่าเฉลี่ย	
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	2.11	1.78	2.11	1.89	1.97	ปานกลาง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ	2.11	2.00	2.56	2.11	2.20	ปานกลาง
3. ผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียนอย่างชัดเจน	2.33	1.78	1.89	2.25	2.06	ปานกลาง
4. ผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน	2.13	2.11	2.11	2.33	2.17	ปานกลาง
5. วิธีการประเมินผลผู้เรียนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน	2.11	2.00	2.22	2.11	2.11	ปานกลาง
6. เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	1.89	1.75	2.00	1.89	1.88	ปานกลาง
7. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียน	1.89	1.11	1.22	1.22	1.36	น้อย
8. มีการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน) ทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน	1.78	1.56	1.78	1.56	1.67	ปานกลาง
9. การประเมินผลนักเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา	2.00	2.00	2.25	2.00	2.06	ปานกลาง
รวม	2.04	1.79	2.02	1.93	1.95	ปานกลาง

หมายเหตุ – พิลัยคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3

ตารางที่ 4.58 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินนิเทศของครูศิลปะโรงเรียน C ปรากฏผลดังต่อไปนี้ ผลการประเมินนิเทศโรงเรียน C โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลการประเมินที่อยู่ในระดับปานกลางคือ (1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม (2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ (3) ผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียน

อย่างชัดเจน (4) ผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน (5) วิธีการประเมินผล ผู้เรียนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน (6) เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม (7) มีการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน) ทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน (8) การประเมินผลนักเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา ผลการประเมินที่อยู่ในระดับน้อย คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียน เมื่อพิจารณาครูเป็นรายบุคคล พบว่าครูแต่ละคนมีค่าเฉลี่ยโดยรวมใกล้เคียงกันในระดับปานกลางโดยครูคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

สรุปผลจากการประเมินอภิमानกรณีศึกษาโรงเรียน C

โรงเรียน C เป็นโรงเรียนที่ครูมีแนวทางการสอนออกไปเฉพาะคนและมีความหลากหลาย ผลการประเมินอภิमानด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมจึงอยู่ในระดับปานกลาง ครูผู้สอนบางคนเน้นทางด้านการวาดภาพระบายสีแบบทิวๆไปไม่ได้เน้นในด้านทักษะฝีมือ บางคนจะสอนแบบเจาะจงในเทคนิควิธีการวาดภาพและเทคนิคการใช้สี บางคนเน้นที่ให้นักเรียนเข้ามาทำกิจกรรมและทำงานดังนั้น รูปแบบการสอนจึงมีหลายแบบ ซึ่งการสอนภาคปกติและภาคสองภาษา (bilingual program) จะมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้พิเศษกว่าภาคเรียนปกติ ที่มีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้นักเรียนทั้งหมดไม่ได้เน้นที่ผลงานของนักเรียน แต่จะสอนให้นักเรียนเข้ามาทำกิจกรรมซึ่งถ้าส่งผลงานครบก็จะได้คะแนนเต็ม อาจจะมีการหักคะแนนบ้างจากพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน โดยที่ครูผู้สอนภาคสองภาษามีเพียงคนเดียวและจัดกิจกรรมให้เป็นไปในทางเดียวกันทุกระดับชั้นที่เป็นภาคการเรียนสองภาษา ด้านการบูรณาการวิชาอื่นๆ กับวิชาศิลปะของโรงเรียน C ค่อนข้างมีความชัดเจนเนื่องจากโรงเรียนมีโครงการต่างๆ ของโรงเรียนอยู่แล้ว เช่น การอนุรักษ์พลังงาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือวันสำคัญ เทศกาลต่างๆ จึงมีการบูรณาการให้เข้าหัวข้อของงานศิลปะที่ให้นักเรียนทำ ด้านการวัดและประเมินผลโรงเรียน C ได้รับความประเมินค่อนข้างมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการสอบทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ครูบางคนอาจมีการสอบทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ แต่ครูบางคนมีการสอบข้อเขียนเพียงอย่างเดียว แต่มีข้อดีตรงที่ข้อสอบที่ใช้เป็นข้อสอบที่ครูที่รับผิดชอบสอนแต่ละระดับชั้นเป็นผู้ออกข้อสอบเอง แต่ทางด้านเครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสมยังไม่เห็นชัดเจนในโรงเรียน C เพราะการออกข้อสอบที่ครูต่างคนต่างออกอาจไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันได้ ด้านผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินนักเรียน โดยส่วนใหญ่แล้วครูเป็นผู้ที่ประเมินนักเรียนเป็นหลัก นักเรียนหรือผู้ปกครองไม่ได้ร่วมประเมิน แต่มีครูเพียงคนเดียวมีใบประเมินกลับไปให้ผู้ปกครองนักเรียนช่วยประเมินผลงานบุตรของตน ซึ่งมีการใช้ภาคเรียนละประมาณ 2 ครั้ง จึงทำให้ได้รับการประเมินทางด้านผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินระดับความเหมาะสมน้อย ทางด้านการรายงานผลยังเป็นการรายงานเกรด และคะแนนในสมุดพกเท่านั้น โดยการประเมินผลรวมจะประเมินผลร่วมกับวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ ผลการประเมินโดยรวมของโรงเรียน C อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.59 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินนิเทศของโรงเรียนกรณีศึกษา

รายการ	ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน		
	โรงเรียน A	โรงเรียน B	โรงเรียน C
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	2.52	2.63	1.97
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ	1.81	2.00	2.20
3. ผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียนอย่างชัดเจน	2.41	2.11	2.06
4. ผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน	2.62	2.00	2.17
5. วิธีการประเมินผลผู้เรียนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน	2.63	1.75	2.11
6. เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	2.27	1.56	1.88
7. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียน	2.33	1.50	1.36
8. มีการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน) ทราบจุดเด่นจุดด้อยของนักเรียน	2.60	1.67	1.67
9. การประเมินผลนักเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา	2.52	1.89	2.06
รวม	2.41	1.94	1.95

หมายเหตุ – พิลัยคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3

ตารางที่ 4.59 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินนิเทศของโรงเรียนกรณีศึกษา ปรากฏผลดังต่อไปนี้ เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินนิเทศ โดยรวมทุกด้าน โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.73 – 2.37

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม เมื่อพิจารณารายโรงเรียนพบว่า โรงเรียน A และ B มีระดับความเหมาะสมมาก โรงเรียน C มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ โดยรวมทุกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมปานกลาง เมื่อพิจารณารายโรงเรียนพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกัน

ด้านผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียนอย่างชัดเจน โดยรวมทุกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมปานกลาง เมื่อพิจารณารายโรงเรียนพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกัน

ด้านผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน โดยรวมทุกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายโรงเรียนพบว่า โรงเรียน A มีความเหมาะสมมาก โรงเรียน B และโรงเรียน C มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

ด้านวิธีการประเมินผลผู้เรียนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน โดยรวมทุกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณารายโรงเรียนพบว่า โรงเรียน A มีความเหมาะสมมาก โรงเรียน B และ โรงเรียน C มีความเหมาะสมระดับปานกลาง

ด้านเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม โดยรวมทุกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายโรงเรียนพบว่าทุกโรงเรียนมีความสอดคล้องกัน ด้านผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียน โดยรวมทุกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายโรงเรียนพบว่าโรงเรียน A และ โรงเรียน B มีความเหมาะสมปานกลาง โรงเรียน C มีความเหมาะสมน้อย

ด้านการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน) ทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน โดยรวมทุกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายโรงเรียนพบว่า โรงเรียน A มีความเหมาะสมมาก โรงเรียน B และโรงเรียน C มีความเหมาะสมปานกลาง

ด้านการประเมินผลนักเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา โดยรวมทุกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายโรงเรียนพบว่า โรงเรียน A มีความเหมาะสมมาก โรงเรียน B และโรงเรียน C มีความเหมาะสมปานกลาง

ตารางที่ 4.60 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิมานของครูเป็นรายคนจากกรณีศึกษา

ครูคนที่	โรงเรียนกรณีศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
1	โรงเรียน A	2.45	ปานกลาง
2	โรงเรียน A	2.41	ปานกลาง
3	โรงเรียน A	2.37	ปานกลาง
4	โรงเรียน B	1.94	ปานกลาง
5	โรงเรียน C	2.04	ปานกลาง
6	โรงเรียน C	1.79	ปานกลาง
7	โรงเรียน C	2.02	ปานกลาง
8	โรงเรียน C	1.93	ปานกลาง

หมายเหตุ – พัลัยคะแนนมีค่าเท่ากับ 1-3

ตารางที่ 4.60 แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินอภิมานครูเป็นรายคนจากกรณีศึกษา ปรากฏผลดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาจากผลการประเมินอภิมาน พบว่าครูทุกคนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.93 – 2.45 โดยครูโรงเรียน A มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 2.37-2.45 ครูโรงเรียน B มีค่าเฉลี่ย 1.94 และโรงเรียน C ครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 1.79-2.04 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมแล้ว ครูโรงเรียน B และโรงเรียน C มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน (1.94 และ 1.95)

3.2.2 ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิจากขั้นตอนการประชุมกลุ่มครู

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมกลุ่มครูเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนระดับประถมศึกษาวิชาศิลปะ มีดังต่อไปนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน

1.1 เวลาของการเรียนวิชาศิลปะ

ครูมีความคิดเห็นว่าการที่โรงเรียน A ได้มีการจัดการเรียนการสอน 2 คาบต่อครั้งของการเรียนศิลปะในหนึ่งสัปดาห์เป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากงานของนักเรียนสามารถเสร็จสมบูรณ์ภายในเวลาที่มากกว่า 1 คาบการเรียนต่อครั้ง

“โรงเรียน A น่าจะดี ที่ให้มีการสอน 2 คาบต่อครั้ง...” (ครูเอกชน 1)

1.2 ความพร้อมของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมและการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้นักเรียน

ครูมีความคิดเห็นว่าการที่โรงเรียน C ที่ภาคสองภาษามีความพร้อมและมีการสนับสนุนจากทางโรงเรียน จะมีการจัดการเรียนมากกว่าภาคปกติซึ่งมีความพิเศษมากกว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ในสภาพโรงเรียนปกติ หรือภาคการเรียนปกติอาจจะทำไม่ได้ โดยภาพรวมแล้วโรงเรียนที่ผู้วิจัยเลือกมาเป็นกรณีศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของทุกโรงเรียนนั้นมีความเหมาะสม

“โรงเรียน C ดูแล้วน่าจะดีแต่เป็นเฉพาะสองภาษาใช้ใหม่ แต่ถ้าเป็นภาคปกติคงจะทำไม่ได้”

(ครูเอกชน 1)

“โรงเรียนที่เลือกมา ก็สอนค่อนข้างใช้ได้หมดเลยนะคะ” (ครูสาธิตฯ 2)

2. ด้านการประเมินผลนักเรียน

2.1 การประเมินผลงานของนักเรียน

2.1.1 ครูได้เสนอว่าควรดูที่ผลงานเป็นหลัก และใช้การดูเป็นภาพรวมเพราะตัวครูเองมีข้อจำกัดคือไม่สามารถสังเกตนักเรียนได้ทุกคนภายในเวลาการสอนที่จำกัด และครูแต่ละคนต้องสอนนักเรียนในชั้นเรียนหลายคน

2.1.2 การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนยังมีความจำเป็นที่ครูต้องใช้ยังอยู่ เนื่องจากผลงานไม่สามารถสะท้อนคุณลักษณะทุกอย่างของนักเรียนได้ ซึ่งอาจจะมีกรณีที่ในการสังเกตพฤติกรรมอาจจะต้องใช้ทุกครั้ง หรือจัดให้มีทุกครั้งก็ได้

“ถ้าจะดูองค์ประกอบของการประเมินเนี่ย... ถ้าจะดูในเรื่ององค์ประกอบเกี่ยวกับตัวเพื่อชี้เกี่ยวกับระดับความแตกต่างของแต่ละคน ก็คิดว่าอย่างน้อยก็ดูที่ตัวผลงานเนี่ย ยังไงก็ไม่พ้นที่ผลงานน่าจะเป็นองค์ประกอบหลัก แล้วก็ตัวผลงานจะง่ายที่สุด ในการตรวจสอบในภายหลัง ว่าในขณะที่เวลาเรียนเราเนี่ยไม่มีเวลาที่จะตรวจสอบในชั้นตอนอะไรต่างๆ สารพัดเพราะว่าในส่วนเหล่านี้มันไว้มาก แล้วเกิดแต่ละรายบุคคลเราไม่ได้ดูเด็กที่แค่ 5 คน 10 คน เราดูเด็กที่ 50 คน บางที 30 คน 40 คน ภายในระยะเวลาแค่แป๊บเดียวเนี่ยมันจะเกิดหรือไม่เกิดเนี่ย บางทีเราดูไม่ได้ ดูจากผลงานกับภาพรวมเด็กเป็นยังไง และตัวผลงานเนี่ยน่าจะคิด

ว่ามีความสำคัญที่สุด ถ้าไม่ใช้ผลงานเนี่ยก็จะยาก ยากที่จะซ่อนความจริงได้ แต่ก็ตัวผลงานก็ไม่สามารถที่จะเก็บอะไรทุกอย่างที่เด็กได้แสดงออกไปทั้งหมด ก็ยังมีกิจกรรมบางอย่างที่มันจะสะท้อน คือมันไม่ออกมาในผลงานบางอย่าง แล้วก็คิดว่ามันอาจจะออกมายากมาก ซึ่งตรงนี้ก็มักจะใช้ในเรื่องของ การดูพฤติกรรม การดูบ้างในบางครั้งบางคราว จะมีการเช็คตรวจสอบ คิดว่าแต่ว่ามันก็ขึ้นกับปัจจัยที่จำนวนครูกับนักเรียน จำนวนเวลา เพราะบางโรงอาจจะ 2 คาบ 2 ชั่วโมงต่อกัน บางโรงน้อยที่สุดก็แค่ 50 นาที จากการดูพฤติกรรมเนี่ยก็คิดว่ายังมีความจำเป็นแต่ว่ามันจะไม่...คือมันมีมากก็ได้ แต่พอปฏิบัติจริงแล้วมันทำได้ยาก แล้วอาจจะไม่ต้องชะทุกครั้งนะ แต่ว่าควรจะมี ครั้งใดครั้งหนึ่งหรือว่าทุกครั้งก็ได้ แต่ว่าต้องดูว่าเกณฑ์คือตรงไหนอะไรยังไง แล้วแต่พฤติกรรม...” (ครูสาธิตฯ 1)

2.2 ปัญหาทางการประเมินผลนักเรียนในวิชาศิลปะ

ครูได้เสนอว่าทำได้ค่อนข้างยากและเป็นปัญหาในการใช้เกณฑ์ตัดสินผลเนื่องจากต้องใช้อารมณ์และความรู้สึกในการตัดสินผล และยังไม่มีความพร้อมชนิดใดในการวัดออกมาได้ชัดเจน อีกทั้งแนวทางในการสอนของครูแต่ละคนก็มีความแตกต่างกัน

“การประเมินศิลปะเหมือนกับการประกวดนางงาม บางครั้งก็มีเกณฑ์การตัดสิน แต่เอาจริงๆ มันก็วัดออกมาไม่ได้” (ครูสพช.)

“การประเมินวิชาศิลปะจริงๆ นี่ค่อนข้างยากนะคะ เพราะมันค่อนข้างใช้อารมณ์และความรู้สึกสูง” (ครูเอกชน 1)

“...มันยากมากเลย เพราะที่ได้ทำอยู่ก็ยังไม่รู้จะใช้เกณฑ์อะไรชัดเจน...” (ครูทม. 1)

“...บางที่เราจะไปตัดสินเค้าไม่ได้ เพราะว่าครูแต่ละคนเค้ามีแนวทางการสอนที่ไม่เหมือนกัน บางคนอาจจะเน้นเรื่องวินัย บางคนอาจจะเน้นเรื่องคุณธรรม ซึ่งถ้าจะประเมินว่าเค้าทำมันถูกหรือผิดมันอาจจะไม่เหมาะสม” (นักวิชาการ 2)

2.3 เกณฑ์ในการประเมินผลนักเรียนในแต่ละระดับชั้น

ครูใช้เกณฑ์ในการประเมินนักเรียนที่แตกต่างกันออกไปเพื่อให้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน โดยมีการเน้นที่ไม่เหมือนกันในระดับชั้นเล็ก และระดับชั้นโต โดยในระดับชั้นเล็กจะไม่ได้เน้นการประเมินไปทางด้านทักษะทางศิลปะโดยตรง แต่จะเน้นให้มีการเคลื่อนไหว การใช้กล้ามเนื้อให้เด็กมีความสุขเพลิดเพลิน และมีจินตนาการ แต่ถ้าในระดับชั้นโตจะเน้นทางด้านทักษะทางศิลปะมากกว่า

“เกณฑ์ในการประเมินของทุกระดับชั้นมันเอามาเทียบกันไม่ได้ เพราะแต่ละระดับชั้นไม่เหมือนกัน ควรจะดูเป็นขั้นๆ ไป” (นักวิชาการ 2)

“ป.1 ป. 2 ปล่อยให้มันพัฒนาการทั้ง 7 ด้าน 1. สังคม 2. สติปัญญา 3. ร่างกาย 4. อารมณ์จิตใจจะอยู่ด้วยกัน 5. ความคิดสร้างสรรค์ 6. การรับรู้ 7. สุขทริยภาพ ให้จินตนาการในระดับชั้นเล็ก เน้นความคิดสร้างสรรค์ในป.โต ชั้นเล็กจะเน้นการสัมผัสด้วยมือ การรับรู้เน้นประสาทสัมผัส 5 อย่าง แต่เน้นตา มือ... สุขทริยคือความสวยงาม ชั้นป.ต้นจะเน้นพัฒนาการเป็นหลัก ทำแล้วผ่อนคลาย สุข พอชั้นโตขึ้นจะมี

กระบวนการอื่นเข้ามา ถ้าเน้นลักษณะนิสัยจะเป็นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเข้ามา พัฒนาการทั้ง 7 อย่างจะมีมากขึ้นน้อยแค่ไหน...เพิ่มจริยธรรมเข้ามาก็เปอร์เซ็นต์ๆ...พอ ป.5 ป.6 ศิลปะต้องเป็นศิลปะจริงๆ เด็กต้องพัฒนามากขึ้นต้องมีน้ำหนักคะแนน แต่พัฒนาการไม่ทั้งแต่สัดส่วนไม่มาก ” (นักวิชาการ 2)

2.4 วิธีการทดสอบนักเรียนในวิชาศิลปะศึกษา

ครูได้เสนอว่าการวัดและประเมินผลไม่ควรใช้วิธีการสอบข้อเขียนเพียงอย่างเดียว แต่ถ้าหากต้องการจะวัดความรู้ของนักเรียนในส่วนที่เป็นความรู้ความจำก็อาจจะต้องมีให้นักเรียนสอบบ้าง แต่ควรจะเน้นที่การสอบภาคปฏิบัติมากกว่า

“การใช้ข้อสอบข้อเขียนก็น่าจะยังจำเป็นต้องใช้เพราะถ้าต้องการจะวัดในส่วนที่เป็นความรู้ ทฤษฎีของนักเรียน แต่ก็ต้องมีส่วนที่เป็นการสอบปฏิบัติ” (ครูกทม.1)

“โรงเรียน B ที่ใช้แบบทดสอบข้อเขียนจากต้นสังกัดเพียงอย่างเดียว โดยเนื้อหาข้อสอบคือ ทฤษฎีหลักการทางศิลปะ คิดว่าไม่น่าจะเหมาะสม” (ครูสาธิตฯ 1)

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนักเรียน

3.1 ข้อจำกัดในการให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลนักเรียน

ครูเสนอว่าการให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลนักเรียน (นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน และผู้ปกครองประเมินผลงานบุตรของตน) ใช้สำหรับนักเรียนบางระดับชั้น เช่นในเด็กเล็กที่อาจยังไม่รู้หลักในการประเมินเพื่อน อาจจะทำให้มีการปฏิบัติในนักเรียนระดับชั้นที่สูงขึ้น หรือถ้าเป็นเด็กเล็กอาจให้ครูประจำชั้นช่วยดูในที่จะการประเมินเพื่อนนักเรียน

“...ในส่วนกิจกรรมผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีการประเมินเนี่ย ผมไม่แน่ใจว่ามันจะเป็นไปได้ จะใช้ได้กับเด็กทุกระดับหรือเปล่า คือเด็กเล็กๆ เนี่ย เพื่อที่จะให้เพื่อนประเมินเพื่อน ประเมินตัวเองยังมีปัญหา เรื่องของการตัดสิน คือเด็กก็ยังไม่รู้ว่าจะตัดสินมากน้อยขนาดไหน บางทีเด็กก็ให้ไปให้ 5 บางคนก็ให้ 10 ลูกเดียวอะไรอย่างนี้...” (ครูสาธิตฯ 1)

“ถ้าเป็นเด็กระดับ ป.1 ป.2 ภาคแรกจะยังไม่ใช้(โรงเรียนของครูสพช.) แต่ว่า ป.5 ป.6 เราจะให้ครูผู้สอน ให้คุณไปทำ แต่ไม่ได้เห็นว่าทุกคนต้องทำได้ จะเริ่ม ป.3 ป.4 ป.5 ป.6 จะเริ่มให้ชิมลงไปก่อน จะมีการประเมินตนเอง ประเมินเพื่อนด้วยทั้งผู้ปกครอง และผู้ที่สนใจจะให้คะแนนผลงาน อาจจะเป็นญาติหรือพี่น้องในบ้าน เพื่อนข้างบ้าน(ของนักเรียน) ประเมินคะแนนใน ป.1 ป.2 ก็จะมีในที่เป็นรายงานก็เป็นในภาพรวมใน ป.1 ป.2 เนี่ยคือครูประจำชั้นเค้าจะช่วยดู คือครูเค้าจะช่วยดูและช่วยงาน ” (ครูสพช.)

3.2 การให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการประเมินนักเรียน

ครูได้เสนอว่าอาจให้มันเป็นบางครั้ง ไม่จำเป็นต้องมีการปฏิบัติเป็นประจำทุกครั้ง เพราะครูศิลปะส่วนใหญ่ค่อนข้างมีข้อจำกัดในการปฏิบัติเนื่องจากเวลา และภาระงานที่สอน และยังมีปัจจัยอื่นๆ ในเรื่องระบบของโรงเรียน และผู้บริหารของโรงเรียนที่มีผลกับการทำงานของครู

“เพราะว่าการที่เราให้คนอื่นประเมิน มันใช้เวลาจัดการเยอะไปเหมือนกัน ใช้เวลาจัดการมากกว่าที่เราประเมินเด็กเพียงฝ่ายเดียวใช้嘛 ก็คือว่าถ้าเราประเมินเด็กนะ แล้วเราเอาผลงานมาตรวจนะ แต่จะให้เด็กประเมินคนอื่นเนี่ย หนึ่งมันต้องมีเวลาให้กับเค้าที่จะดูผลงานเพื่อนใช้ใหม่ซะ แล้วก็คะแนนที่ได้ก็ต้องเอามารวบรวม มาหาเฉลี่ย มาอะไรสารพัดซึ่งมันมีเวลา เสียเวลาในการดำเนินการเนี่ย ในตัวบุคคลที่สอนจะต้องมีเวลาในการไม่ต้องไปทำนู่น แต่ถ้าอาจารย์ที่ต้องไปสอนวิชาอื่นที่ไม่ใช่ศิลปะนี้ 24 ชั่วโมงเนี่ย มันไม่ได้เลย คาบหนึ่งต่อสัปดาห์เนี่ยมันยากมากเลย” (ครูสาธิตฯ 1)

“ใช่ ก็เคยใช้ซะแรกๆ ก็จะได้ แต่ไปๆ เพราะเราไม่มีเวลาทำ” (ครูเอกชน 2)

“เพราะครูสอนศิลปะมักจะจับฉ่าย เพราะเค้าจะให้ทำนู่นทำนี่ทำนั่นอะไอย่างนี้ มันก็เลยกลายเป็นเวลาไม่มี คุณเก่งมาก อันนี้มันต้องอยู่ที่เพื่อนร่วมงาน ระบบของโรงเรียนด้วย ที่หัวหน้างานที่คุณสามารถที่จะคุยได้ คือหัวหน้างานจะเป็นคนช่วย มันอยู่ที่ระบบ ดิฉันว่าก็ใช่ แต่ว่าก่อนเราจะถึงตรงนั้นมันต้องเดินทางอะไอย่างเหนื่อยอ่อนมาก่อนกว่ามันจะเข้า ก็อยากให้อ่ากำลังใจเพื่อนแบบว่าให้ค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไป” (ครูสพช.)

“อย่างนี้อาจารย์เลยพูดมันยากมากเลย มันยากมาก” (ครูสพช.)

“คือว่าถ้าการประเมินอาจจะเป็นอย่างไม่ใช่ทุกครั้ง” (ครูเอกชน 3)

“ใช่ๆ ไม่ต้องทุกชั้น และไม่ต้องทุกครั้งด้วย ให้เลือกเอา ให้เลือกเอา ให้เด็กนั่นแหละเป็นคนเลือก ไม่ต้องทุกครั้ง ถ้าทุกครั้งนั้นก็เป็นลมตาย ใช่ๆ อาจารย์พูดถูก ทุกครั้งก็ตาย ทุกครั้งไม่ได้” (ครูสพช.)

“เครื่องมือชิ้นนี้ ตามความคิดเห็นว่ามาตราในกฎวัดมี 2 นัย คือ ปรากฏ กับ เหมาะสม ในส่วนที่ปรากฏ มีตั้งแต่เหนื่อยถึงมาก ประเมินไม่ยากนัก แต่ในส่วนเหมาะสมหรือไม่อาจมีตัวแปรอื่นๆ ประกอบต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน เช่น นโยบายโรงเรียน ความพร้อม ภูมิหลังครู ขนาดของชั้นเรียน จำนวนนักเรียน ฯลฯ” (นักวิชาการ 1)

3.3 บทบาทของผู้ประเมินผลและการนำผลการประเมินจากบุคคลอื่นมาคิดคะแนน

ครูบางท่านได้เสนอว่าและบทบาทผู้หน้าที่หลักในการประเมินนักเรียนยังเป็นครูผู้สอนศิลปะ หากมีการให้คนอื่นมีส่วนร่วมในการให้คะแนนอาจจะบ้าง หรืออาจจะไม่ได้นำมาคิดเป็นคะแนนเลย ซึ่งขั้นตอนนี้ทำไปเพื่อให้ให้นักเรียนได้มีพื้นฐานและเรียนรู้กระบวนการในการมีส่วนร่วม

“การให้ครู (โรงเรียน B) เลือกตัวแทนนักเรียน แต่ละห้องมาช่วยครูตรวจและให้คะแนนเพื่อนในห้องไม่น่าจะเหมาะสม” (ครูสาธิตฯ 1)

3.4 จุดประสงค์ในการให้คนอื่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลนักเรียน

กระบวนการนี้ครูมีความเห็นว่าเป็นสิ่งดีที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลนักเรียน ซึ่งอาจจะให้นักเรียนหรือคนอื่นได้มีส่วนร่วมในกระบวนการโดยเป็นไปในลักษณะของการวิจารณ์ผลงานของนักเรียนมากกว่าเป็นการประเมินผลนักเรียน แต่จุดประสงค์ในการให้คนอื่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานนักเรียนอาจจะเป็นไปเพื่อให้ได้เรียนรู้กระบวนการในการวิจารณ์ผลงานคนอื่น

“แต่ถ้าจะพูดว่ามันดีมัย มันดี แต่ว่าถามว่า มันจะใช้ได้ทุกสถานการณ์ทุกโอกาส ทุกโรงเรียน ทุกคนมัย อาจจะมีลองชิมบ้าง มีลอง” (ครูสาธิตฯ 1)

“มีเหมือนกันที่บางครั้งผู้ปกครอง ก็อยากเห็นผลงานเด็กมากขึ้น วันนี้ก็มีนะ เพราะฉะนั้นเราต้องใช้ความอดทนสูงที่จะ O.K. นะ ถึงบอกว่ามันเดินทางเหนื่อยมาก” (ครูสปช.)

“เอากระบวนการไม่เอาเป็นคะแนน ก็พอใช้วิธีนี้ต้องมีเวลาด้วยใช้ใหม่ ก็ไม่เป็นไรมาคุยกันทุกคนนะ ลักษณะการวิจารณ์พวกนี้ให้รู้ว่าเด็กพวกนี้มีพื้นฐานเป็นไง อะไรว่าง” (ครูสาธิตฯ 1)

“ตรงนี้ที่เขียนมันเข้มข้นไปหน่อยว่าผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายเหมือนว่าเป็นการประเมินนักเรียนด้วย แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการประเมินนักเรียนอาจจะเป็นว่ามีส่วนอื่นๆ เนี่ย คือมีส่วนที่จะประเมินนักเรียน ไม่ใช่ประเมินนักเรียนจริงๆ ครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน อาจจะเป็นในลักษณะการวิจารณ์งานซึ่งน่าจะเหมาะสมกว่า” (ครูสาธิตฯ 2)

สรุปผลจากการประเมินอภิमानกรณีศึกษา

จากผลการประเมินอภิमानในภาพรวมของโรงเรียนกรณีศึกษา ตารางที่ 4.59 สรุปได้ว่าส่วนใหญ่สภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนกรณีศึกษาค่อนข้างมีความเหมาะสมเนื่องจากผลของการประเมินอภิमानพบว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลางถึงมาก แต่ในภาพรวมจากผลการประเมินของด้านทางการวัดและประเมินผล เช่น การให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล และการรายงานผลและสาระในการรายงานผลยังควรมีการปรับปรุง แม้ว่าผลจากการประเมินอภิमानโดยรวมจะได้รับความเหมาะสมระดับปานกลาง ซึ่งลักษณะของการวัดและประเมินยังมีความเหมาะสมค่อนข้างน้อยจากการที่ผู้วิจัยได้ไปสำรวจกรณีศึกษาในขั้นตอนของการศึกษาเชิงคุณภาพ โรงเรียน B และโรงเรียน C ที่ต้องมีการปรับปรุงในเรื่องผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการประเมิน การรายงานผล และสภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล แต่จากผลการประเมินด้านผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลในโรงเรียนกรณีศึกษา B ได้ผลการประเมินในระดับปานกลาง แต่โรงเรียน C ได้รับผลการประเมินว่าน้อยทั้งที่สองกรณีศึกษามีการให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมประเมินผลน้อย โดยที่โรงเรียน B ครูจะเป็นผู้ประเมินผลเป็นหลักแต่บางครั้งอาจจะเลือกตัวแทนนักเรียนแต่ละห้องมาช่วยให้คะแนนเพื่อน ซึ่งผลจากการประชุมกลุ่มครู ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่าเป็นไม่เหมาะสม และโรงเรียน C มีครูเพียงคนเดียวที่มีการให้ผู้ปกครองประเมินผลงานนักเรียนจากครูศิลปะทั้งหมดในโรงเรียน C จำนวน 4 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าทางด้านการให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการ

ประเมินผลนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนน่าจะอยู่ในระดับความเหมาะสมน้อยและควรมีการนำไปปรับปรุงแก้ไข จึงสรุปได้ว่ารูปแบบของโรงเรียน A จึงสามารถเป็นแบบอย่างตัวอย่างที่ดีในทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน ที่ค่อนข้างเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการให้อิสระผู้เรียนในการเลือกประเภทกิจกรรมในการปฏิบัติงานได้ไม่ จะเป็นการปั้น การต่อปลั๊กคอปลาสติก งานประดิษฐ์ และงานวาดภาพระบายสี และการสอนที่เน้นให้มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่ได้เน้นความสามารถในด้านทักษะฝีมือและเน้นที่การปฏิบัติงานเพราะในชั้นเรียนครูเป็นผู้ควบคุมบรรยากาศในชั้นเรียนและควบคุมนักเรียน แต่ในบางครั้งอาจให้นักเรียนได้ออกมานำเสนอผลงานบ้าง ครูจะไม่มีการสอนนักเรียน แต่อาจจะมีบ้างในบางครั้งที่ต้องการจะสอนให้นักเรียนรู้เทคนิควิธีการทางศิลปะใหม่ๆ เช่น การพิมพ์ภาพ หัวข้อของกิจกรรมไม่มีการกำหนด นักเรียนมีอิสระสามารถคิดหัวข้องานของตนเอง และการจัดเวลาเรียนที่ค่อนข้างมีความเหมาะสมกับสภาพวิชาที่เป็นการปฏิบัติโดยจัดให้มีการเรียนติดต่อกัน 2 คาบต่อครั้ง ด้านวิธีประเมินผลครูโรงเรียน A ใช้การดูที่ผลงาน การสังเกตพฤติกรรม และการสังเกตกระบวนการในการเรียน และเน้นคะแนนจากผลงานมากกว่าคะแนนสอบ ซึ่งมีการสอบปลายภาคเพียงครั้งเดียวซึ่งเป็นการสอบปฏิบัติโดยเลือกชนิดของกิจกรรมในการสอบได้เหมือนกับการเรียนในชั่วโมงเรียนปกติ ไม่มีการสอบข้อเขียน แต่อาจมีการสอบชนิดอื่นๆ บ้าง คือ การทดสอบก่อนและหลังเรียน (Pre-test, Post-test) โดยใช้แบบทดสอบเพื่อดูความคิดสร้างสรรค์ซึ่งไม่ได้นำมาคิดคะแนน แต่เพื่อดูสภาพความคิดสร้างสรรค์ว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มเติมขึ้นหรือไม่จากการสอนของครู ซึ่งใช้เฉพาะนักเรียนระดับชั้น ป.1 โดยใช้ในภาคการศึกษาแรกและไม่มีการนำมาคิดคะแนน ด้านผู้ที่ประเมินผลซึ่งให้นักเรียนเพื่อนนักเรียน ตัวครูเอง และผู้ปกครองได้มีส่วนในการประเมินนักเรียน เพื่อเป็นกระบวนการในการวิจารณ์ผลงานและให้คนอื่นได้มีส่วนร่วมประเมินนักเรียนในเครื่องมือขึ้นเดี๋ยวก็คือแบบบันทึกการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะศึกษา ซึ่งเครื่องมือไม่มากชิ้นจนเกินไป ด้านการรายงานผลเป็นตัวอย่างที่ดีของระบบโรงเรียน A ที่มีการใช้สมุดพกที่คิดขึ้นมาเอง ซึ่งมีการรายงานทั้งเกรดและคะแนน และยังมีบันทึกของครูที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับตัวของนักเรียนในวิชานั้นๆ ของแต่ละภาคการเรียนทุกรายวิชา ซึ่งจะมีการสรุปถึงพัฒนาการ จุดเด่นหรือข้อควรปรับปรุงของนักเรียน และการวัดและประเมินผลของโรงเรียน A ยังประเมินผลแยกเป็นรายวิชา ซึ่งวิชาศิลปะจะใช้ชื่อวิชาว่าทัศนศิลป์และการออกแบบ แยกออกจากวิชาดนตรีสากล/วงโยธวาทิต และวิชาดนตรีไทย/นาฏศิลป์ออกชัดเจนไม่ได้ตัดเกรดร่วมกัน โดยภาพรวมผลจากการประเมินอภิมาณโรงเรียน A ได้คะแนนระดับมากในหลายๆ ด้าน ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีความเหมาะสม ด้านผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจน ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผล ที่ได้ผลการประเมินน้อยกว่าด้านอื่น คือ ระดับปานกลาง แต่ผลด้านการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับวิชาอื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (1.81) แต่ไม่ถือว่าเป็นจุดอ่อนมากนัก รูปแบบของโรงเรียน A จึงน่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการที่โรงเรียนอื่นจะนำไปปฏิบัติได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์และประเมินอภิमानการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนระดับประถมศึกษาวิชาศิลปศึกษา” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา (1) สภาพของวิธีการประเมินผลผู้เรียนวิชาศิลปศึกษาของครูในโรงเรียนต่างๆ และศึกษาความแตกต่างภายในโรงเรียนเดียวกันและโรงเรียนต่างสังกัด ประเด็นที่ใช้วิเคราะห์ประกอบด้วย (1.1) องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและน้ำหนักองค์ประกอบในการประเมิน (1.2) วิธีการประเมินผล (1.3) เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล (1.4) ผู้ที่ประเมินผล (1.5) ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน (1.6) การรายงานผลและสาระในการรายงานผล (2) เพื่อวิเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลวิชาศิลปศึกษาของครูในโรงเรียนที่คัดเลือกมาทำการศึกษารายกรณี และวิเคราะห์ความแตกต่างของวิธีการประเมินของครู และ (3) เพื่อทำการประเมินอภิมานวิธีการประเมินผลวิชาศิลปศึกษาจากกรณีศึกษา

ผู้วิจัยวิเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลวิชาศิลปศึกษาของครูจากการศึกษาเชิงปริมาณและการวิเคราะห์องค์ประกอบ จากนั้นผู้วิจัยคัดเลือกโรงเรียนจากแต่ละสังกัดมาทำการศึกษารายกรณีจากผลที่ได้ในการศึกษาเชิงปริมาณ จากนั้นทำการอภิमानการประเมินผลศิลปศึกษาจากกรณีศึกษาโดยใช้แบบตรวจสอบรายการสำหรับการประเมินอภิมานโดยการจัดประชุมกลุ่มครู

วิธีการดำเนินวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพของกรณีศึกษา และการสังเคราะห์ผลและการประเมินอภิมาน โดยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้ (1) สำรวจสภาพการสอน และการวัดประเมินผล ของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียน 3 สังกัด คือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 140 คน (2) ศึกษากรณีศึกษาจากโรงเรียนทุกสังกัดจำนวน 3 กรณีศึกษา โดยคัดเลือกจากผลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณในขั้นตอนแรก นำมาเลือกโรงเรียนที่มีลักษณะวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดี มีความแตกต่างจากโรงเรียนอื่น หรือมีความน่าสนใจ มีกิจกรรมการจัดการสอนที่หลากหลาย หรือมีวิธีการวัดและประเมินผลที่ดี และให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยในการไปเก็บรวบรวมข้อมูล (3) ตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของวิธีการประเมินผลจากโรงเรียนต่างๆ ที่ได้ไปทำการศึกษาเชิงสำรวจและการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการจัดประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 ท่าน โดยใช้การนำเสนอผลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพ และผู้วิจัยได้ขอความคิดเห็นจากการอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอภิมานโดยการทำแบบตรวจสอบรายการเพื่อประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินของครูจากกรณีศึกษา จากนั้นนำผลที่ได้มาสรุปรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาศิลปศึกษาที่เหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจสภาพการสอนและการวัดประเมินผลของครู ศิลปะศึกษา โดยมีความตรงเชิงเนื้อหาพิจารณาจาก Item-objective congruence : IOC จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คน และใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์กรณีศึกษา และใช้แบบตรวจสอบรายการสำหรับขั้นตอนของการประเมินอภิธาน

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและน้ำหนักองค์ประกอบในการประเมิน

1.1 ด้านองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมิน

จากผลการวิจัยในขั้นตอนการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า องค์ประกอบที่ครูใช้ในการประเมินของครู ศิลปะมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ (1) ด้านพฤติกรรมของนักเรียน (2) ด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ (3) ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน และ (4) ด้านผลงาน

1.2 ด้านน้ำหนักองค์ประกอบในการประเมิน

น้ำหนักองค์ประกอบด้านที่ครูได้ปฏิบัติในการประเมินผลนักเรียนจากผลการวิจัยในขั้นตอน การศึกษาเชิงปริมาณโดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) โดยมีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบแต่ละด้านจากมากไปน้อย คือ (1) ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน (น้ำหนักองค์ประกอบ = 0.952) (2) ด้านผลงาน (น้ำหนักองค์ประกอบ = 0.890) (3) ด้านพฤติกรรมของนักเรียน (น้ำหนัก องค์ประกอบ = 0.887) และ (4) ด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ (น้ำหนักองค์ประกอบ = 0.861) โดย แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

1.3 องค์ประกอบย่อยที่ครูใช้ในการประเมิน

องค์ประกอบที่ครูใช้ในการประเมินผลนักเรียนในแต่ละด้าน จากผลในขั้นตอนการสังเคราะห์ผลการ ประเมินของครูศิลปะจากขั้นตอนการสังเคราะห์ผลที่ผู้วิจัยตรวจสอบจาก 3 แหล่งที่สอดคล้องกัน คือ การศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพ มีดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมนักเรียน มี 5 ข้อย่อย คือ (1) ความสนใจและความตั้งใจในการ เรียน/การปฏิบัติงาน (2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (3) การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การวิจารณ์, ซักถาม, ตอบ คำถาม) (4) การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ (5) การแสดงความคิดเห็นและ อธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น

2. องค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะ มี 3 ข้อย่อย คือ (1) ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ (2) ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ และ (3) ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม

3. องค์ประกอบด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน มี 4 ข้อย่อย คือ (1) ความประหยัดในการใช้ วัสดุอุปกรณ์/การสร้างงานศิลปะ (2) ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/การสร้างงานศิลปะ (3) การ รักษาความสะอาด และ (4) ความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานตามขั้นตอน/หลักการ

4. องค์ประกอบด้านผลงาน มี 8 ข้อย่อย คือ (1) ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน/จินตนาการ (2) ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิควิธีการทางศิลปะ (3) การมีพัฒนาการของผลงาน (4) ความสวยงามของผลงาน (5) การแสดงออก และสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน (6) ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน (7) ตัวผลงานทำถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด และ (8) ความละเอียดประณีตของผลงาน

2. ด้านวิธีการประเมินผล

วิธีการประเมินผลที่ครูใช้ในการประเมินผลนักเรียนจากผลในขั้นตอนการสังเคราะห์ผลการประเมินของครูศิลปะจากขั้นตอนการสังเคราะห์ผลที่ผู้วิจัยตรวจสอบจาก 3 แหล่งที่สอดคล้องกัน คือ การศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพ ผลที่ได้มีดังนี้

(1) การประเมินจากผลงาน (2) การทดสอบภาคปฏิบัติ (สอบโดยการให้ปฏิบัติงาน) (3) การสังเกต/ตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการเรียนของนักเรียน (4) ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และ (5) การทดสอบข้อเขียนเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และเนื้อหาทางศิลปะ

3. เครื่องมือที่ใช้การประเมินผล

เครื่องมือที่ครูใช้ในการประเมินผลนักเรียนจากผลในขั้นตอนการสังเคราะห์ผลการประเมินของครูศิลปะจากขั้นตอนการสังเคราะห์ผลที่ผู้วิจัยตรวจสอบจาก 3 แหล่งที่สอดคล้องกัน ผลที่ได้คือ

(1) แฟ้มสะสมงาน (2) แบบสอบ หรือแบบทดสอบ และ (3) แบบบันทึก/สังเกตพฤติกรรม

4. ผู้ที่ประเมินผล

ผู้ที่ประเมินผลนักเรียน จากผลในขั้นตอนการสังเคราะห์ผลการประเมินของครูศิลปะที่ผู้วิจัยตรวจสอบ 3 แหล่งที่สอดคล้องกัน ผลที่ได้คือ

(1) การประเมินจากผู้สอน (2) ตัวนักเรียน (3) ผู้ปกครอง (4) เพื่อนนักเรียน และ (5) บุคคลภายนอกที่สนใจในชุมชน

5. ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน

ผู้ที่ได้รับการรายงานประเมินผลการประเมินจากผลในขั้นตอนการสังเคราะห์ผลการประเมินของครูศิลปะจากการที่ผู้วิจัยตรวจสอบ 3 แหล่งที่สอดคล้องกัน ผลที่ได้มีดังนี้

(1) นักเรียน (2) ผู้ปกครอง (3) ครู และผู้บริหารโรงเรียน

6. การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

ด้านการรายงานผลและสาระในการรายงานผล จากผลในขั้นตอนการสังเคราะห์ผลการประเมินของครูคิดปะจากคนที่ผู้วิจัยตรวจสอบ 3 แหล่งที่สอดคล้องกัน คือ ศึกษาเอกสาร การศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพ ผลที่ได้มีดังนี้

6.1 รูปแบบของการรายงานผล

รูปแบบของการรายงานผลที่ใช้ คือ (1) รายงานผลเป็นคะแนน (2) รายงานผลเป็นเกรด และ (3) บรรยายเป็นลายลักษณ์อักษร

6.2 สาระของการรายงานผล

สาระของการรายงานผลที่ใช้ คือ (1) พัฒนาการของผลงาน (2) รายงานพฤติกรรม ความสนใจในการเรียน และ (3) รายงานจุดเด่น จุดด้อยของผลงาน

6.3 ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียน

ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียนที่ใช้ คือ (1) รายงานปลายภาคเรียน (2) รายงานหลังจากที่นักเรียนส่งงาน และ (3) รายงานกลางภาคเรียน

6.4 ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่ผู้ปกครอง

จากผลการวิจัยพบว่าช่วงเวลาของการรายงานผลแก่ผู้ปกครองที่ครูใช้ คือ (1) รายงานปลายภาคเรียน และ (2) รายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง

ผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพและการประเมินอภิमान

จากการที่ผู้วิจัยได้สำรวจกรณีศึกษาทั้งหมด 3 โรงเรียนในขั้นตอนของการศึกษาเชิงคุณภาพ และได้ นำผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพมาทำการประเมินอภิमानโดยการจัดประชุมกลุ่มครูและให้ทำแบบตรวจสอบราย การสำหรับการประเมินอภิमान (Key Evaluation Checklist :KEC) พบว่ารูปแบบทางด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผลของโรงเรียน A เป็นรูปแบบที่ดีที่สุดเมื่อ เปรียบเทียบกับโรงเรียน B และโรงเรียน C เมื่อพิจารณาผลค่าเฉลี่ยจากการประเมินอภิमानของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรูปแบบและลักษณะการวัดและประเมินผลของโรงเรียน A มีดังนี้

1. **องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินนักเรียน** จะมีการใช้องค์ประกอบด้านผลงาน ด้านพฤติกรรม ของนักเรียน และด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน

2. **วิธีการประเมินผล** ใช้วิธีการประเมินจากผลงาน การทดสอบภาคปฏิบัติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียนของนักเรียน ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล** คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Urban & Jellen (1984) และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Victor Serebriakoff แบบบันทึกพฤติกรรมและคะแนน

ของนักเรียน และแบบบันทึกการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะศึกษาที่ใช้เพื่อให้ตัวนักเรียน เพื่อนนักเรียน ครู และผู้ปกครองร่วมกันประเมินผลงานนักเรียน

4. **ผู้ที่ประเมินผล** ใช้การประเมินจากผู้สอนเป็นหลัก และให้ตัวนักเรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนร่วมกันประเมินผลงาน

5. **ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน** คือ นักเรียน ผู้ปกครอง ครูหัวหน้ากลุ่มสาระวิชา และผู้บริหารโรงเรียน

6. การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

6.1 **รูปแบบของการรายงานผลที่ครูใช้** คือ การรายงานผลเป็นคะแนน เกรด และบันทึกจากครูที่บรรยายเป็นลายลักษณ์อักษรลงในสมุดพก

6.2 **สาระของการรายงานผลที่ใช้** คือ พัฒนาการของผลงาน รายงานพฤติกรรม รายงานจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน

6.3 **ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียนที่ใช้** คือ รายงานปลายภาคเรียน และรายงานหลังจากที่นักเรียนส่งงาน

6.4 **ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่ผู้ปกครอง** คือ รายงานปลายภาคเรียน และรายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านองค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินและน้ำหนักองค์ประกอบในการประเมิน

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่พบว่า องค์ประกอบที่ใช้ในการประเมินผลจากกลุ่มตัวอย่างใช้การประเมินผลจากด้านกระบวนการในการปฏิบัติงานมากที่สุด (0.952) รองลงมาคือด้านผลงาน (0.89) ด้านพฤติกรรมของนักเรียน(0.887) และด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะตามลำดับ(0.861) โดยองค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะมีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด แต่ก็มีระดับแต่ละองค์ประกอบใกล้เคียงกันแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันครูศิลปะไม่ได้สอนโดยเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความจำทางด้านเนื้อหา ทฤษฎี และหลักการทางศิลปะมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาศิลปะศึกษาที่เป็นวิชาทางปฏิบัติ และจากน้ำหนักความสำคัญของการประเมินผลนักเรียนที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ปัจจุบันครูศิลปะมีแนวโน้มในการให้ความสำคัญของการให้น้ำหนักการประเมินทางด้านคุณลักษณะนิสัยของนักเรียนมากกว่าด้านทักษะฝีมือของตัวนักเรียน เช่น ความตั้งใจในการเรียน การช่วยเหลือเพื่อน การรักษาความสะอาด ซึ่งตรงกับงานวิจัยของครุชิต นิศวอนุตรพันธ์ (2540) ที่สำรวจความคิดเห็นของครูเห็นด้วยในการแนะนำให้นักเรียนรู้จักทำความสะอาด และเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ให้เรียบร้อยหลังการปฏิบัติงาน และงานวิจัยของนිරุช สุวรรณมัย (2542) ที่พบว่าครูศิลปะเห็นด้วยกับการใช้วิธีการสังเกตความตั้งใจในการทำงาน สังเกตความพร้อมในการเรียน และสังเกตกระบวนการสังเกตพัฒนาการลักษณะนิสัยของนักเรียน เช่น ความกล้าตัดสินใจในการทำงาน ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน การควบคุมตนเองในการทำงาน นอกจากนี้จากการประเมินโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา พบว่าทุกโรงเรียนจะสละคะแนนในส่วนของคุณธรรมจริยธรรม หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มเติมขึ้นมา สะท้อนให้เห็นว่านโยบายของโรงเรียนใน

ปัจจุบันเน้นให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม นอกเหนือไปจากการให้เป็นคนที่มีความรู้เพียงอย่างเดียว จึงกำหนดให้มีคะแนนคุณธรรมในทุกรายวิชารวมทั้งวิชาศิลปะศึกษาด้วย จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีการให้นำหนักความสำคัญมากกับพฤติกรรมของนักเรียนและกระบวนการในการปฏิบัติงานของนักเรียน เนื่องจากในขั้นตอนของกระบวนการปฏิบัติงานจะประกอบด้วยด้านพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนรวมอยู่ด้วย เช่น ความกล้าตัดสินใจในการทำงาน การควบคุมตนเองในการทำงาน การรักษาความสะอาด ความประหยัด เป็นต้น

การศึกษาในกรณีศึกษาทุกโรงเรียนที่พบว่าจะให้ความสำคัญในส่วนของคุณธรรม จริยธรรมหรือลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มเติมขึ้นมาในทุกรายวิชา ทำให้เห็นว่าวิธีนี้อาจจะเป็นผลดีกับนักเรียนที่ไม่ต้องแข่งขันกันในเรื่องของทักษะฝีมือมากนัก และจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติขององค์ประกอบแต่ละด้านเป็นรายสังกัด พบว่าสังกัด กทม. มีการใช้องค์ประกอบด้านพฤติกรรมนักเรียน และด้านผลงานในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60 และ 3.67) แต่มีการปฏิบัติความรู้พื้นฐานทางศิลปะ กับทางด้านกระบวนการ ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.16 และ 3.44) และสังกัดเอกชนมีการใช้พฤติกรรมนักเรียน กระบวนการในการปฏิบัติงาน และด้านผลงานในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52-3.58) แต่ในด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะมีการปฏิบัติระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.45) ขณะที่สังกัดสพช. มีการปฏิบัติในระดับที่ค่อนข้างมากในทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย 3.68-3.88) โดยองค์ประกอบด้านพื้นฐานความรู้ทางศิลปะมีค่าเฉลี่ย 3.72

2. ด้านวิธีการประเมินผล

จากผลการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าส่วนใหญ่ครูยังใช้วิธีการประเมินผลโดยการตรวจผลงาน โดยมีการปฏิบัติในระดับที่มาก (ค่าเฉลี่ย 4.01) แต่ขณะเดียวกันวิธีการทดสอบภาคปฏิบัติ การสังเกตและตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียน และการประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ครูมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78-3.97) และให้ความสำคัญของการทดสอบข้อเขียนในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.18) ซึ่งสอดคล้องกับกรณีศึกษาที่ส่วนใหญ่ครูจะใช้วิธีการตรวจผลงานของนักเรียนเป็นหลัก แต่ก็ยังให้ความสำคัญกับการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียน และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน นอกจากนี้จากการผลการประชุมกลุ่มครู มีความเห็นว่าควรใช้วิธีการประเมินจากผลงานเป็นหลัก แต่วิธีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนก็ควรเป็นวิธีการที่ครูควรจะใช้ด้วย เนื่องจากการตรวจผลงานเพียงอย่างเดียวไม่สามารถวัดลักษณะของนักเรียนออกมาได้ทั้งหมด แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาการสอนที่มีเพียงจำกัดเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่มีการสอนศิลปะเพียงอาทิตย์ละ 1 ครั้ง ส่วนใหญ่จะใช้เวลาประมาณ 50-60 นาทีต่อการสอน 1 ครั้ง ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติ ในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและการประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน จากกรณีศึกษาโรงเรียน B ที่ครูให้นักเรียนมีการทำกระบวนการกลุ่ม เช่น การออกมาทำท่าทางประกอบเพลง หรือการออกมานำเสนอผลงาน ของโรงเรียน A ที่บางครั้งเวลาไม่พอ จึงอาจไม่มีการให้นักเรียนได้ออกมาทำกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการปฏิบัติงานทางศิลปะ ซึ่งเป็นการจัดให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนและนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลด้วย กรณีศึกษาครูโรงเรียน A และ B ที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยให้ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของวรสุดา ขวัญสุวรรณ (2539) ที่ครูมักจะใช้การนำเสนอผลงานมาเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลด้วย แต่ครูศิลปะก็มักมีภาระงานที่มาก ดังนั้นครูส่วนใหญ่จึงใช้วิธีการตรวจผลงานของนักเรียนมากกว่า เพราะสามารถทำได้นอกเหนือเวลาในการสอน

ส่วนการทดสอบแบบข้อเขียนที่ได้ผลจากการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่ายังมีการใช้ออยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหากจะมีการทดสอบข้อเขียนก็ไม่ควรใช้การทดสอบข้อเขียนเพียงอย่างเดียว สำหรับกรณีศึกษาบางโรงเรียนมีการใช้เพียงข้อสอบแบบข้อเขียนทั้งกลางภาคและปลายภาคโดยใช้ข้อสอบที่ออกโดยต้นสังกัดของโรงเรียน และบางโรงเรียนก็ไม่มี การสอบข้อเขียนเลย นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนการประเมินอภิมานมีความเห็นว่าจะไม่เหมาะสม ซึ่งถ้าจะมีก็ไม่ควรเน้นมาก ควรใช้การทดสอบภาคปฏิบัติซึ่งน่าจะมีความเหมาะสมกว่า

ส่วนวิธีการประเมินผลของครูภายในสังกัดเดียวกัน ต่างสังกัด และภายในโรงเรียนเดียวกันก็ยังมี ความแตกต่างกัน จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า โรงเรียน A ที่มีครูศิลปศึกษาหลายคนภายในโรงเรียน เดียวกัน มีการประเมินที่แตกต่างกันบ้างเล็กน้อยในวิธีการให้คะแนนผลงานนักเรียน แต่วิธีการประเมินผล หลักมีความเหมือนกัน เช่น การสอบปลายภาคจะเป็นการทดสอบภาคปฏิบัติทั้งหมด โรงเรียน C ครูศิลปะแต่ละคนมีวิธีการประเมินผลที่แตกต่างกันมาก ครูบางคนจะมีการให้ทดสอบก่อนและหลังเรียนแต่บางคนไม่มี ครูบางคนมีการให้สอบภาคปฏิบัติแต่บางคนไม่มี เป็นต้น และกรณีศึกษาที่เป็นโรงเรียนคนละสังกัดก็มีการวัด และประเมินผลที่แตกต่างกันมาก โรงเรียน A มีการทดสอบก่อนและหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบความคิด สร้างสรรค์ การทดสอบเพื่อประเมินผลปลายภาคเป็นการสอบภาคปฏิบัติเพียงอย่างเดียวและนักเรียน สามารถเลือกประเภทของกิจกรรมได้ โรงเรียน B ไม่มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน ส่วนโรงเรียน C มีทั้ง การสอบภาคทฤษฎีและปฏิบัติ แต่ครูบางคนในโรงเรียน C ก็ใช้ข้อสอบภาคทฤษฎีเพียงอย่างเดียว การพบ ความแตกต่างครั้งนี้ทำให้ต้องพิจารณาว่าส่วนในการวัดและประเมินผลวิชาศิลปศึกษาน่าจะต้องมีการทบทวน และปรับปรุง เพื่อให้มาตรฐานการประเมินเป็นแบบเดียวกัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

จากการศึกษาเชิงปริมาณ ครูศิลปะมีการใช้แฟ้มสะสมงานในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) แต่ การในการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้สำรวจลงไปในรายละเอียดว่าเป็นแฟ้มสะสมงานในรูปแบบใด เป็นแฟ้มสะสมงาน ขึ้นที่ดีที่สุด (best portfolio) แฟ้มสะสมกระบวนการ (process folio) ที่ใช้ตรวจสอบความเจริญงอกงาม และการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเน้นที่กระบวนการ แฟ้มสะสมงานขนาดเล็ก (mini-portfolio) ที่เป็นแฟ้ม สะสมงานของงานชนิดเดียวกันหรือหัวข้อเดียวกันที่พอรวมกันจะสามารถกลายเป็นแฟ้มสะสมงานขนาดใหญ่ขึ้น (Beattie, D.K., 1997) แต่ผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าโรงเรียน A มีการใช้แฟ้มสะสมงาน แต่เป็นแฟ้มสะสมงานรวมของทุกๆ วิชา โรงเรียน C มีคะแนนการประเมินผลรวมจากแฟ้มสะสมงาน แต่ครู ใช้การตรวจสอบคุณภาพของนักเรียนที่มีงานหลายๆ ชิ้นจากงานที่ครูสั่งแต่ละสัปดาห์ ครูบางคนให้นำชิ้นงาน วาดภาพเก่าที่เคยส่งงานไว้ นำมาส่งให้ครบตามจำนวนที่กำหนดแล้วคิดเป็นคะแนนในส่วนแฟ้มสะสมงาน หากผลงานสูญหายไปทำผลงานซ่อมแล้วนำมาส่งให้ครบตามจำนวน การปฏิบัติของโรงเรียน A อาจจะยังไม่ดีที่สุดเนื่องจากแฟ้มสะสมงานรวมอาจจะไม่เห็นพัฒนาการภายในวิชานั้นได้ชัดเจน แต่อาจจะเป็นการเก็บ

รวบรวมผลงานโดยภาพรวมทุกวิชามากกว่า หรือการนำผลงานเก่าที่เคยส่งมาให้ครูตรวจว่าครบตามจำนวนหรือไม่ ถ้าหากผลงานหาย ให้นักเรียนไปทำซ่อมตามหัวข้อเดิมส่งครูให้ครบตามจำนวนทำให้นักเรียนต้องทำงานที่ซ้ำงานเดิม ถือว่าไม่สามารถเป็นการประเมินแฟ้มสะสมงานที่ดีได้ ครูอาจจะให้ทำงานในสมุดวาดเขียนโดยเป็นผลงานที่นักเรียนได้เคยปฏิบัติในช่วงโม่งเรียนมาแล้วจริง ส่วนโรงเรียน B มีจุดอ่อนในด้านการประเมินผลก็ไม่มีการใช้แฟ้มสะสมงานเลย ดังนั้นโรงเรียนกรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องนี้

4. ผู้ที่ประเมินผล

การสอนแนวปฏิรูปการศึกษาที่จะเน้นให้บุคคลอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลนักเรียนนอกจากครู จากผลจากการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ผู้ทำหน้าที่ประเมิน คือ ครูผู้สอน มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.87) รองมา คือ ตัวนักเรียนเอง และเพื่อนนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.40 และ 3.32) มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ส่วนบุคคลอื่นๆ เช่น ผู้ปกครอง เพื่อนนักเรียน มีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.75 และ 2.54) และผลจากการศึกษาเชิงคุณภาพจากกรณีศึกษา 3 โรงเรียนพบว่า ส่วนใหญ่ครูคือผู้ประเมินผลนักเรียนเป็นหลัก แต่บางกรณีศึกษาหรือครูบางคนจะมีการให้ผู้ปกครอง นักเรียน และเพื่อนนักเรียนเข้ามามีส่วนในการประเมินนักเรียนด้วย โดยมีการปฏิบัติบ้างประมาณ 1-2 ครั้งต่อหนึ่งภาคการเรียน และไม่ได้นำคะแนนในส่วนนี้มาคิดคะแนน แต่เป็นการดูผลสะท้อนและความคิดเห็นจากบุคคลอื่นๆ เช่น ผู้ปกครอง นักเรียน ที่มีต่อผลงานของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาติรี ถนอมวงศ์ (2545) ที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาของครูต้นแบบตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่มีการให้เพื่อนนักเรียนประเมินเพื่อน นักเรียนตนเองเป็นส่วนใหญ่ ส่วนผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินบางครั้ง และควรจัดให้มีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้มีการประเมินร่วมกัน (จักรพงษ์ สิริริน, 2544) ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ง่ายกว่าการให้บุคคลอื่นๆ เช่น ผู้ปกครอง ชุมชนมาประเมิน และจะมีประโยชน์กับนักเรียน เพราะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการวิจารณ์ผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นว่าการให้บุคคลอื่นนอกจากนักเรียนได้มีโอกาสร่วมประเมินก็ควรมีการส่งเสริม แต่ในทางปฏิบัติอาจจะเน้นที่นักเรียนประเมินตนเอง และเพื่อนประเมินมากกว่า ผลที่ได้จากการประเมินอาจไม่นำมาใช้รวมเพื่อประเมินนักเรียนมากนัก เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องวัยของนักเรียนชั้นเล็กอาจยังปฏิบัติไม่ได้ หรือผลคะแนนที่ได้อาจไม่ตรงตามสภาพจริง

5. ผู้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมิน

จากผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่าผู้ที่ครูรายงานผลส่วนใหญ่จะเป็นการรายงานผลแก่นักเรียน โดยมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51) ขณะที่การรายงานผลถึงผู้บริหารและครู (ค่าเฉลี่ย 3.22) กับการรายงานผลถึงผู้ปกครอง (ค่าเฉลี่ย 3.04) อยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นได้ว่าการรายงานผลการประเมินที่มีการปฏิบัติต่อเด็กเรียนมาก เพราะการรายงานผลการประเมินหลังการส่งงานแต่ละสัปดาห์ที่ครูมี

การวิจารณ์ผลงานนักเรียนและบอกคะแนนของนักเรียนแต่ละครั้ง ขณะที่การรายงานผลถึงครูและผู้บริหาร โรงเรียนอาจจะมีเป็นครั้งคราวต่อเมื่อมีการจัดประชุมหรือเมื่อมีปัญหาในการประเมินผลนักเรียนเท่านั้น และการรายงานผลถึงผู้ปกครองอาจจะมีเฉพาะในการรายงานอย่างเป็นทางการ เช่น วันประชุมผู้ปกครอง การรายงานปลายภาคเรียนเท่านั้น แต่อาจจะมีบ้างในกรณีที่ผู้ปกครองมาซักถามพูดคุยกับครูเป็นการส่วนตัวบ้าง เหตุผลเหล่านี้ อาจทำให้มีการรายงานผลถึงนักเรียนมากกว่า ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง

6. การรายงานผลและสาระในการรายงานผล

ผลจากการศึกษาเชิงปริมาณและการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า รูปแบบการรายงานผลส่วนใหญ่ยังเป็นการรายงานผลแบบเป็นเกรดและคะแนนเท่านั้น โดยรายงานเป็นคะแนนพบค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.76) รายงานเป็นเกรดพบในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.26) มีเพียงส่วนน้อยที่จะใช้การรายงานเป็นบันทึกจากครู หรือการรายงานผลแบบอื่นๆ เช่น การรายงานเป็นวาจา หรือรายงานเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklists) กรณีศึกษาโรงเรียน A มีการรายงานแบบเป็นเกรด เป็นคะแนน และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรประจำวิชาเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นรายคน เนื่องจากเป็นนโยบายของโรงเรียนที่คิดระบบการวัดและประเมินผลและสมุดพกในแบบของโรงเรียนขึ้นมาเอง ขณะที่โรงเรียนส่วนใหญ่ยังใช้สมุดพกในรูปแบบเดิมจึงทำให้ไม่ได้มีการรายงานผลในส่วนนี้ ซึ่งถ้าจะให้โรงเรียนมีการการรายงานผลเป็นลายลักษณ์อักษรเพิ่มเติมด้วย อาจให้ใช้เป็นใบรายงานแยกจากสมุดพก การรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้ทราบข้อมูลและสภาพเกี่ยวกับนักเรียนเป็นรายคนจริงในวิชานั้นๆ แต่ครูผู้สอนเองก็ต้องมีการสังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคลให้มากยิ่งขึ้น ที่อาจส่งผลให้เป็นภาระของครูแต่ก็มีผลดีเพราะการรายงานเพียงแต่เกรดและคะแนนอาจพอให้ทราบระดับของนักเรียน แต่ไม่ทราบลักษณะ จุดเด่น จุดด้อย และสิ่งที่ควรปรับปรุง ของนักเรียนชัดเจน

ด้านสาระของการรายงานผลที่ใช้ ส่วนใหญ่ครูมักจะเน้นการรายงานพัฒนาการของนักเรียนโดยมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52) เนื่องจากวิชาศิลปะส่วนใหญ่ ครูมักใช้เกณฑ์ในการประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับพัฒนาการเป็นหลัก (ร้อยละ 77.4) ดังนั้นจึงพบว่าครูมีการรายงานได้เน้นส่วนนี้มาก แต่อาจจะมีด้านอื่นบ้าง เช่น รายงานพฤติกรรม ความสนใจในการเรียน รายงานจุดเด่น จุดด้อยของผลงาน ข้อควรปรับปรุงของนักเรียน และ ลักษณะของผลงาน ซึ่งมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.13-3.40)

ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเป็นการรายงานปลายภาคโดยมีการปฏิบัติในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65-3.58) จากผลการสำรวจในการศึกษาเชิงปริมาณพบว่ามีความเป็นไปได้ที่ ครูอาจเข้าใจว่าเป็นการรายงานผลแบบเป็นทางการเนื่องจากในแบบสำรวจไม่ได้ระบุว่าเป็นการรายงานผลแบบใดชัดเจน ส่วนใหญ่ครูมักจะมีการรายงานการประเมินผลรวมในปลายภาคเรียนอย่างเป็นทางการเป็นหลักอยู่แล้ว แต่จากความคิดเห็นของผู้วิจัยคิดว่า โดยปกติครูมักจะมีการรายงานนักเรียนมากกว่าผู้ปกครองอยู่แล้ว เนื่องจากมีการเรียนการสอนทุกสัปดาห์ โดยช่วงเวลาของการรายงานผลของครูเป็นแบบไม่เป็นทางการ เช่น การบอกผลคะแนนให้นักเรียนจากผลงานที่เคยส่งในสัปดาห์ที่ผ่านมา หรือการบอกคะแนนสอบกลางภาคแก่นักเรียน (ถ้ามี)

7. จากผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่าระหว่างสังกัดโรงเรียน ครูศิลปะมีวิธีการประเมินผลที่ต่างกักันจากการศึกษาค่าเฉลี่ยเมื่อแยกตามองค์ประกอบแต่ละด้าน โดยค่าเฉลี่ยด้านด้านพฤติกรรมของนักเรียนทุกสังกัดมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก (3.52-3.88) ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน สังกัดเอกชนและสังกัดสพช. มีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก (3.57 และ 3.68) ส่วนสังกัดกทม.มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (3.44) ด้านผลงานทุกสังกัดมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก โดยภาพรวมสังกัดเอกชนมีค่าเฉลี่ยของทุกองค์ประกอบในการประเมินผลโดยมีการปฏิบัติในระดับค่อนข้างมาก (3.53) สังกัดกทม. มีการปฏิบัติในทุกองค์ประกอบในระดับปานกลาง สังกัดสพช. มีการปฏิบัติทุกองค์ประกอบในระดับค่อนข้างมาก จึงควรมีการปรับปรุงในการใช้องค์ประกอบในการประเมินผลนักเรียน โดยควรให้มีการเน้นองค์ประกอบด้านความรู้พื้นฐานทางศิลปะให้อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าภายในโรงเรียนเดียวกัน ครูศิลปะมีวิธีการประเมินผลที่มีทั้งความเหมือนและแตกต่างกัน จากผลของกรณีศึกษาโรงเรียน C ที่ครูบางคนมีการให้นักเรียนสอบทั้งภาคทฤษฎี (สอบข้อเขียน) และสอบภาคปฏิบัติ ครูบางคนอาจจะให้มีการสอบภาคทฤษฎีเพียงอย่างเดียว และด้านผู้ที่ประเมินผลนักเรียนส่วนใหญ่ครูโรงเรียน C จะเป็นผู้ประเมินผลหลัก ไม่ได้ให้นักเรียน หรือผู้ปกครองได้ประเมินผลงาน แต่ครูบางคนก็มีการให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานนักเรียน โรงเรียน B นั้นมีครูผู้สอนศิลปะเพียงคนเดียวดังนั้นวิธีการประเมินผลของครูภายในโรงเรียนจึงไม่มีความแตกต่างกัน โรงเรียน A นั้นมีครูผู้สอนศิลปะหลายคนจึงมีแนวทางในการสอนนักเรียนที่ต่างกันไปเล็กน้อย แต่ทางด้านการวัดและประเมินผลวิชาศิลปะของโรงเรียน A นั้นโดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน

และจากการวิจัยครั้งนี้สามารถตอบคำถามการวิจัยในเรื่องความแตกต่างทางด้าน การวัดและประเมินผลนักเรียนของครูระหว่างสังกัดได้จากขั้นตอนการศึกษาเชิงปริมาณ และความแตกต่างของครูแต่ละคนภายในโรงเรียนได้จากขั้นตอนการศึกษาเชิงคุณภาพ แต่การวิจัยครั้งนี้ยังไม่สามารถตอบคำถามการวิจัยด้านความแตกต่างของครูศิลปะระหว่างโรงเรียนภายในสังกัดเดียวกันได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนศิลปะศึกษามีภาระงานอื่นๆ นอกเหนือจากงานสอนมาก ซึ่งส่งผลต่อการจัดเตรียมการสอน การเขียนแผนการสอน การพัฒนาการสอน และการวัดและประเมินผลนักเรียนไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรจัดสรรภาระงานและการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของครูศิลปะแต่ละคนภายในโรงเรียน

2. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมจัดสภาพห้องเรียนศิลปะ และวัสดุอุปกรณ์ให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานศิลปะให้มีสภาพที่เหมาะสมมากกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากห้องที่ใช้เรียนและปฏิบัติการศิลปะนั้นต้องการขนาดพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้แตกต่างไปจากห้องเรียนปกติ การจัดที่นั่งทำงานของนักเรียน โดยควรจัดบริเวณสถานที่เรียนให้มีความกว้างขวางเพียงพอในการให้นักเรียนนั่งทำงาน สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อ่างสำหรับล้างมือสถานที่ควรให้นักเรียนมีที่นั่งสำหรับทำงานสะดวก และวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ เนื่องจากสถานที่เรียน และวัสดุอุปกรณ์ ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนวิชาศิลปะ นั้นส่งผลต่อกระบวนการทำงานของนักเรียน และคุณภาพผลงานของนักเรียน

3. การจัดเวลาในการเรียนการสอนวิชาเรียนศิลปะในปัจจุบัน เวลาในการเรียนการสอนจำนวน 50-60 นาที ไม่เพียงพอต่อการทำผลงานให้เสร็จสิ้นในชั่วโมงที่เรียน ทางโรงเรียนอาจใช้การแก้ปัญหาโดยการเพิ่มชั่วโมงวิชาเรียนศิลปะให้มากขึ้น หรือให้กำหนดระยะเวลาในการส่งผลงานเพิ่มเติมจากในชั่วโมงเรียน และการให้นักเรียนนำผลงานกลับไปทำต่อที่บ้านอาจจะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ผลงานของนักเรียนมีการสูญหาย ไม่ได้มีการนำมาส่งครู เป็นภาระในการที่นักเรียนต้องทำผลงานศิลปะนอกเหนือจากการบ้านในวิชาอื่น หรือผู้ปกครองมีส่วนช่วยในการทำผลงานของนักเรียนโดยที่ตัวผลงานไม่ได้เป็นฝีมือของนักเรียนโดยตรง เป็นต้น

4. การจัดให้ครูผู้สอนไปอบรม หรือทำงานนอกระบบที่ตรงกับเวลาการเรียนการสอนของนักเรียนที่บ่อยครั้ง เช่น การพานักเรียนไปประกวดวาดภาพนั้นทำให้นักเรียนต้องขาดการเรียนการสอนหลายครั้ง ย่อมมีผลต่อการทำผลงานและการเก็บคะแนนระหว่างเรียนและการสอบ และโดยเฉพาะโรงเรียนที่มีครูผู้สอนวิชาศิลปะเพียงคนเดียว จะไม่สามารถมอบหมายให้ครูวิชาอื่นมาทำแทนได้

5. โรงเรียนควรจัดบุคลากรในการสอนวิชาศิลปะที่มีวุฒิทางการสอนศิลปะ หรือวิชาเอกทางศิลปะมาโดยตรงเนื่องจากการที่ครูผู้สอนมีวุฒิจบการศึกษาไม่ตรงกับวิชาที่สอน อาจทำให้เกิดปัญหาในด้านการสอนและการวัดประเมินผล เนื่องจากขาดความรู้ในหลักวิชาที่สอน

6. จากผลการวิจัยครูศิลปะควรประเมินนักเรียนจากองค์ประกอบด้านผลงานเป็นหลักแต่ควรจะใช้ องค์ประกอบทางด้านกระบวนการของนักเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน ส่วนด้านความรู้พื้นฐานทางด้านศิลปะควรให้นักเรียนได้มีความรู้บ้างแต่ไม่ควรเน้นมากกว่าองค์ประกอบอื่นมากนัก ด้านวิธีการที่ใช้ในการประเมินผล ถ้าผู้สอนต้องการจะวัดความรู้ความเข้าใจทางด้านเนื้อหาทางศิลปะอาจจะมีการให้ใช้แบบทดสอบ แต่ให้มีในสัดส่วนที่ไม่มาก ควรจะให้มีการสอบภาคปฏิบัติมากกว่า ผู้ที่ประเมินผลนักเรียนส่วนใหญ่ยังต้องให้ครูผู้สอนประเมินเป็นหลัก แต่ควรให้คนอื่น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย เช่น ตัวนักเรียน เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง โดยอาจไม่จำเป็นต้องนำผลที่ได้มาประเมินผลนักเรียนโดยตรง แต่เพื่อให้นักเรียนได้ทราบกระบวนการของการมีส่วนร่วม และการวิจารณ์ผลงานคนอื่น ควรให้ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นที่สนใจได้ รับทราบข้อมูลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินมากขึ้น ทำให้ตัวครูเองได้มีโอกาสรับรู้ผลสะท้อนกลับมาจากผลการประเมินที่ได้รับ และสามารถนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอนของตน ด้านการรายงานผลควรมีการรายงานผลที่เป็นบันทึกลายลักษณ์อักษรจากครูผู้สอนด้วย เช่น พัฒนาการของนักเรียน สภาพโดยรวมของนักเรียนในวิชาศิลปะ นอกเหนือจากการรายงานเพียงแค่เกรด หรือคะแนนในสมุดพกเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จึงน่าจะมีการศึกษาครูในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา และมีการศึกษาจากโรงเรียนสังกัดอื่นๆ เช่น ทบวงมหาวิทยาลัย กรมสามัญศึกษา หรือโรงเรียนประเภทอื่น เช่น โรงเรียนนานาชาติ และควรมีการศึกษาในจังหวัดอื่นๆ ด้วยเพื่อให้งานวิจัยมีความครอบคลุม

2. การศึกษาครั้งนี้อาจยังมีตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากการศึกษาในครั้งนี้ จึงน่าจะศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่น่าจะมีผลต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลวิชาศิลปะ เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ผู้วิจัยทำ เช่น ขนาดของโรงเรียน สภาพแหล่งชุมชน จำนวนครูที่สอนต่อจำนวนนักเรียน เพื่อให้ได้ผลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัยครั้งนี้ยังไม่สามารถตอบคำถามการวิจัยในด้านความแตกต่างของวิธีการประเมินผลนักเรียนระหว่างโรงเรียนภายในสังกัดเดียวกันได้ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาความแตกต่างโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพหุระดับด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (hierachical linear model : HLM) เนื่องจากเป็นวิธีการวิเคราะห์ที่เหมาะสมสำหรับข้อมูลที่มีการสอดแทรกเป็นระดับลดหลั่น (hierachy) และเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่ใช้ศึกษาอิทธิพลของตัวแปร โดยคำนึงถึงโครงสร้างของข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาค่าความผิดพลาดในการสรุปผลระหว่างชั้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบระดับเดียว (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2532) ซึ่งจะสามารถศึกษาความแตกต่างได้ทั้งระดับครูเป็นรายคน ระดับโรงเรียน และระหว่างสังกัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). สารและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ใน **หลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร:องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร:องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). **หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)**. กรุงเทพมหานคร:กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). **การวัดและประเมินผลในชั้นเรียน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย: ศิลปะศึกษา**. กรุงเทพมหานคร:คุรุสภา.
- กลุ่มงานวิจัยและประเมินคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานทิศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2542). **แนวทางการประเมินตามสภาพจริง**. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกษร ธิตะจารี. (2542). **ศิลปะศึกษาขั้นนำ : เอกสารคำสอน**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาศิลปะศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2541). ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ใน **คู่มือพัฒนาโรงเรียนด้านการเรียนรู้ เอกสารพัฒนาการเรียนรู้:โครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ครรชิต นิสาวนุตรพันธ์. (2540). **ความคาดหวังของครูศิลปะต่อบทบาทของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการเรียนศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จงกล เสงสุวรรณ. (2540). **แนวโน้มหลักสูตรศิลปะศึกษา ระดับปริญญาตรีของสถาบัน ราชภัฏในทศวรรษหน้า**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรพงษ์ สิริริน. (2544). **สภาพและความต้องการของครูศิลปะศึกษา เกี่ยวกับการใช้หนังสือเรียนศิลปะศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลูด นิ่มเสมอ. (2538). **องค์ประกอบของศิลปะ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์. (2540). **คู่มือการประเมินผลโดยใช้แฟ้มผลงานดีเด่น**. โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จังหวัดกระบี่.

- ชาติรี ถนอมวงษ์. (2545). **การศึกษากิจการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาของครูต้นแบบตามแนวปฏิรูปการ
เรียนรู้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2543). **การวิจัยทางศิลปะ**. กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัครศักดิ์ อัครเลิศฤทธิ์. (2540). **ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษาด้าน
ศิลปะศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- นิรมล สวัสดิบุตร. (2525). **ศิลปะศึกษากับครูประถม**. กรุงเทพมหานคร : ติรณสาร.
- นිරนุช สุวรรณมัย. (2542). **ความคิดเห็นของครูศิลปะศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้
แบบมีส่วนร่วมด้วยยุทธวิธี 4 ดาวในโครงการส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนในโรงเรียน
กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนติ เฉลยวาเรศ. (2541). **การประเมินอภิมานการใช้แบบจำลองซิปในการประเมินโครงการการศึกษา**.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- บงกชพันธุ์ ทองงาม. (2540). **การพัฒนาเครื่องมือคัดแยกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปะศึกษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)**. **วารสารวัดผลการศึกษา**. 18 (มกราคม-เมษายน 2540) : 67-68
- บรรลือ ขอรวมเดช. (2533). **สภาพและปัญหาการสอนศิลปะภาคปฏิบัติในสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐ**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- บันลือ กุลโชติ. (2534). **การศึกษาเกณฑ์การประกวดศิลปะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัด
กรมสามัญศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุรชัย ติริมหาสาร. (2541). **การสร้างและการใช้แฟ้มสะสมผลงาน**. กรุงเทพมหานคร:อักษรเจริญทัศน์.
- ปรววรรณ ดวงรัตน์. (2541). **การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติสาขาทัศนศิลป์
ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2531). **ศิลปะในโรงเรียนประถม**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

- พรพิมล ศิริวัฒน์. (2539). **การวิเคราะห์ภาพพระบายสีของเด็กญี่ปุ่นอายุ 9 ถึง 12 ปี ตามทฤษฎีของวิตเตอร์ โลเวนเฟลด์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณวลัย ศิริวงศ์วัฒนา. (2542). **ผลการใช้แฟ้มสะสมงานนักเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา จิตรกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ อดุลย์. (2542). **การศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามทฤษฎีของ วิตเตอร์ โลเวนเฟลด์ โดยการใช้การประเมินผลแฟ้มสะสมงาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรดี พันธุภากร. (2542). **การวิจัยทางศิลปะและศิลปะประยุกต์**. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา บางแสน ชลบุรี.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2543). **แนวโน้มศิลปศึกษาร่วมสมัย : รวมบทความและบทบรรยาย**. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โยธิน เพ็ญผ่อง. (2539). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน รายวิชาบังคับแกนศิลปศึกษา หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของนักเรียนในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รณรงศ์ รื่นกิจ. (2539). **ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปศึกษาสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรสุดา ขวัญสุวรรณ. (2539). **สภาพและปัญหาการสอนศิลปศึกษาของครูศิลปศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2541). **การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ใน คู่มือพัฒนาโรงเรียนด้านการเรียนรู้ เอกสารพัฒนาการเรียนรู้:โครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2532). **การวิเคราะห์ข้อมูลพระดัตถ์**. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ:174-183.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คุลีพร วงษ์สุวรรณ. (2543). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาครุศิลปศึกษา ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดศิลปศึกษาแบบดีบีเออี ของครูผู้สอนศิลปศึกษา ในระดับประถมศึกษาระดับกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. (2544). **การพัฒนารูปแบบการประเมินตามสภาพจริงเพื่อการประกันคุณภาพการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ.** เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). **วิธีวิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า,** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังคม ทองมี. (2534). **ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร นักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา และผู้ใช้หลักสูตรที่มีวิชาศิลปศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ฉบับปรับปรุง 2533).** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สลิต วิเศษสัตย์. (2539). **การศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร อุ่นเมตตาจิต. (2541). **การศึกษาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2544). **เพิ่มสะสมงาน,** พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- ส. วาสนา ประवालพฤกษ์. (2541). **การวัดและประเมินผลโดยการเน้นการแสดงผลของผู้เรียน ใน คู่มือพัฒนาโรงเรียนด้านการเรียนรู้ เอกสารพัฒนาการเรียนรู้: โครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.** กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2545). **รายชื่อโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในส่วนกลาง ปีการศึกษา 2544.** กรุงเทพมหานคร.
- สำนักทดสอบการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). **แนวทางการสร้างและพัฒนาเครื่องมือนวัตกรรม.** กรุงเทพมหานคร : คุรุสภา.
- อมรรัตน์ พันธุ์งาม. (2543). **การพัฒนากระบวนการประเมินเพิ่มผลงาน และการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินเพิ่มผลงาน: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิमान.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2535). **ศึกษาศิลปะและศิลปศึกษา.** ใน 60 ปี อารี สุทธิพันธุ์. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

อุทุมพร จามรมาน. (2532). **วิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ**, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Beattie, D.K. (1997). **Assessment in art education**. MA: Davis Publications, Inc.
- Carole, H. (1992). "Evaluation of student progress in the elementary art class room, " **Art education: elementary**. WA: university of Geogia, national art association.
- Chapman, L.H. (1978). **Approach to art in education**. FL: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.
- Eisner, E. W. (1999). **The national assessment in the Visual arts**. [Online]. Available from:<http://cdnet3.car.chula.ac.th/hwweda/detail.nsp>. [2002, July 4]
- Hart, D. (1994). **Authentic assessment : A Handbook for Educators**. California : Addison-Wesley.
- Kohl, G. (2000). **Sixth grade portfolio**. [Online]. Available from:
http://artwork.asu.edu/AAERC/Teach_the_Arts/Viual_Ex.html. [2002, July 4]
- Lowenfeld, V. & Brittain, W.L. (1982). **Creative and mental growth**, 7th ed. NY:Macmillan Publishing.
- Payne, J. (2001). **The National Standard for Art Education : What every young American should know and be able to do in Arts**. [Online]. Available from:
http://artedge.kennedy-center.org/professional_resources/standards/natstandards/intro.html [2002, July 4]
- Schirmacher, R. (1993). **Art and creative development for Young children**. 2nd ed. NY: Delmar.
- Scriven, M. (1991). **Evaluation Thesaurus**, 4th ed. London:Sage Publication, Inc.
- Scriven, M. (2002). **Key evaluation checklist (KEC): primarily for project/program/organization evaluation**. [Online]. Available from:
<http://www.wmich.edu/evalctr/checklists/kec.htm>
- Stufflebeam, D.L. (1999). **Evaluation plans and operations checklist**. [Online]. Available from:<http://216.220.225.23/ipsidocs/workgroups/Evaluation%20workgroup/checklists/evalplanningchecklist.pdf> [2002, Sep 13]

Stufflebeam, D.L. (1999). Program evaluations metaevaluation checklist: based on the program evaluation standards. [Online]. Available from: http://www.wmich.edu/evalctr/checklists/program_metaeval_10point.pdf [2002, Nov 3]

Stufflebeam, D.L. (2000). The checklists development checklist: CDC. [Online]. Available from: <http://www.wmich.edu/evalctr/checklists/cdc.htm>

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

- ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย
- หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์เพื่อสร้างแบบสอบถาม

1. อาจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร	อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ทินกร บัวพูล	อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ ฝ่ายประถม
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
3. อาจารย์สมใจ จงรักวิทย์	อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ ฝ่ายประถม
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
4. อาจารย์สมัย แก้วบุคดา	อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
โรงเรียนปทุมวัน สังกัดกรุงเทพมหานคร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ขอความร่วมมือในการตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสำรวจ)

1. อาจารย์ ดร. เอมอร จังศิริพรปรกรณ์	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร	อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ทินกร บัวพูล	อาจารย์ประจำหมวดวิชาศิลปศึกษา
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ ฝ่ายประถม
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
4. อาจารย์สุมาลี ภู่นพคุณ	อาจารย์ประจำหมวดวิชาศิลปศึกษา
โรงเรียนประถมณหนรี ครูต้นแบบทางศิลปศึกษา
(Teacher awards) ปี 2544
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ขอความร่วมมือในการขั้นตอนการประเมินอภิमान

1. อาจารย์พงษ์พรรณ อันทกิจอุดม	โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
2. อาจารย์อุทร ตันตสมบุรณ์	โรงเรียนอำนวยการศิลป์
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
3. อาจารย์บัณฑิต คุณาบุตร	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
4. อาจารย์ปัทมา สุขสวัสดิ์	โรงเรียนสวนหลวง
สังกัดกรุงเทพมหานคร
5. อาจารย์จิตติพันธ์ พากย์รุ่ง	โรงเรียนวัดชัยมงคล
สังกัดกรุงเทพมหานคร
6. อาจารย์ทินกร บัวพูล	โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
7. อาจารย์สมใจ จงรักวิทย์	โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
8. อาจารย์ทัศนีย์ จินตนาหนท์	โรงเรียนวัดพลับพลาชัย
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
9. อาจารย์ ดร. อำไพ ตรีณสาร	อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี	อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 1207/ ๑๘๔

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

4 กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ หรือครูใหญ่โรงเรียน

ด้วย นางสาวภัทราวรรณ ภิมรัมย์ค์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการวัด
และประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การวิเคราะห์และประเมินอภิมานการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนในวิชาศิลปศึกษา"
มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิตดำเนินการ
เก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางพรรณงาม สุวัฒน์เมรินทร์)

ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผน ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

กองนโยบายและแผน

โทร. 0-2281-7112

โทรสาร 0-2282-8654

ที่ ทม.0302(2770.0603)/1670

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

8 กรกฎาคม 2546

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวภัทราวรรณ ภิรมย์วงศ์ นิสิตชั้นปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา
การวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์และประเมิน
สมิทธิภาพการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนในวิชาศิลปะศึกษา" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล
สงวนดิษฐ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกต แบบ
สัมภาษณ์ แบบบันทึก และแบบตรวจสอบรายการหลัก กับครูผู้สอนวิชาศิลปะ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และนักเรียน
ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวภัทราวรรณ ภิรมย์วงศ์ ได้ทำการ
เก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ภาคผนวก ข

- ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง
- ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนกรณีศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 6.1 โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ที่	ชื่อโรงเรียน	ที่ตั้ง	ระดับชั้น ที่เปิดสอน	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวน ครู (คน)
1.	เซนต์คาเบรียล	565 ซอยมิตรคาม แขวงวิฑฒนบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	ป.1 - ม.6	4,592	273
2.	เพยอิ่ง	831 ถนนทรงวาด แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100	ป.1 - ม.6	351	24
3.	พิมานวิทย์	212 ถนนข้าวสาร แขวงตลาดยอต เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	อนุบาล - ป.6	110	12
4.	กุหลาบวิทยา	1334 ซอยวานิช 2 ถนนเจริญกรุง แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100	ป.1-ม.3	1,517	71
5.	พระแม่มาลีสาธุประดิษฐ์	2/1 ถนนสาธุประดิษฐ์ 34 แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10100	อนุบาล - ม.3	1,463	80
6.	พระโขนงวิทยา	79/99 ซอยภูมิวิจิตร ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	อนุบาล - ม.3	316	22
7.	แอ็ดเวนตีสเอ็กมัย	57 ซอยเจริญใจ (ปรีดี พนมยงค์ 33) ถนนสุขุมวิท 71 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110	อนุบาล - ม.6	755	63
8.	มาลากฤตยวิทยา	180 ถ.พหลโยธิน 44/3 แยก 4 แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	อนุบาล - ป.6	329	17
9.	สตรีรนาถบางเขน	1408 ถ.พหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	อนุบาล - ม.6	2,541	191
10.	อุดมศึกษา	329 ถ.ลาดพร้าว ซ. 94 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310	อนุบาล - ม.6	4,000	189
11.	ศิริวัตน์วิทยา	4/6 ม.7 ซอยเพิ่มสิน-อโงเงิน ถนนพหลโยธิน แขวงสายไหม เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220	อนุบาล - ป.6	115	13
12.	นราทร	510/12 ซอยอ่อนนุช 46 ถนนสุขุมวิท 77 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10250	อนุบาล - ป.6	1,760	81
13.	อัสคาวินยอ่อนนุช	86/45 ม.6 ซอยอ่อนนุช 40 ถนนสุขุมวิท 77 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250	ป.1 - ป.6	642	39
14.	จินดาพงศ์	7/105 ซอยอ่อนนุช 30 ถนนสุขุมวิท 77 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250	อนุบาล - ป.6	1,089	39
15.	เปี่ยมสุวรรณวิทยา	609/1 ซอยวัดคูหาสวรรค์ ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงคูหาสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160	อนุบาล - ป.6	968	59
16.	ดรุณวิทยา	420/1 ถนนอิสรภาพ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700	ป.1 - ป.6	134	8
17.	บำรุงวิทยานบุรี	259 ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700	อนุบาล - ป.6	489	25
18.	ช่างตาสู้ศักดิ์คอนแวนท์	416 ถนนเทศบาลสาย 1 ซอยกุฎีจีน แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600	อนุบาล - ป.6	3,158	136
19.	พรประสาวิทยา	1060 ถนนเทอดไท แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600	อนุบาล - ป.6	757	36
20.	บุญเสริมวิทยานบุรี	56 ก. ซอยเอกชัย 5 ถนนเอกชัย แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150	อนุบาล - ป.6	709	22

ตารางที่ 6.2 โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ที่	ชื่อโรงเรียน	ที่ตั้ง	ระดับชั้น ที่เปิดสอน	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวน ครู (คน)
1.	ราชวินิต	291/1 ถนนราชสีมา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	อนุบาล - ป.6	2,726	103
2.	วัดโบสถ์	ถนนสามเสน 16 แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	อนุบาล - ป.6	663	28
3.	มหาวิธานวัตร	ถนนตรีมิตร แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100	อนุบาล - ป.6	401	19
4.	วัดชัยชนะสงคราม	83 ถนนมหาจักร แขวงสัมพันธวงศ์ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100	อนุบาล - ป.6	351	11
5.	ประถมนนทรี	66/1 ถนนเชื้อเพลิง แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120	อนุบาล - ป.6	960	42
6.	วัดदान	ถนนพระราม 3 ซอย 34 แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120	อนุบาล - ป.6	327	15
7.	สายน้ำทิพย์	293 ถนนสุขุมวิท 22 แขวงคลองตัน เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	อนุบาล - ป.6	1,356	41
8.	ดาราคาม	ถนนสุขุมวิท แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110	อนุบาล - ป.6	1,284	36
9.	อนุบาลพิบูลย์เวศม์	ถนนสุขุมวิท 71 ซอยปรีดีพนมยงค์ 13 แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10100	อนุบาล - ป.6	2,168	58
10.	บางบัว	ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	อนุบาล - ป.6	1,713	68
11.	พระยาประเสริฐสุนทราศรัย	ถนนลาดพร้าว 86 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310	อนุบาล - ป.6	1,616	59
12.	ไทยรัฐวิทยา 75	455 ม.5 ถนนวัชรพล แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220	อนุบาล - ป.6	444	19
13.	บ้านหนองบอน	50/30 ม.5 ถนนสุขุมวิท 103 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10260	อนุบาล - ป.6	1,050	43
14.	วัดมหาบุศย์	ถนนอ่อนนุช 77 ถนนสุขุมวิท 77 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250	อนุบาล - ป.6	1,172	38
15.	วัดนาคปรก	342 ถนนเทอดไท แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160	อนุบาล - ป.6	231	9
16.	วัดอมรินทราราม	566/1 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700	อนุบาล - ป.6	1,422	57
17.	โสมลิตรโสมสร	51/2 ซอยวัตรระฆัง ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700	อนุบาล - ป.6	1,090	41
18.	วัดประยูรวงศาวาส	ถนนเทศบาลสาย 1 แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600	อนุบาล - ป.6	1,079	45
19.	วัดหนึ่ง	200 ถนนวุฒากาศ แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150	อนุบาล - ป.6	1,399	63
20.	อนุบาลวัดนางนอง	74 ถนนวุฒากาศ แขวงบางค้อ เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150	อนุบาล - ป.6	1,296	51

ตารางที่ 6.3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ที่	ชื่อโรงเรียน	ที่ตั้ง	ระดับชั้น ที่เปิดสอน	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวน ครู (คน)
1.	วัดเทวราชกุญชร์	90/1 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	อนุบาล - ป.6	346	17
2.	วัดสัมพันธวงศ์	579/1 ถนนทรงสวัสดิ์ แขวงสัมพันธวงศ์ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100	อนุบาล - ป.6	172	9
3.	วัดจักรวรรดิ	225/1 ถนนจักรวรรดิ แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ 10100	อนุบาล - ป.6	325	16
4.	วัดใหม่อมตโรส	132 ถนนสามเสน 8 แขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200	อนุบาล - ป.6	184	13
5.	วัดดอกไม้	583 ถนนพระราม 3 แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120	อนุบาล - ป.6	938	39
6.	วัดคลองเตย	386 ซอยวัดคลองเตยใน ถนนสุนทรโกษา แขวงคลองเตย เขตคลองเตย 10110	อนุบาล - ป.6	400	20
7.	สวัสดิ์วิทยา	35/10 ถนนสุขุมวิท 31 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10100	อนุบาล - ป.6	685	33
8.	วัดเทวสุนทร	1 ม.19 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	อนุบาล - ป.6	683	26
9.	วัดสามัคคีธรรม	51/1 ม.12 ถนนลาดพร้าว 94 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310	อนุบาล - ป.6	777	20
10.	สุเหร่าลาดพร้าว	568 ม.13 ซอยรามคำแหง 39 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310	อนุบาล - ป.6	465	17
11.	ฤทธิยะวรรณาลัย	17/5303 ม.2 ซอยท่าดินแดง 3 ถนนพหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220	อนุบาล - ป.6	3,560	142
12.	วัดตะกล้า	26 ม.3 ถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ที่ 22 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพฯ 10260	อนุบาล - ป.6	1,474	51
13.	วัดใต้	435 ซอยอ่อนนุช 3 ถนนสุขุมวิท 77 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250	อนุบาล - ป.6	617	22
14.	วัดทองใน	412 ซอยอ่อนนุช 25 ถนนสุขุมวิท 77 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250	อนุบาล - ป.6	501	21
15.	วัดจันทร์ประดิษฐาราม	56 ม. 2 ถนนเพชรเกษม 48 แขวงบางด้วน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160	อนุบาล - ป.6	2,478	97
16.	วัดชัยฉิมพลี	86 ม.6 ถนนเพชรเกษม 48 แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160	อนุบาล - ป.6	761	33
17.	วัดเจ้าอาม	137 ถนนบางขุนนนท์ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700	อนุบาล - ป.6	381	16
18.	วัดประยูรวงศ์	24/1 ถนนประชาธิปไตย แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600	อนุบาล - ป.6	368	19
19.	วัดบุคคโล	349 ถนนเจริญนคร 63 แขวงบุคคโล เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600	อนุบาล - ป.6	539	27
20.	วัดสี่ลูก	23 ถนนพระราม 2 แขวงบางมด เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150	อนุบาล - ป.6	1,544	58

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา

โรงเรียน A

สภาพทั่วไปของโรงเรียน A

โรงเรียน A (นามสมมติ) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สพช.) บริเวณโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน การเดินทางมายังโรงเรียนมีความสะดวกเนื่องจากใกล้ถนนใหญ่ 2 สายทั้งด้านหน้าและด้านหลังโรงเรียน มีรถโดยสารประจำทางและรถรับจ้างผ่าน และอยู่ใกล้สถานที่สำคัญหลายแห่ง เช่น สถาบันการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และสถานที่ราชการ โรงเรียน A ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2509 ภายในโรงเรียนมีอาคารทั้งหมด 9 อาคาร อาคารที่ใช้สำหรับการเรียนสอนของนักเรียนมีทั้งหมด 5 อาคาร และอีก 4 อาคารใช้สำหรับเป็นโรงอาหาร ห้องประชุม ห้องสมุด โรงยิม ตึกอำนวยการ และบ้านพัก นอกจากนี้ยังมีสระว่ายน้ำ สหกรณ์โรงเรียน บ้านพักนักร้อง สนามฟุตบอล สนามบาสเกตบอล และห้องน้ำนักเรียน ห้องปฏิบัติการของโรงเรียนมี ห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์ 2 ห้อง ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ 4 ห้อง ห้องปฏิบัติการดนตรีสากล 4 ห้อง ห้องปฏิบัติการดนตรีไทย 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการศิลปะศึกษา 3 ห้อง ห้องนาฏศิลป์ – การละคร 3 ห้อง ห้องปฏิบัติการทางภาษาอังกฤษ 4 ห้อง ห้องปฏิบัติการเชรามีค 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการประดิษฐ์และออกแบบ 2 ห้อง ห้องปฏิบัติการอาหาร 1 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 4 ห้อง ห้องสมุด 3 ห้อง

โรงเรียน A จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในทุกระดับชั้น

โครงสร้างการบริหารภายในโรงเรียน A

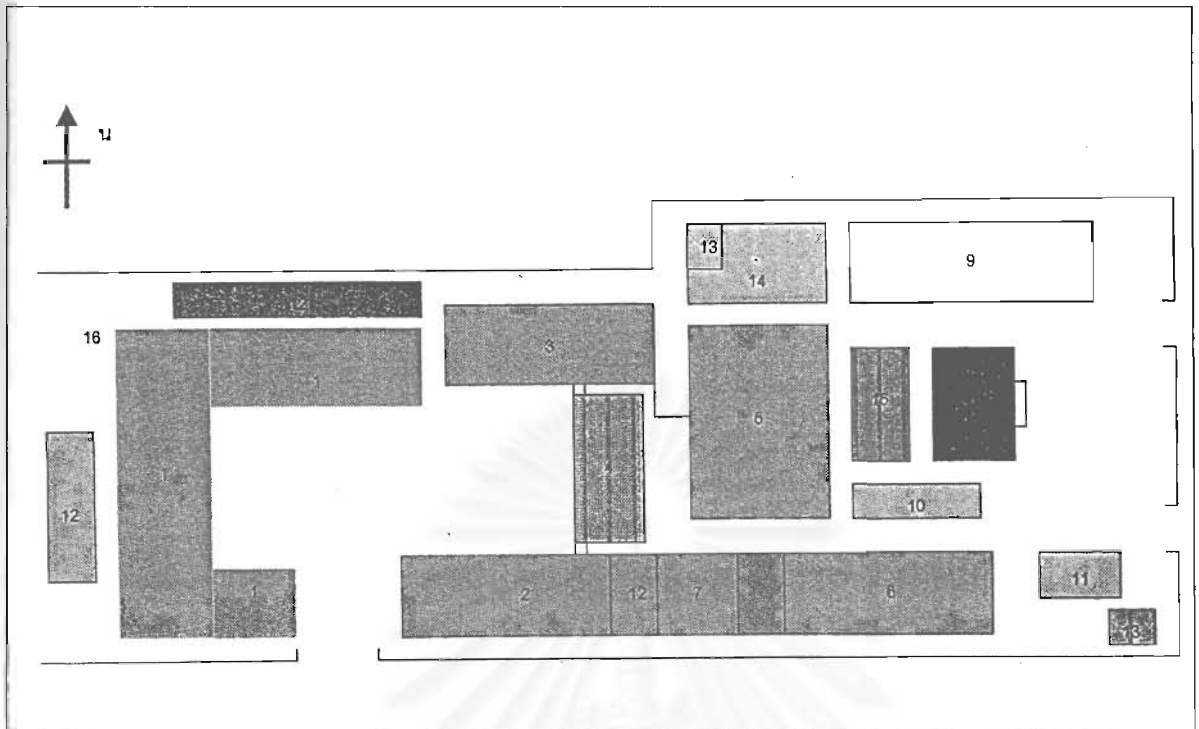
โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน A ได้แบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่ายได้แก่ฝ่ายบริการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายธุรการ โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้แทนฝ่ายบริหารงานคุณภาพ และรองผู้แทนฝ่ายบริหารงานคุณภาพดูแลงานบริหาร 4 ฝ่าย นอกจากนี้ยังมีกรรมการโรงเรียน กรรมการสมาคม และกรรมการบริหารงานโรงเรียน ฝ่ายการเรียนจะมีประธานสายชั้นหรือหัวหน้าหมวดกำกับและดูแลครู บุคลากร และนักเรียน นอกจากนี้ยังแบ่งฝ่ายย่อยอีก 4 ด้านได้แก่

ด้านการเรียน ประกอบด้วย ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และอาจารย์ประจำชั้นหรือประจำวิชา

ด้านความประพฤติและความปลอดภัย ประกอบด้วย ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ประธานสายชั้น และอาจารย์ประจำชั้น

ด้านทะเบียนและหนังสือ ประกอบด้วย ผู้ช่วยฝ่ายธุรการ แผนกธุรการ และอาจารย์ประจำชั้น

ด้านสุขภาพอนามัยและบริการ ประกอบด้วย ผู้ช่วยฝ่ายบริการ ประธานสายชั้น และอาจารย์ประจำชั้น

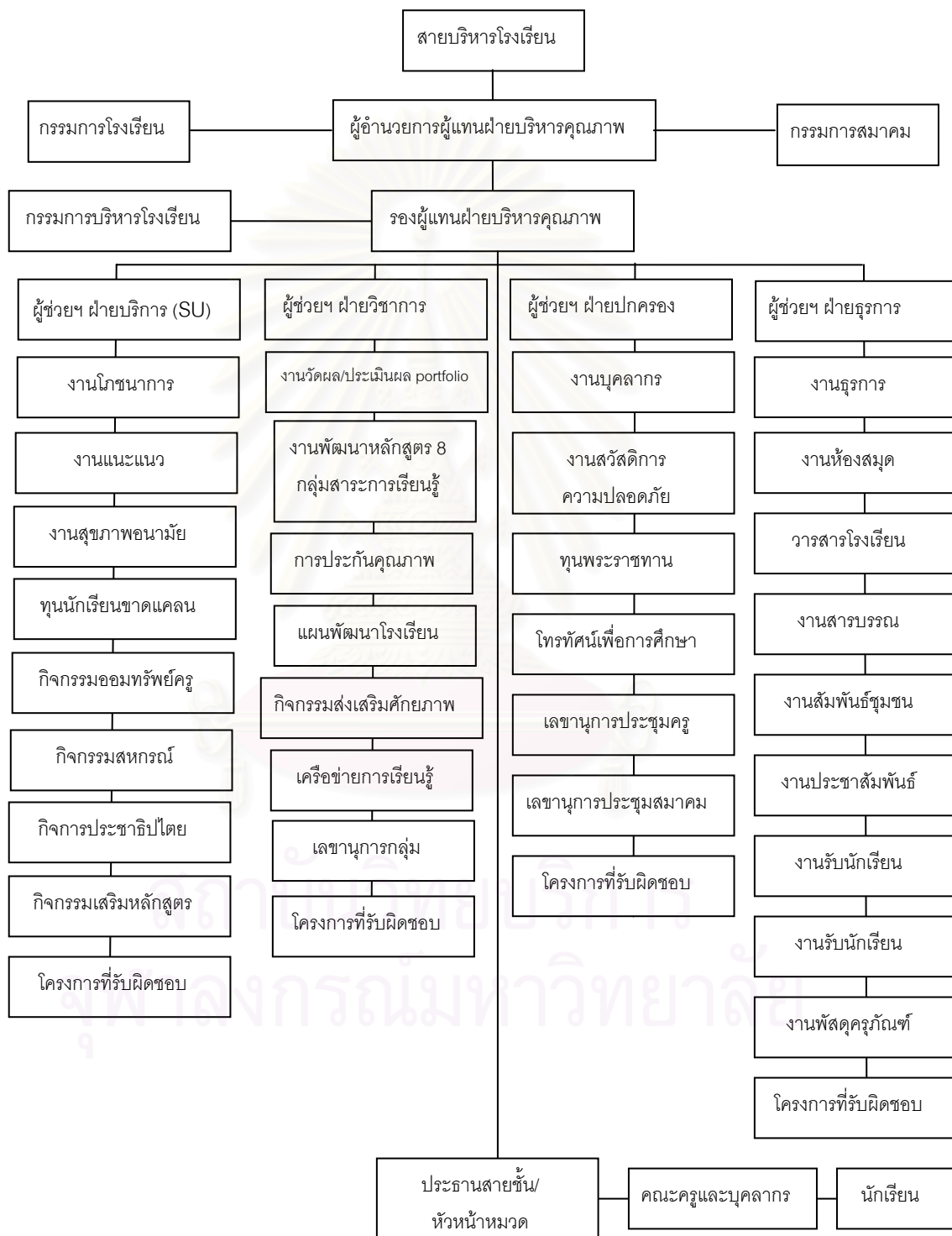
หมายเหตุ : 1. อาคาร 1 (ป. 3, ป. 6) 2. อาคาร 2 (ป. 2) 3. อาคาร 3 (ป. 5) 4. อาคาร 4 (โรงอาหาร ห้องประชุม ห้องสมุด) 5. อาคาร 5 (โรงยิม) 6. อาคาร 6 (ป.1) 7. อาคาร 7 (บ้านพัก) 8. อาคาร 8 (ตึกอำนวยการ) 9. อาคาร 9 (ป.4) 10. สระว่ายน้ำ 11. สหกรณ์โรงเรียน 12. ห้องน้ำ 13. บ้านพักนักร้อง 14. สนามฟุตบอล 15. สนามบาสเกตบอล 16. โรงครัว

แผนภาพที่ 6 แผนผังโรงเรียน A

การบริการจากโรงเรียน A

1. จัดบริการอาหารเช้าสำหรับนักเรียนและผู้ปกครอง เวลา 06.00-07.30 น. อาหารกลางวันสำหรับนักเรียน เวลา 11.40 -12.40 น.
2. จัดบริการตีมนม เวลา 09.40-10.00 น. และอาหารว่างเวลา 14.20-14.40 น.
3. จัดพยาบาล ประจำห้องพยาบาล เพื่อปฐมพยาบาลและดูแลตรวจสุขภาพอนามัยนักเรียน
4. จัดแพทย์มาตรวจรักษาทุกวันศุกร์ให้แก่ผู้ปกครอง นักเรียน และครู เวลา 14.00-15.00 น.
5. จัดทำคลินิกรักษาฟัน มีทันตแพทย์ประจำให้การดูแลรักษาทุกวันราชการ ตั้งแต่เวลา 09.00-17.00 น.
6. จัดสรรทุนแก่นักเรียนที่ขาดแคลน และทุนอาหารกลางวัน
7. จัดร้านกิจกรรมสหกรณ์ บริการอุปกรณ์และเครื่องใช้ บริการแก่ผู้ปกครองและนักเรียน
8. จัดบริการแนะแนวแก่นักเรียนที่มีปัญหา
9. จัดให้มีชุมนุมต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนตามความถนัดของแต่ละบุคคล

แผนภาพที่ 7 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน A

ตารางที่ 6.4 วิสัยทัศน์และความคาดหวังของโรงเรียน A

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน	ความคาดหวังของโรงเรียน
<p>โรงเรียนให้ความสำคัญต่อนักเรียนเป็นอันดับแรก และถือเป็นหน้าที่โดยตรงที่ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนจะต้องปฏิบัติต่อนักเรียนด้วยความรัก ความเมตตา เพื่อพัฒนาให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ มีชีวิตอย่างมีความสุขเป็นพลังสำคัญ เพื่อนำสังคมให้เจริญก้าวหน้าไปสู่อารยประเทศได้</p> <p>“ในปี 2547 โรงเรียนจะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพทัดเทียมอารยประเทศ ภายใต้วัฒนธรรมไทย เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้นำของสังคม ที่ตระหนักถึงส่วนรวมเป็นสำคัญ ภาควิวใจในความเป็นไทย และสร้างชาติให้เจริญก้าวหน้า”</p> <p>นโยบายมาตรฐานของโรงเรียน</p> <p>มุ่งเน้นพัฒนาปัญญาและความคิด จิตมีคุณธรรม เพื่อเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมอย่างมีความสุข</p>	<p>นักเรียน เป็นบุคคลสำคัญอันดับแรกต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้บรรลุผลดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างดี 2. นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นภาษาที่สองได้ 3. นักเรียนมีทักษะพื้นฐานทางการคิดคำนวณได้อย่างดี 4. นักเรียนรู้จักคิดและใช้เหตุผลตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 5. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ เสียสละ ชยัน ประหยัด อุตุน และมีสัมมาคารวะ 6. นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย และว่ายน้ำท่ามาตรฐานสากลได้ 7. นักเรียนมีสุนทรียภาพทางศิลปะ ดนตรี และเล่นดนตรีได้อย่างน้อย 1 ชนิด 8. นักเรียนใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการแสวงหาความรู้และสร้างสรรค์ได้ 9. นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สามารถอนุรักษ์และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้ 10. นักเรียนมีภาวะผู้นำและผู้ตาม สามารถใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานได้อย่างดี 11. นักเรียนเป็นผู้ไม่หาความรู้และสามารถสร้างองค์ความรู้ที่นำไปปฏิบัติให้เกิดผลจริง <p>ครู เป็นบุคคลสำคัญที่อบรมสั่งสอนและพร้อมที่จะสร้างโอกาสให้นักเรียนบรรลุตามความคาดหวังของโรงเรียน จึงต้องทำให้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูมีความเป็นนักพัฒนาที่ดีของศิษย์ 2. ครูมีทักษะในการสอนแบบต่าง ๆ ได้ดี 3. ครูใช้สื่อประกอบการสอนได้อย่างดี 4. ครูมีความรู้ทันต่อความก้าวหน้าของโลก 5. ครูมีบุคลิกภาพดีและสุขภาพแข็งแรง 6. ครูมีสวัสดิการที่ดี 7. ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ <p>โรงเรียน เป็นองค์กรที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงมีความสำคัญต้องพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนมีการบริหารและการจัดการอย่างมีคุณภาพ 2. โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม 3. โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการและสื่อการเรียนที่ทันสมัย ครบถ้วน 4. โรงเรียนมีเครื่องอำนวยความสะดวกให้บริการแก่ครู นักเรียน และผู้ปกครองครบครัน 5. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมพัฒนาโรงเรียน

กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดเป็นพิเศษ

1. กิจกรรมเสริมปัญญาและชุมนุม

โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมนอกเวลาเรียน เป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่นักเรียน เปิดโอกาสให้เลือกเรียนปฏิบัติในสิ่งที่สนใจ ที่ถนัด

1.1 กิจกรรมเสริมปัญญา เป็นกิจกรรมเสริมในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยจะเน้นกิจกรรมการแสดงออก นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสัปดาห์ละ 4 วัน

1.2 กิจกรรมชุมนุม เป็นกิจกรรมทางด้านทักษะต่าง ๆ ที่ต้องการให้นักเรียนได้เลือกเรียน

ตามความถนัดได้ 2 กิจกรรม เช่น ชุมนวมเทควันโด ฟุตบอล บาสเกตบอล เทเบิลเทนนิส ดนตรีไทย ดนตรีสากล บัลเล่ย์ Dancer Club จิตรกรรมน้อย English Club เซรามิค คอมพิวเตอร์ จินตคณิต คณิตศาสตร์ ฯลฯ

2. โครงการหาความรู้ในโลกกว้าง

โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ภายนอกห้องเรียน เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงให้นักเรียน ให้รู้จักหาความรู้ด้วยตนเองโดยจัดโครงการหาความรู้ในโลกกว้าง

ให้นักเรียนออกไปเรียนตามสถานที่จริงนอกโรงเรียน ครั้งละ 2 ห้องเรียน ในเวลา 08.00-12.00 น. ทุกวัน สถานที่ไปศึกษา เช่น ศึกษาชีวิตสัตว์ในสวนสัตว์ดุสิต การฝึกสุนัขตำรวจ การฝึกม้าของทหารม้า ระบบการทำงานขององค์การสื่อสาร การทำงานของธนาคารและโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

3. โครงการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

โรงเรียนได้ติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิดไว้ทุกห้องเรียน เป็นโทรทัศน์เพื่อการศึกษาดังนี้

1.1 ข่าวประจำวัน เป็นการรายงานข่าวภายในโรงเรียน เช่น คณะมาเยี่ยมชมโรงเรียน โครงการใหม่ๆ แหล่งหาความรู้ นักเรียนดีเด่น และอื่น ๆ อ่านข่าวโดยนักเรียน ออกอากาศทุกวัน เวลา 07.00 - 07.20 น.

1.2 รายการสารคดี กิจกรรมของโรงเรียน ออกอากาศทุกวันในเวลา 07.20-07.50 น.

1.3 รายการ HOME ROOM เป็นรายการที่ให้ความรู้ แนะนำ อบรม การปฏิบัติ และอื่น ๆ ออกอากาศวันจันทร์ พุธ ศุกร์ เวลา 07.50-08.00 น.

1.4 รายการแสดงของนักเรียน นักเรียนทุกห้องได้จัดรายการมาแสดงความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น เล่นละคร การเชิดหุ่น การแสดงบันเทิงเทปออกรายการทุกวัน เวลา 12.00-12.30 น.

การจัดการเรียนการสอน

โรงเรียน A พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จากหลักสูตรของกรมวิชาการเพื่อให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และพัฒนา คุณภาพนักเรียนให้เต็มศักยภาพ โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ

ตารางที่ 6.5 แสดงเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา/กลุ่มประสบการณ์โรงเรียน A

วิชา	ป.1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
ภาษาไทย	9	9	6	6	4	4
คณิตศาสตร์	5	5	5	5	5	5
ส.ป.ช.	2	2	2	2	3	3
วิทยาศาสตร์	-	-	2	2	2	2
ก.พ.อ.	1	1	1	1	1	1
English	4	4	4	4	4	4
Lab English	1	1	1	1	1	1
ศิลปศึกษา	1	1	1	1	1	1
ดนตรีสากล	1	1	1	1	1	1
นาฏศิลป์การละครดนตรี	1	1	1	1	1	1
พลศึกษา	1	2	2	2	2	2
ว่ายน้ำ	2	1	1	1	1	1
คอมพิวเตอร์	1	1	1	1	2	2
ลูกเสือ-ยุวกาชาด	-	-	1	1	1	1
ห้องสมุด	1	1	1	1	1	1
รวม	30	30	30	30	30	30

ตารางที่ 6.6 กิจกรรมประจำวันของโรงเรียน A

เวลา	กิจกรรมประจำวัน
07.45 - 07.50 น.	เข้าแถวเคารพธงชาติ
07.50 - 08.00 น.	กิจกรรม HOME ROOM
08.00 - 08.50 น.	เรียนคาบที่ 1
08.50 - 09.40 น.	เรียนคาบที่ 2
09.40 - 10.00 น.	พัก (ดื่มนม)
10.00 - 10.50 น.	เรียนคาบที่ 3
10.50 - 11.40 น.	เรียนคาบที่ 4
11.40 - 12.40 น.	พัก (รับประทานอาหารกลางวัน)
12.40 - 13.30 น.	เรียนคาบที่ 5
13.30 - 14.20 น.	เรียนคาบที่ 6
14.20 - 14.40 น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
14.40 - 15.30 น.	กิจกรรมชุมนุม, เสริมปัญญา

การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

1. โรงเรียนพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรโดยจัดเนื้อหาบางส่วนให้กระชับ และบางส่วนเพิ่มเติมให้มากขึ้น เพื่อสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และความต้องการของนักเรียน
2. โรงเรียนจัดคาบเวลาเรียนคาบละ 50 นาที แต่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละวิชาจะใช้คาบยาว 2 คาบติดต่อกัน รวม 100 นาที
3. เน้นการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เพื่อสนองความสนใจและความต้องการของนักเรียน

กลุ่มทักษะภาษาไทย

1. โรงเรียนเพิ่มคาบเวลาเรียนให้มากกว่าเวลาที่กำหนดในหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2
2. จัดการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4
3. บูรณาการกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นการเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2
4. จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย แบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาโดยนำบทดอกสร้อยและนิทานอีสปมาเรียบเรียง วาดภาพประกอบบทเป็นหนังสือเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2
5. จัดทำแบบฝึกคัดลายมือเป็นแบบของโรงเรียน ใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

1. ลดคาบเวลาเรียนโดยนำเนื้อหาไปบูรณาการกับการเรียนภาษาไทย
2. เพิ่มคาบเวลาเรียนวิชาวิทยาศาสตร์
3. แยกเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์จากกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตทุกระดับชั้นและจัดทำแผนการสอนโดยเฉพาะเน้นการทดลองการปฏิบัติจริง และการทำโครงการ

วิทยาศาสตร์

1. แยกเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ออกจากสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
2. ปรับหลักสูตร วิทยาศาสตร์ให้เนื้อหาวิชาไม่ซ้ำซ้อน มีความต่อเนื่อง
3. จัดทำศูนย์ปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นศูนย์ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 4 ห้อง
4. จัดครูที่มีความรู้ ความสามารถทางวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ สอนวิชาวิทยาศาสตร์
5. เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนจากการปฏิบัติจริงในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์

คณิตศาสตร์

เน้นกระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา การวิเคราะห์หาเหตุผลอย่างเป็นระบบ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียน 5 ชั้น

1. วิเคราะห์ปัญหาชวนคิด
2. ฟังคิดเลขเร็ว
3. ศึกษาแนวคิดรวบยอด หลักการ และวิธีปฏิบัติที่จะหาคำตอบ
4. ฟังก์ชันโดยทำแบบฝึกหัด
5. ประยุกต์การนำเนื้อหาสาระไปใช้ในชีวิตจริง

ภาษาอังกฤษ

มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในชีวิต

ประจำวันทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ได้อย่างดี โดย

1. ปรับปรุงเนื้อหาให้มากขึ้น
2. กำหนดคาบเวลาเรียนสัปดาห์ละ 5 คาบ
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เน้นการสนทนาโดยใช้ครูชาวต่างประเทศสอนทุกระดับชั้น
4. จัดให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมชุมนุมภาษาอังกฤษ [ENGLISH CLUB] นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาเพิ่มเติมหลังเลิกเรียน

สร้างเสริมลักษณะนิสัย

จริยศึกษา

1. โรงเรียนพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาโดยมุ่งเน้นคุณลักษณะของนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ เสียสละ ขยัน ประหยัด อุตุน และมีสัมมาคารวะ
2. แยกเนื้อหาวิชาพุทธศาสนาไปเรียนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
3. นิมนต์พระที่มีความรู้ความสามารถมาสอนจริยธรรมเพิ่มเติม

พลศึกษา

1. โรงเรียนพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาวิชาพลศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เรียนยิมนาสติก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เรียนฟุตบอลและเทเบิลเทนนิส ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เรียนบาสเกตบอล วอลเลย์บอล
2. โรงเรียนเพิ่มคาบเวลาเรียนเป็นสัปดาห์ละ 3 คาบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรียนว่ายน้ำ 2 คาบ พลศึกษา 1 คาบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 เรียนว่ายน้ำ 1 คาบ พลศึกษา 2 คาบ
3. โรงเรียนนำหลักสูตรว่ายน้ำมาตรฐานสากลมาสอนนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ดนตรีสากล

โรงเรียนจัดทำหลักสูตรดนตรีสากลให้เรียนคีย์บอร์ดทุกระดับชั้น และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 นักเรียนสามารถเลือกเรียนโยทวาตีได้

ลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด

โรงเรียนปรับปรุงเนื้อหาวิชาลูกเสือ โดยตัดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เริ่มเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป เรียนโดยการปฏิบัติจริง เน้นระบบหมู่และการเป็นผู้นำที่ดี

นาฏศิลป์

1. โรงเรียนปรับปรุงเนื้อหา กิจกรรม เป็นนาฏศิลป์-การละคร ทุกระดับชั้น
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ให้เลือกเรียนวิชานาฏศิลป์-การละคร หรือดนตรีไทย
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้เลือกเรียนวิชานาฏศิลป์-การละคร ดนตรีไทย หรือโยธวาทิต

กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ

1. โรงเรียนปรับปรุงเนื้อหาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 เรียนงานเซรามิค ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เรียนการทำอาหาร
2. ลดคาบเวลาเรียนเหลือสัปดาห์ละ 1 คาบ
3. โรงเรียนจัดกิจกรรมให้เรียนเป็นรายวิชา จบเนื้อหาแล้วจึงเริ่มเรียนวิชาใหม่
4. เน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการออกแบบโดยอิสระ

คอมพิวเตอร์

โรงเรียนจัดสอนคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 จัดในระบบ LAN สัปดาห์ละ 1 คาบ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จัดในระบบ LAN และใช้ Program Microworlds สัปดาห์ละ 2 คาบ
 เน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสืบข้อมูลจาก Internet
 จัดคอมพิวเตอร์ประจำห้องสมุดโรงเรียน พร้อมโปรแกรม ซีดีรอม ช่วยสอนคณิตศาสตร์
 วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และ Internet

ทฤษฎีการเรียนรู้

โรงเรียน A จัดการเรียนการสอนโดยยึดทฤษฎีการเรียนรู้ดังนี้

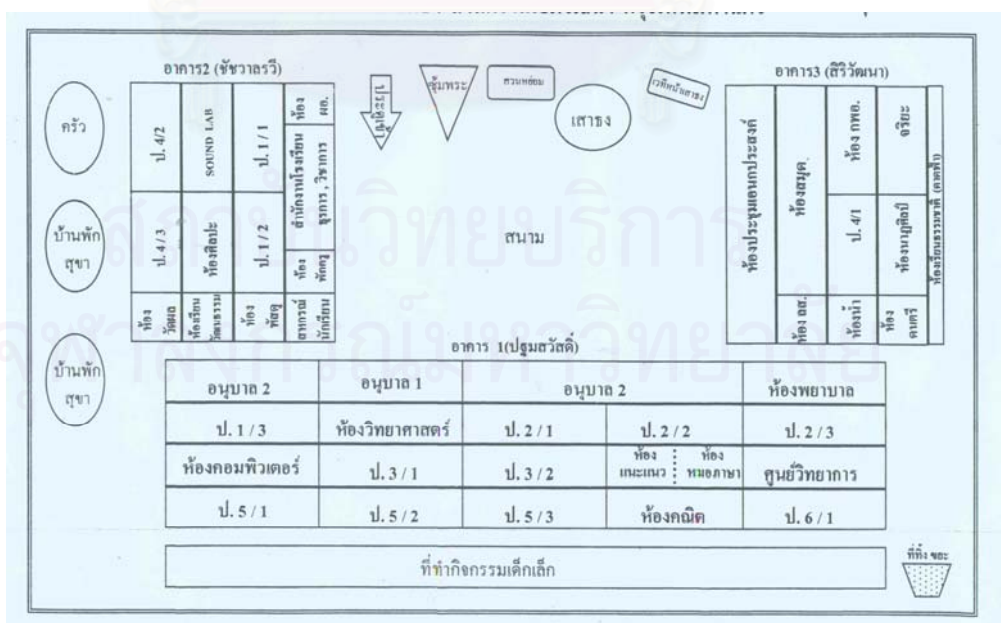
1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม
3. การเรียนรู้กระบวนการพัฒนาความคิด
4. การเรียนรู้อย่างมีสุนทรียภาพ
5. การเรียนรู้เพื่อเป็นผู้ดีในยุคโลกาภิวัตน์

โรงเรียน B

สภาพทั่วไปของโรงเรียน B

โรงเรียน B (นามสมมติ) เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ในสังกัดของกรุงเทพมหานคร (กทม.) บริเวณของโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนใจกลางเมืองและแหล่งธุรกิจ การเดินทางมาถึงโรงเรียนมีความสะดวกสบาย เนื่องจากโรงเรียนอยู่ภายในซอยที่ใกล้กับถนนใหญ่สายหลัก และมีรถรับจ้างและรถโดยสารประจำทางผ่านหลายสาย และอยู่ใกล้สถานที่สำคัญต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา และศูนย์การค้า โรงเรียนก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2520 และเปิดทำการสอนเมื่อปี พ.ศ. 2522 ภายในโรงเรียนมีอาคารถาวรทั้งหมด 3 หลัง มีลักษณะห้องประชุม 1 ห้องใต้ถุนอาคาร 3 โรงอาหาร 1 ที่ต่อเติมระเบียงหลังอาคาร 2 เป็นโรงอาหาร บ้านพักภารโรง มี 2 หลังมีลักษณะเป็นครึ่งตึกครึ่งไม้ และทำห้องน้ำห้องส้วมของนักเรียนได้ ถูบบ้านพักภารโรงจำนวน 12 ห้อง ห้องเรียนมีทั้งหมดจำนวน 20 ห้องเรียน ห้องพิเศษมีทั้งหมด 9 ห้อง ได้แก่ ห้องผู้บริหาร ห้องธุรการ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องศิลปศึกษา ห้องกพอ. ห้องศูนย์วิทยุการ ห้องศูนย์หมอมหาฯ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องพยาบาล ห้องแนะแนว ส่วนห้องพิเศษอื่นๆ ใช้ระเบียงต่อระหว่างอาคารเป็นห้องได้แก่ ห้องดนตรี ห้องลูกเสือ-เนตรนารี ห้องวัดผล ห้องเรียนวัฒนธรรม ห้องพัสดุ และห้องกิจกรรมสหกรณ์

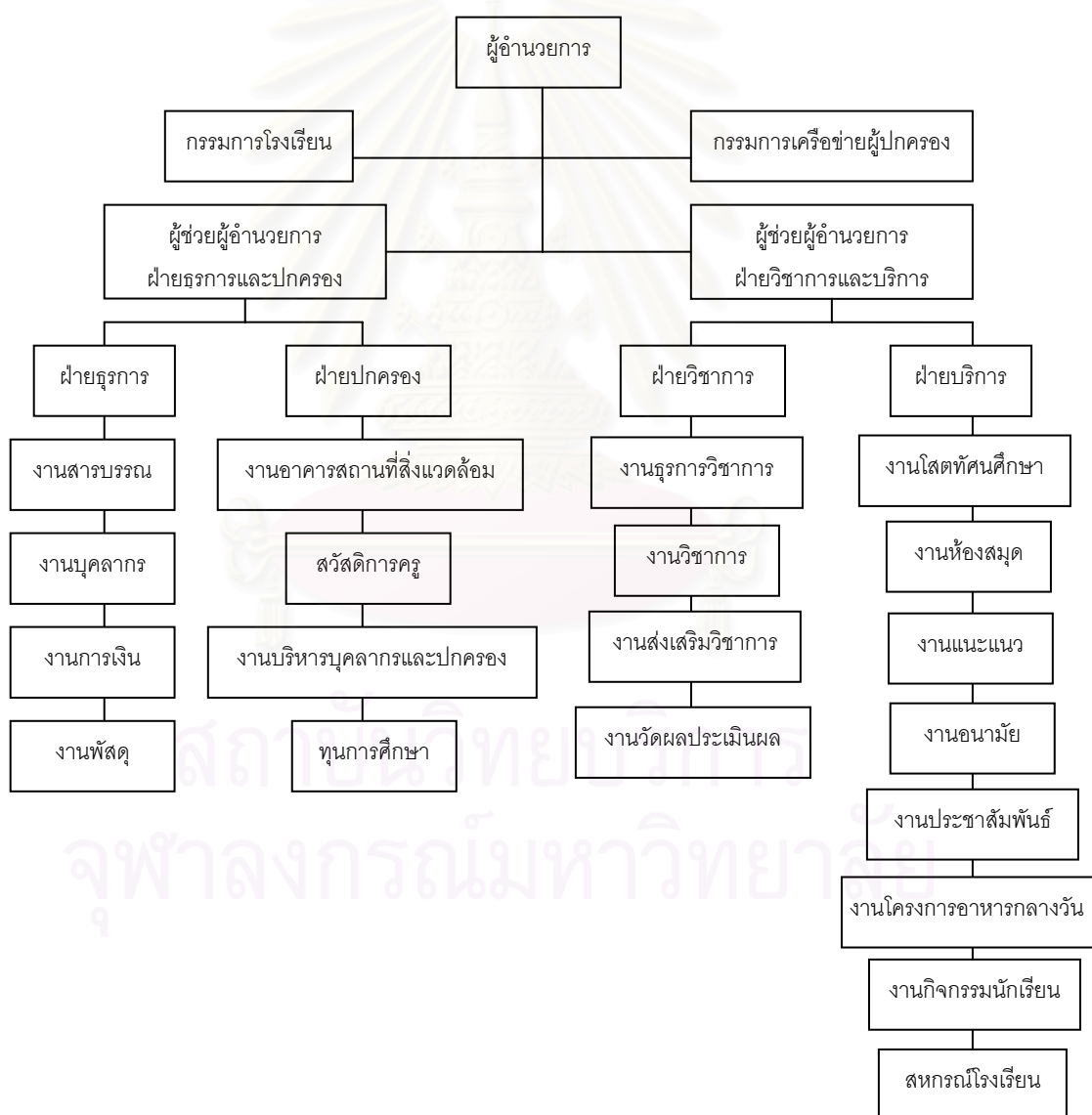
โรงเรียน B จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 และได้เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แผนภาพที่ 8 แผนผังโรงเรียน B

โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน B

โรงเรียน B ได้แบ่งการบริหารงานของโรงเรียนออกเป็น 2 ฝ่ายโดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการและปกครองที่ดูแลงานฝ่ายธุรการและปกครอง และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและบริการที่ดูแลงานฝ่ายวิชาการและบริการ โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารโรงเรียน และกรรมการของโรงเรียน และกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง นอกจากนี้ทางฝ่ายวิชาการยังแบ่งออกเป็น สายชั้น ประกอบด้วย หัวหน้าสายชั้น และคณะกรรมการสายชั้น กลุ่มประสบการณ์ ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และคณะกรรมการกลุ่มงานวิชาการ ประกอบด้วย ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและบริการ และหัวหน้างานวิชาการ งานสัมพันธ์ชุมชน ประกอบด้วย หัวหน้างานสัมพันธ์ชุมชน งานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย หัวหน้างานกิจการนักเรียน

แผนภาพที่ 9 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน B

ตารางที่ 6.7 วิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน B

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน	ภารกิจของโรงเรียน
มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติดี มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจในระบบประชาธิปไตย เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม อนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทย และมีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพ รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และรู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและผู้อื่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 2. จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนทุกคน เพื่อค้นหาความสามารถพิเศษ มีการฝึกทักษะ เสริมประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน 3. ฝึกอบรมให้นักเรียนรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง และส่งเสริมอนามัยของผู้อื่น รู้จักป้องกันภัยอันตราย และสิ่งเสพติด 4. สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้มีวิธีการสอนที่หลากหลาย 5. ปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรทุกระดับ ให้มีความรู้ความสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีประโยชน์แก่นักเรียน 6. ส่งเสริมให้นักเรียนและบุคลากรภายในโรงเรียน รู้จักใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน 7. พัฒนาระบบสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการกิจการของโรงเรียน 8. มีการตรวจสอบ ติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ 9. พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา 10. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ให้เป็นประโยชน์ต่อการสร้างองค์ความรู้ เพื่อการศึกษาและการดำรงชีวิต พัฒนาโรงเรียนทุกด้าน เพื่อเข้าสู่การประกันคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาปีพุทธศักราช 2542
เป้าหมายของโรงเรียน	ความคาดหวังของโรงเรียน
ต้องการให้นักเรียนเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมี ความสุข	<ul style="list-style-type: none"> -เป็นการเรียนการสอนยุคใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ -ครูสอนนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ คิดวิเคราะห์ได้ -นำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นสุข

ผลงานของโรงเรียน B

รางวัลโรงเรียนในฐานะที่ให้การส่งเสริม และสนับสนุนศิลปศึกษาดีเด่น จากคณะที่ปรึกษาผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา ปี 2537

รางวัลโรงเรียนพระราชทาน ระดับประถมศึกษา โรงเรียนขนาดกลาง ปี 2540

ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ปี 2546

แผนพัฒนาโรงเรียนปี 2545 ของโรงเรียน B

แผนงานวิชาการ

1. โครงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ระดับอนุบาล
2. โครงการพัฒนาการเรียนการสอน
3. โครงการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง
4. โครงการเตรียมการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. โครงการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

แผนงานกิจกรรมนักเรียน

1. โครงการพัฒนาห้องสมุด
2. โครงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. โครงการอนามัยและสุขภาพ
4. โครงการบริการอาหารกลางวัน
5. โครงการสหกรณ์นักเรียน

แผนงานสัมพันธ์ชุมชน

1. โครงการประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน
2. โครงการจัดกิจกรรมวันสำคัญ
3. โครงการร่วมกิจกรรมชุมชน
4. โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการศึกษา
5. โครงการเครือข่ายผู้ปกครอง

แผนงานธุรการ

1. โครงการพัฒนางานธุรการ
2. โครงการพัฒนางานการเงิน
3. โครงการพัฒนาพัสดุ/ครุภัณฑ์
4. โครงการตรวจสอบ

แผนงานบุคลากร

1. โครงการพัฒนาบุคลากร
2. โครงการสวัสดิการ

แผนงานอาคารสถานที่

1. โครงการบำรุงรักษาสสิ่งแวดล้อม
2. โครงการรักษาความสะอาด
3. โครงการดูแลรักษาอาคารสถานที่
4. โครงการป้องกันอุบัติเหตุในโรงเรียน

โครงการปฏิบัติงาน

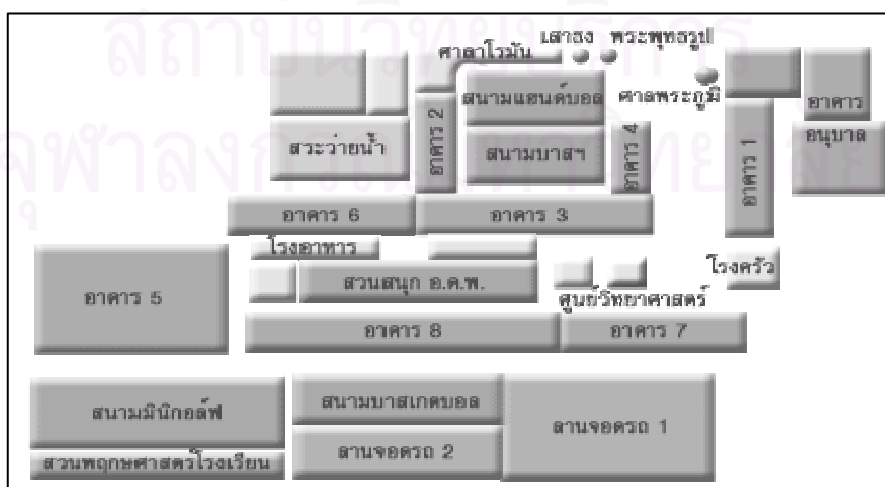
- อบรมกายบริหารที่สำนักสวัสดิการสังคม
- ร่วมกิจกรรมศูนย์ศึกษาชีวิตป้องกันยาเสพติดในเยาวชน
- ประชุมครูเรื่องเยี่ยมบ้านนักเรียน
- ร่วมงานศูนย์สิริกิติ์
- ประชุมเรื่องโครงการโรงเรียนสีขาว
- ประชุมเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
- สัมมนาครูโรงเรียนวัฒธรรม จ.กาญจนบุรี
- หล่อเทียนพรรษา
- นิสิตปริญญาโท 8 คนมาดูงานอนุบาล
- กิจกรรม To be number one
- ประชุมครูห้องเรียนไอซีที ที่โรงเรียนบ้านบางกะปิ
- ทำบุญเดือนละบาท
- ตรวจฟันนักเรียนที่ศูนย์ 10 ครั้งละ 15 คน
- อบรมผู้นำเยาวชนรักการอ่าน
- ร่วมกิจกรรมมหกรรมภาษาและวัฒนธรรมไทย
- วันภาษาไทย ไปศูนย์วัฒนธรรมฯ
- อบรมผลิตสื่อการเรียนการสอนจากกล่องนม
- ยุทธศาสตร์การยึดพื้นที่กทม.
- ประชุมสัมมนาตรวจติดตามการปฏิรูปการศึกษา
- เข้าร่วมแข่งขันรับเกียรติบัตร
- อบรมผู้บริหารเชิงคุณภาพ
- สัมมนาเพื่อพัฒนาการสอน โรงเรียนบางกอกพาเลส
- ประชุมคณะกรรมการแข่งขันภาษาไทย ระดับเขต
- ร่วมกิจกรรมมวยไทย ด่านภัยยาเสพติด ศาลาว่าการกทม.
- ร่วมสัมมนาเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน วิเทศสโมสร กระทรวงการต่างประเทศ
- นำนักเรียนไปแข่งขันคณิตศาสตร์ ที่โรงเรียนวัดดอกไม้

โรงเรียน C

สภาพทั่วไปของโรงเรียน C

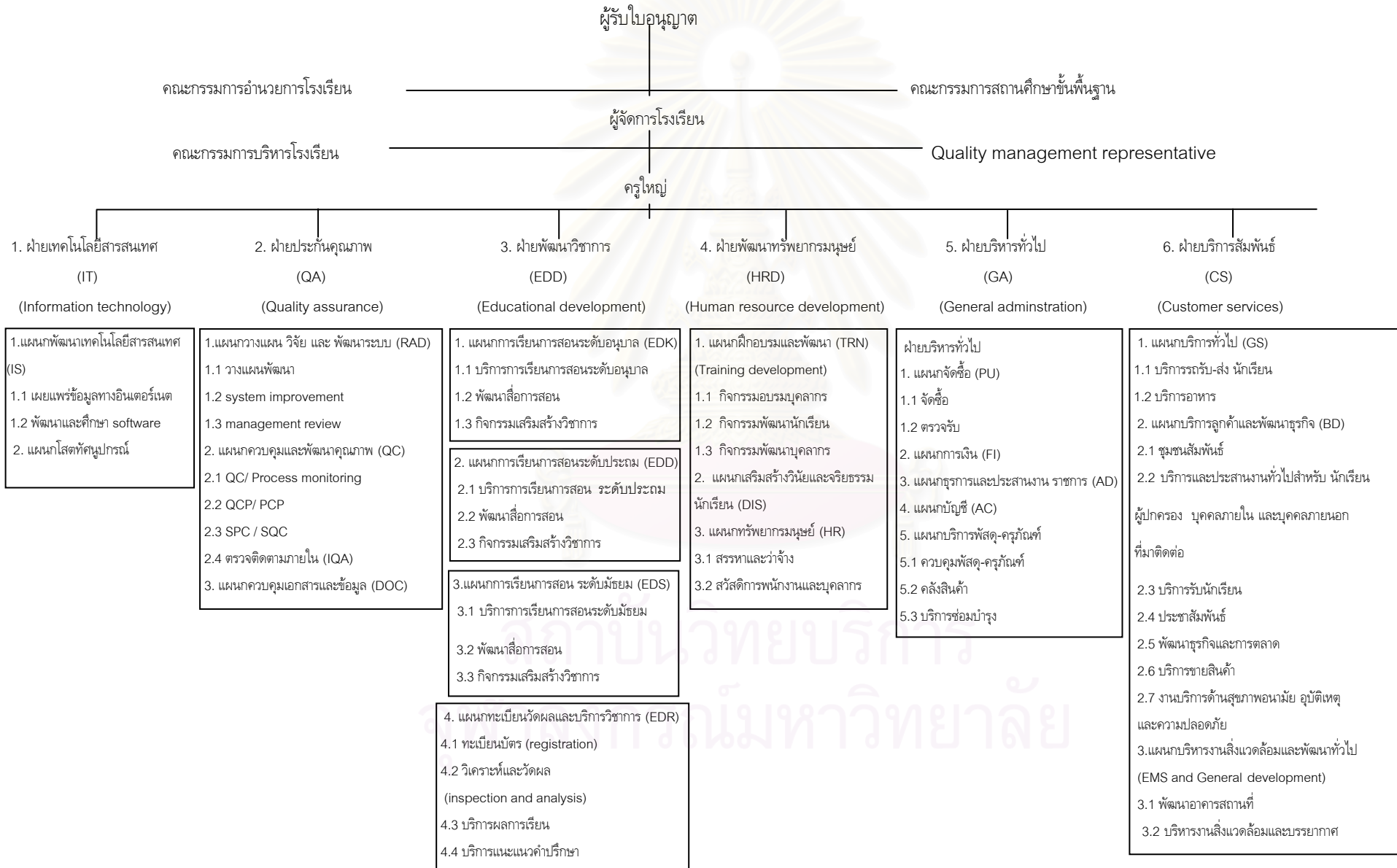
โรงเรียน C (นามสมมุติ) เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) บริเวณโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน การเดินทางมาถึงโรงเรียนมีความสะดวกเนื่องจากใกล้ถนนใหญ่ มีรถรับจ้างและอยู่ใกล้สถานที่ต่างๆ เช่น โรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา ศูนย์การค้า โรงเรียนก่อตั้งเมื่อปี 2518 มีพื้นที่ประมาณ 14 ไร่ 34 ตารางวา ในโรงเรียนมีอาคารทั้งหมด 8 อาคาร อาคารเรียนเป็นตึก 5 ชั้น 4 อาคาร ตึก 2 ชั้น 3 อาคาร 8 ชั้น 1 อาคาร มีจำนวนห้องเรียน 94 ห้องเรียน และมีห้องพิเศษประกอบไปด้วย ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องโภชนาการ ห้องนาฏศิลป์-ดนตรี โรงอาหาร ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพิมพ์ดีด ห้องดนตรีวงโยธวาทิต ห้องสื่อการเรียนการสอน (Resource Center) ห้องพยาบาล ห้องแนะแนว ห้องสมุด โดยมี ห้องสมุดภาษาไทย ห้องสมุดภาษาอังกฤษ ห้องศูนย์การเรียนแยกเป็นระดับชั้น ห้องหมอภาษา ห้องงานบ้าน ห้องวิทยาศาสตร์ 4 ห้อง ได้แก่ห้องวิทยาศาสตร์สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น ห้องฟิสิกส์ ห้องเคมี ห้องชีววิทยา ศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ เช่น Science and Technology center, E learning center ศูนย์ภาษาไทย ศูนย์ภูมิปัญญาไทย ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืช พิพิธภัณฑท์พืช ศูนย์การงานอาชีพ, ศูนย์วิทย์พัฒนา (Exploring center) ศูนย์กีฬา โรงเรียนประกอบไปด้วย โรงพลศึกษาสำหรับแบดมินตัน และวอลเลย์บอล สนามบาสเกตบอล 2 สนาม สนามฟุตบอล สระว่ายน้ำ 4 สระ สนามเทนนิส สนามมินิกอล์ฟ ที่จอดรถผู้ปกครอง และมีบริการรถโรงเรียนปรับอากาศจำนวน 45 คัน

โรงเรียน C จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเป็นโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้เริ่ม ใช้หลักสูตรในชั้น ป.1, ป.2, ป. 4-5 และ ม.1-2 และ ม.4-5 ในปีการศึกษา 2545 และมีการเรียนการสอนแบ่งเป็นแบบปกติ (ภาษาไทย) และแบบสองภาษา (bilingual program)

แผนภาพที่ 10 แผนผังโรงเรียน C

แผนภาพที่ 11 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน C

โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน C

คณะกรรมการของโรงเรียน - ประกอบด้วย ที่ปรึกษาของโรงเรียน ผู้อำนวยการและประธานคณะกรรมการบริหารงานสิ่งแวดล้อม ผู้จัดการฝ่ายประกันคุณภาพ,ฝ่ายพัฒนาวิชาการ,QMR และ EMR ผู้จัดการฝ่ายบริหารทั่วไป ผู้จัดการฝ่ายบริการสัมพันธ์ ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้จัดการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายพัฒนาวิชาการ ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายพัฒนาวิชาการภาคภาษาอังกฤษ,ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภาคภาษาอังกฤษ ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

คณะกรรมการบริหารงานคุณภาพ - ประกอบไปด้วย หัวหน้าแผนกต่างๆ ได้แก่ แผนกวางแผนวิจัยและพัฒนาระบบ แผนกควบคุมและประเมินผลคุณภาพ แผนกควบคุมเอกสาร และข้อมูล แผนกการเรียนการสอนระดับอนุบาล แผนกการเรียนการสอนระดับประถม แผนกการเรียนการสอนระดับมัธยม แผนกส่งเสริมวินัย และจริยธรรมและหัวหน้าแผนกทรัพยากรมนุษย์ แผนกฝึกอบรม และพัฒนาด้านคุณภาพ แผนกจัดซื้อ และบริหารพัสดุครุภัณฑ์ แผนกบัญชี แผนกการเงิน แผนกธุรการ และประสานงานราชการ แผนกบริการทั่วไป วิจัยในชั้นงานวางแผน งานทะเบียน

คณะดำเนินงาน และประสานงานด้านสิ่งแวดล้อม - ประกอบไปด้วย ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการจัดการน้ำทิ้ง ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการจัดการขยะ/ของเสีย ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการจัดการสารพิษ/สารเคมี ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการจัดการปลดปล่อยของเสียสู่อากาศ ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการประหยัดการใช้ทรัพยากร และพลังงาน ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการจัดการความสะอาด ความเป็นระเบียบ ภูมิทัศน์และพื้นที่สีเขียว ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการป้องกัน และรับเหตุฉุกเฉิน ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการจัดการเพื่อลดผลกระทบและการรบกวนจากความร้อน / เสียง / แสง / รังสี ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการฝึกอบรมและประเมินผล ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านกฎหมาย ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านเอกสาร ประธานคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการสื่อสาร / ประชาสัมพันธ์

คณะผู้ตรวจติดตามภายใน ได้แก่ หัวหน้าคณะผู้ตรวจติดตามภายในระบบ ISO 9002 และหัวหน้าคณะผู้ตรวจติดตามภายในระบบ ISO 14001

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประธานคณะกรรมการ รองประธานคณะกรรมการ และกรรมการ 12 คน และกรรมการและเลขานุการ

เป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน C

ตารางที่ 6.8 แผนการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

วิสัยทัศน์ปี 2545 - 2549	วัตถุประสงค์คุณภาพ	ผลผลิต
<p>มีความมุ่งมั่นในการปฏิรูปการเรียนรู้สู่การพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีปัญญา พัฒนาระบบการบริหารจัดการทั้งด้านคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานสากล เพื่อเอื้อต่อการสร้างคุณลักษณะของนักเรียนให้มีจิตสำนึกในความเป็นไทย ภูมิปัญญาไทย และค่านิยมที่ต้งามความเป็นผู้นำ มีวินัย มีความสามารถทางวิชาการ เทคโนโลยี และการใช้ภาษาสื่อสารตามศักยภาพของแต่ละบุคคล มีความคิดสร้างสรรค์ที่ก้าวทันสังคมโลก รักการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีบุคลิกภาพทางกายและทักษะด้านอารมณ์ที่ดี ท่างไกลถึงเสตติด เป็นคนที่มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข</p>	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องต่อมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระ / กลุ่มประสบการณ์โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละคนในทุกระดับ สู่วิชาการเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆ รวมทั้งนำไปใช้ในชีวิิตประจำวันได้ ส่งเสริมการบูรณาการด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน ส่งเสริมการวัดผล ประเมินผล ตามสภาพจริง และการใช้กระบวนการวิจัย ในการพัฒนาการเรียนรู้ เสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรมของบุคลากรและนักเรียนทุกระดับให้เป็นคนดีของสังคม ตอบสนองผู้รับช่วงต่อ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจทั้งด้านบริการและวิชาการ พัฒนาระบบการจัดการ การบริหารงานในทุกฝ่าย เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธและความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน 	<ol style="list-style-type: none"> จัดทำหลักสูตรการศึกษาให้เรียบร้อยในปีการศึกษา 2545 ครูทุกคนสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ในทุกกลุ่มประสบการณ์ / กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภายในปีการศึกษา 2547 <ol style="list-style-type: none"> ครูระดับชั้น ป.1, ป.4, ม.1, ม.4 จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ เรียบร้อยภายในปีการศึกษา 2545 ครูระดับชั้น ป.2, ป.5, ม.2, ม.5 จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ เรียบร้อยภายในปีการศึกษา 2546 ครูระดับชั้น ป.3, ป.6, ม.3, ม.6 จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ เรียบร้อยภายในปีการศึกษา 2547 ในปีการศึกษา 2545 ร้อยละ 80 ของนักเรียนในระดับชั้นอนุบาล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ประสบการณ์ทุกระดับชั้น <ol style="list-style-type: none"> ร้อยละ 75 ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มสาระไม่ต่ำกว่า 3 ร้อยละ 70 ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มสาระไม่ต่ำกว่า 2 ร้อยละ 80 ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ในระดับดี ภายในปีการศึกษา 2545 ร้อยละ 70 ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ในระดับดี ภายในปีการศึกษา 2545 ร้อยละ 80 ของนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ได้เหมาะสมตามวัย ในปีการศึกษา 2545 ร้อยละ 80 ของนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป สามารถศึกษาหาความรู้ในกลุ่มสาระต่างๆโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ต ในปีการศึกษา 2545

ตารางที่ 6.8 (ต่อ)

ภารกิจ (พันธกิจ)	เป้าหมาย /จุดหมาย	ผลผลิต (ต่อ)
1. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรสู่การปฏิบัติการเรียนรู้ ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ	1. นักเรียนมีความรู้และเข้าใจกระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง	7. นักเรียนในแต่ละระดับชั้น สามารถศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน / ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ผู้ปกครอง / ชุมชน อย่างน้อยปีละครั้ง ภายในปีการศึกษา 2545
2. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ในระบบประกันคุณภาพ	2. นักเรียนมีทักษะการจัดการที่มีประสิทธิภาพ	8. ร้อยละ 80 ของนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและร่วมมือในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ในปีการศึกษา 2545
3. พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐานสากลให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม	3. นักเรียนมีความตระหนัก และร่วมมือในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม	9. ครูไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 สามารถวัดผลประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และมีผลงานวิจัยในชั้นเรียน ในปีการศึกษา 2545
4. จัดการเรียนการสอน และกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ตระหนักในคุณค่า และรักศิลปวัฒนธรรมภาษาไทย เอกลักษณ์ไทย และภูมิปัญญาไทย	4. นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ตลอดจนมีความภูมิใจในความเป็นไทย	10. นักเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ในแต่ละระดับชั้น เป็นผู้มีความรู้และเข้าใจในสิ่งที่เรียน ในชั้นเรียน ในปีการศึกษา 2545
5. จัดโครงการ กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีความคิดสร้างสรรค์	5. นักเรียนมีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวินัยในตนเอง	11. นักเรียนทุกคนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่ติดสารเสพติด ในปีการศึกษา 2545
6. จัดโครงการ / กิจกรรม พัฒนานักเรียน และบุคลากรให้เป็นผู้ใฝ่รู้ สนใจความก้าวหน้าในวิทยาการ และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย	6. นักเรียนมีความรู้ที่ทันต่อเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโลก สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	12. ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระบบบริการ ดำเนินงานแต่ละฝ่ายของโรงเรียนอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยพอใจมากขึ้นไป ในทุกหัวข้อการประเมิน
7. ส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศ	7. นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร	
8. จัดโครงการ / กิจกรรมพัฒนานักเรียนในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคล	8. นักเรียนมีสุขนิสัย และสมรรถภาพทางกายที่ดี มีความสามารถในการเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น ทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม	
9. จัดโครงการ / กิจกรรมส่งเสริมการป้องกัน และหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด	9. นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ และผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่าง ๆ	
10. พัฒนาอาหารสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน		
11. สร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมืออันดีกับผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาที่ดีแก่นักเรียน		

ตารางที่ 6.9 นโยบายคุณภาพและสิ่งแวดล้อมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

นโยบายคุณภาพและสิ่งแวดล้อม	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
<p>คณะกรรมการบริหารของโรงเรียนจึงได้ดำเนินการจัดตั้งระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9002 และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 และพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าโรงเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนรู้จักวิธีการศึกษาหาความรู้ 2. นักเรียนมีความสามัคคี 3. นักเรียนมีวินัย ความรับผิดชอบ 4. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต
<ol style="list-style-type: none"> 1. มุ่งพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดจนภูมิปัญญาไทยมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาต่อการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 5. นักเรียนมีความสุข อ่อนน้อม 6. นักเรียนมีความเมตตา เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม 7. นักเรียนเห็นคุณค่าและรู้จักรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม
<ol style="list-style-type: none"> 2. มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนความสามารถทางวิชาการ การศึกษาค้นคว้า การจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดจน บรรยายภาค และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรและนักเรียนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 8. นักเรียนไม่เสเพลเสพติด
<ol style="list-style-type: none"> 3. มุ่งเน้นเพื่อเสริมสร้างบุคลากรและนักเรียนทุกคนในโรงเรียนให้มีจิตสำนึกความเป็นไทย ค่านิยมที่ดีงาม มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนเป็นผู้มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดีในสังคม 	
<ol style="list-style-type: none"> 4. มุ่งส่งเสริมกระบวนการบริหารต่างๆ ให้สามารถตอบสนองสนับสนุนกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เป็นที่พอใจต่อนักเรียน ผู้ปกครอง สังคม และผู้รับช่วงต่อ 	
<ol style="list-style-type: none"> 5. มุ่งเน้นในการพัฒนาและจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง 	
<ol style="list-style-type: none"> 5.1 มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย และข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด 	
<ol style="list-style-type: none"> 5.2 มุ่งมั่นที่จะปรับปรุงสภาพน้ำทิ้งจากกระบวนการต่างๆของโรงเรียน ให้เป็นไปตามกฎที่กำหนด 	
<ol style="list-style-type: none"> 5.3 มุ่งมั่นที่จะลดปริมาณการเกิดขยะ รวมทั้งการพัฒนาปรับปรุงการจัดการขยะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 	
<ol style="list-style-type: none"> 5.4 กระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรในโรงเรียน ตระหนัก และมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงาน / วัสดุครุภัณฑ์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด 	
<ol style="list-style-type: none"> 5.5 มุ่งมั่นที่จะป้องกันและปรับปรุงการปลดปล่อยมลภาวะสู่อากาศ เพื่อลดผลกระทบต่ออากาศ โดยให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด 	
<ol style="list-style-type: none"> 5.6 พัฒนาและปรับปรุงความสะอาด / ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียน รวมทั้ง 	
<ol style="list-style-type: none"> การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ภูมิทัศน์ให้เหมาะสม และป้องกันการปนเปื้อนในดิน เพื่อลดผลกระทบต่อพื้นดิน 	
<ol style="list-style-type: none"> 5.7 มุ่งป้องกัน ควบคุม โดยตระหนักถึงอันตราย และผลกระทบที่เกิดจากการ 	
<ol style="list-style-type: none"> ดำเนินการของโรงเรียนที่เกี่ยวกับสารพิษ / สารเคมี ตลอดจนอันตรายที่เกิดจาก 	
<ol style="list-style-type: none"> อุบัติเหตุ อัคคีภัย แสงเสียง ผลกระทบและการรบกวนจากชุมชน โดยจัดให้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด 	

โครงการด้านต่างๆ ของโรงเรียน C

โครงการด้านสิ่งแวดล้อม

การจัดการด้านน้ำทิ้ง (waste water management), (wastewater treatment plant)

การจัดการด้านขยะ (waste management)

การจัดการด้านสารพิษสารเคมี (chemical and toxic waste management)

การจัดการด้านการปลดปล่อยของเสียสู่อากาศ (air pollution control)

การจัดการด้านการป้องกัน และระวังเหตุฉุกเฉิน (emergency preparedness and response vehicle for emergency)

การจัดการด้านลดผลกระทบ และรบกวนจากแสง/ เสียง/ รั้งสี (management of Heat Light Sound radiation)

การบริการสังคม โรงเรียนได้จัดตั้งมูลนิธิขึ้น เพื่อช่วยสังคมรอบโรงเรียน เช่น .-

- ให้นักเรียนที่ขาดแคลน
- บริจาคทรัพย์สิน และสิ่งของให้แก่องค์กรต่างๆ
- ร่วมกับสถานีตำรวจสน. ในการแก้ไขและลดปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

การพัฒนางานในด้านต่างๆ แบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. การพัฒนางานวิชาการ

1.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

1.3 การส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่นักเรียน

1.4 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้สอดคล้องต่อการปฏิรูปการศึกษา

2. การพัฒนาบุคลากร

2.1 การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ

2.2 การพัฒนาบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรม

3. งานบริการต่างๆ

3.1 การส่งเสริมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน

3.2 การส่งเสริมคุณภาพอนามัย และความปลอดภัย

3.3 การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

4. ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

5. งานระบบประกันคุณภาพ

โครงการในปี 2545 ของโรงเรียน C

1.1 กิจกรรมทางวิชาการของกลุ่มสาระต่างๆ

ในปี 2545 โรงเรียนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการของกลุ่มสาระต่างๆ ที่สอดคล้องต่อหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน และแต่ละกลุ่มสาระ ได้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนี้

กลุ่มสาระภาษาไทย โครงการเปิดประตูเรียนรู้ภาษา โครงการกวีเอกของโลก โครงการหน้าต่างภาษา
โครงการร้านหมอกษาพัฒนาทักษะ โครงการคุณค่าภูมิปัญญาทางภาษา

การอบรมคณะครูผู้สอน มีการนิเทศติดตามการสอน ตลอดจนมีการประเมินความสามารถ ในการใช้ภาษาไทยในการ
สื่อสาร ซึ่งพบว่านักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีความสามารถในการสื่อสารภาษาไทยในระดับดี

กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ โครงการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมโครงการส่งเสริมความรู้นอกสถานที่ จัด
ประกวดป้ายนิเทศก์ด้านวิทยาศาสตร์กับชีวิต และความก้าวหน้าทางดาราศาสตร์ นอกจากนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาด้าน
พฤกษศาสตร์ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ โครงการก้าวสู่อัจฉริยะ โครงการคณิตคิดสนุก โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน รวมทั้งมีการ
ติดตามนิเทศการสอนของครูคณิตศาสตร์ ซึ่งในปี 2545 ครูคณิตศาสตร์ได้พัฒนาสื่อการสอนคณิตศาสตร์ และได้รับ
รางวัลที่ 1 จากการประกวดสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ตามโครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ
การศึกษา

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โครงการส่งเสริมจริยธรรม โครงการวันไหว้ครู โครงการต่อต้าน
ยาเสพติด โครงการวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา โครงการวันแม่แห่งชาติ โครงการวันพ่อแห่งชาติ

กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ โครงการ The Number One Writer โครงการ Drawing by Listening
โครงการ Consonant Fantasy โครงการ Christmas' Day โครงการ The Varied Speehโครงการ English
Camp

กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา โครงการ มารัฐมาลองมาเล่นว่ายน้ำ โครงการแข่งกีฬานอกสถานที่ โครงการ
แข่งขันกีฬาเฉลิมพระเกียรติเพื่อต่อต้านยาเสพติด โครงการโรงเรียนสัมพันธ์ ครั้งที่ 2 โครงการแข่งขันกีฬาเชียร์ระดับ
ประถมศึกษา โครงการแข่งขันกีฬาเชียร์ระดับมัธยมศึกษา โครงการบริการสุขภาพอนามัยในโรงเรียน

กลุ่มสาระการงานและเทคโนโลยี โครงการข่าวสารผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการพัฒนาทักษะการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการทักษะเพื่อนอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมการประกวดการจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์
ต่างๆ

กลุ่มสาระศิลปะ ได้จัดทำโครงการเพลงใครเพลงไทยของเรา โครงการเทิดพระเกียรติ โครงการประกวด
อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย เพื่อส่งเสริมสุนทรียภาพในด้านศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์

กลุ่มพัฒนาผู้เรียน คณะครูในกลุ่มได้จัดให้มีการเข้าค่ายลูกเสือ-เนตรนารีในระดับชั้นต่างๆ ตั้งแต่ระดับ ป.4
- มัธยม นอกจากนี้ในส่วนของงานแนะแนว ได้จัดทำโครงการประชุมผู้ปกครองนักเรียน โครงการติดตามและ

ประเมินผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับ ป.6, ม.3 และ ม.6 โครงการบริการสหเทศ และจัดแนะแนวการศึกษาต่อให้กับนักเรียน รวมทั้งให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ

กลุ่มอนุบาล โครงการพลังทหารสอง โครงการกีฬาสี่อนุบาล โครงการเล่าสู่กันฟัง โครงการหนูรักสุขภาพ โครงการเด็กดีมีน้ำใจ โครงการพัฒนาบุคลากร ซึ่งคณะครูอนุบาลได้มีการจัดสัมมนา อบรม แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับนักเรียน

1.2 การจัดกิจกรรมส่งเสริมทางวิชาการ

กิจกรรมชมรม

เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีโอกาสได้เลือกทำกิจกรรม ตามความถนัด ความสนใจ โดยมีคุณครูเป็นที่ปรึกษา กิจกรรม ชมรมจะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน ในระดับ ป.1 - ป.3 ได้จัดกิจกรรมชมรมต่างๆ ได้แก่

- ชมรมมารยาทไทย	- ชมรมศิลปะตามอัธยาศัย	- ชมรมเรารักสิ่งแวดล้อม
- ชมรมอนุรักษ์ความเป็นไทย	- ชมรมร้องรำทำเพลง	- ชมรมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย
- ชมรมรักสิ่งแวดล้อม	- ชมรมผู้พิทักษ์ความสะอาด	- ชมรมผู้จัดความฟุ่มเฟือย
- ชมรมรักษ์ธรรมชาติ	- ชมรมรักษ์พลังงาน	- ชมรมนักประดิษฐ์น้อย
- ชมรมกีฬาพาสนุก	- ชมรมภูมิปัญญาไทย	

ในระดับ ป.4 - ป.6 ได้จัดกิจกรรมชมรมต่างๆ ได้แก่

- ชมรมอาหารเพื่อสุขภาพ	- ชมรมพฤกษศาสตร์	- ชมรมกีฬา
- ชมรมศิลปะ (วาดภาพ)	- ชมรมห้องเรียนสีเขียว	- ชมรมงานประดิษฐ์
- ชมรมรักสิ่งแวดล้อม	- ชมรมนาฏศิลป์ (รำไทย)	- ชมรมภูมิปัญญาไทย

ในระดับ ม.1 - ม.6 ได้จัดกิจกรรมชมรมต่างๆ ได้แก่

- ชมรมพฤกษศาสตร์	- ชมรมคหกรรม (ม.ต้น)	- ชมรมกีฬา (ม.ปลาย)
- ชมรมสิ่งแวดล้อม	- ชมรมดนตรีไทย (ม.ต้น)	- ชมรมฟิสิกส์รุ่นเยาว์ (ม.ปลาย)
- ชมรมกีฏวิทยา	- ชมรม Eng & Art (ม.ปลาย)	- ชมรมนักเคมีรุ่นเยาว์ (ม.ปลาย)
- ชมรมดนตรีและลีลา	- ชมรมการงาน (ม.ปลาย)	- ชมรมนักนิเวศน์วิทยารุ่นเยาว์

ในระดับ ป.1 - ม.5 ภาคภาษาอังกฤษ ได้จัดกิจกรรมชมรมต่างๆ ได้แก่

- ชมรมนักสำรวจน้อย (Junior Explorer)	- กิจกรรมคุณธรรมสร้างสรรค์คนดี
- ชมรม Drama	- ชมรมคหกรรม
- ชมรม Bi – Culture	- ชมรม Art and Animate

กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาอารมณ์ สังคม ทักษะชีวิตให้กับนักเรียน โดยคณะครูแนะแนวได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการ พัฒนาทักษะชีวิตแก่นักเรียนในแต่ละระดับชั้น

1.3 การส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่นักเรียน

การส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อีกกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ คณะผู้บริหารและ คณะครูของโรงเรียนมุ่งเน้นให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยโรงเรียนตระหนักถึงว่า การจัดการศึกษาเป็น

เรื่องของทุกฝ่ายในสังคมที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วม ในปี 2545 ได้ดำเนินการโดย

จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในแต่ละคณะกรรมการจะประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนครู เข้าร่วมประชุม เพื่อให้แนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

เชิญผู้ประกอบการ ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ความรู้แก่นักเรียนในระดับชั้นต่างๆ

การนำนักเรียนไปเรียนรู้ยังแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

โรงเรียนได้จัดให้มีการนำนักเรียนไปเรียนรู้แบบบูรณาการในชุมชน โดยประยุกต์ความรู้ที่ได้จากชุมชนมาเชื่อมโยงกับสถานการณ์ เรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆ

1.4 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้สอดคล้องต่อการปฏิรูปการศึกษา

ในปี 2545 โรงเรียนได้จัดแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพิ่มขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แก่นักเรียน ตลอดจนปรับปรุง ศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ ให้สามารถใช้ประโยชน์มากขึ้นแก่นักเรียน ดังนี้

ศูนย์สมุนไพรรู ศูนย์อินเทอร์เน็ต ศูนย์ Exploring Center เพื่อเป็นศูนย์ในการพัฒนาทักษะการคิด อารมณ์ สังคม ให้กับนักเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดทำสนามมินิโกลฟ์ พร้อมภูมิทัศน์ที่สวยงาม และซื้อที่ดินต่อไปอีก 8 ไร่ เพื่อจัดทำเป็นสนามฟุตบอล แห่งใหม่ สนามเทนนิส และลานอเนกประสงค์ ให้นักเรียนได้ใช้เป็นสถานที่พักผ่อน ออกกำลังกายต่อไปในอนาคต

2. การพัฒนาบุคลากร

2.1 การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ

ฝ่ายพัฒนาวิชาการร่วมกับฝ่ายพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้จัดอบรมความรู้ให้กับคณะครูของโรงเรียน ทั้งการอบรมภายในโรงเรียนและอบรมภายนอกโรงเรียน ดังนี้

2.1.1 การอบรมความรู้ภายในโรงเรียน

2.1.2 การอบรมความรู้ภายนอกโรงเรียน

2.2 การพัฒนาบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรม

-การอบรมปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจ โดยได้จัดต่อเนื่องทุกปี ในปี 2545 ได้จัดในวันที่ 7 – 9 ตุลาคม 2545 โรงเรียน ได้มีมนต์คณะพระมาอบรมปฏิบัติธรรมให้กับคณะครู เป็นเวลา 2 คืน 3 วัน ณ โรงเรียน

-อบรมครูเกี่ยวกับการดูแลเด็กในวัยเรียนให้มีการพัฒนา IQ, EQ โดยแพทย์ และคณะ

2.2.1 กิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สืบเนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้โรงเรียนส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งคณะครูโรงเรียน C ได้ร่วมกันวางคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไว้ 8 ด้าน ดังนี้

1. รู้จักวิธีการศึกษาหาความรู้
2. มีความสามัคคี
3. มีวินัย ความรับผิดชอบ
4. มีความซื่อสัตย์ สุจริต
5. มีความสุภาพ อ่อนโยน
6. มีความเมตตา เสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
7. เห็นคุณค่า รู้จักรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
8. นักเรียนไม่เสพสิ่งเสพติด

รู้จักวิธีการศึกษาหาความรู้ คณะครูแต่ละระดับชั้นได้ดำเนินงานส่งเสริมดังนี้

1. วางแผนการเรียนรู้ให้นักเรียนค้นคว้าจากห้องสมุด Internet แหล่งเรียนรู้ รอบรั้วโรงเรียน หนังสือพิมพ์ และสื่อต่างๆ
2. จัดการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ภายนอก ทัดค้นศึกษายังสถานที่ต่างๆ เช่น สวนสัตว์ดุสิต เมืองโบราณ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ
3. ให้นักเรียนทำโครงการ (ระดับอนุบาล) / โครงการงาน (ระดับประถม, มัธยม)
4. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ผลการดำเนินงาน นักเรียนสนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ดี รู้จักสังเกต สอบถาม จดบันทึก

นักเรียนมีความสามัคคี คณะครูได้ส่งเสริมดังนี้

1. ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยจัดการเรียนแบบกระบวนการกลุ่ม
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมชมรม ให้นักเรียนได้คิดงาน รับผิดชอบงานร่วมกัน
3. ครูบางระดับชั้นส่งเสริมโดยเล่นิทานที่เน้นความสามัคคี มีการอบรมจริยธรรมยามเช้า
4. จัดกิจกรรมส่งเสริม เช่น กิจกรรมค่ายพักแรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ กิจกรรมกีฬา ฯลฯ

ผลการดำเนินงาน นักเรียนมีความสามัคคีมากขึ้น โดยสังเกตการทำกิจกรรมต่างๆ นักเรียนให้ความร่วมมือช่วยเหลือกัน มีนักเรียนบางคนในระดับมัธยมที่ไม่ร่วมกิจกรรม ครูต้องคอยกระตุ้น

นักเรียนมีวินัย ความรับผิดชอบ คณะครูได้ร่วมมือกันส่งเสริมดังนี้

1. คณะครูอบรมให้ความรู้ตามกฎระเบียบของโรงเรียน ได้แก่ การมาเรียน การแต่งกาย การเดินแถว
2. การรับผิดชอบในการเรียน มีการยกตัวอย่างนักเรียนที่มีความประพฤติดี มีวินัย ความรับผิดชอบ
3. บางระดับชั้นมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแล ตรวจสอบการแต่งกาย ทรงผม เช่น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
4. จัดทำพันธสัญญาประจำห้อง
5. ฝึกระเบียบในการเดินแถว มีครูควบคุมไปส่งที่ห้องวิชาพิเศษ เช่น ระดับอนุบาล

ผลการดำเนินงาน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้มีวินัย รับผิดชอบ มีนักเรียนระดับมัธยม บางคนขาดความรับผิดชอบ ส่งงานล่าช้า แต่งกายไม่เรียบร้อย

นักเรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต คณะครูได้ส่งเสริมโดย

1. อบรมให้ความรู้และสอดแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. บันทึกความดีลงในสมุด ในกรณีที่นักเรียนทำความดี เช่น เก็บขยะได้
3. ประกาศรายชื่อนักเรียนที่ทำความดีทางโทรทัศน์วงจรปิด มีการมอบประกาศนียบัตรความดี
4. ในบางระดับชั้นให้นักเรียนนั่งสมาธิรักษาศีลห้าทุกเช้า เช่น ประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการดำเนินงาน นักเรียนส่วนใหญ่มีความซื่อสัตย์ สุจริต จะนำสิ่งของที่พบคืนที่ ห้องธุรการ เพื่อประกาศหาเจ้าของ

นักเรียนมีความสุภาพ อ่อนน้อม คณะครูส่งเสริมความสุภาพเรียบร้อยโดย

1. ฝึกการไหว้ที่ถูกต้องต่อบุคคลต่างๆ และช่วยกันรณรงค์การไหว้สวยในทุกวัน มีการประกวดการไหว้สวยในระดับประถม, มัธยม
 2. มีการจัดกิจกรรมชมรม เช่น ชมรมมารยาทไทย กิจกรรมหนูน้อยมารยาทงามในระดับอนุบาล 3
 3. อบรมในเรื่องการใช้วาจาที่สุภาพ การใช้คำพูดขอขอบคุณขอโทษ กิริยามารยาท ความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ มีการชมเชยเมื่อนักเรียนปฏิบัติดี
- ผลการดำเนินงาน นักเรียนมีการไหว้ที่สวยงามขึ้น มีการใช้วาจาที่สุภาพ จะมีนักเรียน ระดับมัธยมส่วนน้อยที่พูดจาไม่เพราะ ซึ่งคณะครูจะได้ติดตามแก้ไข

นักเรียนมีความเมตตา เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม คณะครูได้ดำเนินงานโดย

1. อบรมให้ความรู้ ชี้แนะแนวทางที่ควรปฏิบัติ
 2. จัดกิจกรรมส่งเสริมที่เหมาะสมในแต่ละระดับชั้น เช่น ระดับอนุบาลจัดกิจกรรมธนาคารความดีในเรื่องการเสียสละ มีน้ำใจ
 3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการให้ เช่น การทำบุญในโอกาสต่างๆ ทำบุญผ้าป่าช่วยชาติ ทำบุญกับผู้ป่วยโรคเอดส์ บริจาคสิ่งของให้นักเรียนที่ยากจนในชุมชน ฯลฯ
 4. จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญต่างๆ เช่น ให้นักเรียนทำความสะอาดวัด ที่สาธารณะ ปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ รณรงค์การจัดเก็บขยะในชุมชน
 5. จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ให้นักเรียนเก่งดูแลเพื่อนที่เรียนอ่อน เป็นต้น
- ผลการดำเนินงาน นักเรียนเข้าใจ และร่วมมือในการปฏิบัติเพื่อผู้อื่นได้ดี

เห็นคุณค่าและรู้จักรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คณะครูได้ดำเนินงานโดย

1. อบรมให้ความรู้ ในเรื่อง การทิ้งขยะ การประหยัดน้ำ ไฟฟ้า กระดาษ ฯลฯ
 2. สอดแทรกความรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการในการเรียนการสอน
 3. จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้จักประหยัดพลังงาน และรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรมชมรมต่างๆ ชมรมรักษ์พลังงาน ชมรมพฤกษศาสตร์ ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ
 4. ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติให้เป็นนิสัย เช่น จัดเวรดูแลปิดน้ำ ปิดไฟ การใช้กระดาษ 2 หน้า เน้นการเปิดแอร์ที่อุณหภูมิ 25°C
 5. ส่งเสริมการรับประทานอาหารให้หมด เน้นการทิ้งขยะให้เรียบร้อย การรักษาความสะอาด ฯลฯ
 6. จัดประกวดโครงงานส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
- ผลการดำเนินงาน นักเรียนเข้าใจวิธีการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ประหยัดพลังงาน

นักเรียนไม่เสพสิ่งเสพติด คณะครูได้ส่งเสริมโดย

1. อบรมให้ความรู้ ถึงโทษและพิษภัยของสิ่งเสพติด
2. จัดทำแผนการเรียนรู้อันสอดแทรกความรู้ในเรื่องสิ่งเสพติด

3. จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านและป้องกันสิ่งเสพติด เช่น จัดนิทรรศการ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ฉายวิดีโอทัศน์ให้นักเรียนได้เห็นพิษภัย โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยม
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอื่นๆ ให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ
5. จัดครูเวร สอดส่องพฤติกรรมของนักเรียน ให้ครูแนะแนวช่วยเหลือนักเรียนที่มี ปัญหา เพื่อให้เกิดความอบอุ่น และไม่หนีปัญหาโดยพึ่งยาเสพติด

ผลการดำเนินงาน ไม่มีนักเรียนเสพยาเสพติด

2.2.2 กิจกรรมป้องกันและหลีกเลี่ยงยาเสพติด

นอกเหนือจากการอบรมให้ความรู้ และจัดแผนการเรียนรู้ที่สอดแทรกความรู้ในด้านยาเสพติดให้กับนักเรียนแล้ว โรงเรียนได้ดำเนินงานในการป้องกันปัญหาเสพติดโดยนำยุทธศาสตร์ 9 ด้านของกระทรวงมาเป็นแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง คือ

- กิจกรรมที่ 1 ครอบครัวยุติธรรม โรงเรียนอบอุ่น
- กิจกรรมที่ 2 นำศาสนธรรมสู่เด็ก และเยาวชน
- กิจกรรมที่ 3 สร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี
- กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปะ
- กิจกรรมที่ 5 ส่งเสริมเด็กและเยาวชนได้ออกกำลังกาย
- กิจกรรมที่ 6 ส่งเสริมเด็กและเยาวชนได้เล่นดนตรี
- กิจกรรมที่ 7 ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น
- กิจกรรมที่ 8 อาสาสมัครป้องกันยาเสพติด
- กิจกรรมที่ 9 วางแนวทางเพื่อบำบัดรักษา พิ้นฟู

2.2.3 กิจกรรมส่งเสริมความเป็นผู้นำ และการทำงานเป็นทีม

การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน : เพื่อฝึกความรับผิดชอบในการร่วมพัฒนาโรงเรียน โดยในปี 2545 ได้แก่ การเลือกตั้งประธานกีฬาเพื่อฝึกความรับผิดชอบในการทำงานในแต่ละสัปดาห์ของตนเอง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การมีความคิดสร้างสรรค์ และแก้ปัญหา โดยในปี 2545 ได้ มีการเลือกตั้งประธานกีฬาทั้งในระดับประถมและระดับมัธยม

2.2.4 กิจกรรมส่งเสริมการเสียสละ และช่วยเหลือสังคม

ทุนการศึกษา โรงเรียนร่วมกับมูลนิธิ ได้ทำการมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่เรียนดี แต่ขาดทุนทรัพย์ ทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด โดยในปี 2545 นี้ได้มอบทุนการศึกษาให้กับโรงเรียนต่างๆ จำนวน 10 โรงเรียน มอบทุนการศึกษาเป็นรายบุคคลจำนวน 66 ทุน บริจาคเงิน สิ่งของ เช่น เสื้อผ้า หนังสือ ของเล่น อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ ให้กับนักเรียนที่ยากจนในชนบท เพื่อ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการเสียสละ ให้ความช่วยเหลือต่อผู้ที่ด้อยโอกาส และเห็นคุณค่าของการช่วยเหลือผู้อื่น

กิจกรรมธนาคารความดี โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติตนเป็นคนดี คนเก่งของสังคม มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการทำความดีเพื่อตนเอง และสังคมส่วนรวม โดยในปี 2545 มีนักเรียนได้รับรางวัล "ธนาคารความดีแห่งชาติ" จำนวน 12 คน

2.2.5 กิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนด้านพุทธศาสนา

กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา โรงเรียนได้จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติตนตามวิถีของชาวพุทธที่ดี มีการฟังเทศน์ กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา กิจกรรมในวัน เข้าพรรษา วันมาฆบูชา ร่วมบริจาคทรัพย์สินเป็นทาน ฯลฯ

กิจกรรมการแข่งขันด้านธรรมะ โรงเรียนได้ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในด้านความรู้ลึก ความเข้าใจใน หลักธรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง และได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านธรรมะ เช่น การแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ การแข่งขันสวดมนต์ เป็นต้น

2.2.6 กิจกรรมส่งเสริมสถาบันครอบครัว

โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว จึงได้จัดงาน "วันสายสัมพันธ์พ่อ-แม่-ลูก" ครั้งที่ 2 ขึ้น โดยมีการ จัดกิจกรรมต่างๆ อย่างหลากหลาย เช่น กิจกรรมการแสดงบนเวที กิจกรรมการประกวดระหว่างพ่อ-แม่-ลูก กิจกรรม นิทรรศการทางวิชาการ การสาธิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากนักเรียน ผู้ปกครอง การแข่งขันกีฬาระหว่างครอบครัว การแข่งขัน วาดภาพระบายสีระหว่างครอบครัว ฯลฯ ซึ่งผู้ปกครองให้ความร่วมมืออย่างดีมากในการจัดกิจกรรมครั้งที่ 2 นี้

3. งานบริการต่างๆ

3.1 การส่งเสริมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน C

โรงเรียนได้ดำเนินงานในการส่งเสริมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปี 2545 ดังนี้ ปรับปรุง Home Page ของโรงเรียน ติดตั้ง Internet ในห้องคอมพิวเตอร์เพิ่ม จำนวน 45 เครื่อง เปลี่ยนแปลง Software ที่ใช้สอนในระดับชั้น มัธยมศึกษา เดินสายระบบ Network (LAN) ภายในห้องสมุดภาคภาษาอังกฤษเพิ่มอีก 2 จุด และติดตั้งเครื่องที่สามารถ ใช้ Internet เพิ่ม เพื่อให้เกิดความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูล นำคอมพิวเตอร์รุ่นเก่าไปบริจาคกับวัดสวนแก้ว และ ปรับเปลี่ยนเป็นคอมพิวเตอร์รุ่นใหม่ มีแผนดำเนินงานจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่ม เพื่อการเรียนรู้แบบ E-Learning ใน ปีการศึกษา 2546

3.2 การส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย

โรงเรียนได้จัดให้มีการตรวจสุขภาพอนามัยของนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีการตรวจเช็ค คุณภาพของอาหารและน้ำดื่ม จัดให้มีการฝึกซ้อมหนีไฟ และฝึกซ้อมการรับเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุต่างๆ จัดให้มีการ

ตรวจเช็คความปลอดภัยของอาคารสถานที่ต่างๆ และความปลอดภัย ของสระว่ายน้ำ ตลอดจนการใช้แก๊สในโรงประกอบอาหาร

3.3 การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

โรงเรียนได้ดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- จัดทำระบบ ISO 14001 ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมมาตรฐานสากล โดยได้มี การตรวจประเมินจากหน่วยงานภายนอก (บริษัท SGS) อย่างต่อเนื่อง
- โรงเรียนได้รับเลือกจากสมาคมสร้างสรรค์ไทย (ตาวีเศษ) ในการดำเนินกิจกรรม ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ในโครงการระยะที่ 2 เพื่อเน้นการส่งเสริมทั้งด้านการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมและการจัดกิจกรรม ร่วมกับ ชุมชนในการดูแลด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
- โรงเรียนได้ริเริ่มการจัดทำ "ธนาคารขยะ" หรือ "ธนาคารเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม" เพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้การทำงานเพื่อส่วนรวม และรู้จักการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อส่วนรวม
- โรงเรียนได้รับเลือกจากสโมสรไลออนส์สากลภาค 310 อี ให้เป็น "โรงเรียนสะอาดและจัดการสิ่งแวดล้อมดีเด่น"

4. ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

ในปี 2545 โรงเรียนได้ร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการร่วมจัดกิจกรรมบูรณาการความรู้ต่างๆ และ เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาให้กับนักเรียน

กิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ โดยร่วมมือกับสวนจิตรลดาทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ "พุทธรักษา" ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำโรงเรียน

กิจกรรมห้องเรียนสีเขียว ร่วมมือกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง

โครงการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม(ระยะที่ 2) โรงเรียนได้รับเลือกจากสมาคมสร้างสรรค์ไทย ให้เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ ระยะที่ 2 ซึ่งเป็นโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

ศูนย์ Exploring Center โรงเรียนร่วมมือกับสถาบันพัฒนาทักษะการคิด เพื่อจัดทำ "ศูนย์ Exploring Center" สำหรับพัฒนานักเรียนในด้านทักษะการคิด การพัฒนาอารมณ์ สังคม, IQ, EQ, MQ ฯลฯ ซึ่งออกแบบโดยคณะนักวิชาการที่มีชื่อเสียง โดยนำหลักการทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาและการเรียนรู้จิตวิทยาทางการศึกษา และจิตวิทยาพัฒนาการ มาประยุกต์ใช้

ร่วมมือกับสถาบันภาษาहरष "Fun Language" จัดสอนสนทนาภาษาอังกฤษ ให้กับนักเรียนในระดับประถมศึกษา โดยอาจารย์เจ้าของภาษา

5. งานระบบประกันคุณภาพ

ในปี 2545 โรงเรียนได้เตรียมพร้อมต่อการจัดระบบงานประกันคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา จัดอบรม คณะครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา และระบบประกันคุณภาพการศึกษา แต่งตั้งคณะทำงานในฝ่ายประกันคุณภาพ เพื่อรับผิดชอบงานด้านวางแผน วิจัย และพัฒนา การติดตามประเมินผล ตรวจสอบ ภายใน และทบทวน การดำเนินงาน นำระบบ ISO 9001 : 2000 มาประยุกต์ใช้ในการติดตามงานของฝ่าย / แผนกต่างๆ ตลอดจนได้รับการ ตรวจสอบติดตามจากบริษัท SGS เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการรับการตรวจประเมินภายนอกจากสำนักงานมาตรฐาน การศึกษา ต่อไป

-ติดตามประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ ที่ได้รับข้อมูลจากฝ่ายต่างๆ ตลอดจนข้อมูลย้อนกลับจากนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อนำผลการประเมินไปเป็นข้อมูลในการแก้ไข / ปรับปรุง / พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน C

การเรียนรู้โดยการผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การเรียนรู้ที่มุ่งให้ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ควบคู่กับการพัฒนาตนเอง ทางด้าน จิตใจ ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ เช่น การจัด ค่าจริยธรรมให้นักเรียนระดับมัธยมเป็นประจำทุกปี เพื่อส่งเสริม และพัฒนาจิตใจที่ดี

ขอบเขตเนื้อหา -บูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆ คือ มนุษย์ศาสตร์ ภาษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาจิตใจ บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย

กลยุทธ์ และเครื่องมือการเรียนรู้ เน้นการบูรณาการ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การฝึกปฏิบัติ

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จนเกิดการเรียนรู้

1. จัดทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
2. จัดเนื้อหาสาระกิจกรรมโดยคำนึงถึงตามความสนใจ ความถนัด
3. ประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
4. การประเมินผู้เรียนอย่างหลากหลาย และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนรู้อ
5. จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม สื่อการเรียน แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้
6. ปฏิบัติคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ
7. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล

8. จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติ ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยยึดหลัก

* ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้

* ผู้เรียนมีความสำคัญ โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติทำได้ คิดเป็น ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้

9. มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์โดยเน้นความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่พึงาม

- ความมีวินัย ความรับผิดชอบ
- ปฏิบัติตามระเบียบ และหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา
- ความซื่อสัตย์ ประหยัด
- ความกตัญญู ความเสียสละ

10. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้ โดยให้ผู้เรียน มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่อง

- ความรู้เกี่ยวกับตนเอง สังคม ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก ประวัติศาสตร์ ระบบการเมืองการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย
- ความรู้ และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน
- ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญาไทย และการรู้จักประยุกต์ใช้
- ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง
 - ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง

แนวทางการในเรียนรู้ของนักเรียนทางโรงเรียน C ได้เน้นในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

การเรียนรู้ที่มีประชาธิปไตย

การเรียนรู้ในสิทธิเสรีภาพ และการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งการเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นโดยยึดผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่เป็นหลัก

ขอบเขตเนื้อหา – การปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจ ความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีจิตสำนึก รู้จักหวงแหน และปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ความเป็นพลเมืองดี การรักษาผลประโยชน์ด้านรวม

กลยุทธ์และเครื่องมือในการเรียนรู้ เช่น การฝึกปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ การเรียนจากสถานการณ์จำลอง

การเรียนรู้ภูมิปัญญา และศิลปะ วัฒนธรรม

กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย เช่น กิจกรรมค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม – วนเกษตร บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ จ. จะเข้เชิงเขา

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของความรู้ต่างๆ ที่คิดค้น และสั่งสมประสบการณ์ โดยนักปราชญ์ไทย ตลอดจนความรักและชื่นชมในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย สามารถนำไปเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ภาพที่พึงประสงค์ - การให้ผู้เรียนรู้จักปราชญ์ ชุมชน – ครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น

ขอบเขตเนื้อหา - เกษตรกรรม อุตสาหกรรม หัตถกรรม ทรัพยากรธรรมชาติ/ สิ่งแวดล้อม ศาสนา ประเพณี กีฬา นันทนาการ

กลยุทธ์ และเครื่องมือในการเรียนรู้ เช่น การรู้จักครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น ภูมิปัญญาและปราชญ์ ชาวบ้าน การเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการคิดวิเคราะห์

การเรียนรู้โดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

หมายถึง การเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการสร้างประสบการณ์และสิ่งต่างๆ ให้มีความหมายต่อตนเอง จากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมผู้เรียน

ผู้เรียน - ใช้กระบวนการคิด แสวงหาความรู้ ลงมือปฏิบัติจริง ค้นพบข้อความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง

ครู - เป็นผู้อำนวยการการเรียนรู้ จัดโอกาส จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม / แหล่งวิทยาการ

ขอบเขตเนื้อหาของการเรียนรู้ ฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ใฝ่เรียน

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ - กระบวนการทางปัญญา 10 ขั้นตอนของ ศ. นพ. ประเวศ วะสี และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning : PL)

การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิดการแก้ปัญหาโดยเน้นประสบการณ์

หมายถึง การใช้ทักษะการคิดเพื่อค้นหาคำตอบในสถานการณ์ และการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถเผชิญและเผชิญกับปัญหา และจัดการกับสถานะต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตเนื้อหา - การแก้ปัญหาจากประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติโดย ตั้งคำถาม สังเกต เปรียบเทียบ ขยายความ การสรุปความคิด อ้างอิง ตีความ แปลความหมาย กระบวนการคิดวิเคราะห์

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้คือ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทางปัญญา การใช้กระบวนการแก้ปัญหา และการฝึกปฏิบัติจริง

การเรียนรู้โดยความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชน

หมายถึง การที่ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา มีบทบาทร่วมกันในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้เรียนรู้ ได้อย่างเต็มศักยภาพ เช่น ร่วมกับชุมชนใน Town in town ในเรื่องการจัดการขยะ

ขอบเขตเนื้อหา - บทบาทครอบครัว ชุมชนร่วมกันทำหลักสูตร สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา และประเมินคุณภาพทางการศึกษา

แหล่งการเรียนรู้ - สถานประกอบการ ตลาด ชุมชน โบสถ์ มัสยิด วัด

กลยุทธ์และเครื่องมือสำคัญ - เทคนิคการบริหารแบบมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

การเรียนรู้เรื่องตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

หมายถึง - รับรู้และตระหนักในตนเอง

- ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรม ให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ดีงาม
- มีความเพียรพยายามในการทำมาดี
- เรียนรู้เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม
- ตระหนักถึงคุณค่า และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ขอบเขตเนื้อหา - การเรียนรู้เรื่องตนเอง กาย ใจ เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม

กลยุทธ์และเครื่องมือการเรียนรู้ การเรียนรู้ในสถานที่จริง การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การฝึกทักษะกระบวนการคิด

เวลาเรียนของโรงเรียน C

- ช่วงชั้นที่ 1 ป.1-ป.3 เรียนปีละประมาณ 800 – 1,000 ชั่วโมง
- ช่วงชั้นที่ 2 ป.4-ป.6 เรียนปีละประมาณ 800 – 1,000 ชั่วโมง
- ช่วงชั้นที่ 3 ม.1-ม.3 เรียนปีละประมาณ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง
- ช่วงชั้นที่ 4 ม.4-ม.6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง

ผลงานของโรงเรียน C

ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน

โรงเรียนพระราชทานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ปี 2525 2529 และ 2534

โรงเรียนเอกชนดีเด่นระดับประถมศึกษา ปี 2525 ระดับมัธยมศึกษาปี 2534

รางวัลโรงเรียนสะอาดและจัดการสิ่งแวดล้อมดีเด่นมาตรฐานสากล ISO 9002 และ

ISO 14001 / 2000

ได้รับโลโรงเรียนจัดการศึกษาจริยธรรมดีเด่น จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ วันที่ 13 กันยายน

2545

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบสำรวจสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณ
- แนวคำถามและกรอบการศึกษาเชิงคุณภาพ
- แบบตรวจสอบรายการสำหรับประเมินอภิमान
- ผลการวิเคราะห์ครูจากกรณีศึกษารายบุคคล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

 เรียน อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษา

ด้วยข้าพเจ้า น.ส. ภัทธวรรณ ภิรมย์วงศ์ เป็นนิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์และการประเมินอภิมานการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนในวิชาศิลปศึกษา" โดยมีการใช้แบบสำรวจนี้เพื่อศึกษาวิธีการสอนและการประเมินผลของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาทุกท่าน ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการให้ข้อมูลและตอบคำถามต่างๆ ในแบบสำรวจนี้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไปในอนาคต โดยข้อมูลต่างๆที่ท่านได้ให้ข้อมูลนี้ ข้าพเจ้าจะปกปิดเป็นความลับ และจะไม่มีผลใดๆ ต่อตัวท่านและหน่วยงานของท่าน หากท่านมีข้อสงสัยใดสามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ที่ 09-8865961 ขอขอบคุณมากค่ะ

ด้วยความเคารพ

นางสาวภัทธวรรณ ภิรมย์วงศ์

 คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสำรวจนี้จัดทำเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนในวิชาศิลปศึกษา

โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสอนและประเมินผลนักเรียน

 ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความและเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. โรงเรียน.....สังกัด.....

จำนวนนักเรียนในโรงเรียนของท่านทั้งหมดโดยประมาณ.....คน

2. เพศ (1) ชาย (2) หญิง

3. อายุ.....ปี

4. ตำแหน่งในปัจจุบัน

(1) ครู 1-2 (2) อาจารย์ 1 ระดับ.....

(3) อาจารย์ 2 ระดับ..... (4) อาจารย์ 3 ระดับ.....

5. ท่านได้รับรางวัลหรือได้รับการยกย่องเป็นครูประเภทใดบ้าง

(1) ไม่เคย

(2) ครูดีเด่นระดับชั้น.....ด้าน/วิชา.....

(3) ครูแกนนำระดับชั้น.....ด้าน/วิชา.....

(4) ครูต้นแบบระดับชั้น.....ด้าน/วิชา.....

(5) ครูแห่งชาติระดับชั้น.....ด้าน/วิชา.....

(6) รางวัลประเภทอื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะ.....ปี

7. ปัจจุบันท่านสอนในระดับชั้นใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(1) อนุบาล (1) อ.1 (2) อ.2 (3) อ.3

(2) ประถมศึกษา (1) ป.1 (2) ป.2 (3) ป.3 (4) ป.4 (5) ป.5 (6) ป.6

(3) มัธยมศึกษา (1) ม.1 (2) ม.2 (3) ม.3

8. วุฒิที่ท่านสำเร็จการศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) อนุปริญญา หรือเทียบเท่า สาขา/วิชา.....
- (2) ปริญญาตรี สาขา/วิชา.....
- (3) ปริญญาโท สาขา/วิชา.....
- (4) ปริญญาเอก สาขา/วิชา.....
- (5) อื่นๆ โปรดระบุ.....

9. คณะที่ท่านสำเร็จการศึกษา

- (1) คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สาขา..... วิชาเอก(โปรดระบุ).....
- (2) คณะหรือสถาบันทางด้านศิลปะทางศิลปะ สาขาวิชา (โปรดระบุ).....
- (3) คณะอื่นๆ (โปรดระบุ)..... สาขาวิชา (โปรดระบุ).....

10. วิชาในกลุ่มศิลปะที่ท่านสอนคือรายวิชาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) ทักษะศิลป์ เนื้อหาวิชาที่สอน (เช่น สอนปั้น ออกแบบ).....
- (2) ดนตรี เนื้อหาวิชาที่สอน.....
- (3) นาฏศิลป์ เนื้อหาวิชาที่สอน.....

11. ท่านสอนวิชาศิลปะจำนวนทั้งหมด..... ห้อง นักเรียนห้องละประมาณ..... คน

12. ท่านสอนวิชาศิลปะ..... คาบ/ สัปดาห์/ห้อง คาบละ..... นาที

13. จำนวนคาบที่ท่านสอนวิชาศิลปะ..... คาบ/ สัปดาห์ (ทุกห้อง)

14. ท่านสอนวิชาอื่นนอกเหนือจากวิชาทางศิลปะด้วยหรือไม่

- (1) ไม่ใช่ (ไม่ต้องตอบข้อ 15-16)
- (2) ใช่ (ตอบข้อ 15-16)

15. วิชาอื่นที่ท่านสอนนอกจากวิชาศิลปะคือวิชาใด.....

16. วิชาอื่นนอกจากวิชาศิลปะที่ท่านสอนจำนวน..... คาบ/ สัปดาห์ คาบละ..... นาที

ส่วนที่ 2 การศึกษาเกี่ยวกับการสอนและการประเมินผลนักเรียน

ตอนที่ 1 โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการต่อไปนี้ที่ตรงตามปฏิบัติจริงของท่าน

1. ปัจจุบันท่านมีแนวทางในการสอนศิลปศึกษาในแนวทางใด (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- 1. สอนแบบเน้นเฉพาะในเนื้อหาวิชาศิลปะ
- 2. สอนแบบเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ
- 3. สอนแบบเน้นบูรณาการวิชาศิลปะกับคุณธรรม
- 4. สอนวิธีอื่นๆ(โปรดระบุ).....

2. กิจกรรมศิลปะในแต่ละภาคการศึกษา ท่านสอนให้นักเรียนทำอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.1 ภาพพิมพ์

- 1. วัสดุธรรมชาติ
- 2. นิ้วมือ
- 3. เศษวัสดุ
- 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.2 การปั้น /หล่อ

- 1. ดินเหนียว
- 2. ดินน้ำมัน
- 3. ปูนปลาสเตอร์
- 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.3 แกะสลัก

- 1. ฝัก/ผลไม้
- 2. สบู่
- 3. ดินเหนียว
- 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.4 วาดเส้น

- 1. ดินสอ
- 2. สีเมจิก
- 3. ปากกา
- 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.5 วาดรูปบรรยายสี

1. สีไม้ 2. สีชอล์ค 3. สีเมจิก 4. สีน้ำโปสเตอร์
 5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.6 การทำภาพปะติด

1. เศษกระดาษ 2. เศษวัสดุ 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.7 งานประดิษฐ์

1. กระดาษ 2. เศษวัสดุ 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.8 วาดภาพประกอบ

1. เรียงความ 2. เล่านิทาน 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.9 การทำรายงาน

1. ไม่มี 2. มีเกี่ยวกับเรื่อง

2.10 การจัดนิทรรศการ

1. ตามเทศกาลและวันสำคัญต่างๆ 2. แสดงผลงานของนักเรียนในภาคการศึกษา
 3. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. ตัวท่านเองมีความถนัดในการสอนวิชาศิลปะหรือไม่

1. ถนัด 2. ไม่ถนัด

4. วิธีการที่ใช้ในการสอนนักเรียนของท่าน

1. สอนทีละคน 2. สอนเป็นกลุ่ม 3. สอนทั้งห้อง

5. การจัดเตรียมอุปกรณ์

1. ท่านเตรียมให้ 2. นักเรียนเตรียมมาเอง 3. มีทั้งเตรียมให้และนักเรียนเตรียมมาเอง

6. การกำหนดส่งผลงานที่ให้นักเรียนทำ

1. กำหนดให้ทำให้เสร็จในชั่วโมงเรียน 2. ให้นักเรียนนำงานกลับไปทำต่อที่บ้าน

7. มีการพานักเรียนไปดูงานศิลปะหรือไม่

1. มี 2. ไม่มี

8. การสอนให้นักเรียนมีการวิจารณ์งานศิลปะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ไม่เคยมีการสอน 2. ให้นักเรียนวิจารณ์กันเอง
 3. ท่านเป็นผู้วิจารณ์นักเรียน 4. เชิญผู้อื่นมาเป็นผู้วิจารณ์งาน

9. วิธีการตรวจผลงานของนักเรียนที่ท่านใช้อยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นแบบใด (ตอบได้เพียงข้อเดียวเท่านั้น)

1. ตรวจสอบไปเรื่อยๆ ทีละคน และให้คะแนนเสร็จเป็นคนๆ
 2. ตรวจสอบโดยแยกคุณภาพผลงานเป็นกลุ่มๆ ตามระดับคุณภาพ แล้วจึงค่อยให้คะแนนเป็นรายกลุ่ม

10. เกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนนผลงานศิลปะเป็นแบบใด (ตอบได้เพียงข้อเดียวเท่านั้น)

1. มีเกณฑ์การให้คะแนนผลงานชัดเจน ให้คะแนนแยกตามองค์ประกอบที่กำหนด
 2. ไม่ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนผลงานชัดเจน ให้คะแนนโดยดูผลงานในภาพรวม

11. ประเภทของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผลงานนักเรียน (ตอบได้เพียงข้อเดียวเท่านั้น)

1. ประเมินผลโดยใช้วิธีแบบอิงเกณฑ์ 2. ประเมินผลโดยใช้วิธีแบบอิงกลุ่ม
 3. ประเมินโดยดูพัฒนาการของผลงาน 4. ประเมินผลโดยใช้วิธีแบบอิงเกณฑ์ และแบบอิงกลุ่ม
 5. ประเมินผลโดยใช้วิธีแบบอิงเกณฑ์ และดูพัฒนาการของผลงาน
 6. ประเมินผลโดยใช้วิธีแบบอิงกลุ่ม และดูพัฒนาการของผลงาน
 7. ประเมินผลโดยใช้วิธีแบบอิงเกณฑ์ อิงกลุ่ม และดูพัฒนาการของผลงาน
 8. วิธีการอื่นๆ (โปรดระบุ).....

โปรดส่งคืนโดยเร็วที่สุดเท่าที่ท่านจะกรุณาได้

12. โดยส่วนใหญ่ข้อบกพร่องของนักเรียนที่ท่านสอนในการแสดงออกด้านศิลปะมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. จินตนาการ 2. ทักษะฝีมือการปฏิบัติงาน 3. การใช้สี
4. ลักษณะการวาดรูป 5. การลอกเลียนแบบ 6. ความคิดสร้างสรรค์
7. พัฒนาการทางศิลปะตามช่วงอายุ 8. ผลงานไม่มีพัฒนาการ
9. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
13. ท่านคิดว่านักเรียนของท่านมีสุนทรียภาพทางด้านศิลปะในระดับใด
1. มาก (มากกว่า 80%) 2. ค่อนข้างมาก (61-80%) 3. ปานกลาง (41-60%)
4. ค่อนข้างน้อย (21-40%) 5. น้อย (0-20%)
14. เกณฑ์ที่ท่านใช้เปรียบเทียบเพื่อประเมินผลนักเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. ไม่มี 2. เปรียบเทียบกับพัฒนาการของนักเรียน
3. เปรียบเทียบระหว่างอายุ 4. เปรียบเทียบกับระดับของกลุ่ม
5. เปรียบเทียบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....
15. การพูดวิจารณ์ติชมผลงานของนักเรียนในชั้นเรียน
1. ไม่มี 2. วิจารณ์เฉพาะในชั้นเรียนรวม
3. วิจารณ์ติชมส่วนตัวเป็นรายบุคคล
4. วิจารณ์ติชมในชั้นเรียนรวม และเป็นรายบุคคล
16. การเขียนวิจารณ์ผลงานนักเรียนของท่าน
1. ไม่มีการเขียนวิจารณ์ผลงานนักเรียน
2. เขียนลงในผลงานเฉพาะคนที่ควรปรับปรุง
3. เขียนลงในผลงานของคนที่ดี และคนที่ควรปรับปรุง
4. เขียนลงในผลงานรายบุคคลทุกคน
17. ลักษณะการวิจารณ์ติชมผลงานของนักเรียนหน้าชั้นเรียน
1. ไม่มีการวิจารณ์ผลงานของนักเรียน 2. วิจารณ์เฉพาะผลงานที่ดี
3. วิจารณ์เฉพาะผลงานที่ด้อยและไม่ดี 4. วิจารณ์ผลงานของนักเรียนทุกคน
18. การรายงานผลถึงผู้ปกครอง
1. รายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก
2. รายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก และพัฒนาการของนักเรียน
3. รายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก ข้อดี ข้อด้อย และข้อควรปรับปรุงของนักเรียน
4. รายงานคะแนน หรือเกรดจากสมุดพก ข้อดี ข้อด้อย ข้อควรปรับปรุง และพัฒนาการของนักเรียน
19. การนำผลของการประเมินมาใช้ปรับปรุงการสอนและการประเมินผลนักเรียนของท่าน
1. ไม่ค่อยได้นำมาใช้ (0-20%) 2. นำมาใช้บางส่วน (21-40%)
3. ปานกลาง (41-60%) 4. มาก (61% ขึ้นไป)
20. ความสามารถของท่านในการประเมินผลนักเรียนอยู่ในระดับใด
1. ยังต้องปรับปรุง (0-20%) 2. พอใช้ (21-40%)
3. ปานกลาง (41-60%) 4. ทำได้ในระดับที่ดี (61% ขึ้นไป)
- ท่านต้องการปรับปรุงแก้ไขการวัดและประเมินผลในเรื่องใดบ้าง(ถ้ามี).....
21. ส่วนใหญ่ท่านได้รับการสนองตอบจากผู้ปกครองเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานทางศิลปะของนักเรียนหรือไม่
1. น้อย (0-20%) 2. พอใช้ (21-40%)
3. ปานกลาง (41-60%) 4. มาก (61% ขึ้นไป)

22. เท่าที่ท่านสังเกต นักเรียนของท่านเรียนศิลปะเพิ่มเติมนอกจากที่ครู/ โรงเรียนสอนที่เดียวหรือไม่

1. ไม่มี 2. มีน้อยมาก (1-20%)
 3. มีน้อย (21-40%) 4. ปานกลาง (41-60%)
 5. ค่อนข้างมาก (61-80%) 6. มาก (80% ขึ้นไป)

23. นักเรียนที่ท่านสอนได้รับรางวัลทางศิลปะหรือไม่

1. ไม่เคย 2. เคยได้นานๆ ครั้ง
 3. เคยได้บางครั้ง 4. เคยได้บ่อยครั้ง
 5. ได้รางวัลทุกครั้งที่เข้าประกวด

ตอนที่ 2 ในการประเมินผลนักเรียนตามรายการต่อไปนี้ท่านได้มีการ **ปฏิบัติจริง** อยู่ในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการโดยมี **ความหมายของค่าตัวเลข** ดังต่อไปนี้

- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย หรือไม่ได้ปฏิบัติเลย (น้อยกว่า 20 %)
 2 หมายถึง มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย (21 – 40 %)
 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง (41 – 60 %)
 4 หมายถึง มีการปฏิบัติค่อนข้างมาก (61 – 80 %)
 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก (80 % ขึ้นไป)

1. หัวข้อที่ท่านให้นักเรียนทำงาน

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
1. หัวข้ออิสระ					
2. หัวข้อที่ผู้สอนกำหนด					

2. สิ่งที่ท่านให้นักเรียนวาดภาพ

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
1. การวาดภาพคน					
2. การวาดภาพสัตว์					
3. วาดภาพสถานที่ต่างๆ					
4. เหตุการณ์ วันสำคัญ หรือเทศกาลต่างๆ					
5. อื่นๆ ถ้ามี (โปรดระบุ).....					

3. องค์ประกอบที่ท่านใช้ในการประเมินนักเรียน

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
1. พฤติกรรมของนักเรียน					
- จำนวนครั้งในการเข้าชั้นเรียน					
- ความสนใจและความตั้งใจในการเรียน/ การปฏิบัติงาน					
- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน (การวิจารณ์, ชักถาม, ตอบคำถาม)					
- การทำงานร่วมกับผู้อื่น					
- การแสดงความคิดเห็นและอธิบายผลงานของตนเองและผู้อื่น					

โปรดส่งคืนโดยเร็วที่สุดเท่าที่ท่านจะกรุณาได้

3. องค์ประกอบที่ท่านใช้ในการประเมินนักเรียน (ต่อ)

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
- ความรับผิดชอบในการส่งผลงาน (การส่งงานครบ, การส่งงานเสร็จตามเวลา)					
- การนำความรู้ทางด้านศิลปะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					
- การรู้จักสังเกตงานที่ทำให้ทำเพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม					
- การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะมาเรียน					
- การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะหลังเลิกเรียน					
2. ความรู้พื้นฐานทางศิลปะ					
- ความรู้ในด้านวัสดุอุปกรณ์					
- ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติ ขั้นตอน และเทคนิควิธีการทางศิลปะ					
- ความรู้ในเนื้อหาความเข้าใจหลักการทฤษฎีทางศิลปะ					
- ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม					
3. ด้านกระบวนการในการปฏิบัติงาน					
- ทักษะการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน					
- เทคนิคการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน					
- ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน					
- การรักษาความสะอาด					
- ความถูกต้องในการสร้างสรรค์งานตามขั้นตอน/ หลักการ					
- ความประหยัดในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ การสร้างงานศิลปะ					
- ความคล่องแคล่วในการใช้วัสดุอุปกรณ์/ สร้างงานศิลปะ					
4. ด้านผลงาน					
- ตัวผลงานทำถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนด					
- ความสวยงามของผลงาน					
- ความละเอียดปราณีตของผลงาน					
- ความสะอาดเรียบร้อยของผลงาน					
- ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเนื้อหาสาระที่ปรากฏในผลงาน					
- ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านเทคนิควิธีการทางศิลปะ					
- การแสดงออก และสื่อถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามผ่านทางผลงาน					
- การมีพัฒนาการของผลงาน					
- อื่นๆ ถ้ามี (โปรดระบุ).....					

4. วิธีการที่ท่านใช้ในการประเมินนักเรียน

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
1. การสังเกต/ ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน					
2. ประเมินจากการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน					

4. วิธีการที่ท่านใช้ในการประเมินนักเรียน (ต่อ)

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
3. การทดสอบข้อเขียน เกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎี และเนื้อหาทางศิลปะ					
4. การทดสอบภาคปฏิบัติ (สอบโดยการให้ปฏิบัติงาน)					
5. การประเมินจากผลงาน					
6. วิธีการอื่นๆ(โปรดระบุ).....					

5. ผู้ทำหน้าที่ประเมินผลงานนักเรียน

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
1. การประเมินจากผู้สอน					
2. การประเมินจากบุคคลอื่น					
- เพื่อนครู (ที่สอนวิชาศิลปะศึกษา)					
- ตัวนักเรียนเอง					
- ผู้ปกครอง					
- เพื่อนนักเรียน					
- คนอื่น ๆ(โปรดระบุ).....					

6. เครื่องมือที่ท่านใช้ในการวัดและประเมินผลนักเรียน

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
1. แบบสอบ หรือแบบทดสอบ					
2. แบบบันทึกพฤติกรรม					
3. แบบสำรวจรายการ/ แบบตรวจสอบรายการ (checklists)					
4. แบบประเมินผลงาน					
5. แฟ้มสะสมงาน					
6. เครื่องมืออื่นๆ (โปรดระบุ).....					

7. การรายงานผลการเรียนแก่ผู้ปกครองและนักเรียน

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
1. รูปแบบของการรายงานผล					
1.1 รายงานผลเป็นคะแนน					
1.2 รายงานผลเป็นเกรด					
1.3 รายงานแบบ checklist					
1.3 อธิบายด้วยวาจา (กับผู้ปกครอง/ นักเรียนที่เข้ามาพูดคุย)					
1.4 บรรยายเป็นลายลักษณ์อักษร					
2. ผู้ที่ท่านรายงานผล					
2.1 นักเรียน					

7. การรายงานผลการเรียนแก่ผู้ปกครองและนักเรียน (ต่อ)

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
2.2 ผู้ปกครอง					
2.3 ผู้บริหารและคณะครู					
2.4 คนอื่นๆ(โปรดระบุ).....					
3. สาระของการรายงานผล					
3.1 ลักษณะของผลงาน					
3.2 พัฒนาการของผลงาน					
3.3 รายงานจุดเด่น จุดด้อยของผลงาน					
3.4 ข้อควรปรับปรุงของนักเรียน					
3.5 รายงานพฤติกรรม ความสนใจในการเรียน					
4. ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่นักเรียน					
4.1 รายงานหลังจากที่นักเรียนส่งงาน					
4.2 รายงานส่วนบุคคลจากการซักถามของนักเรียน					
4.3 รายงานกลางภาคเรียน					
4.4 รายงานปลายภาคเรียน					
4.5 รายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง					
5. ช่วงเวลาของการรายงานผลแก่ผู้ปกครอง					
5.1 รายงานกลางภาคเรียน					
5.3 รายงานวันที่ครูพบผู้ปกครอง					
5.2 รายงานปลายภาคเรียน					
5.4 รายงานส่วนบุคคลตามการนัดหมายของผู้ปกครอง					

8. จุดประสงค์ที่ท่านนำผลการประเมินไปใช้

รายการ	ระดับของการปฏิบัติที่ท่านทำอยู่				
	1	2	3	4	5
1. ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการเรียน					
2. ใช้ประเมินการผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้					
3. ประเมินพัฒนาการด้านทักษะ/ จิตใจ ของผู้เรียน					
4. ประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ					
5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....					

- ขอขอบคุณมากค่ะ -

โปรดส่งคืนโดยเร็วที่สุดเท่าที่ท่านจะกรุณาได้

กรอบแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จากขั้นตอนการศึกษาเชิงคุณภาพ

แนวคำถามที่ใช้ในการถามผู้บริหารโรงเรียน

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียน ครู และนักเรียนเป็นอย่างไร
2. ลักษณะการบริหารจัดการในโรงเรียนเป็นอย่างไร
3. นโยบายและแผนงานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
4. ระบบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นอย่างไร แบ่งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือไม่
5. โรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาครู และนักเรียนอย่างไร
6. ทางโรงเรียนให้ความสำคัญกับวิชาศิลปะอย่างไร มากน้อยเพียงไร
7. สภาพและปัญหาของครูศิลปะเป็นอย่างไร
8. ลักษณะครูศิลปะของโรงเรียนเป็นอย่างไร
9. โรงเรียนมีนโยบายหรือแนวทางในการสนับสนุนวิชาศิลปะอย่างไร
10. ครูศิลปะ และนักเรียนมีผลงานทางด้านศิลปะมากน้อยเพียงไร
11. โรงเรียนให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และตัวนักเรียนในการวัดและประเมินผลแต่ละวิชาอย่างไร
12. ระบบการวัดและประเมินผลของโรงเรียน เป็นอย่างไร เหมือนกันในทุกรายวิชาหรือไม่
13. ภาระงานของครูในโรงเรียนเป็นอย่างไร

แนวคำถามที่ใช้ในการถามนักเรียน

1. ครูจัดการเรียนการสอนเป็นแบบใด ให้ทำกิจกรรมอย่างไร และทำอย่างไร
2. ความรู้สึกที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นอย่างไร
3. ความรู้สึกที่มีต่อครูผู้สอนเป็นอย่างไร
4. ความรู้สึกที่มีต่อการให้คะแนนของครู
5. ความพึงพอใจที่มีในวิชานี้เป็นอย่างไร มากน้อยเพียงใด
6. คนอื่นมีส่วนร่วมในการเรียน การสอนวิชานี้หรือไม่ อย่างไร

แนวคำถามที่ใช้ในการถามผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร วิชาใดบ้าง
2. ลักษณะของนักเรียนเป็นอย่างไร
3. ความรู้สึกที่มีต่อครูของนักเรียนเป็นอย่างไร

4. ลักษณะการแลกเปลี่ยนข้อมูลของตัวนักเรียน ระหว่างครูและผู้ปกครองเป็นอย่างไร
5. โรงเรียนมีการรายงานข้อมูลของนักเรียนระหว่างครูกับผู้ปกครองอย่างไร
6. ตัวผู้ปกครองต้องการและคาดหวังให้ครูศิลปะเป็นอย่างไร

แนวคำถามที่ใช้ในการถามครูศิลปศึกษา

1. ภาระงาน จำนวนชั่วโมงที่สอน และจำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบเป็นอย่างไร
2. การจบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนวิชาศิลปะเป็นอย่างไร
3. ครูมีการงานหรือความรับผิดชอบอื่น นอกเหนือจากการสอนศิลปะหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
4. ทักษะคิดและความพึงพอใจที่มีต่อการสอนวิชาศิลปะ
5. ความถนัดและความชำนาญในวิชาที่สอนเป็นอย่างไร
6. ครูมีความถนัดอะไร ด้านใดเป็นพิเศษ
7. เนื้อหาวิชาที่สอน และกิจกรรมในวิชาเป็นอย่างไร
8. ครูใช้แนวคิดหรือแนวทางการสอนแบบใดเป็นพิเศษ
9. เนื้อหาการเรียนการสอนมีการบูรณาการร่วมกับวิชาอื่นๆ หรือไม่
10. ลักษณะของงานหรือการบ้านที่ให้เป็นอย่างไร นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิดหรือไม่
11. หลักเกณฑ์ในการใช้ให้คะแนนนักเรียนเป็นอย่างไร
12. การจัดการเรียนการสอนของครูมีลักษณะอย่างไร
13. ตัวครูเองมีการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง
14. สภาพที่เป็นอยู่ได้เอื้ออำนวยในการสอนหรือไม่ อย่างไร
15. ทางโรงเรียน และผู้บริหารได้สนับสนุนตัวครูและวิชานี้อย่างไร
16. นักเรียนที่มาเรียนในวิชานี้เป็นอย่างไร
17. มีปัจจัยอะไรที่เอื้ออำนวยในการสอน และการวัดประเมินผลในวิชานี้
18. สภาพปัญหาของตัวครู หลักสูตร รายวิชา หรือนักเรียนมีหรือไม่ เป็นอย่างไร
19. ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนเป็นอย่างไร
20. ผู้ที่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลนอกจากตัวครูแล้วมีใครบ้าง
21. ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการทำงาน และการให้คะแนนนักเรียนหรือไม่อย่างไร
22. ลักษณะการให้คะแนนนักเรียน และการตัดสินผลปลายภาคเป็นอย่างไร มีการเกี่ยวข้องกับวิชาอื่นๆ อย่างไร
23. มีการรายงานผลปลายภาคและระหว่างภาค มีการตอบรับจากผู้ปกครอง นักเรียน ครู และผู้บริหารอย่างไร

กรอบการศึกษาภาคสนาม

สิ่งที่ทั่วไปโดยการสังเกต และศึกษาเอกสารของโรงเรียน

1. สภาพทั่วไปของโรงเรียน นักเรียนและครู

1.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียน

- ที่ตั้ง เส้นทางเดินทาง
- สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน อาคาร สถานที่ต่างๆ
- ระบบการบริหารจัดการภายในโรงเรียน
- โครงการพิเศษต่างๆ ภายในโรงเรียน
- หลักสูตรที่โรงเรียนใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- นโยบาย และการบริหารงานของผู้บริหาร
- แนวคิดและทัศนคติทางด้านวิชาศิลปะของผู้บริหารโรงเรียน

1.2 สภาพทั่วไปของนักเรียน

- ฐานะทางเศรษฐกิจของนักเรียน
- จำนวนนักเรียน
- การเรียนของนักเรียน

1.3 สภาพทั่วไปของครู

- จำนวนครู
- วุฒิการศึกษาของครู

2. การจัดการเรียนการสอน

2.1 การเตรียมการเรียนการสอนของครู

2.2 ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- รูปแบบการสอน และวิธีการสอน (ต้องสนองตามการจัดการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2544)
- บรรยากาศในการเรียนการสอน
- ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

3. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน

- แหล่งวิชาการ และศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ
- โครงการพิเศษต่างๆ

4. การส่งเสริมและพัฒนาครู

4.1 การส่งเสริมความรู้และทักษะของครู

4.2 การจัดแหล่งวิชาการ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอน

การศึกษาคำคุณศัพท์ศึกษา โดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และวิเคราะห์เอกสาร

1. ลักษณะการเตรียมการสอน

- การเตรียมการสอนของครู
- รูปแบบการสอน วิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ประเภท ลักษณะ สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ใช้ในการสอน
- บรรยากาศในห้องเรียน (การจัดตกแต่งห้องเรียน พฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน)

2. ลักษณะผลงานของนักเรียน

3. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

- วิธีที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
- วิธีการตรวจผลงานของครู
- ขั้นตอนการให้คะแนนของนักเรียน
- องค์ประกอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผล

4. ปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลในทางศิลปะ

4.1 ปัจจัยภายใน

- ความเชื่อและค่านิยมที่มีต่อการศึกษา
- ความรู้ความสามารถทางด้านการสอนศิลปะ
- แรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง (ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอน ความต้องการพัฒนาตัวนักเรียน ความต้องการพัฒนาตัวเอง และความต้องการทำผลงานทางวิชาการ)

4.2 ปัจจัยภายนอก

- การทำงานในโรงเรียนที่รับผิดชอบ
- การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลต่างๆ (ผู้บริหาร เพื่อนครู ศึกษานิเทศก์ นักเรียน ผู้ปกครอง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบตรวจสอบรายการสำหรับการประเมินอภิमान

ชื่อผู้ประเมิน.....สังกัด/หน่วยงาน.....

คำชี้แจง- โปรดทำเครื่องหมาย / ลงหน้าช่อง ที่มีตัวเลขระดับค่าต่างๆ หน้าข้อความต่างๆ เพื่อประเมินระดับมาตรฐานการประเมินของครูผู้สอน โดยแต่ละระดับค่ามีความหมายดังนี้

- ระดับ 0 หมายถึง การดำเนินการไม่เหมาะสม
 ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินการเหมาะสมน้อย
 ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินการเหมาะสมปานกลาง
 ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินการเหมาะสมมาก

รายการ	ระดับค่าคะแนน			
	ไม่เหมาะสม	เหมาะสมน้อย	เหมาะสมปานกลาง	เหมาะสมมาก
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม	0	1	2	3
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาศิลปะกับวิชาอื่นๆ	0	1	2	3
3. ผู้สอนมีการอธิบายหลักเกณฑ์การประเมินผลแก่นักเรียนอย่างชัดเจน	0	1	2	3
4. การประเมินของผู้สอนมีการเคารพสิทธิของนักเรียน	0	1	2	3
5. ผู้สอนมีการนำผลการประเมินไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน	0	1	2	3
6. วิธีการประเมินผลผู้เรียนมีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน	0	1	2	3
7. เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	0	1	2	3
8. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลแก่นักเรียน	0	1	2	3
9. มีการแจ้งผลการประเมินวิชาศิลปะให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง นักเรียน) ทราบจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน	0	1	2	3
10. การประเมินผลนักเรียนมีความถูกต้องตามหลักวิชา	0	1	2	3

สรุปลักษณะของคุณครูเป็นรายคนจากกรณีศึกษา

โรงเรียน A

ครูศิลปะระดับชั้น ป. 1-2

แนวทางในการสอน -เน้นให้มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยให้นักเรียนมีการลงมือปฏิบัติ และมีอิสระในการเลือกทำผลงานตามความถนัดความสนใจ หรือการเลือกการทำงานเป็นกลุ่มหรือเดี่ยว การสอนไม่เน้นการบรรยาย ครูเป็นผู้ควบคุมนักเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน บางครั้งจะมีการให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงาน

กิจกรรมที่สอน -กิจกรรมหลัก คือ การปั้นดินน้ำมัน การประดิษฐ์ การวาดภาพระบายสี การต่อบล็อกพลาสติก และจะมีงานพิมพ์บ้างและมีงานปะติดเพิ่มเติมในภาคปลาย หัวข้องานไม่มีการกำหนด ให้นักเรียนวาดภาพตามความสนใจ

การประเมินชิ้นงาน - ครูจะให้คะแนนนักเรียนเป็นรายคนโดยใช้การสอบถามนักเรียนว่าชิ้นงานอะไร และได้ทำส่วนไหนบ้าง และใช้การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในห้องและการตั้งกติกาของห้องถ้านักเรียนทำตามจะมีคะแนนในส่วนพฤติกรรม การให้คะแนนจะให้คะแนนพฤติกรรมรวมกับคะแนนผลงานในครั้งนั้น โดยตรวจให้คะแนนผลงานท้ายชั่วโมง ถ้าเป็นงานวาด ใช้การสอบถามนักเรียนว่าวาดอะไร ทำไม่จึงวาดรูปนี้ แล้วเก็บผลงานไปตรวจทีหลัง

ผู้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน -มีการให้นักเรียน เพื่อนของนักเรียน และผู้ปกครองประเมินผลชิ้นงานภาคการเรียนละ 2 ครั้ง โดยใช้ใบประเมินผลงาน แล้วให้นักเรียนนำมาส่งครูแต่ไม่นำมาคิดคะแนน

วิธีการประเมินผลรวม -มีการทดสอบความคิดสร้างสรรค์นักเรียนก่อนและหลังเรียนแต่ไม่คิดคะแนน คะแนนคุณธรรม จริยธรรม 20 คะแนนผลงาน 20 และคะแนนสอบปฏิบัติ 10 คะแนน รวมเป็น 50 คะแนน การสอบเป็นสอบปฏิบัติปลายภาคครั้งเดียวโดยนักเรียนสามารถเลือกชนิดกิจกรรมในสอบได้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล -ใบประเมินผลงานสำหรับประเมินผลงาน และใช้แบบบันทึกคะแนน และแบบบันทึกพฤติกรรม

การรายงานผล -รายงานผลเป็นคะแนนและมีรายงานความเห็นครูผู้สอนรายวิชาเป็นลายลักษณ์อักษรในภาคต้น, ปลาย และสรุปเป็นเกรดในภาคการเรียนที่สอง

ครูศิลปะระดับชั้น ป. 3-4

แนวทางในการสอน -เน้นให้มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ โดยให้นักเรียนมีการลงมือปฏิบัติ และมีอิสระในการเลือกทำผลงานตามความถนัดความสนใจ หรือการเลือกการทำงานเป็นกลุ่มหรือเดี่ยว การสอนไม่เน้นการบรรยายแต่ในบางผลงานจะมีการสอนเทคนิควิธีการทำงานหรือบรรยายบ้าง ครูเป็นผู้ควบคุมนักเรียนและบรรยากาศในชั้นเรียน บางครั้งจะมีการให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงาน

กิจกรรมที่สอน -เน้นสอนงานประดิษฐ์จากเศษวัสดุเหลือใช้ และมีกิจกรรมอื่นๆ คือการปั้นดินน้ำมัน การวาดภาพระบายสี ส่วนงานพิมพ์จะมีบางครั้ง โดยนักเรียนสามารถเลือกกิจกรรมในการทำงานได้ แต่บางกิจกรรมเช่นงานพิมพ์จะกำหนดให้ทำทั้งห้อง ครูจะมีการตั้งหัวข้องานในบางชิ้น

การประเมินชิ้นงาน -ใช้การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในห้อง และดูจากการทำตามกติกาของห้องจะมีคะแนนในส่วนพฤติกรรม การให้คะแนนจะให้คะแนนพฤติกรรมจากการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนรวมกับคะแนนผลงาน การตรวจจะตรวจผลงานทีหลัง แต่ถ้าบางงานที่เก็บไม่ได้จะตรวจท้ายชั่วโมง มีการกำหนดเกณฑ์ผลงานในบางครั้งโดยเขียนบอกนักเรียนในชั่วโมง

ผู้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน -มีการให้นักเรียน เพื่อนของนักเรียน และผู้ปกครองประเมินผลชิ้นงานเฉพาะภาคปลาย 2 ครั้ง โดยใช้ใบประเมินผลงาน

วิธีการประเมินผลรวม — คะแนนคุณธรรมจริยธรรม 20 คะแนนผลงาน 20 และคะแนนสอบปฏิบัติ 10 คะแนน รวมเป็น 50 คะแนน การสอบเป็นสอบปฏิบัติปลายภาคครั้งเดียวโดยนักเรียนสามารถเลือกชนิดกิจกรรมในสอบได้ การประเมินชิ้นงานรวมจะดูพัฒนาการของนักเรียน การส่งผลงานครบ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล — ใบประเมินผลงานสำหรับประเมินผลงาน และใช้แบบบันทึกคะแนน และแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน

การรายงานผล — รายงานผลเป็นคะแนน และมีรายงานความเห็นครูผู้สอนรายวิชาเป็นลายลักษณ์อักษร ในภาคต้นและปลาย และสรุปเป็นเกรดในภาคการเรียนที่สอง

ครูศิลปะระดับชั้น ป. 5-6

แนวทางในการสอน -เน้นให้มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ โดยให้นักเรียนมีการลงมือปฏิบัติ และมีอิสระในการเลือกทำผลงานตามความถนัดความสนใจ หรือการเลือกการทำงานเป็นกลุ่มหรือเดี่ยว การสอนไม่เน้นการบรรยายแต่ในบางผลงานจะมีการสอนเทคนิควิธีการ ครูเป็นผู้ควบคุมนักเรียน และบรรยายภาคในชั้นเรียน บางครั้งจะมีการให้นักเรียนออกมานำเสนอผลงาน

กิจกรรมที่สอน - เน้นสอนงานประดิษฐ์จากเศษวัสดุเหลือใช้ และมีกิจกรรมอื่นๆ คือการปั้นดินน้ำมัน การวาดภาพระบายสี และมิงานพิมพ์, การต่อบล็อกพลาสติก และการเขียนลายไทยบ้าง ส่วนใหญ่จะมีการตั้งหัวข้องาน แต่ถ้านักเรียนอยากทำหัวข้ออื่นก็สามารถทำได้

การประเมินชิ้นงาน — ใช้การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในห้อง และดูจากการทำตามกติกาของห้องจะมีคะแนนในส่วนพฤติกรรม การให้คะแนนจะให้คะแนนพฤติกรรมจากการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนร่วมกับคะแนนผลงาน การตรวจจะตรวจผลงาน ที่หลัง แต่ถ้าบางงานที่เก็บไม่ได้จะตรวจท้ายชั่วโมง มีการกำหนดเกณฑ์ผลงานในบางครั้งโดยเขียนบอกนักเรียนในชั่วโมง

ผู้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน — การคิดกิจกรรมมีการสอบถามนักเรียนว่าอยากเรียนกิจกรรมใดบ้าง มีการให้นักเรียนเพื่อนของนักเรียน และผู้ปกครองประเมินผลชิ้นงานเฉพาะภาคปลาย 2 ครั้ง โดยใช้ใบประเมินผลงาน

วิธีการประเมินผลรวม — คะแนนคุณธรรมจริยธรรม 20 คะแนนผลงาน 20 และคะแนนสอบปฏิบัติ 10 คะแนน รวมเป็น 50 คะแนน การสอบเป็นสอบปฏิบัติปลายภาคครั้งเดียวโดยนักเรียนสามารถเลือกชนิดกิจกรรมในสอบได้ การประเมินผลงานรวมถ้าเป็นงานวาดภาพระบายสีจะดูจากพัฒนาการของผลงาน ถ้าเป็นงานประเภทอื่น เช่น ประดิษฐ์ นั้นจะดูจากความคิดสร้างสรรค์และดูตัวผลงาน การส่งผลงานครบรวมกับคะแนนพฤติกรรมในชั้นเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล — ใบประเมินผลงานสำหรับประเมินผลงาน และใช้แบบบันทึกคะแนน และแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน

การรายงานผล — รายงานผลเป็นคะแนน และมีรายงานความเห็นครูผู้สอนรายวิชาเป็นลายลักษณ์อักษร ในภาคต้นและปลาย และสรุปเป็นเกรดในภาคการเรียนที่สอง

โรงเรียน B

ครูศิลปะโรงเรียน B

แนวทางในการสอน - เน้นที่การสอนของครูซึ่งจะมีการสอนทั้งทฤษฎีทางศิลปะ และให้นักเรียนได้ออกมาทำกิจกรรม โดยบางครั้งจะให้นักเรียนมีการชวนาการกลุ่มออกมานำเสนองาน หรือออกมาทำทำทางประกอบเพลงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการเรียน โดยครูเป็นผู้ควบคุมบรรยากาศของห้องเรียนและจัดกิจกรรม ครูเป็นผู้กำหนดการทำงานเป็นแบบกลุ่มหรือเดี่ยว

กิจกรรมที่สอน - การปั้น แกะสลัก การพิมพ์ การวาดภาพพระบายสี การสร้างสรรค์ด้วยวัสดุ(งานประดิษฐ์) โดยเน้นที่การวาดภาพพระบายสี และจัดให้มีชนิดกิจกรรมต่างๆ หลายชนิด บางครั้งอาจจะใช้ใบงานให้นักเรียนได้วาดรูประบายสีลงในใบงาน หัวข้องานส่วนใหญ่ครูเป็นผู้กำหนด ซึ่งจะมีหัวข้อตามการประกวด เทศกาลวันสำคัญต่างๆ หรือเรื่องใกล้ตัวนักเรียน เช่น ครอบครัว บ้าน โรงเรียน บางครั้งที่มีการให้ทำงานกลุ่มจะมีหัวข้องานหลายหัวข้อให้นักเรียนจับฉลากเลือก

การประเมินชิ้นงาน - ส่วนใหญ่ดูที่ตัวผลงานนักเรียนเป็นหลัก เช่น ความคิดสร้างสรรค์ของเนื้อหาหรือเทคนิคการสร้างงาน ความสะอาด การใช้สี และใช้วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในเวลาเรียน และการทำกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียนประกอบ ผลงานจะตรวจให้คะแนนที่หลัง โดยนำไปตรวจเวลาที่ครูมีเวลาว่าง

ผู้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน - ครูเป็นผู้ประเมินผลนักเรียน แต่บางครั้งครูจะเลือกตัวแทนนักเรียนของแต่ละห้องมาช่วยครูตรวจและให้คะแนนเพื่อนในห้อง

วิธีการประเมินผลสรุป - หลักสูตรเก่าใช้คะแนนผลงาน 60 จิตพิสัย 10 การสอบข้อเขียนกลางภาค 20 และปลายภาค 20 หลักสูตรใหม่ใช้คะแนนผลงาน 60 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 20 และสอบข้อเขียนปลายภาค 20 คะแนน การใช้คะแนนผลงานในภาพรวมจะดูพัฒนาการของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล - ใช้แบบทดสอบข้อเขียนจากต้นสังกัด โดยเนื้อหาของข้อสอบคือ ทฤษฎีหลักการทางศิลปะ ขั้นตอนและอุปกรณ์การทำงานศิลปะ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และแบบบันทึกพฤติกรรมและคะแนนนักเรียน

การรายงานผล - รายงานผลเป็นเกรด และเป็นคะแนนของแต่ละภาคการศึกษา

โรงเรียน C

ครูศิลปะระดับชั้น ป.1-2

แนวทางในการสอน - เน้นให้นักเรียนมีการปฏิบัติ โดยบอกหัวข้องานแล้วให้นักเรียนได้ปฏิบัติตาม บางครั้งจะมีการสอนให้นักเรียนจดบนลงสมุด เนื้อหาที่ใช้สอนจะมีเรื่องทฤษฎีทางศิลปะ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ขั้นตอนการทำงานศิลปะ

กิจกรรมที่สอน - กิจกรรมหลัก คือการวาดภาพพระบายสี หัวข้องานครูเป็นผู้กำหนด ส่วนใหญ่เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน เช่น บ้าน โรงเรียน สิ่งทีครูสอน เช่นวงจรัส หัวข้อตามเทศกาลวันสำคัญต่างๆ และหัวข้อตามโครงการของของโรงเรียน เช่น พุทธศาสน์ แต่จะมีกิจกรรมอื่นบ้าง เช่น การปั้นดินน้ำมัน การทดลองผสมสี หยอดสี งานส่วนใหญ่เป็นงานเดี่ยว

การประเมินชิ้นงาน - ใช้การประเมินจากผลงานเป็นหลัก เช่น การใช้สี การจัดภาพ ความสะอาด และสังเกตพฤติกรรมนักเรียนประกอบ เช่น ความรับผิดชอบการส่งงาน การเข้าเรียน พฤติกรรมในห้องเรียน

ผู้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน - ในช่วงเปิดเทอมใช้แบบสอบถามนักเรียนว่าชอบเรียนอะไร และไม่ชอบเรียนอะไร เพราะอะไร ในช่วงกลางเทอมมีใบประเมินให้นักเรียนนำผลงานและให้ผู้ปกครองประเมินและให้คะแนนผลงานนักเรียน แล้วใช้การสอบถามนักเรียนว่าผู้ปกครองให้คะแนนเท่าใดบ้าง โดยใช้ใบภาคเรียนละ 2 ครั้ง

วิธีการประเมินผลรวม - มีการสอบ Pre-test, Post-test เทอมละ 1-2 ครั้ง การประเมินผลจะมีการสอบกลางภาค(ข้อเขียน) 10 คะแนน ปลายภาคเป็นปฏิบัติและข้อเขียนอย่างละ 10 คะแนน การประเมินระหว่างเรียนใช้ คะแนนผลงาน 10

portfolio 10 การปฏิบัติ 40 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนน การประเมินผลงานรวมดูจากตัวผลงาน การเข้าชั้นเรียน และการส่งงานครบ คะแนน portfolio และคะแนนสอบปฏิบัติปลายภาค คือให้นักเรียนนำเสนอผลงานศิลปะมาส่งดูผลงานทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล -แบบสอบที่ Pre-test, Post-test และแบบสอบปลายภาค เป็นตัวเลือกประมาณ 10 ข้อ ที่ครูเป็นผู้ออกข้อสอบเอง เนื้อหาคือเรื่องทฤษฎี ขั้นตอน และการใช้อุปกรณ์ทางศิลปะ และแบบบันทึกพฤติกรรมและคะแนนนักเรียน

การรายงานผล -รายงานผลเป็นเกรด และคะแนนของนักเรียน ในภาคเรียนต้น และปลาย

ครูศิลปะระดับชั้น ป. 5-6

แนวทางในการสอน - เน้นให้นักเรียนมีปฏิบัติ ครูเป็นผู้บอกหัวข้อให้นักเรียนทำงาน บางครั้งจะมีการสอนเกี่ยวกับเทคนิควิธีการทางศิลปะ การทำงานของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นงานเดี่ยว

กิจกรรมที่สอน -วาดรูประบายสี การวาดเส้น และมีงานประดิษฐ์บ้าง เช่น การปั้นกระดาษ โดยเน้นที่การสอนเทคนิคการวาดรูปและการระบายสี หัวข้อของงานครูจะเป็นผู้กำหนด โดยจะเป็นหัวข้อทางด้านเทคนิคของการวาดภาพ การระบายสี เช่น สีร้อน-เย็น การไล่สี การวาดภาพเหมือนไปไม้ การวาดการ์ตูน และหัวข้อการบูรณาการกับโครงการของโรงเรียน เช่น พุทธศาสตร์ โครงการประหยัดพลังงาน

การประเมินชิ้นงาน -ส่วนใหญ่ดูจากคุณภาพผลงานเป็นหลัก เช่น การลงสี ความสะอาด ความสวยงาม และดูการส่งงานตรงเวลา การสังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนจะให้คะแนนแยกจากผลงาน

ผู้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน -ครูเป็นสอนประเมินนักเรียนเป็นหลัก

วิธีการประเมินผลสรุป - การประเมินผลจะมีการสอบกลางภาค(ข้อเขียน) 10 คะแนน ปลายภาคเป็นสอบปฏิบัติ และข้อเขียนอย่างละ 10 คะแนน การประเมินระหว่างเรียนใช้ คะแนนผลงาน 10 portfolio 10 การปฏิบัติ 40 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนน การประเมินผลงานรวมดูจากตัวผลงาน การเข้าชั้นเรียน และการส่งงานครบ คะแนน portfolio และคะแนนสอบปฏิบัติปลายภาค คือการตรวจเช็คที่ให้นักเรียนนำเสนอผลงานศิลปะมาส่งดูผลงานทั้งหมด การให้คะแนนผลงานรวมดูจากตัวผลงาน การส่งงานครบ และการมีพัฒนาการของผลงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล - ใช้แบบสอบปลายภาค เป็นตัวเลือกที่ครูเป็นผู้ออกข้อสอบเอง เนื้อหาคือเรื่องทฤษฎีเทคนิคและขั้นตอน และการใช้อุปกรณ์ทางศิลปะ

การรายงานผล -รายงานผลเป็นเกรด และคะแนนของนักเรียน ในภาคเรียนต้น และปลาย

ครูศิลปะระดับ ป. 3-4

วิธีการสอน -เน้นการปฏิบัติของนักเรียน โดยบอกหัวข้อให้นักเรียนทำงานแล้วให้นักเรียนลงมือ หากมีอะไรสงสัยให้มาถามครู แต่ครูจะมีบอกวิธีการทำงานหรือเทคนิคบ้างระหว่างนักเรียนปฏิบัติงาน โดยครูเป็นผู้ควบคุมบรรยากาศในห้องเรียน การทำงานส่วนใหญ่เป็นงานเดี่ยว

กิจกรรมที่สอน - งานส่วนใหญ่เป็นงานวาดภาพระบายสี แต่ถ้านักเรียนนำดินน้ำมันมาเองก็สามารถนำมาส่งแทนงานวาดภาพระบายสีได้ หัวข้องานส่วนใหญ่ครูเป็นผู้กำหนด โดยจะเป็นหัวข้อตามเทศกาลวันสำคัญต่างๆ งานประกวด โครงการของโรงเรียน และหัวข้อที่ครูผู้สอนคิดเอง เช่น ออกแบบนาฬิกา

การประเมินชิ้นงาน -จะตรวจผลงานทั้งหมดชั่วโมงเรียนโดยจะมีการเขียนคะแนนลงในผลงาน แต่ยังไม่นำมาคิดคะแนนจะให้นำมาส่งเมื่อเมื่อต้องการบันทึกคะแนนกลางภาค และปลายภาค และใช้การสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน

ผู้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน -ครูเป็นสอนประเมินนักเรียนเป็นหลัก

วิธีการประเมินผลสรุป - การประเมินผลจะมีการสอบกลางภาค(ข้อเขียน) 10 คะแนน ปลายภาคเป็นสอบปฏิบัติ และข้อเขียนอย่างละ 10 คะแนน การประเมินระหว่างเรียนใช้ คะแนนผลงาน 10 portfolio 10 การปฏิบัติ 40 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนน การประเมินผลงานรวมดูจากตัวผลงาน การเข้าชั้นเรียน และการส่งงานครบ คะแนน portfolio และคะแนนสอบปฏิบัติปลายภาค คือการตรวจเช็คที่ให้นักเรียนนำสมุดผลงานศิลปะมาส่งดูผลงานทั้งหมด การให้คะแนนผลงานรวมดูจาก การส่งงานครบ ถ้าส่งผลงานครบตามที่กำหนดจะได้คะแนนเต็ม แต่อาจจะมีการเพิ่มหรือลดคะแนนส่วนที่เป็นคะแนนพฤติกรรมนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล -แบบสอบที่ Pre-test,Post-test และแบบสอบปลายภาค เป็นตัวเลือกประมาณ 10 ข้อที่ครูเป็นผู้ออกข้อสอบเองหรือใช้จากของเดิมที่มีอยู่ เนื้อหาคือเรื่องทฤษฎี ขั้นตอน และการใช้อุปกรณ์ทางศิลปะ และแบบบันทึกพฤติกรรมและคะแนนนักเรียน

การรายงานผล -รายงานผลเป็นเกรด และคะแนนของนักเรียน ในภาคเรียนต้นและปลาย

ครูศิลปะระดับ ป.1-6 ภาคสองภาษา

วิธีการสอน -เน้นให้นักเรียนมีการปฏิบัติ โดยมีกรบอกหัวข้องานหรือสอนวิธีการทำงานหรือยกตัวอย่างสั้นๆ แล้วให้นักเรียนลงมือทำ โดยครูเป็นผู้ควบคุมบรรยากาศในห้องเรียน บางครั้งระหว่างนักเรียนปฏิบัติงานครูจะบอกเทคนิคทางศิลปะ เช่น สีตรงข้าม งานส่วนใหญ่เป็นงานเดี่ยว แต่ถ้านักเรียนอยากทำเป็นงานคู่ก็อนุญาตให้ทำได้

กิจกรรมที่สอน —การวาดภาพระบายสี กิจกรรมแนวทดลอง เช่น ทดลองผสมสี การทดลอง เช่น ให้อาภาพ 2 ภาพบนกระดาษแล้วให้นักเรียนวาดลงในกระดาษ การปั้นดินน้ำมัน งานส่วนใหญ่จะเป็นงานวาดภาพระบายสีแต่ถ้านักเรียนไม่ยอมวาดจะให้นักเรียนปั้นดินน้ำมันแล้วนำมาส่งท้ายชั่วโมง หัวข้อส่วนใหญ่ครูเป็นผู้กำหนด โดยจะเป็นหัวข้อตามงานประกวด เทศกาลวันสำคัญ และหัวข้อตามโครงการของโรงเรียน เช่น พุทธศาสตร์ แต่ถ้านักเรียนทำงานที่ต้องส่งเสร็จแล้วจะให้งานหัวข้ออิสระแต่ไม่นำมาคิดคะแนน

การประเมินชิ้นงาน -จะเช็คจากการส่งผลงาน ครูจะเขียนคะแนนการส่งงานแต่ละครั้งเพื่อให้นักเรียนทราบ แต่ไม่นำมาคิดคะแนน การส่งงานจะเป็นคะแนนคะแนนการเข้าร่วมกิจกรรม ถ้าส่งงานครบจะได้คะแนนเต็ม แต่จะมีการเพิ่มหรือลดคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้อง

ผู้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน - ครูเป็นสอนประเมินนักเรียนเป็นหลัก

วิธีการประเมินผลสรุป -การประเมินผลจะมีการสอบกลางภาค(ข้อเขียน) 10 คะแนน ปลายภาคเป็นสอบปฏิบัติ และข้อเขียนอย่างละ 10 คะแนน การประเมินระหว่างเรียนใช้ คะแนนผลงาน 10 portfolio 10 การปฏิบัติ 40 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 คะแนน รวมเป็น 100 คะแนน การประเมินผลงานรวมดูจากตัวผลงาน การเข้าชั้นเรียน และการส่งงานครบ คะแนน portfolio คือ คะแนนของตัวผลงานนักเรียน การให้คะแนนผลงานรวมดูจาก การส่งงานครบ และคะแนนพฤติกรรมของนักเรียน การสอบปฏิบัติครูจะให้หัวข้องานที่เคยสอนนักเรียนเป็นการสอบปฏิบัติในห้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล - แบบสอบที่ Pre-test,Post-test และแบบสอบปลายภาค เป็นตัวเลือกประมาณ 10 ข้อที่ครูเป็นผู้ออกข้อสอบเอง เนื้อหาคือเรื่องทฤษฎี ขั้นตอน และการใช้อุปกรณ์ทางศิลปะ และแบบบันทึกพฤติกรรมและคะแนนนักเรียน

การรายงานผล -รายงานผลเป็นเกรด และคะแนนของนักเรียน ในภาคเรียนต้นและปลาย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวภัทราวรรณ ภิรมย์วงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2522 ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 26 ซอยนราธิวาสราชนครินทร์ 17 ถนนสาทรใต้ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาการสอนวิชาเฉพาะ วิชาเอก ศิลปศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี 2543 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2544

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย